

ศึกษาชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร

วิทยานิพนธ์

ของ

นฤมล สุขเนาวรัตน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา

พฤษภาคม 2543

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยทักษิณ

คณะกรรมการควบคุม และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกไทยคดีศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์สมใจ ศรีนวล)

.....กรรมการ

(อาจารย์ชัชวาลย์ พิชะกุล)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ

(อาจารย์สมใจ ศรีนวล)

.....กรรมการ

(อาจารย์ชัชวาลย์ พิชะกุล)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์จำเริญ แสงดวงแข)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์จรินทร์ ศิริ)

มหาวิทยาลัยทักษิณอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา ของมหาวิทยาลัยทักษิณ

.....ประธานอนุกรรมการบัณฑิตศึกษา

(รองศาสตราจารย์ประดิษฐ์ มีสุข)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีเพราะได้รับความกรุณาและการอนุเคราะห์ช่วยเหลือจากผู้มีพระคุณหลายฝ่าย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์สมใจ ศรีนวล ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ชัยวุฒิ พิชะกุล กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือและได้สละเวลาในการแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความสนใจเมตตาแก่ผู้วิจัยมาตลอด อันเป็นผลทำให้ผู้วิจัยสามารถทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์จำเริญ แสงดวงแข และอาจารย์จรินทร์ ศิริ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติมที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะแนวทางและสละเวลาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนไทยคดีทุกคนที่ได้กรุณาถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัย ทำให้ผู้วิจัยได้มีความรู้และสามารถทำวิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณอาจารย์พรศักดิ์ พรหมแก้ว อาจารย์ประโยชน์ เรืองโรจน์ อาจารย์สุสัถตถาภรณ์ อาจารย์วิวัฒน์ สัตยารักษ์ อาจารย์สนั่น สิทธิวัง อาจารย์สมมาศ ณ จรูญ อาจารย์สุภาพ ณ เทพา อาจารย์ปรีชา หนูชู ที่ให้คำปรึกษาแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

ขอขอบคุณคุณน้อม พุกษากร และครอบครัว สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอควนขนุน และผู้ให้ข้อมูลทุกคนที่ไม่ได้เอ่ยนามที่ให้ความร่วมมือในการให้สัมภาษณ์และเอื้อเฟื้อเอกสารต่าง ๆ เป็นอย่างดี จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยทักษิณ จำนวน 5,000 บาท

ขอขอบคุณอาจารย์สมพร ขุนเพชร ที่คอยให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีมาโดยตลอด

คุณค่าของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทิตาแด่ คุณพ่อคุณแม่ ผาคสุขเนาวรัตน์ ตลอดจนครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทุกคน ที่ให้ความรัก และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

นฤมล สุขเนาวรัตน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	6
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวทางการศึกษาชีวประวัติ	10
เอกสารที่เกี่ยวกับการเกษตร	14
เอกสารเกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร	21
3 ชีวประวัติของน้อม พุกษากร	27
ชาติกำเนิด	27
การศึกษา	28
ชีวิตครอบครัว	29
อาชีพและผลงานด้านการเกษตร	31
การอุทิศตนเพื่อสังคม	37
เกียรติคุณที่ได้รับ	40
4 ผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร	43
การปลูกไม้ผล	43
การปลูกพืชผัก	69
การเลี้ยงปลา	96
การจัดการ	99

บทที่	หน้า
5 บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	112
บทย่อ	112
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	112
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	112
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	113
สรุปผล	114
อภิปรายผล	130
ข้อเสนอแนะ	131
บรรณานุกรม	133
บุคลากร	137
ภาคผนวก	141
บทคัดย่อ	162
ประวัติย่อของผู้วิจัย	166

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงรายได้จากละมุดของน้อม พฤกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542	49
2 แสดงการแยกเกรดและราคาของผลผลิตจากละมุดต่อกิโลกรัม จำแนกตามพันธุ์	50
3 แสดงรายได้จากฝรั่งของน้อม พฤกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542	55
4 แสดงรายได้จากมะกอกของน้อม พฤกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542	59
5 แสดงรายได้จากมะพร้าวน้ำหอมของน้อม พฤกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542	64
6 แสดงรายได้จากบวบของน้อม พฤกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542	73
7 แสดงรายได้จากแตงกวาของน้อม พฤกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542	78
8 แสดงรายได้จากกะหล่ำปลีของน้อม พฤกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542	83
9 แสดงรายได้จากแตงโมของน้อม พฤกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542	87
10 แสดงรายได้จากคะน้าของน้อม พฤกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542	91
11 แสดงรายได้จากผักกาดเขียวปลีของน้อม พฤกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542	96
12 แสดงแผนการใช้ที่ดินเพื่อการหมุนเวียนปลูกพืชในรอบ 1 ปี ของน้อม พฤกษากร จำแนกตามกิจกรรมการปลูก	102
13 แสดงจำนวนของที่ดินที่ใช้สำหรับปลูกพืชชนิดต่าง ๆ จำแนกตามกิจกรรมการปลูก	103
14 แสดงการจัดสรรทุนของน้อม พฤกษากร ประจำปี พ.ศ. 2542 จำแนกตาม กิจกรรมการปลูกพืช	105
15 แสดงการจัดการด้านแรงงานและค่าตอบแทนการจ้างงานของน้อม พฤกษากร จำแนก ตามประเภทของแรงงาน	106
16 แสดงแผนการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี ณ จุดสาธิตที่ 9 เรื่อง ไร่นาสวนผสม บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง	108
17 แสดงบัญชีรายรับ - รายจ่าย ประจำปีของน้อม พฤกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542 ..	110

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 น้อม พฤษากร อายุ 16 ปี ถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2518	142
2 น้อม พฤษากร - วิมล พฤษากร ถ่ายเมื่อ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2524	143
3 น้อม พฤษากร และครอบครัว ที่เขื่อนรัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ถ่ายเมื่อ เมื่อ พ.ศ. 2541	144
4 โล่รางวัลเกษตรกรดีเด่นที่น้อม พฤษากร ได้รับจากธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2539	145
5 โล่รางวัลผู้นำอาชีพก้าวหน้าระดับภาคที่น้อม พฤษากร ได้รับจากกระทรวง มหาดไทย พ.ศ. 2540	146
6 โล่รางวัลแปลงจัดไร่นาตามทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำเพื่อการเกษตร ตามแนวพระราชดำริ ที่น้อม พฤษากร ได้รับจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา พ.ศ. 2539	147
7 โล่รางวัลแปลงไร่นาสวนผสมดีเด่นระดับภาค ภาคใต้ ที่น้อม พฤษากร ได้รับจาก กรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2540	148
8 นายสมชาติ นาควิโรจน์ เกษตรตำบลพนางตุง นำสมาชิกเยี่ยมชมกิจการไร่นา สวนผสมของน้อมพฤษากร เมื่อ 28 มีนาคม พ.ศ. 2539	149
9 นายเพชรรัตน์ วรรณگیر อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เยี่ยมไร่นาสวนผสมของน้อม พฤษากร เมื่อ 22 มีนาคม พ.ศ. 2539	150
10 นายสุขสันต์ มลิทอง รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เยี่ยมชมไร่นาสวนผสมของ น้อม พฤษากร เมื่อ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2539	151
11 นายอุดร ขจรเวหาสน์ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร เยี่ยมชมไร่นาสวนผสมของน้อม พฤษากร เมื่อ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541	152
12 นายนิรันดร์ ชัยเพชรสิงห์ ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง และคณะ เยี่ยมชมไร่นาสวนผสม ของน้อม พฤษากร เมื่อ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540	153
13 นายอภัย จันทนจุลกะ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย เยี่ยมชมกิจการไร่นาสวนผสม ของน้อม พฤษากร เมื่อ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2541	154
14 แปลงปลูกมะม่วงสลักกับกล้วยในไร่นาสวนผสมของน้อม พฤษากร ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ถ่ายเมื่อ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542	155
15 แปลงปลูกมะกอกบนร่องสวนรอบนอกในไร่นาสวนผสมของน้อม พฤษากร ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ถ่ายเมื่อ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542	156

16	แปลงปลูกมะพร้าวน้ำหอมในไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ถ่ายเมื่อ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542	157
17	แปลงปลูกกะน้ำในไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ถ่ายเมื่อ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542	158
18	แปลงปลูกผักกาดเขียวปลีสลับกับบวบในไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ถ่ายเมื่อ 9 เมษายน พ.ศ. 2543	159
19	แปลงปลูกบวบในไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ตำบลพนางตุง อำเภอ ควนขนุน จังหวัดพัทลุง ถ่ายเมื่อ 9 เมษายน พ.ศ. 2543	160
20	ผลผลิตแตงกวาบรรจุถุงพลาสติกเพื่อส่งตลาด ที่ไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ถ่ายเมื่อ 9 เมษายน พ.ศ. 2543 ...	161

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

สังคมไทยมีประวัติความเป็นมายาวนานและที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์ผลงานด้านต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติไว้มากมาย ทำให้ประเทศชาติพัฒนามาจนถึงทุกวันนี้ ดังนั้นชีวิตประวัติและผลงานของบุคคลเหล่านั้นจึงเป็นแบบอย่างที่ดีแก่คนทั่วไป ดังที่ กรมศิลปากร¹ ได้กล่าวถึงชีวิตประวัติและผลงานบุคคลไว้สรุปได้ว่า ศิลปวิทยาการอันทรงคุณค่าแขนงต่าง ๆ ของไทยที่สืบมาจนถึงปัจจุบัน เป็นผลงานสร้างสรรค์ของบรรพชนมาแต่ครั้งอดีต แสดงให้เห็นถึงความเป็นอารยประเทศที่มีศิลปวัฒนธรรมอันดีงามเป็นของตนเองให้ประจักษ์แก่สายตาของชาวโลก ตลอดมา นับว่าบุคคลเหล่านั้นได้ทำคุณประโยชน์อย่างใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติ สมควรที่จะได้รับการบันทึกเกียรติคุณไว้เพื่อเป็นตัวอย่างอันดีงามแก่อนุชนรุ่นหลังสืบไป และประยูทธ สิทธิพันธ์² ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันว่า

ประวัติบุคคล สอนให้เราดูได้หลายสถาน ดูเพื่อค้นหาคุณงามความดีของผู้นั้นว่า ได้มีความพยายามมานะบากบั่นเป็นผลสำเร็จมาแล้วอย่างไร เพื่อเราจะได้นำเป็นแบบอย่างแห่งความประพฤติของเขา สิ่งใดที่มีกล่าวไว้ในประวัติ ถ้าตรงไหนเห็นว่าเป็นคุณประโยชน์ ก็จะได้ถือเป็นทางปฏิบัติ สิ่งไหนเห็นว่าเป็นความผิดพลาดก็จะได้อือเป็นครูเพื่อหลีกเลี่ยงความผิดพลาดนั้นได้³

การศึกษาชีวิตประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญของไทยในระยะแรก ๆ นั้นส่วนใหญ่มักจะศึกษาเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ เชื้อพระวงศ์ ขุนนางหรือชนชั้นสูง หรือผู้ที่สร้างผลงานมีประโยชน์ระดับประเทศ บุคคลที่มีความสำคัญระดับท้องถิ่นยังไม่ได้รับการสนใจเท่าที่ควร ดังเห็นได้ว่าเมื่อสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ³ ทรงนิพนธ์หนังสือเรื่อง "ประวัติบุคคลสำคัญ" นั้น ได้ทรงกล่าวถึงประวัติชีวิตและผลงานของบุคคลดังกล่าว เช่น พระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระประวัติของพระเจ้า

¹กรมศิลปากร. ประวัติผู้ทรงคุณวุฒิทางศิลปะ เล่ม 4. 2537. หน้า คำนำ.

²ประยูทธ สิทธิพันธ์ . ประวัติบุคคลสำคัญของไทย. 2524. หน้า คำนำ.

³สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ. ประวัติบุคคลสำคัญ. 2517. หน้า ก - ข.

บรมวงศ์เธอกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ พระประวัติของกรมสมเด็จพระปรมานุชิตชิโนรส พระประวัติพระยาสุรนาถเสณี (สวัสดิ์ ชูโต) ประวัติพระยามนตรีสุริยวงศ์ (วิเชียร บุนนาค) เป็นต้น

ทำนองเดียวกัน สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์¹ ได้กล่าวถึงการศึกษาชีวประวัติและผลงานของบุคคลไว้สรุปได้ว่า การเขียนชีวประวัติและผลงานบุคคลสำคัญจะครอบคลุมถึงพระมหากษัตริย์ พระสงฆ์ ข้าราชการ และคนธรรมดาสามัญ ทั้งที่เป็นนักรบ วีรสตรี ราชทูต นักการเกษตร นักกฎหมาย นักพัฒนาบ้านเมือง นักปราชญ์ ศิลปินและกวี การศึกษาส่วนใหญ่จะเน้นผลงานดีเด่น หรือคุณความดีบางประการของเจ้าของประวัติ อันเป็นที่ชื่นชมยกย่องนับถือมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อช่วยเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตแก่ผู้ที่สนใจเรื่องราวของชีวิตที่มีคุณค่าในอดีต และเป็นแนวทางให้เกิดกำลังใจ สร้างสรรค์ผลงานของตนเองให้ดีเด่นยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันนี้เรื่องชีวประวัติและผลงานของบุคคลในท้องถิ่นได้รับความสนใจมากขึ้น โดยมีการศึกษาชีวประวัติและผลงานของบุคคลในสาขาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ดังที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ² ได้กล่าวถึงชีวประวัติบุคคลและผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมสาขาต่าง ๆ สรุปได้ว่า ผู้มีผลงานดีเด่นซึ่งเป็นที่รู้จักของประชาชนทั่วไป เช่น พระครูพิทักษ์นันทคุณ พระนวกุญชรสังฆะดลอม ตำบลในเวียง อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ที่ประยุกต์พิธีกรรมทางศาสนาใช้ในการอนุรักษ์ได้อย่างกลมกลืนและแยบยล นับเป็นการแก้ไขระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อมได้อย่างอัจฉริยะ จนได้รับคำประกาศเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สาขากฎมปัญญาชาวบ้าน (อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม) สาธิต ไร่จระเข้สันติ ผู้จัดการธุรกิจชุมชน ตำบลหาดเลี้ยว อำเภอสรีสัชนาลัย จังหวัดสุโขทัย ที่สร้างรายได้สู่ชุมชนอย่างรวดเร็วและมั่นคง ทำให้ชุมชนดำรงอยู่ได้ด้วยภูมิปัญญาของตนเอง จนได้รับคำประกาศเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมสาขากฎมปัญญาชาวบ้าน (การจัดการธุรกิจชุมชน) กำปุน ศรีใส ผู้สร้างสรรคงานผ้าไหมมัดหมี่ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ที่อนุรักษ์และพัฒนาฝีมือการทอผ้าไหมให้มีลวดลายอันวิจิตรทรงคุณค่าทางศิลปะ จนได้รับคำประกาศเกียรติคุณผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมสาขาทศนศิลป์ (ศิลปหัตถกรรม เครื่องจักทอ) เป็นต้น

ส่วนในภาคใต้มีบุคคลสำคัญที่มีผลงานเป็นที่ยอมรับของสังคมในหลายสาขา เช่น ศิลปินพื้นบ้าน ช่างพื้นบ้าน นักพัฒนาชุมชน เกษตรกร นักธุรกิจ นักปกครอง พระสงฆ์ เป็นต้น บุคคล

¹สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์. คนเด่นในอดีต. 2534. หน้า 4.

²สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม พุทธศักราช 2537. 2538. หน้า 36 - 172.

เหล่านี้ได้สร้างคุณประโยชน์ไว้ให้แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติจำนวนมาก ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ¹ ได้กล่าวถึงชีวิตประวัติชีวิตและผลงานของสร้อย คำแจ่ม สรุปได้ว่า สร้อย คำแจ่ม หรือเพลงบอกสร้อย เสียงเสนาะ ได้ยึดอาชีพว่าเพลงบอกในงานต่าง ๆ เช่น งานบวชนาค งานศพ งานรื่นเริง งานเทศกาล งานประชันแข่งขัน งานกุศล งานสาธารณประโยชน์ เป็นต้น จนมีชื่อเสียงได้รับความนิยมในหมู่นักเลงเพลงบอกด้วยผลงาน "มุขปาฐะ" เป็นศิลปินประเภท "คิดเอง ทำเอง" จนได้รับเกียรติและรางวัลมากมาย โดยเฉพาะได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สาขากีฬาและนันทนาการ ประจำปีพุทธศักราช 2534 และเป็นศิลปินที่อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านภาคใต้ที่มีความสามารถผู้หนึ่ง จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (การแสดงพื้นบ้าน - เพลงบอก)

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ² ได้กล่าวถึงชีวิตประวัติชีวิตและผลงานของ จูเลี่ยม กิ่งทอง สรุปได้ว่า จูเลี่ยม กิ่งทอง เป็นบุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นศิลปินที่มีความสามารถสูงในศิลปะการแสดงหนังตะลุง เป็นนายหนังตะลุงคนแรกที่น่าเอาไวโอลินเข้ามาประกอบการแสดงพร้อมทั้งสอดแทรกความรู้เรื่องพุทธศาสนา สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เป็นผู้ที่ใช้วิชาชีพของตนช่วยพัฒนาชาวบ้าน คิดค้นบทกลอน บทเจรจาที่ตรึงใจผู้ชม จนได้รับการยกย่องว่าเป็นนายหนังตะลุงที่มีความสามารถสูงเด่น จึงได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (หนังตะลุง) และสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ³ ยังได้กล่าวถึงชีวิตประวัติชีวิตและผลงานของหรน หมดหลี สรุปได้ว่า หรน หมดหลี หรือคนทั่วไปรู้จักในนาม "ป๊ะหรน" เป็นบุคคลที่เชื่อว่าต้นไม้มงคลชนิดมีธาตุ 4 คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ จึงพบข้อสังเกตบางประการว่า พืชที่มีธาตุต่างกันสามารถปลูกรวมกันได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงเรื่องสารเคมี และไม่ต้องดูแลมากนัก เพียงแต่ปล่อยให้เติบโตไปตามธรรมชาติ เพราะธรรมชาติย่อมสร้างความสมดุลให้แก่สรรพสิ่งในโลก ได้นานุมิปัญญาที่พบในอดีตมาประยุกต์กับวิธีการของตนเองด้วยกาน้ำพิชที่มีธาตุต่างชนิดกันปลูกรวมกัน จนมีผู้ศึกษาแบบอย่างและนำไปเผยแพร่เป็นจำนวนมาก หรน หมดหลี จึงได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติให้เป็นผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม สาขานานุมิปัญญาชาวบ้าน (การเกษตร)

¹สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ 2538, 2539. หน้า 33.

²สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติหนังตะลุง จูเลี่ยม กิ่งทอง ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม หนังสือพิมพ์ ก่อสกุล. 2536. หน้า 4.

³สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม พุทธศักราช 2537, 2538. หน้า 174.

นอกจากบุคคลดังกล่าวแล้ว ในภาคใต้ยังมีบุคคลผู้ที่มีผลงานดีเด่นทางด้านการเกษตรที่สามารถเป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพแก่ชาวบ้านได้เป็นอย่างดี และเป็นคนที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป ได้แก่ น้อม พุกษากร ซึ่งเป็นเกษตรกรคนหนึ่งในตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่ง สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน¹ ได้กล่าวถึงประวัติของ น้อม พุกษากร ไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร นามสกุลเดิม คงนวล เกิดเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 บ้านปากคลองเก่า ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จากโรงเรียนวัดจันทรางาม จังหวัดระนอง แต่งงานกับนายวิมล พุกษากร ซึ่งเป็นชาวจังหวัดราชบุรี หลังจากแต่งงานได้ไปอาศัยอยู่กับบิดามารดาของสามีที่จังหวัดราชบุรี มีบุตรธิดา 3 คน ในปี พ.ศ. 2529 จึงกลับมาอยู่ที่บ้านเกิดจังหวัดพัทลุง และทำไร่นาสวนผสมจนประสบผลสำเร็จมีชื่อเสียงมาจนถึงปัจจุบัน

น้อม พุกษากร เป็นผู้ที่มีผลงานดีเด่นในด้านการเกษตรแบบทำไร่นาสวนผสม ดังที่สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน² ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร ได้นำเอาความรู้และประสบการณ์มาใช้ในการจัดทำเกษตรแบบไร่นาสวนผสมแบบร่องสวนเป็นคนแรกในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยยึดหลักการตามทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เช่น ใช้ระบบปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อการใช้ประโยชน์ที่ดินให้คุ้มค่า ลดการระบาดของโรคและแมลง ใช้หลักในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน ใช้เชื้อแบคทีเรีย การจับ การทำลาย การห่อผล การใช้ไฟล่อ ใช้กาเวนเขียว และการนำปุ๋ยที่ถูกชะล้างลงไปอยู่ในท้องร่องมาใช้ใหม่โดยการลอกเลนท้องร่องทุกปี เป็นต้น ได้ทำการปลูกไม้ใช้สอย เช่น ปลูกยางนา สะเดา ตะมุศ เป็นต้น ในไร่นาสวนผสมเป็นแหล่งที่อยู่ของนก เช่น นกเอี้ยง นกปรอด นกเขา นกกระยาง เป็นต้น โดยเฉพาะ ในช่วงที่มีน้ำท่วม บนคันสวนจะเป็นแหล่งที่อยู่ของนกกระยางจำนวนมาก ในร่องสวนมีการเลี้ยงปลาแบบธรรมชาติ เป็นการเลี้ยงเพื่อบริโภค เพื่อจำหน่าย และอนุรักษ์พันธุ์ปลาด้วย เช่น ปลาหมอไทย คุกอูย ฉลาด แขง สะบ้า ตะเพียน ไน นิล สวาย เป็นต้น ต่อมาได้ขยายพื้นที่การเกษตรออกไปอีกในตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 33 ไร่

¹สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน. ประวัติและผลงานเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม. ม.ป.ป. หน้า 1.

²แหล่งเดิม. หน้า 6.

น้อม พฤกษากร นับว่าเป็นเกษตรกรที่มีความคิดริเริ่มและกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงการทำเกษตร ดังที่ จ้านงค์ นิ่มแก้ว¹ ชาวบ้านตำบลพนางตุง ได้ให้สัมภาษณ์ไว้สรุปได้ว่า น้อม พฤกษากร เป็นผู้ริเริ่มบุกเบิกจัดทำไร่นาสวนผสมมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 โดยได้ปรับปรุงพื้นที่ทำนาซึ่งประสบกับปัญหาน้ำท่วม และมีศัตรูแมลงระบาด ทำให้ผลผลิตตกต่ำ จึงได้ดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพื้นที่นา โดยขุดเป็นร่องสวน จัดระบบไร่นาสวนผสมปลูกผลไม้และพืชผัก ปรากฏว่าได้ผลผลิตดีทำให้มีรายได้อย่างต่อเนื่องตลอดปี จึงได้ขยายพื้นที่เพิ่มขึ้นตามลำดับ

การจัดการเกษตรไร่นาสวนผสมแบบร่องสวนของ น้อม พฤกษากร ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี ซึ่งมีการจัดการเกี่ยวกับผลผลิตที่ส่งออกจำหน่าย โดยจะมีพ่อค้ามารับซื้อถึงสวนตลอดทั้งปี ไม่ต้องส่งไปจำหน่ายหรือหาตลาดด้วยตนเอง พ่อค้าที่มารับซื้อผลผลิตนั้นจะเป็นพ่อค้าประจำที่มาจากจังหวัดนครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง ซึ่งพ่อค้าบางรายก็นำผลผลิตส่งไปขายยังประเทศมาเลเซียด้วย จึงเป็นที่สนใจของบุคคลทั่วไปทั้งหน่วยงานและกลุ่มเกษตรกรต่าง ๆ ได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ ดังที่ สมชาติ นาควิโรจน์² เจ้าพนักงานเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้ให้สัมภาษณ์สรุปได้ว่า ได้มีบุคคลเข้ามาศึกษาที่สวนเกษตรของน้อม พฤกษากร จำนวนมาก ทั้งนิสิต นักศึกษา สถาบันการศึกษา สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง และคณะจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 เป็นต้น

จากผลงานด้านการเกษตรดังกล่าว น้อม พฤกษากร จึงได้รับการยกย่องจากหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย ดังที่ สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน³ ได้กล่าวถึงเกียรติคุณที่ น้อม พฤกษากร ได้รับสรุปได้ว่า พ.ศ. 2537 ได้รับโล่เกษตรกรดีเด่นของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจากสำนักงานใหญ่กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2538 ได้รับรางวัลที่ 1 การประกวดมะพร้าวน้ำหอมในงานกาชาดประจำปีจากจังหวัดพัทลุง พ.ศ. 2539 ได้รับโล่ผู้นำอาชีพก้าวหน้าระดับเขต จากกระทรวงมหาดไทย ได้รับโล่แปลงไร่นาตามทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำเพื่อการเกษตรตามแนวพระราชดำริจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และได้รับโล่แปลงไร่นาสวนผสมดีเด่นระดับภาค

¹จ้านงค์ นิ่มแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 131 หมู่ที่ 6 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2542.

²สมชาติ นาควิโรจน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน ตำบลโดนดด้วน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542.

³สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน. ประวัติและผลงานเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม. ม.ป.ป. หน้า 3 - 4.

ภาคใต้ จากกรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2540 ได้รับโล่เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม ระดับภาค จากกรมส่งเสริมการเกษตร

นอกจากนี้ น้อม พุกษากร ยังได้ให้การช่วยเหลือสังคมอยู่เสมอ ดังที่ ประวิง เพชรบุญ¹ เจ้าพนักงานเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้ให้สัมภาษณ์สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร ยังได้รับเชิญเป็นวิทยากรบรรยายความรู้แก่หน่วยงานต่าง ๆ เช่น โรงเรียนควนขนุน โรงเรียนคอนสาธิตนาวิทยา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุนและอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดพัทลุง และยังได้จัดตั้งกองทุนพึ่งตนเองของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในเขตลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นต้น

น้อม พุกษากร จึงเป็นเกษตรกรที่ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการจัดทำไร่นาสวนผสมแบบร่องสวน จนประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างแก่เกษตรกรโดยทั่วไป ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้สนใจศึกษาชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของ น้อม พุกษากร ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาและเผยแพร่ภูมิปัญญาชาวบ้านด้านการเกษตรเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจที่จะนำเอาผลการวิจัยไปปรับใช้ในการเกษตรต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของ น้อม พุกษากร โดยจำแนกประเด็นดังต่อไปนี้

1. ชีวประวัติ
2. ผลงานด้านการเกษตร

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีความสำคัญดังต่อไปนี้

1. สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร ไว้อย่างเป็นระบบซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่สามารถนำไปปรับใช้ในการพัฒนาชุมชนต่อไป

¹ประวิง เพชรบุญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน ตำบลโคตรคิ้ว อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม พ.ศ. 2542.

2. เป็นการช่วยเผยแพร่เกียรติประวัติของ น้อม พฤกษากร ให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ในฐานะที่เป็นผู้มีความรู้ด้านการเกษตรในท้องถิ่นภาคใต้ ตลอดจนในฐานะเป็นผู้สร้างผลงานด้านการเกษตรและเป็นแนวปฏิบัติแก่คนรุ่นหลังต่อไป

3. ทำให้นักวิชาการเห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่องชีวประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในท้องถิ่น และเกิดความสนใจที่จะศึกษาเรื่องในทำนองนี้ในแหล่งอื่น ๆ ต่อไป

4. สามารถนำผลการศึกษาค้นคว้านี้ไปใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงทางวิชาการ และนำเอาวิธีการไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเรื่องในทำนองเดียวกันนี้ต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านข้อมูล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลจากเอกสาร เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของ น้อม พฤกษากร เช่น เอกสารเกี่ยวกับชีวิตและผลงานที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดทำขึ้น เอกสารเกี่ยวกับแผนการปลูกพืช เอกสารเกี่ยวกับบัญชีรายได้จากการจำหน่ายผลิตผล เป็นต้น

1.2 ข้อมูลจากภาคสนาม เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกต การสังเกตจะสังเกตจากการประกอบอาชีพการเกษตรและผลผลิตที่ได้ ส่วนการสัมภาษณ์จะสัมภาษณ์บุคคลในครอบครัว ญาติ เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือมีความรู้เกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของ น้อม พฤกษากร

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ดังนี้

2.1 ชีวประวัติของ น้อม พฤกษากร ผู้วิจัยจะศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1.1 ชาติกำเนิด

2.1.2 การศึกษา

2.1.3 ชีวิตครอบครัว

2.1.4 อาชีพและผลงานด้านการเกษตร

2.1.5 เกียรติคุณที่ได้รับ

2.2 ผลงานด้านการเกษตรของน้อม พฤกษากร ผู้วิจัยจะศึกษาวิธีการ รายได้ และการจัดการ ผลงานด้านการเกษตรในประเด็นดังต่อไปนี้

2.2.1 การปลูกไม้ผล

2.2.2 การปลูกพืชผัก

2.2.3 การเลี้ยงปลา

2.2.4 การจัดการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชีวประวัติ หมายถึง ความเป็นมาของน้อม พฤกษากร ซึ่งจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ เช่น ชาติกำเนิด การศึกษา ชีวิตครอบครัว อาชีพและการสร้างผลงานด้านการเกษตร เกียรติคุณที่ได้รับ เป็นต้น

ผลงานด้านการเกษตร หมายถึง งานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเพาะปลูกพืชและการเลี้ยงสัตว์ ของน้อม พฤกษากร ซึ่งจำแนกออกเป็นงานต่าง ๆ เช่น การปลูกไม้ผล การปลูกพืชผัก การเลี้ยงปลา เป็นต้น

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้ายังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการสำรวจและศึกษาเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นความรู้พื้นฐาน ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะช่วยให้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดในการศึกษา และใช้ประกอบการเขียนเค้าโครงวิจัย

2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ที่เกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พฤกษากร

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และถ่ายภาพประกอบ ในการสังเกตจะใช้วิธีจดบันทึก ส่วนการสัมภาษณ์จะใช้วิธีการบันทึกลงในแถบเสียง และ / หรือจดบันทึกตามความเหมาะสม โดยสัมภาษณ์บุคคลดังต่อไปนี้

2.2.1 บุคคลในครอบครัวทุกคน

2.2.2 ญาติพี่น้อง จำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน

2.2.3 ผู้นำในท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน

2.2.4 เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ จำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน

2.2.5 บุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน

3. ขั้นตอนจัดทำกับข้อมูล

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ มาศึกษาอย่างละเอียดและจัดหมวดหมู่ตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาสรุปสาระสำคัญและจัดหมวดหมู่ตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.3 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งได้บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียง มาถอดความโดยสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.4 นำข้อมูลตามข้อ 3.1 ข้อ 3.2 และข้อ 3.3 มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และเก็บข้อมูลเสริมในส่วนที่ไม่สมบูรณ์ให้ได้เนื้อหาตรงตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.5 นำข้อมูลที่ได้ตามข้อ 3.1 ข้อ 3.2 ข้อ 3.3 และข้อ 3.4 มาวิเคราะห์ตามขอบเขตเนื้อหา

4. ขั้นนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีตารางประกอบบางตอนและภาพประกอบ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง "ศึกษาชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร" ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวทางการศึกษาชีวประวัติ
2. เอกสารที่เกี่ยวกับการเกษตร
3. เอกสารที่เกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับแนวทางการศึกษาชีวประวัติ

การศึกษาชีวประวัติและผลงานของบุคคลเป็นการศึกษาเกี่ยวกับชีวิตและผลงาน ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวถึงแนวทางในการศึกษาพอจะประมวลได้ดังนี้

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์¹ ได้กล่าวถึงแนวการศึกษาชีวประวัติและอัตชีวประวัติไว้สรุปได้ว่าชีวประวัติ คือ เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตบุคคลจริง ส่วนอัตชีวประวัติ คือ ประวัติส่วนตัวของผู้เขียนเอง ซึ่งมีองค์ประกอบดังนี้

1. รูปแบบ การเขียนชีวประวัติบุคคล คือ การเขียนโดยวิธีเลือกเฟ้นส่วนของชีวิตที่เป็นประโยชน์แก่การวินิจฉัยว่าบุคคลนั้น "เป็นคนอย่างไร" ไม่ใช่เพียงแต่กล่าวว่าเขาเป็นใคร ใช้ศิลปะในการเล่าและจดเว้นส่วนที่ควรเว้น
2. ระดับภาษา การเขียนชีวประวัติควรใช้ภาษามาตรฐานหรือภาษาถิ่นแบบแผน
3. เนื้อหา เป็นประวัติบุคคลที่น่าสนใจ โดยกล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญ ๆ ของชีวิตของเขาที่มีส่วนส่งเสริมหรือผลักดันให้เขาต้องเป็นอย่างนั้น เช่น บุคคลที่เกี่ยวข้อง การศึกษา วิธีการต่อสู้ กลวิธีในการดำเนินชีวิต ทรรศนะ ผลงาน ความสำเร็จ ความล้มเหลว เป็นต้น
4. กลวิธีเขียนชีวประวัติ
 - 4.1 ไม่มุ่งที่จะบอกเพียงว่าเขาเป็นใคร แต่มุ่งชี้ให้เห็นว่าเขาเป็นอย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้นได้
 - 4.2 เขียนด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่มีอคติ
 - 4.3 เขียนเฉพาะเรื่องของคนจริง ไม่ใช่เรื่องของบุคคลสมมุติ

¹สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์. การเขียน. 2522. หน้า 100 - 101.

4.4 เลือกเขียนประวัติบุคคลที่น่าสนใจ คนที่เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ทั้งที่เป็นแบบอย่างที่ดี และแบบอย่างที่ไม่ควรเอาอย่าง

4.5 ไม่ควรปรุงแต่งสำนวนหรือเนื้อหาให้เกินจริงหรือเกินงาม

ลักษณะ ไตวิวัฒน์¹ ได้กล่าวถึงแนวการศึกษาชีวประวัติไว้สรุปได้ว่า กลวิธีในการเขียนชีวประวัติมีดังนี้

1. เลือกเฟ้นส่วนของชีวิตที่เป็นประโยชน์แก่การวินิจฉัยว่า บุคคลนั้นเป็นคนอย่างไร ทำไมจึงเป็นเช่นนั้นได้ โดยมุ่งที่จะเล่าเพียงว่าเขาเป็นใครเท่านั้น

2. เขียนเฉพาะเรื่องของคนจริง ไม่ใช่เรื่องของบุคคลสมมติ

3. เลือกเขียนประวัติบุคคลที่น่าสนใจ คนที่เป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิต ทั้งที่เป็นแบบอย่างที่ดีและแบบอย่างที่ไม่ควรเอาอย่าง

4. ใช้ศิลปะในการเล่า และไม่ควรปรุงแต่งสำนวนหรือเนื้อหาให้วิเศษเกินจริงหรือเกินงาม

5. เขียนด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่อคติ

เสนีย์ วิลาวรรณ และคณะ² ได้กล่าวถึงแนวการศึกษาชีวประวัติไว้สรุปได้ว่า ชีวประวัติคือ เรื่องราวเกี่ยวกับประวัติชีวิตของบุคคล การเขียนชีวประวัติมี 2 วิธี คือ การเขียนชีวประวัติของตนเองซึ่งเรียกว่า อัตชีวประวัติ และการเขียนชีวประวัติของบุคคลอื่น ชีวประวัติทั้งสองอย่างมีหลักการเขียนที่ประกอบด้วย หลักการเขียนบรรยายทั่วไปและลักษณะเฉพาะดังนี้

1. เลือกเฉพาะเรื่องหรือเหตุการณ์ตอนสำคัญ

2. เรียงเนื้อเรื่องตามลำดับเวลา แต่อาจเพิ่มความถึงเนื้อเรื่องที่เกิดขึ้นก่อน หรือที่เกิดตามมาภายหลังได้ตามความเหมาะสม

3. แทรกโวหารอธิบาย พรรณนาหรือเปรียบเทียบตามความเหมาะสม

4. แสดงข้อคิดเห็นประกอบตามความเหมาะสม

อุดม หนูทอง³ ได้กล่าวถึงแนวการเขียนชีวประวัติไว้สรุปได้ว่า การเขียนชีวประวัติของบุคคลจะต้องระมัดระวังถึงความถูกต้องของข้อมูล มีความเที่ยงตรงในการเขียนจะต้องไม่กล่าวในเชิงยกย่องหรือตำหนิเกินไป การเขียนชีวประวัติมี 2 แบบ คือ เขียนตามลำดับเหตุการณ์ไปตามปฏิทินแบบหนึ่งและอีกแบบหนึ่งเขียนโดยการจัดลำดับเรื่องเป็นประเด็น ๆ เช่น กำเนิด การศึกษา ครอบครัว หน้าที่การงาน อุปสรรคครั้งสำคัญต่าง ๆ ความสำเร็จ ความภาคภูมิใจ อุดมคติชีวิต เป็นต้น

¹ลักษณะ ไตวิวัฒน์. การใช้ภาษาไทย 2. 2539. หน้า 14.

²เสนีย์ วิลาวรรณ และคณะ. การเขียน 2. 2533. หน้า 51.

³อุดม หนูทอง. พื้นฐานการศึกษาวรรณคดีไทย. 2523. หน้า 125.

จินตนา ไบกาซูยี¹ ได้กล่าวถึงแนวการเขียนชีวประวัติไว้สรุปได้ว่า การเขียนชีวประวัติจะมีลักษณะเป็นการเล่าเรื่องความเป็นไปในชีวิตของบุคคล แต่ไม่ใช่เป็นการเล่าตามธรรมดา มีการเลือกเฟ้นหยิบยกมากล่าวเฉพาะตอนที่น่าสนใจ ทั้งส่วนดีและส่วนเสีย

หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร² ได้กล่าวถึงการศึกษาชีวิตและผลงานของบุคคลไว้สรุปได้ว่า บุคคลที่ได้สร้างผลงานอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติด้วยความบากบั่น และดำเนินชีวิตผ่านพ้นอุปสรรคจนประสบความสำเร็จ เป็นผลให้ประเทศชาติพัฒนาในด้านต่าง ๆ นั้นสมควรที่จะได้รับยกย่องเชิดชูให้ปรากฏ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่เยาวชนของชาติ และบุคคลทั่วไปได้ศึกษาชีวิต เล็ดกลับในการทำงาน ปรัชญาชีวิตและคุณธรรมประจำใจ รวมทั้งผลงานอันเป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง

นอกจากเอกสารที่กล่าวถึงแนวทางในการศึกษาชีวประวัติของบุคคลดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยยังได้ศึกษางานวิจัยที่เป็นผลการศึกษาชีวประวัติบุคคลอีกส่วนหนึ่งเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้พอจะประมวลได้ดังนี้

ธนิดา คुरुเดโชชัย³ ได้ศึกษาเรื่อง "การศึกษาชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมของขุนอาเทศคดี (กลอน มัลลิกะมาส) ในส่วนของชีวประวัติได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้สรุปได้ดังนี้ ชาติภูมิและการศึกษา อาชีพและการทำงาน ครอบครัว บุคลิกภาพของนักวิชาการและผู้มีคุณธรรม การสร้างผลงานวรรณกรรม เกียรติคุณและบั้นปลายชีวิต

ยงยศ พละบุญ⁴ ได้ศึกษาเรื่อง "ศึกษาแนวคิดและการบริหารงานพัฒนาชุมชนของศรีวิฑูร พระพัฒน์" ในส่วนของชีวประวัติได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้สรุปได้ดังนี้ ชาติภูมิ ชีวิตครอบครัว แรงคลใจในการพัฒนาชุมชน ผลงาน และเกียรติคุณ

ระนิต ณ พัทลุง⁵ ได้ศึกษาเรื่อง "ภูมิปัญญาด้านการเกษตรของหรน หมดหลี" ในส่วนของชีวประวัติได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้สรุปได้ว่า ชาติภูมิ การศึกษา ผลงานและเกียรติคุณ

¹จินตนา ไบกาซูยี. การเขียนสื่อการเรียนการสอน. ม.ป.ป. หน้า 292.

²หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร. ชีวิตและงานของคนไทยตัวอย่าง. 2528. หน้า 3.

³ธนิดา คुरुเดโชชัย. การศึกษาชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมของขุนอาเทศคดี (กลอน มัลลิกะมาส). 2541. หน้า 42 - 79.

⁴ยงยศ พละบุญ. ศึกษาแนวคิดและการบริหารงานพัฒนาชุมชนของศรีวิฑูร พระพัฒน์. 2541. หน้า 26 - 28.

⁵ระนิต ณ พัทลุง. ภูมิปัญญาด้านการเกษตรของหรน หมดหลี. 2539. หน้า 28 - 32.

สมภาส พจนปรีชา¹ ได้ศึกษาเรื่อง "ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนังสือของหนังสือประทีน บัวทอง" ในส่วนของชีวประวัติได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้สรุปได้ดังนี้ ชาตภูมิ ชีวิตครอบครัว แรงคลใจในการเล่นหนังสือประทีน ชีวิตการเล่นหนังสือประทีน และการเล่นหนังสือประทีน

โสภา สมเขาใหญ่² ได้ศึกษาเรื่อง "ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนังสือประทีน หนังสือธรรมโฆษณ์" ในส่วนของชีวประวัติได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้สรุปได้ดังนี้ ประวัติชีวิตทั่วไป และประวัติชีวิตการเป็นหนังสือประทีน

พจนารถ แสงประดับ³ ได้ศึกษาเรื่อง "ศึกษาชีวิตและผลงานวรรณกรรมเพลงบอกของสร้อย เสียงเสนาะ" ในส่วนของชีวประวัติได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้สรุปได้ดังนี้ ชาตภูมิและชีวิตครอบครัว แรงคลใจในการเล่นเพลงบอก การประชันเพลงบอกและการขับร้องเพลงบอกครั้งสำคัญ ธรรมเนียมนิยมในการขับร้องเพลงบอก ผลงานวรรณกรรมเพลงบอก เกียรติยศที่ได้รับจากการขับร้องเพลงบอก บทบาททางสังคม บทบาทในการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมเพลงบอก

พรพันธุ์ เขมคุณาศัย⁴ ได้ศึกษาเรื่อง "ชีวิตและงานประพันธ์ของ "ส. ธรรมยศ" : การวิเคราะห์ท่วงทำนองเขียนและแนวความคิด" ในส่วนของชีวประวัติได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้สรุปได้ดังนี้ ชีวิตส่วนตัว กำเนิด การศึกษาในประเทศและต่างประเทศ บุคลิกภาพ ความรักการทำงาน วรรณกรรม ชีวิตเพื่อส่วนรวมและการปฏิสัมพันธ์กับสังคม บทบาทครู บทบาทนักปรัชญา บทบาทกรรมการสมาคมชาวเหนือ และบทบาทนักเขียน

พงศ์พันธุ์ ทินนิมิตร⁵ ได้ศึกษาเรื่อง "ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนังสือของกัน ทองหล่อ" ในส่วนของชีวประวัติได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้สรุปได้ดังนี้ ชาตภูมิ ชีวิตครอบครัว บทบาทด้านสังคม แรงคลใจในการเล่นหนังสือประทีน มอบัติเป็นศิษย์หนังสือประทีน เริ่มชีวิตหนังสือประทีน สาเหตุที่มีชื่อเสียงและเป็นบรมครูแห่งหนังสือประทีน การแข่งขันหนังสือประทีนและการเล่นหนังสือประทีนครั้งสำคัญ

¹สมภาส พจนปรีชา. ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนังสือของหนังสือประทีน บัวทอง. 2537. หน้า 33 - 40.

²โสภา สมเขาใหญ่. ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนังสือประทีน หนังสือธรรมโฆษณ์. 2538. หน้า 23 - 30.

³พจนารถ แสงประดับ. ศึกษาชีวิตและผลงานวรรณกรรมเพลงบอกของสร้อย เสียงเสนาะ. 2538. หน้า 33 - 49.

⁴พรพันธุ์ เขมคุณาศัย. ชีวิตและงานประพันธ์ของ "ส. ธรรมยศ" : การวิเคราะห์ท่วงทำนองและแนวความคิด 2530. หน้า 18 - 87.

⁵พงศ์พันธุ์ ทินนิมิตร. ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนังสือของกัน ทองหล่อ. 2534. หน้า 27 - 80.

เทคนิคในการเล่นหนังตะลุง ความคิดริเริ่มในการปรับปรุงหนังตะลุงของหนังก้น ทองหล่อ เกียรติยศที่ได้รับและผลงานวรรณกรรมหนังตะลุง และชีวิตในบั้นปลาย

เกษม ขนบแก้ว¹ ได้ศึกษาเรื่อง "วิเคราะห์วรรณกรรมหนังตะลุงของพ่วง บุษรรัตน์" ในส่วนของชีวประวัติได้กำหนดประเด็นศึกษาไว้สรุปได้ดังนี้ ชาตภูมิ ปฐมวัย การศึกษา การทำงาน ชีวิตครอบครัว อุปนิสัย แรงจูงใจที่ทำให้สนใจการประพันธ์ และเกียรติคุณ

พรรณษะของนักวิชาการดังกล่าว พอจะสรุปแนวทางการศึกษาชีวประวัติของบุคคลได้ว่า มีแนวทางในการศึกษาหลายแนวทาง แต่ในการศึกษากครั้งนี้พอจะสรุปประเด็นได้หลายประเด็น เช่น ชาตกำเนิด การศึกษา ชีวิตครอบครัว อาชีพและการสร้างผลงาน เกียรติคุณที่ได้รับ เป็นต้น

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม

1. ความหมายของเกษตรกรรม

คำว่า "เกษตรกรรม" ได้มีผู้ให้ความหมายไว้พอประมวลได้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายเกษตรกรรมไว้ว่า หมายถึง "น. การใช้ที่ดินเพาะปลูก พืชต่าง ๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ การประมง และการป่าไม้"²

พานิช ทินนิมิตร ได้ให้ความหมายเกษตรกรรมไว้ในทำนองเดียวกันว่า "เกษตรกรรม หมายถึง การผลิตพืช สัตว์ ป่าไม้ และการประมง ซึ่งเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตปัจจัยของมนุษย์ นั่นเอง"³

ชัยมงคล สุวพานิช ได้ให้ความหมายเกษตรกรรมไว้ว่า "หมายถึง การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีพของมนุษย์ เช่น การบริโภค อุปโภค ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ตลอดจนเพื่อความสุขทางใจ"⁴ และทำนอง สิงคาลวณิช⁵ ได้ให้ความหมายเกษตรกรรมไว้ในแนวเดียวกันสรุปได้ว่า หมายถึง การเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งอาศัยปัจจัยสี่ คือ มีดิน เป็นที่อยู่อาศัย มีอากาศและน้ำเป็นอาหาร มีต้นไม้ประเภทบังลม บังร่ม คลุมดิน เป็นเครื่องนุ่งห่ม เพื่อป้องกันความร้อนหนาว มีพืช มีหนามตามส่วนต่าง ๆ ของพืชเป็นยาป้องกันรักษาโรค

¹เกษม ขนบแก้ว. วิเคราะห์วรรณกรรมหนังตะลุงของพ่วง บุษรรัตน์. 2535. หน้า 22 - 27.

²ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. 2525. หน้า 112.

³พานิช ทินนิมิตร. หลักการเกษตร. 2527. หน้า 1.

⁴ชัยมงคล สุวพานิช. คู่มือสำหรับนักสหกรณ์การเกษตร. 2526. หน้า 3.

⁵ทำนอง สิงคาลวณิช. เกษตรศาสตร์. 2516 หน้า 3.

นอกจากนี้ ปัญญาจักร กล่อมชุ่ม¹ ได้ให้ความหมายเกษตรกรรมไว้สรุปได้ว่า เป็นการ
ทำงานเพื่อควบคุมธรรมชาติ ในอันที่จะผลิตพืชและสัตว์ให้ได้ตามความต้องการของมนุษย์ โดย
อาศัยการเจริญเติบโตของพืชและสัตว์เป็นพื้นฐาน มีมนุษย์เป็นผู้ควบคุมดำเนินการอย่างมีระบบ
แบบแผน มีการเตรียมการล่วงหน้า และคำนึงถึงรายได้รายจ่ายในการดำเนินการ

พรรณษะของนักวิชาการดังกล่าวพอสรุปได้ว่า เกษตรกรรมมีความหมายในลักษณะที่
เกี่ยวข้องกับมนุษย์ในการประกอบการเพื่อให้ได้ผลผลิตจากการเพาะปลูก การประมง การเลี้ยงสัตว์
และการป่าไม้ และรวมถึงผลผลิตที่ได้จากดินในการนำทรัพยากรมาแปรสภาพให้เป็นปัจจัยในการ
ดำรงชีพ จึงต้องอาศัยประสบการณ์มาใช้กับทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำรงชีพอย่าง
เหมาะสม

2. ความเป็นมาของเกษตรกรรม

นักวิชาการหลายคนได้กล่าวถึงความเป็นมาของเกษตรกรรมไว้พอจะประมวลได้ดังนี้

จิตพกา ธนปัญญารัษฎวงศ์² ได้กล่าวถึงความเป็นมาของเกษตรกรรมไว้สรุปได้ว่า การเกษตร
เป็นของกลุ่มมนุษยชาติมาแต่ดึกดำบรรพ์ เนื่องจากเป็นบ่อเกิดแห่งปัจจัยสี่ ฉะนั้นการทำนุบำรุงและ
ส่งเสริมการเกษตรย่อมต้องมีสืบเนื่องมาแต่โบราณกาล หากแต่เป็นการยากที่จะค้นคว้าหาหลักฐาน
ว่าได้มีวิธีการแบบใด อย่างไร เพราะหลักฐานเท่าที่ค้นพบก็มีเพียงหลักฐานในสมัยกรุงสุโขทัย
เป็นราชธานี (ในราว พ.ศ. 1800) ซึ่งมีศิลาจารึกยืนยันว่าพ่อขุนรามคำแหงทรงมีประกาศนโยบาย
ในการส่งเสริมและบำรุงการเกษตร ไว้ว่า "ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว" และได้ให้ประชาชนมีอิสระ
เสรีในการประกอบอาชีพตามถนัด แต่ก็ทรงให้กรรมสิทธิ์แก่ผู้ปลูกสร้างที่ดินให้เป็นประโยชน์ และ
เป็นมรดกตกทอดไปถึงลูกหลานต่อไป ทรงจัดการชลประทานช่วยเหลือการเพาะปลูกของราษฎร
และส่งเสริมประชาชนในการปลูกป่า ปลูกสวน

จะเห็นได้ว่าประเทศไทยทำการเกษตรประเภทพอกินพออยู่มาตั้งแต่สมัยโบราณกาลโดย
เฉพาะการปลูกข้าว อาจกล่าวได้ว่าในสมัยก่อนทุกครอบครัวต้องปลูกข้าวเพื่อไว้บริโภคในครอบครัว
การพัฒนาการปลูกข้าวเริ่มเกิดขึ้นในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ในสมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อประเทศไทยเริ่ม
ส่งข้าวเป็นสินค้าออกเป็นรายได้ที่สำคัญของประเทศ โดยเฉพาะระหว่างปี พ.ศ. 2438 ถึง พ.ศ.
2444 ได้ส่งข้าวไปขายต่างประเทศ 0.36 - 0.54 ล้านเมตริกตัน เป็นเงิน 24 - 45 ล้านบาท การ
พัฒนาการเกษตรแบ่งได้ 3 ระยะคือ ระยะต้น (พ.ศ. 2433 - 2453) ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2454 - 2503)
และระยะที่ 3 (พ.ศ. 2504 - ปัจจุบัน)

¹ปัญญาจักร กล่อมชุ่ม. งานเกษตรพื้นฐาน. 2534. หน้า 1.

²จิตพกา ธนปัญญารัษฎวงศ์. หลักการศึกษาเกษตร. 2529. หน้า 1 - 2.

อัจฉรา เล็กวานิช ได้กล่าวถึงความเป็นมาของการเกษตรกรรมในประเทศไทยไว้ว่า

ประเทศไทยคาดว่าเป็นที่อยู่ของคนมานานหลายแสนปีแล้ว ตั้งแต่เมื่อครั้งคนยังเป็นมนุษย์วานรและค้อย ๆ วิวัฒนาการคล้าย ๆ คนมากขึ้นเมื่อไม่กี่หมื่นปีมานี้ มนุษย์พวกแรกดำรงชีวิตโดยการล่าสัตว์และเก็บพืชป่าเป็นอาหาร ต่อมาเมื่อเริ่มอยู่อาศัยรวมกันเป็นกลุ่มก้อนและถาวรขึ้น เช่น อยู่ในถ้ำก็ค้อย ๆ เกิดการเรียนรู้จากการสังเกตว่าเมล็ดพืชที่เหลือจากการรับประทานซึ่งทิ้งไว้ใกล้ ๆ ถ้ำนั้นสามารถงอกและติดดอกออกผลได้ถ้าได้รับน้ำ การเก็บพืชผลเหล่านั้นมาเป็นอาหารทำให้สะดวกและไม่เหน็ดเหนื่อยเหมือนกับการหาของป่า ทำให้เกิดการริเริ่มเพาะปลูกใกล้ ๆ ที่อยู่อาศัยนั้น จากการค้นพบเมล็ดพืชของนักโบราณคดีที่ถ้ำผี จังหวัดแม่ฮ่องสอน และบริเวณใกล้เคียงทำให้เชื่อว่าการเพาะปลูกของคนไทยเริ่มขึ้นประมาณ 8,000 - 10,000 ปีมาแล้ว เมล็ดพืชที่พบมีมากกว่า 20 ชนิด ทั้งตระกูลถั่ว ตระกูลแดง และอื่น ๆ พืชเหล่านั้นมีทั้งประเภทที่ใช้เป็นผัก ผลไม้ ให้น้ำมัน และทำยาพิษ¹

วัชรินทร์ บุญวัฒน์² ได้กล่าวถึงความเป็นมาของเกษตรกรรมสรุปได้ว่า ในสมัยดั้งเดิมมนุษย์ได้อาศัยพึ่งพาอยู่กับธรรมชาติ มีพืชและสัตว์เป็นปัจจัยในการดำรงชีพ เมื่อมนุษย์ได้พัฒนาขึ้นจึงรู้จักคิดทำการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ให้อยู่ใกล้กับดินที่อยู่อาศัย โดยในระยะแรกได้เลือกเอาพืชที่เป็นอาหารและเป็นประโยชน์อื่น ๆ มาเพาะปลูกโดยเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ ให้เพียงพอับความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับที่ ปัญญา หิรัญรัมย์ ได้กล่าวไว้ว่า

การทำการเกษตรเป็นสิ่งที่คู่มาับความเป็นอยู่ของมนุษยชาติมาแต่สมัยโบราณ วิธีการทำนั้นขึ้นอยู่กับสภาพของสังคมมนุษย์ที่อยู่ร่วมกัน ซึ่งสภาพของสังคมในยุคโบราณหรือสังคมแบบดึกดำบรรพ์นั้นจะมีการทำการเกษตรแบบพอกินพออยู่เฉพาะภายในครอบครัว ขาดการติดต่อเพราะระยะทางความเป็นอยู่ห่างไกลกันมาก จนไม่ทราบว่าจะทำการเกษตรไปมาก ๆ เพื่ออะไร และขณะเดียวกันมนุษย์ก็ยัง ไม่รู้จักเก็บสะสมรักษาให้อยู่ในสภาพได้นาน ๆ หรือจะแปรรูปเป็น

¹อัจฉรา เล็กวานิช. "ความเป็นมาของการปลูกพืชในประเทศไทย," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาเกษตรทั่วไป 2 : พืชเศรษฐกิจ. 2533. หน้า 5.

²วัชรินทร์ บุญวัฒน์. หลักสถิติกรรม. 2513. หน้า 1.

อื่นใดอย่างไร ในอดีตการทำเกษตรก็เพียงเพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ได้เพื่อนำมาเป็นปัจจัยสี่เท่านั้น
คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค¹

ทรงสนของนักวิชาการดังกล่าวพอจะสรุปได้ว่า การทำเกษตรกรรมในประเทศไทยได้มีการเพาะปลูกพืชอื่น ๆ เพื่อนำมาเป็นปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

3. ประเภทของเกษตรกรรม

นักวิชาการหลายคนได้แบ่งประเภทของเกษตรกรรมไว้หลายลักษณะพอจะประมวลได้ดังนี้
เดชา ศิริภัทร² ได้แบ่งเกษตรกรรมตามระบบออกเป็น 2 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. ระบบเกษตรกรรมพื้นบ้าน เป็นระบบเกษตรของไทยซึ่งมีมาแต่ดั้งเดิม ก่อนได้รับอิทธิพลจากประเทศทางตะวันตก มีวิวัฒนาการต่อเนื่องมานานนับพันปี โดยอาศัยการพึ่งพาธรรมชาติ ไม่มีการใช้สารเคมี ยาปราบศัตรูพืช มีลักษณะการจัดการหลายลักษณะซึ่งเกษตรกรได้ปรับใช้ให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่ตามความเหมาะสม จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "เกษตรกรรมทางเลือก" ซึ่งในประเทศไทยมีหลายลักษณะ ที่รู้จักกันดีมี 3 ลักษณะดังนี้

1.1 เกษตรกรรมผสมผสาน เป็นการทำการเกษตรร่วมกันตั้งแต่ 2 กิจกรรมขึ้นไป โดยแต่ละกิจกรรมจะเอื้อประโยชน์หรือมีผลเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เช่น การเลี้ยงปลาในนาข้าวซึ่งจัดทำพร้อมกัน เป็นต้น เกษตรกรรมผสมผสานอาจเลือกใช้ให้เหมาะสมกับแต่ละท้องถิ่นได้ดี

1.2 เกษตรกรรมอินทรีย์ เป็นการทำการเกษตรที่มีหลักการขึ้นพื้นฐานคือการปรับปรุงดินให้มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติด้วยอินทรีย์วัตถุที่เสื่อมสลายและสิ่งมีชีวิตในดิน หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีหรือสารสังเคราะห์

1.3 เกษตรกรรมธรรมชาติ เป็นเกษตรกรรมซึ่งใช้หลักการใหญ่ ๆ ได้แก่ การไม่ไถพรวนดิน ไม่ใส่ปุ๋ยเคมี ไม่กำจัดวัชพืช ไม่กำจัดโรคและแมลงศัตรูพืช เป็นต้น ระบบเกษตรกรรมแบบนี้อาศัยความสมดุลของระบบนิเวศและดำเนินการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับระบบนิเวศในท้องถิ่นเป็นหลัก

2. ระบบเกษตรกรรมกระแสหลักที่เรียกว่า "เกษตรกรรมสมัยใหม่" หรือ "เกษตรกรรมตามแบบแผน" ซึ่งได้รับแบบอย่างมาจากประเทศทางตะวันตก โดยเฉพาะจากประเทศอเมริกา

¹ปัญญา หิรัญรัมย์. "วิวัฒนาการของการเกษตรและการจัดการการเกษตรในประเทศไทย," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 2. 2530. หน้า 55.

²เดชา ศิริภัทร. "ปัจจุบันและอนาคตของระบบการเกษตรกรรมทางเลือก," ทางใหม่.

ระบบเกษตรกรรมนี้มีลักษณะเด่นคือ เน้นการใช้สารอินทรีย์ซึ่งเป็นสารเคมีสังเคราะห์ เช่น ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ยากำจัดวัชพืช เป็นต้น จึงมีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "เกษตรกรรมเคมี"

การแบ่งประเภทของเกษตรกรรมดังกล่าวสอดคล้องกับที่ วิจิต ถิ่นวัฒนากุล¹ ได้กล่าวไว้ว่ามี 2 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. เกษตรกรรมประเภทบ่งบอกแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เป็นเทคนิควิธีการ มีดังนี้

1.1 เกษตรกรรมผสมผสาน เป็นการทำการเกษตรหลายอย่างในที่เดียวกัน แต่จะอย่างจะเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกันโดยไม่เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจจะผสมผสานระหว่างการปลูกพืชชนิดหนึ่งกับพืชอีกชนิดหนึ่ง การปลูกพืชกับการเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น การทำการเกษตรแบบนี้จะอาศัยหลักการพึ่งพาซึ่งกันและกันของเกษตรกรรมแต่ละชนิด จึงทำให้ลดต้นทุนการผลิตได้มาก

1.2 เกษตรกรรมไร่นาป่าผสม หรือวนเกษตร เป็นการทำการเกษตรในพื้นที่ป่า คือ การปลูกพืช หรือเลี้ยงสัตว์ หรือทั้งสองอย่างในเขตพื้นที่ที่เป็นป่า เป็นการพบกันครั้งแรกทางระหว่างการใช้ที่ดินทำกินกับการรักษาพื้นที่ป่าไม้ ระบบเกษตรกรรมแบบนี้ต้องทำควบคู่กันไปทั้งการอนุรักษ์ป่าและการทำการเกษตร

1.3 เกษตรกรรมไร่สวนผสม หรือไร่สวนผสม เป็นการทำการผลิตหลาย ๆ อย่าง คล้ายกับเกษตรแบบผสมผสาน แต่ไม่ได้เน้นการเกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน มีลักษณะผสมกันหลาย ๆ อย่างแต่ไม่ผสมกัน หรืออาจจะผสมกันแต่ก็เกิดขึ้นด้วยความไม่ตั้งใจ เช่น การปลูกพืชไร่ในสวนผลไม้ การปลูกผักสวนครัวหลายชนิด เป็นต้น จะเห็นได้ว่าจะปลูกอะไรก็ปลูกลงไปโดยไม่สนใจหลักการเกี่ยวเนื่องกัน

1.4 เกษตรกรรมอินทรีย์ เป็นระบบเกษตรที่หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีทุกชนิด เช่น ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช ฮอร์โมนต่าง ๆ ที่ได้จากผลผลิตทางเคมี เป็นต้น

1.5 เกษตรกรรมถาวร เป็นการเกษตรที่เน้นความสมบูรณ์ในตัวเองโดยการปลูกพืชลงในพื้นที่ตามความเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมให้คงที่มากที่สุดหรือฟื้นฟูให้ดีขึ้น แต่ต้องให้ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด เกษตรกรรมแบบนี้จะให้ความสำคัญของดิน จะเน้นการคงสภาพเดิมของพื้นที่ และการเก็บเกี่ยวผลในระยะยาวเป็นหลัก

1.6 เกษตรกรรมธรรมชาติ เกษตรกรรมแบบนี้เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ดินและสิ่งแวดล้อม เพราะต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจต่อธรรมชาติทุกแง่มุมให้ถ่องแท้ แล้วจึงจัดระบบการปลูกพืชหรือเลี้ยงสัตว์ให้มีความสอดคล้องกลมกลืนกับธรรมชาติ หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีและการกระทำใด ๆ ที่ไม่จำเป็น ทั้งโดยการใช้เครื่องจักรกลและแรงงาน เพราะเมื่อเกิดสภาพสมดุลแล้ว

¹วิจิต ถิ่นวัฒนากุล. "คุยกันเรื่องชื่อและความหมายของการเกษตร," ทางใหม่. 4 (6) :

ธรรมชาติจะมีระบบการควบคุมและกำจัดการเองทั้งพืชและสัตว์ โดยมีหลักเบื้องต้นคือ การไม่ไถพรวนดิน ไม่ใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ไม่กำจัดวัชพืช ไม่ใช้สารเคมีและยาฆ่าแมลง อันเป็นการเกษตรที่พึ่งพาอาศัยจากสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติเป็นพื้นฐาน

2. เกษตรกรรมประเภทบ่งบอกแนวคิด แนวทาง วิธีการผลิตที่เป็นนามธรรม มีดังนี้

2.1 เกษตรกรรมยั่งยืน เกษตรแบบนี้เป็นชื่อรวม ๆ ใช้เรียกระบบเกษตรที่เมื่อทำแล้วไม่มีผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมต่อสุขภาพของมนุษย์ และรวมทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของผู้ผลิตเมื่อทำต่อเนื่องนาน ๆ ก็ไม่เกิดภาวะดินเสื่อม สารพิษตกค้าง ศัตรูพืชระบาด เป็นต้น ตลอดจนผู้ทำไม่เป็นหนี้ ไม่ต้องขายที่ดิน จึงไม่ได้จำเพาะเจาะจงว่าจะต้องเป็นลักษณะวิธีการทำเกษตรแบบใด เกษตรยั่งยืนให้ความสำคัญในประเด็นต่อไปนี้

2.1.1 มีผลผลิตที่มีคุณภาพ ปราศจากสารพิษ และมีปริมาณที่ผู้ผลิตพึงพอใจ

2.1.2 มีความมั่นคงในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการผลิต การตลาด และด้านเศรษฐกิจ

2.1.3 มีความยั่งยืน สามารถทำต่อเนื่องตลอดไปโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและเสถียรภาพของผู้ผลิต

2.1.4 มีความเท่าเทียมกัน คือจะต้องมีความเท่าเทียมยุติธรรมต่อทุกฝ่าย ทั้งผู้ผลิต ผู้ค้า และผู้บริโภค

2.2 เกษตรกรรมทางเลือก เป็นเกษตรที่แตกต่างหรือตรงกันข้ามกับการเกษตรกระแสหลัก เนื่องจากยุคหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เกษตรแบบดั้งเดิมไม่สามารถให้ผลผลิตได้เพียงพอับความต้องการของโลก จึงต้องมี "การปฏิวัติเขียว" คือการใช้เทคโนโลยีทุกชนิดที่มีอยู่เข้าช่วยให้ผลผลิตมากขึ้นตามความต้องการของมนุษย์เป็น "เกษตรกรรมทางเลือก" ที่ช่วยแก้ไขความอดอยากของคนในสมัยนั้น เมื่อมาถึงปัจจุบันการปฏิวัติเขียว ซึ่งเป็นเกษตรกระแสหลักที่เน้นการเพิ่มผลผลิตให้สูงเพียงอย่างเดียวเท่านั้น เริ่มก่อให้เกิดผลเสียต่อสภาพแวดล้อม และนำความหายนะมาสู่ผู้ผลิตมากขึ้น จึงต้องหาทางเลือกใหม่โดยการคิดค้นระบบเกษตรที่ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมและผู้ผลิต ซึ่งการเกษตรแบบผสมผสาน ไร่นาป่าผสม วนเกษตร และเกษตรธรรมชาติ สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ได้ ระบบเกษตรต่างๆ ดังกล่าวจึงเป็น "เกษตรกรรมทางเลือก" ในปัจจุบัน

อรุณี ลิ้มศิริ และปัญญฉัตร กล่อมชุ่ม¹ ได้กล่าวถึงประเภทของการเกษตรไว้สรุปได้ว่าการเกษตรแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภท คือ การเกษตรประเภทปลูกพืช การเกษตรประเภทเลี้ยงสัตว์ การเกษตรประเภทประมง และการเกษตรประเภทผสม

¹อรุณี ลิ้มศิริ และปัญญฉัตร กล่อมชุ่ม. งานเกษตรพื้นฐานสมบูรณ์แบบ. 2542. หน้า 5.

นอกจากการแบ่งประเภทของเกษตรกรรมตามลักษณะการทำเกษตรดังกล่าวแล้ว ชัยมงคล สุวพานิช¹ ยังได้แบ่งประเภทของเกษตรกรรมตามประโยชน์ที่ได้รับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเภท สรุปได้ดังนี้

1. เกษตรกรรมเพื่อความสุขาทางใจ เพลิดเพลินใจ เช่น การปลูกไม้ดอกไม้ประดับไว้ในบ้าน การจัดสวนสุขภาพ การเลี้ยงสัตว์ไว้ดูเล่น เป็นต้น
2. เกษตรกรรมประเภททำแล้วเป็นรายได้เสริม เป็นการเกษตรกรรมเพื่อเพิ่มรายได้เล็กน้อย ๆ เช่น ทำสวนครัว ปลูกไม้ผล เป็นต้น
3. เกษตรกรรมเป็นอาชีพ เป็นเกษตรกรรมที่ทำเป็นจำนวนมากเพื่อมุ่งรายได้หลักจากการเกษตร เช่น การทำสวนผลไม้ การทำสวนยางพารา เป็นต้น

ทรงชนะของนักวิชาการดังกล่าวสรุปได้ว่า เกษตรกรรมแบ่งออกได้หลายประเภท ถ้าพิจารณาตามลักษณะหรือรูปแบบของการทำเกษตรพอจะแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ เกษตรกรรมประเภทบ่งบอกแนวปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม เป็นเทคนิควิธีการ ได้แก่ เกษตรกรรมผสมผสาน เกษตรกรรมไร่นาป่าผสม เกษตรกรรมไร่นาสวนผสม เกษตรกรรมอินทรีย์ เกษตรกรรมถาวร และเกษตรกรรมธรรมชาติ และเกษตรกรรมประเภทบ่งบอกแนวคิด แนวทาง วิธีการผลิตที่เป็นนามธรรม ได้แก่ เกษตรกรรมยั่งยืน และเกษตรกรรมทางเลือก นอกจากนั้นยังมีการจำแนกเกษตรกรรมออกเป็นประเภทย่อย ๆ ได้อีกหลายประเภท ได้แก่ เกษตรกรรมเพื่อความสุขาทางใจ เกษตรกรรมประเภททำแล้วเป็นรายได้เสริม และเกษตรกรรมเป็นอาชีพ

4. ความสำคัญของเกษตรกรรม

เกษตรกรรมเป็นฐานสำคัญสำหรับการดำรงชีพของมนุษย์ในแทบทุกสังคมมาช้านาน จึงกล่าวได้ว่าอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพที่สำคัญอาชีพหนึ่งของสังคมต่าง ๆ นักวิชาการได้กล่าวถึงความสำคัญของเกษตรกรรมไว้พอจะประมวลได้ดังนี้

มนตรี สุตนพัฒน์ และคนอื่น ๆ² ได้กล่าวถึงความสำคัญของเกษตรกรรมไว้สรุปได้ว่า เกษตรกรรมที่มีความสำคัญต่อมนุษย์มาก เพราะเป็นปัจจัยที่จำเป็นในการดำรงชีพ โดยแบ่งความสำคัญออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ความสำคัญเกี่ยวกับการดำรงชีวิต เช่น อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เป็นต้น

¹ชัยมงคล สุวพานิช. หลักการถกเถียง. 2516. หน้า 1 - 2.

²มนตรี สุตนพัฒน์ และคนอื่น ๆ. หลักถกเถียง. 2513. หน้า 2.

2. ความสำคัญเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เช่น การอุตสาหกรรม การหัตถกรรม เป็นต้น

3. ความสำคัญเกี่ยวกับศิลปกรรม เช่น การปลูกไม้ดอกไม้ประดับในสถานที่ต่าง ๆ เช่น สนามหญ้า สวนหย่อมในโรงเรียน เป็นต้น

ท่านอง สิงคาลวณิช¹ ได้กล่าวถึงความสำคัญของเกษตรกรรมไว้สรุปได้ว่า เกษตรกรรม เป็นกิจกรรมหลักในการสร้างผลผลิตทางการเกษตรเพื่อใช้ในการบริโภคและอุปโภค ในการผลิตต้องอาศัยความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญาเข้าผสมผสานให้ได้ผลผลิตสูงสุด เกษตรกรต้องมีความรู้ที่เหมาะสมในการทำการเกษตร ปัจจุบันผลผลิตทางการเกษตรเป็นฐานที่สำคัญของประเทศ รายได้ส่วนใหญ่ที่ใช้ในการพัฒนาประเทศได้จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งในแต่ละปีสามารถนำรายได้เข้าประเทศจำนวนมาก ส่งผลให้เศรษฐกิจส่วนรวมของประเทศมีความมั่นคงขึ้น

ทรงชนะดังกล่าวสรุปได้ว่า เกษตรกรรมมีความสำคัญต่อการดำรงชีพของมนุษย์มาช้านาน ปัจจุบันก็ยังมีความสำคัญและเป็นส่วนสำคัญที่นำมาพัฒนาประเทศชาติให้มีความเจริญก้าวหน้า และมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร

น้อม พุกษากร เป็นเกษตรกรที่ได้ปรับปรุงที่ดินเป็นไร่นาสวนผสมแบบร่องสวนเป็นคนแรกในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นผู้นำอาชีพเกษตรกรคนหนึ่งที่ได้นำเอาเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินการกิจกรรมไร่นาสวนผสม จนได้รับความสำเร็จระดับหนึ่ง ทำให้ผู้ประกอบการเกษตรข้างเคียงนำไปใช้อย่างกว้างขวาง จนได้รับความสนใจจากองค์กรของรัฐ เอกชน และบุคคลทั่วไป ทำให้ได้รับรางวัลในการจัดการแปลงไร่นาสวนผสมดีเด่นสร้างชื่อเสียงและเกียรติคุณไว้หลายครั้งจึงกล่าวได้ว่าน้อม พุกษากร เป็นผู้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่ประสบความสำเร็จอย่างแท้จริง ซึ่งสำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน² ได้กล่าวถึงชีวประวัติของน้อม พุกษากรไว้สรุปได้ดังนี้

¹ท่านอง สิงคาลวณิช. เกษตรทัศน์. 2516. หน้า 1 - 2.

²สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน. ประวัติและผลงานเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม. ม.ป.ป. หน้า 1 - 5.

1. ชาติกำเนิด

น้อม พุกษากร เกิดเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 (บ้านปากคลองเก่า) ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง บิดาชื่อนายคง คงนวล มารดาชื่อนางห้วย คงนวล มีพี่น้องร่วมบิดา มารดาเดียวกันจำนวน 4 คน น้อมเป็นบุตรคนที่ 3 ของครอบครัว

2. การศึกษา

น้อม พุกษากร เรียนหนังสือระดับประถมศึกษาจนสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนวัดจันทาราม จังหวัดระนอง หลังจากนั้นก็ไม่ได้เรียนต่อเพราะฐานะทางครอบครัวยากจน ต้องช่วยบิดามารดาทำนาและรับจ้างทำสวนไปเรื่อย ๆ เช่น ไปรับจ้างทำสวนที่จังหวัดพังงา และจังหวัดภูเก็ต เป็นต้น

3. ชีวิตครอบครัว

นางสาวน้อม คงนวล สมรสกับ นายวิมล พุกษากร บุตรนายมนัส พุกษากร นางจำรัส พุกษากร เป็นชาวจังหวัดราชบุรี มีบุตรด้วยกัน 3 คน คือ นางสาวนริศรา พุกษากร นายนิมิต พุกษากร และเด็กชายณัฐพล พุกษากร หลังจากแต่งงานได้ไปอาศัยอยู่กับบิดามารดาของสามี และประกอบอาชีพรับจ้างทำสวนผลไม้ที่จังหวัดราชบุรี ต่อมาในปี พ.ศ. 2529 ได้กลับมาสร้างบ้านเรือนอยู่ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ประกอบอาชีพการทำนาโดยซื้อที่นาจากเพื่อนบ้าน และต่อมาได้ปรับที่นาเป็นไร่นาสวนผสมจนถึงปัจจุบันนี้

4. อาชีพและผลงานด้านการเกษตร

สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน¹ ได้กล่าวถึงอาชีพและการสร้างผลงานด้านการเกษตรของ น้อม พุกษากร ไว้สรุปได้ว่า การประกอบอาชีพด้านการเกษตรโดยเริ่มบุกเบิกจากการทำไร่นาสวนผสมเมื่อ พ.ศ. 2529 ในพื้นที่ 7 ไร่ 3 งาน ก่อนที่จะปรับปรุงเป็นไร่นาสวนผสมได้ทำนามาก่อน แต่ประสบภัยน้ำท่วม โรคศัตรูระบาด ทำให้ผลผลิตตกต่ำจึง ได้ดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ขุดเป็นร่องสวนจัดระบบไร่ เนื่องจาก น้อม พุกษากร ไม่มีความรู้ทางการเกษตรเลยแต่อาศัยประสบการณ์ที่เคยรับจ้างทำสวนมาก่อน จึงได้ดำเนินการกิจกรรมไร่นาสวนผสมมาจนถึงปัจจุบัน

¹สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน. ประวัติและผลงานเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม. ม.ป.ป. หน้า 7 - 11 .

การจัดการไร่นาสวนผสมของน้อม พุกขการ ได้ใช้ประโยชน์ในที่ดินอย่างเต็มที่ในทุกตารางนิ้วจะใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่า เช่น บนร่องรอบนอกจะปลูกมะละกอสลับกับมะพร้าว น้ำหอม และหลังร่องจะปลูกละมุดสลับกับฝรั่งและปลูกพืชผักนานาชนิด เป็นต้น นอกจากนี้ น้อม พุกขการ ยังได้จัดทำไร่นาสวนผสมโดยมีแรงงานที่ทำงานเป็นประจำในครอบครัว 4 คน และได้จ้างแรงงานประมาณ 5-10 คน/วัน ค่าแรงงานประมาณวันละ 150 บาท/คน ค่าใช้จ่ายแรงงาน 750 บาท/วัน และได้รับการสนับสนุนแหล่งเงินทุนจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และส่วนหนึ่งเป็นเงินของตนเองที่มีอยู่ โดยจะส่งคืนธนาคารหลังจากที่ขายผลผลิตได้ปีละ 1 ครั้ง ส่วนค่าจ้างแรงงานจะจ่ายให้กับคนงานอาทิตย์ละ 1 ครั้ง

น้อม พุกขการ ได้ดำเนินการกับไร่นาสวนผสม คือ มีการปลูกพืชหมุนเวียน การปลูกพืชแซม การปลูกพืชสลับ การปรับปรุงดินโดยใช้ปุ๋ยคอกและโคโลไมท์ การใช้พันธุ์พืชใหม่ ๆ อยู่เสมอ และตรงตามพันธุ์และความต้องการของตลาด การให้ปุ๋ยให้แก่พืชตามความเหมาะสมและความต้องการของพืช ปุ๋ยที่ให้พืชจะตอบสนองต่อปุ๋ยมากโดยการให้ผลผลิตสูงสุด ก่อนให้ปุ๋ยต้องงดการให้น้ำ 1 วัน เมื่อปลูกพืชผักเสร็จแล้วจะงดการพรวนดินเพราะทำให้รากพืชผักขาดไม่สามารถดูดน้ำและแร่ธาตุอาหารไปใช้ประโยชน์ได้ เช่น แดงกวาจะให้ปุ๋ยสูตร 20-20-0 โดยจะให้หลังจากที่ปลูกแดงกวาได้ประมาณ 15-20 วัน ห่างจากโคนต้นประมาณ 1 คืบ และเมื่อแดงกวาอายุได้ 35-40 วัน จะใส่ปุ๋ยเป็นครั้งที่ 2 โดยใช้สูตร 16-16-16 หรือ 13-13-21 ซึ่งจะทำให้เถาแดงมีความงดงามคงทนมากและสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้นาน

การให้น้ำแก่พืชได้มีการใช้เครื่องเรือมาใช้ในการแปลง ทำให้ประหยัดเวลาและแรงงาน และทำให้รดน้ำได้ทั่วถึงทุกแปลง นอกจากนี้การดูแลรักษาจะมีการถอนหญ้าออกให้หมดโดยไม่ให้เหลืออยู่บนแปลงมีการไถดินแต่งขอบร่อง เพื่อให้ขอบแปลงตรงสม่ำเสมอ และป้องกันการพังทลายของดินไม่ให้น้ำชะล้างปุ๋ยลงไปร่องคูเป็นการเพิ่มอินทรีวัตถุให้แก่ดินและดูแลสวนอย่างอื่นด้วย น้อม พุกขการ ได้ใช้พื้นที่ในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรทั้งหมด 25 ไร่ โดยมีการปลูกพืชหมุนเวียนหลายชนิดสลับกันไปตามฤดูกาล เช่น แดงร้าน ผักกาดขาว ฝรั่ง มะกอก มะพร้าว เป็นต้น

จากการดำเนินกิจกรรมไร่นาสวนผสมของน้อม พุกขการ ที่ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่งนั้น ก็ได้สร้างผลงานด้านการเกษตรไว้ดังที่ สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง¹ ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ริเริ่มปรับปรุงที่นาเป็นไร่นาสวนผสมแบบร่องสวน เป็นคนแรกในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อปี พ.ศ. 2529

¹สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง. ประวัติและผลงานเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม. ม.ป.ป. หน้า 5-9.

2. เริ่มนำละมุดมาปลูกเป็นสวนครั้งแรกในจังหวัดพัทลุง จนปัจจุบันมีการขยายผลไปยังเกษตรกรข้างเคียง โดยเฉพาะโครงการส่งเสริมการเกษตรในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังได้มากกว่า 50 ราย ได้แก่ พันธุ์มะกอก และพันธุ์กระสวย

3. เริ่มปลูกฝักเป็นการค้าสำเร็จคนแรกในตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้แก่ แดงกวา แดงร้าน บวบ ถั่วฝักยาว ทำให้เกษตรกรข้างเคียงเอาอย่างไม่น้อยกว่า 30 ราย

4. เริ่มปลูกกะหล่ำปลีเป็นรายแรกในจังหวัดพัทลุง เนื่องจากการจัดการง่ายแต่ผลผลิตสูง และที่สำคัญใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวน้อย พันธุ์ที่ปลูก ได้แก่ ทรบิก เดราเด็กซ์ ฟุไซ และไถ่

5. เริ่มใช้เมล็ดพันธุ์พืชลูกผสมที่ให้ผลผลิตสูงเป็นรายแรกในตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งแบ่งได้ดังนี้

5.1 บวบพันธุ์แก้ว เป็นคนแรกเมื่อปี พ.ศ. 2534 ในตอนนั้นเมล็ดพันธุ์แพงมาก เมล็ดละประมาณ 3 บาท แต่ได้รับผลคุ้มค่า ในขณะนี้เกษตรกรในเขตลุ่มน้ำปากพนังที่ปลูกบวบจะใช้พันธุ์นี้เป็นส่วนใหญ่

5.2 แดงร้านพันธุ์ลานนา 5 และพันธุ์จินดา ซึ่งให้ผลผลิตสูงมากโดยเฉพาะพันธุ์ลานนา 5 ให้ผลดกเคยเก็บได้ถึง 14 ผลในเถาเดียวและเก็บครั้งเดียว

6. เริ่มจัดระบบสูบน้ำ - ระบายน้ำ เป็นแห่งแรกในจังหวัดพัทลุง โดยใช้เครื่องยนตร์รถยนต์เป็นตัวสูบน้ำเข้าหรือออก

7. เริ่มนำเรือรคน้ำมาใช้เป็นรายแรกในจังหวัดพัทลุง ทำให้มีการขยายผล มีเกษตรกรข้างเคียงมาขอซื้อซึ่งได้จัดซื้อไปแล้วจำนวน 10 ราย

8. ดำเนินการป้องกันน้ำท่วมเป็นแปลงแรกในจังหวัดพัทลุง โดยมีการทำคันกันน้ำท่วม เพราะสภาพแปลงเป็นที่น้ำท่วมขัง ตั้งแต่เริ่มทำแปลงจนถึงปัจจุบันและมีการเสริมคันทุกปี

9. ใช้เทคโนโลยีการผลิตละมุดแบบครบวงจร คือ เริ่มตั้งแต่การใส่ปุ๋ย 13 - 13 - 21 ปีละ 2 ครั้ง ครั้งละ 1.5 - 2 กิโลกรัม ในเดือนมกราคมและเมษายน และใส่ปุ๋ยคอกปีละครั้ง ครั้งละ 3 ปืบ / ต้น การดูแลรักษาจะใช้วิธีการที่ไม่ใช้สารเคมีตลอดกระบวนการผลิต

10. ขั้นตอนการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยวละมุดสังเกตว่าละมุดแก่โดยดูจากนกเอี้ยงที่มาจับกลุ่มที่ต้นละมุด ถ้ามีนกเอี้ยงมากเกาะกลุ่มแสดงว่าละมุดสุกแล้วเริ่มเก็บเกี่ยวได้แล้ว การเก็บเกี่ยวโดยใช้ตะกร้อเก็บจากนั้นใส่ตะกร้าจุ่มน้ำในร่องสวนเพื่อไม่ให้ยางติดผล แล้วก็ล้างโดยเรือมาล้างด้วยเครื่องล้าง (คิดผลิตขึ้นด้วยตนเอง) เพื่อขจัดขุยที่ผิวเปลือกออก แล้วฟุ้งลมให้แห้ง คัดเกรด และบรรจุหีบห่อ

11. ริเริ่มปลูกฝรั่งรวมกับละมุดโดยฝรั่งจะให้ผลผลิตตั้งแต่ 7 เดือนจนถึง 4 ปี แต่ละมุดจะให้ผลผลิตตั้งแต่ปีที่ 2 แต่พุ่มยังไม่กว้างมากนัก พอปีที่ 4 ละมุดพุ่มกว้างให้ผลผลิตเต็มที่ ต้องตัดฝรั่งออกซึ่งเป็นการใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ความสำเร็จของการประกอบอาชีพการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร เริ่มประสบความสำเร็จตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 ทำให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม และสามารถซื้อปัจจัยการผลิต เครื่องมือ และเครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น เนื่องจากการทำไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ได้มีการเอาใจใส่ดูแลเป็นอย่างดี และจนถึงปัจจุบันพอสรุปผลงานด้านการเกษตรได้ดังนี้

1. การปลูกไม้ผล

1.1 ละมุด จำนวน 300 ต้น อายุ 9 ปี จำนวน 100 ต้น อายุ 5 ปี จำนวน 200 ต้น และในปี พ.ศ. 2540 มีรายได้จากละมุดเป็นเงิน 85,768 บาท

1.2 ฝรั่ง จำนวน 140 ต้น อายุประมาณ 3 ปี ในปี พ.ศ. 2540 มีรายได้จากฝรั่งเป็นเงิน 25,000 บาท

1.3 มะพร้าวน้ำหอม จำนวน 120 ต้น ในปี พ.ศ. 2540 มีรายได้เป็นเงิน 15,000 บาท ขณะนี้มะพร้าวน้ำหอมเหลือเพียง 60 ต้น เนื่องจากการขุดดินทำคันกันน้ำท่วม

2. การปลูกพืชผัก

2.1 ปลูกแตงกวา ได้ผลผลิตสูงกว่าเกษตรกรรายอื่น ในปี พ.ศ. 2540 ปลูกในพื้นที่ 11 ไร่ ได้ผลผลิตจำนวน 30,000 กิโลกรัม มีรายได้เป็นเงิน 65,000 บาท

2.2 ปลูกกะหล่ำปลี ในพื้นที่ 11 ไร่ ได้ผลผลิต 2,058 กิโลกรัม มีรายได้เป็นเงิน 30,000 บาท

2.3 ปลูกบวบ ในพื้นที่ 11 ไร่ (800 หลุม) ได้ผลผลิต 28,000 กิโลกรัม มีรายได้เป็นเงิน 100,500 บาท

3. การเลี้ยงปลา

น้อม พุกษากร ได้จัดเลี้ยงปลาตามแบบธรรมชาติในร่องสวน ซึ่งเป็นการเลี้ยงเพื่อบริโภคเพื่อจำหน่าย และอนุรักษ์พันธุ์ปลาด้วย เช่น ปลาน้ำจืด ปลาหมอไทย ปลาดุกอุย ปลาฉลาม ปลาแขยง ปลาตะเพียน ปลาไน ปลานิล และปลาสวาย เป็นต้น

นอกจากนี้การประกอบอาชีพการทำไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ยังได้มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนี้

1. การจัดทำไร่นาสวนผสม โดยยึดหลักทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

2. ใช้ระบบปลูกพืชหมุนเวียน เพื่อการใช้ประโยชน์ที่ดินคุ้มค่าและลดการระบาดของโรคแมลง

3. ใช้หลักป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน ใช้เชื้อแบคทีเรีย การจับทำลาย การห่อผล การใช้ไม้บ่อ การใช้กาบเหนียว

4. มีการปรับปรุงบำรุงดินควบคู่ไปกับการใช้ปุ๋ยเคมี คือ จะมีการใส่ปุ๋ยป้อนและปุ๋ยคอกทุกปี

5. การนำปุ๋ยที่ถูกชะล้างลงไปอยู่ในท้องร่องมาใช้ใหม่ โดยการลอกเลนท้องร่องทุกปี ซึ่งต้องใช้เวลาในส่วนนี้ปีละประมาณ 15 วัน

6. การปลูกละมุด จะไม่ใช้สารเคมีทุกขั้นตอนการผลิต ผู้บริโภคจึงมั่นใจได้

7. ในไร่นาสวนผสม เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของนก เช่น นกเอี้ยง นกปรอด นกเขา และในช่วงน้ำท่วมบนคันสวน จะเป็นที่อยู่อาศัยของนกกระยางจำนวนมาก

8. ได้ขยายพื้นที่การเกษตรออกไปอีกในตำบลแหลมโดนด จำนวน 33 ไร่ เพื่อปลูกไม้ใช้สอย เช่น ปลูกยางนา จำนวน 200 ต้น

5. เกียรติคุณที่ได้รับ

น้อม พฤทธาภรณ์ ได้ดำเนินงานด้านการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมจนปรากฏผลเป็นที่ประจักษ์แก่คนทั่วไปมาช้านาน จนทำให้ได้รับการประกาศเกียรติคุณจากหน่วยงานต่าง ๆ มากมาย ดังนี้

ปี พ.ศ. 2537 ได้รับโล่เกษตรกรดีเด่นของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จากสำนักงานใหญ่กรุงเทพฯ

ปี พ.ศ. 2538 ได้รับรางวัลที่ 1 การประกวดมะพร้าวน้ำหอม ในงานกาชาดประจำปีจาก จังหวัดพัทลุง

ปี พ.ศ. 2539 ได้รับโล่ผู้นำอาชีพก้าวหน้าระดับภาค จากกระทรวงมหาดไทย

ปี พ.ศ. 2539 ได้รับโล่แปลงจัดไร่นาตามทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำเพื่อการเกษตร ตามแนวพระราชดำริจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ปี พ.ศ. 2539 ได้รับโล่แปลงไร่นาสวนผสมดีเด่นระดับภาค ภาคใต้ จากกรมส่งเสริมการเกษตร

ปี พ.ศ. 2540 ได้รับโล่เกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพไร่นาสวนผสมระดับภาค จาก กรมส่งเสริมการเกษตร

บทที่ 3

ชีวประวัติของน้อม พุกษากร

น้อม พุกษากร เป็นเกษตรกรชาวตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เป็นผู้มีผลงานดีเด่นในระดับภาคใต้ที่ได้ดำเนินการจัดทำไร่นาสวนผสมแบบร่องสวน จนประสบผลสำเร็จอย่างดียิ่ง และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลทั่วไป น้อม พุกษากร ได้เริ่มทำการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมในพื้นที่หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 25 ไร่ และปัจจุบันได้ขยายพื้นที่ออกไปอีกที่ตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 33 ไร่ เป็นไร่นาสวนผสมแบบธรรมชาติที่น้อม พุกษากร ได้อาศัยประสบการณ์ที่ได้รับมาสมัยเป็นลูกจ้างคนทำสวนที่จังหวัดราชบุรีมาก่อน จึงได้นำความรู้ที่ได้มาปรับใช้ให้เข้ากับสภาพภูมิศาสตร์ของภาคใต้ ทำให้สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวมีรายได้พึ่งตนเองได้ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ชีวประวัติและผลงานความสำเร็จของน้อม พุกษากร เป็นที่น่าสนใจศึกษาเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้เป็นแบบอย่างของอนุชนรุ่นต่อไปได้เรียนรู้ถึงความเพียรพยายามของผู้ที่ประสบความสำเร็จในชีวิต

การศึกษาชีวประวัติของน้อม พุกษากร อย่างละเอียดย่อมทำให้สามารถศึกษาผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร ได้เข้าใจลึกซึ้งยิ่งขึ้น ข้อมูลเกี่ยวกับชีวประวัติของน้อม พุกษากร ส่วนใหญ่ได้จากการเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ ซึ่งเมื่อประมวลข้อมูลเกี่ยวกับชีวประวัติของน้อม พุกษากร แล้ว พอจะจำแนกประเด็นศึกษาออกได้หลายประเด็น ได้แก่ ชาติกำเนิด การศึกษา ชีวิตครอบครัว อาชีพและผลงานด้านการเกษตร การอุทิศตนเพื่อสังคม และเกียรติคุณที่ได้รับ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ชาติกำเนิด

น้อม พุกษากร ได้ถือกำเนิดในครอบครัวชาวนาตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ดังที่ ห้วย คงนวล¹ มารดาของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงชาติกำเนิดของน้อม พุกษากร ไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร เดิมชื่อ น้อม คงนวล เกิดเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ที่บ้านปากคลองเก่า บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง บิดาชื่อ นายคง คงนวล ปัจจุบัน (พ.ศ. 2543) อายุ 76 ปี มารดาชื่อ นางห้วย คงนวล ปัจจุบัน (พ.ศ. 2543) อายุ 72 ปี ประกอบอาชีพทำนา มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน จำนวน 4 คน เป็นชายจำนวน 1 คน เป็นหญิงจำนวน 3 คน น้อม พุกษากร เป็นคนที่ 3 พี่น้องทั้งหมดมีรายชื่อเรียงตามลำดับดังนี้

¹ห้วย คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

1. นายทวี คงนวล อายุ 48 ปี แต่งงานกับนางเตือนใจ คงนวล ปัจจุบันอยู่ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ประกอบอาชีพ ทำไร่นาสวนผสม
2. นาสุณีย์ คงนวล อายุ 42 แต่งงานกับนายปัญญา ศรีชาย ปัจจุบันอยู่ที่อำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่ ประกอบอาชีพ รับจ้าง
3. นางน้อม พุกษากร อายุ 40 ปี แต่งงานกับนายวิมล พุกษากร ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ประกอบอาชีพ ทำไร่นาสวนผสม
4. นางสาววรรณ คงนวล อายุ 32 ปี กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร

การศึกษา

ชีวิตในวัยเด็กของน้อม พุกษากร เป็นชีวิตที่ใกล้ชิดกับสภาพแวดล้อมของการทำนาในบรรยากาศชนบทไทยทางภาคใต้ โดยอาศัยอยู่ในบ้านที่มีลักษณะเป็นบ้านไม้ยกพื้นแบบสมัยก่อน ซึ่งล้อมรอบด้วยทุ่งนา บ้านเรือนสร้างด้วยไม้หลังคามุงกระเบื้องกันฝาด้วยไม้และพื้นบ้านปูด้วยไม้กระดาน ตั้งแต่วัยเด็กน้อม พุกษากร ได้ช่วยพ่อแม่ทำนาโดยตลอด เมื่อเว้นว่างจากการทำนา ก็จะช่วยแม่ทำขนมไปขายที่ตลาดนัดปากคลองเก่าและตลาดนัดอำเภอควนขนุน เมื่อปี พ.ศ. 2510 น้อม พุกษากร มีอายุ 7 ขวบ จึงได้เข้าเรียนหนังสือระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนวัดประดู่เรียง ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2511 ได้เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และได้ย้ายไปเรียนต่อที่โรงเรียนวัดจันทาราม อำเภอกระบือ จังหวัดระนอง ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 จนปีกระทั่งปี พ.ศ. 2513 จึงเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ส่วนสาเหตุที่น้อม พุกษากร ต้องไปเรียนหนังสือชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 ที่โรงเรียนวัดจันทาราม อำเภอกระบือ จังหวัดระนอง ห้วย คงนวล¹ มารดาของน้อม พุกษากร ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า เนื่องจากพ่อแม่ประกอบอาชีพการทำนา และทำขนมขายเล็ก ๆ น้อย ๆ ในยามที่ว่างจากการทำนา รายได้ไม่ดีมีฐานะยากจนไม่สามารถส่งเสียให้ลูกเรียนต่อในระดับที่สูงได้ แต่ด้วยความที่สงสารอยากให้ลูกได้เรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น จึงได้ส่งน้อม พุกษากร ให้ไปอยู่กับนางลำเนียง ไหมวุ่น นางสาวที่ไปประกอบอาชีพรับจ้างตัดเย็บเสื้อผ้าอยู่ที่อำเภอกระบือ จังหวัดระนอง ซึ่งมีรายได้ดีกว่าการทำนา โดยขอให้นางสาวรับน้อม พุกษากร ไปอาศัยอยู่ด้วยและช่วยทำงานบ้าน ช่วยเลี้ยงบุตรของนางสาว และให้นางสาวเป็นผู้รับภาระส่งเสียให้เรียนต่อ แต่ปรากฏว่าเมื่อน้อม

¹ห้วย คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

พฤกษากร เรียนจบระดับประถมศึกษาปีที่ 4 แล้ว น้ำสาวก็ไม่ได้ส่งเสียให้เรียนต่อตามที่ตกลงกันไว้ แม่จึงไปปรับตัวกลับมาอยู่ที่บ้านปากคลองเก่า ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อกลับมาอยู่บ้านน้อม พฤกษากร ก็ช่วยพ่อแม่ทำนาในพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ และขายขนม เช่น ขนมจีน ขนมลอดช่อง ขนมต้ม เป็นต้น ส่วน มะลิ ชีระประยูร¹ ข้าราชการบำนาญ อดีตเป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนวัดประดู่เรียง ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงน้อม พฤกษากร ไว้สรุปได้ว่า น้อม พฤกษากร เป็นลูกชาวนาที่ฐานะค่อนข้างยากจน ชอบช่วยเหลืองานบ้านพ่อแม่เป็นอย่างดี เป็นนักเรียนอยู่ที่โรงเรียนวัดประดู่เรียง ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เพียง 2 ปีก็ย้ายไปเรียนที่อื่น ในขณะที่เป็นนักเรียนเป็นคนขยัน รักเพื่อนฝูง เข้าสังคมกับเพื่อนได้ดี ทำการบ้านทุกครั้ง ผลการเรียนปานกลาง เป็นคนกตัญญูทวดเวทต่อผู้มีพระคุณ เมื่อถึงเทศกาลต่าง ๆ ก็จะนำของไปฝากผู้ใหญ่อยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับที่ เปลื้อง ศรีhirัญ² ข้าราชการบำนาญ อดีตเป็นครูสอนอยู่ที่โรงเรียนวัดประดู่เรียง ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงน้อม พฤกษากร ไว้สรุปได้ว่า ในสมัยที่เป็นนักเรียนอยู่ที่โรงเรียนวัดประดู่เรียง ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง น้อม พฤกษากร เป็นเด็กเรียบร้อย ขยันเรียน การคบค้าสมาคมกับเพื่อนดี รักเพื่อน รู้จักเคารพผู้ใหญ่ ในช่วงที่ไม่ผลที่ปลูกไว้ที่บ้านให้ผลผลิตก็จะนำไปฝากให้ผู้มีพระคุณ เช่น มะพร้าว น้ำหอม มะกอก บวบ แตงกวา เป็นต้น

ชีวิตครอบครัว

น้อม พฤกษากร ได้สมรสครั้งแรกกับนายวุฒิเมธ สิริวิศิษฐกุล เมื่อ พ.ศ. 2522 ดังที่ น้อม พฤกษากร¹ ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับชีวิตครอบครัวไว้สรุปได้ว่า ได้สมรสครั้งแรกเมื่ออายุ 18 ปี พ.ศ. 2522 กับนายวุฒิเมธ สิริวิศิษฐกุล ซึ่งเป็นชาวอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีบุตรสาวด้วยกัน 1 คน ชื่อนางอัจฉรา สิริวิศิษฐกุล (ฮวดไล่) สมรสกับนายวิชัย ฮวดไล่ ปัจจุบันอาศัยอยู่ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ประกอบอาชีพทำไร่นาสวนผสม หลังจาก

¹มะลิ ชีระประยูร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 50/1 หมู่ที่ 9 ตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²เปลื้อง ศรีhirัญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 285 หมู่ที่ 1 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³น้อม พฤกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

สมรส น้อม พกษากร ได้ประกอบอาชีพการทำนาซึ่งมีทรศนะที่ไม่ตรงกันกับสามีที่เป็นชาวเมือง ใช้ชีวิตคู่ร่วมกันได้ประมาณ 2 ปี ก็ได้หย่าร้างกันไป หลังจากหย่าร้างกับสามี น้อม พกษากร ก็ได้ประกอบอาชีพการทำนาอยู่ช่วงหนึ่ง จึงติดตามญาติซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกันไปร่วมลงทุนประกอบอาชีพขายข้าวแกงอยู่ที่อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และในช่วงนั้นได้รู้จักกับนายวิมล พกษากร คนงานทำเหมืองแร่ ซึ่งเป็นชาวอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี จนเกิดเป็นความรักความเข้าใจกัน แต่หลังจากขายข้าวแกงได้ประมาณ 1 ปี ก็ขาดทุนจึงกลับมาอยู่บ้านที่จังหวัดพัทลุง และต่อมา นายวิมล พกษากร ก็ได้ตามมาสู่ขอแต่งงานตามประเพณีที่จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2524 หลังจากแต่งงานแล้วน้อม พกษากร และสามี ก็ได้กลับไปทำงานที่จังหวัดพังงาอีกครั้ง โดยที่สามีทำงานเป็นคนงานเหมืองแร่เหมือนเดิม ส่วนน้อม พกษากร ได้ยืมเงินเพื่อนบ้าน 20,000 บาท เพื่อลงทุนประกอบอาชีพขายข้าวแกงให้กับคนงานทำเหมืองแร่ โดยมีแม่มาช่วยเป็นบางครั้ง หลังว่างจากการทำนา ขายข้าวแกงอยู่ประมาณ 4-5 ปี ด้วยเป็นคนที่มีนิสัยขยันขันแข็งและอดทน มาตั้งแต่เด็กจึงทำให้น้อม พกษากร มีเงินเก็บออมจนทำให้ฐานะของครอบครัวดีขึ้น และการที่ได้รู้จักกับนายวิมล พกษากร จนเกิดเป็นความรักและเข้าสู่พิธีแต่งงานในครั้งนั้นถือเป็นความเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิตของน้อม พกษากร ที่จะนำไปสู่การประกอบอาชีพการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม ในโอกาสต่อมา หลังจากสมรสแล้วน้อม พกษากร มีบุตรธิดาด้วยกัน 3 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 1 คน มีชื่อเรียงตามลำดับดังนี้

1. นางสาวนริศรา พกษากร เกิดวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2525 อายุ 18 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนโสภณศิริราช อำเภอวัดเพลง จังหวัดราชบุรี
2. นายนิมิต พกษากร เกิดวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2527 อายุ 15 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง
3. เด็กชายณัฐพล พกษากร เกิดวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2534 อายุ 8 ปี กำลังเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดประดู่เรียง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

จากชีวิตชาวสวนที่ลำบาก น้อม พกษากร¹ ได้กล่าวถึงการอบรมสั่งสอนลูก ๆ สรุปได้ว่า ลูกทุกคนจะต้องมีความขยัน อดทน มีความรับผิดชอบ ประพฤติดีเป็นคนดี ต้องขยันหาความรู้ให้มากจะได้ไม่ลำบากในวันข้างหน้า และจะต้องเป็นคนที่ไม่เอาเปรียบ ไม่อิจฉาผู้อื่น ให้เห็นคุณค่าของการศึกษา และยึดมั่นในหลักพระพุทธศาสนาที่ว่า "ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน" มาโดยตลอด ทำให้มีความมุ่งมั่นในการที่จะทำงานโดยมิได้ย่อท้อ น้อม พกษากร ส่งเสริมให้ลูกทุกคนได้รับการศึกษา

¹น้อม พกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

เป็นอย่างดี ดังที่ นิमित พฤกษากร¹ บุตรของน้อม พฤกษากร ได้กล่าวถึงคุณแม่ไว้สรุปได้ว่า คุณแม่สอนลูก ๆ ให้เป็นคนขยัน อดทน เพื่อต่อไปภายหน้าจะได้เป็นหัวหน้าคน ชีวิตของคนเราไม่แน่นอน ช่วงที่มีชีวิตอยู่ก็ต้องเป็นคนขยัน อดทน ไม่ท้อแท้ต่อชีวิต

อาชีพและผลงานด้านการเกษตร

น้อม พฤกษากร เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งของจังหวัดพัทลุง ในฐานะที่เป็นผู้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรแบบไร่นาสวนผสม ที่ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง ซึ่งได้สร้างผลงานไว้ให้เป็นตัวอย่างกับชุมชนมากมาย จึงทำให้เป็นที่รู้จักและยอมรับอย่างกว้างขวางทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนทั้งในประเทศและต่างประเทศ น้อม พฤกษากร ได้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรในพื้นที่ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และได้ปรับปรุงพัฒนาด้านการเกษตรมาโดยตลอด โดยเป็นผู้ริเริ่มปรับปรุงที่นาเป็นไร่นาสวนผสมแบบร่องสวนเป็นคนแรกในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

พรศักดิ์ พงศาปาน² ได้กล่าวถึงอาชีพและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พฤกษากร ไว้สรุปได้ว่า หลังจากการประกอบอาชีพทำนาไม่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นในช่วงระยะเวลา 10 กว่าปีที่ผ่านมา น้อม พฤกษากร จึงได้ทำการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ จนประสบความสำเร็จมีชื่อเสียงและในที่สุดได้รับเลือกให้เป็นเกษตรกรดีเด่นภาคใต้ ประจำปี 2540 โดยทดลองปลูกไม้ผลและพืชผักหลายชนิด แต่ที่คิดว่าสามารถทำรายได้มีตลาดที่แน่นอนมีอยู่ 3 ชนิด ได้แก่ แตงกวา บวบ และกะหล่ำปลี ซึ่งตลอดระยะเวลา 2 - 3 ปีที่ผ่านมาได้ปลูกพืชทั้ง 3 ชนิดนี้หมุนเวียนกันตลอดทั้งปี โดยปลูกในที่ดินแปลงใหม่ที่เพิ่งซื้ออีก 5 ไร่ ซึ่งอยู่ติดกัน เนื่องจากที่ดินแปลงเดิมไม้ผลที่ปลูกไว้เติบโตหมดจนไม่สามารถปลูกผักได้ อาชีพและผลงานด้านการเกษตรที่น้อม พฤกษากร ได้ดำเนินการไปแล้วมีดังนี้

¹นิमित พฤกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²พรศักดิ์ พงศาปาน. "บันทึกไว้เป็นเกียรติ," เทคโนโลยีชาวบ้าน. 10 (197) : 14 - 17 ; สิงหาคม 2541.

1. การทำนา

การประกอบอาชีพในระยะแรก ๆ ของน้อม พฤชากร มีการประกอบอาชีพทำนาเช่นเดียวกับเกษตรกรทั่วไป ดังที่ วิมล พฤชากร¹ สามีน้อม พฤชากร ได้กล่าวถึงการประกอบอาชีพทำนาไว้สรุปได้ว่า หลังจากสมรสแล้ว น้อม พฤชากร และครอบครัว ได้ประกอบอาชีพทำนาและขายของเล็ก ๆ น้อย ๆ อยู่ที่ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ทำได้อยู่ระยะหนึ่งเห็นว่ารายได้จากการทำนาและจากการขายของไม่ได้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น จึงตัดสินใจเสี่ยงโชคไปประกอบอาชีพที่อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา โดยสามีเป็นหัวหน้าคนงานแพくだแร่ ส่วนน้อม พฤชากร ได้ยึดอาชีพค้าขายตามความถนัดทั้งขายของเบ็ดเตล็ด ขายข้าวแกง และรับซื้อจี้แร่ ซึ่งต้องใช้ความอดทนอย่างมากเพราะช่วงนั้นมีลูกซึ่งยังเล็กที่ต้องคอยเลี้ยงดูอยู่ด้วย และด้วยความอดสาหะอย่างไม่ย่อท้อของทั้งสอง ปรากฏว่ามีรายได้ดีขึ้นทำให้สามารถสะสมเงินได้ก้อนหนึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2525 - 2526 จึงตัดสินใจมาซื้อที่ดินที่บริเวณบ้านเกิดตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง 1 แปลง จำนวน 7 ไร่เศษ ราคา 80,000 บาท โดยตั้งใจว่าจะประกอบอาชีพทำนา แต่เมื่อกลับมาทำนาปรากฏว่าลงทุนไป 7,000 บาท ขายข้าวได้เพียง 10,000 บาทเศษเท่านั้น รายได้ไม่พอที่จะเลี้ยงครอบครัว จึงกลับไปทำงานเป็นลูกจ้างที่เหมืองแร่อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา อีกครั้งหนึ่ง การกลับไปคราวนี้รายได้ไม่ดีเหมือนครั้งแรก เพราะองค์การเหมืองแร่หมดสัมปทานเจ้าของเหมืองเลิกกิจการ จึงนำครอบครัวไปรับจ้างทำสวนที่จังหวัดราชบุรีอยู่ประมาณ 1 ปี โดยสามีได้ค่าจ้างวันละ 80 บาท ส่วนน้อม พฤชากร ได้ค่าจ้างวันละ 35 บาท ปรากฏว่าไม่พอใช้จ่ายในครอบครัว ด้วยเหตุนี้สองสามีภรรยาจึงกลับมาอยู่ที่ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อีกครั้งหนึ่ง คราวนี้ตั้งใจว่าจะประกอบอาชีพทำไร่นาสวนผสมให้ประสบความสำเร็จ เพราะเคยมีประสบการณ์มาบ้างแล้วจากการไปเป็นลูกจ้างทำสวนที่จังหวัดราชบุรี โดยลงทุนซื้อที่ดินเพิ่มอีก 8 ไร่ รวมกับของเดิมที่มีอยู่แล้ว 7 ไร่เศษ จึงมีพื้นที่ทำการเกษตรรวม 15 ไร่เศษ

การประกอบอาชีพทำนาของน้อม พฤชากร และครอบครัวไม่ประสบความสำเร็จถึงแม้ว่าจะได้ใช้ความพยายามเป็นอย่างสูงแล้วก็ตาม ทั้งนี้เนื่องจากมีผลผลิตต่ำ ต้นทุนสูง และราคาตกค่านั่นเอง จึงทำให้น้อม พฤชากร และครอบครัว หันมาประกอบอาชีพเกษตรแบบไร่นาสวนผสม ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในชีวิตของน้อม พฤชากร และครอบครัว

¹วิมล พฤชากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

2. การทำไร่นาสวนผสม

น้อม พุกษากร เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มและความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการสร้างงาน และเริ่มบุกเบิกการทำไร่นาสวนผสมจนประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ยังขยายพื้นที่ออกไปในตำบลแหลมโดนด ดังที่ พริ้ม นิ่มคร¹ ชาวบ้านตำบลแหลมโดนด ลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการทำเกษตรแบบไร่นาสวนผสมที่ตำบลแหลมโดนดไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร เป็นเกษตรกรคนแรกที่ได้บุกเบิกการทำไร่นาสวนผสมที่ตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และได้มีเกษตรกรข้างเคียงแถบนั้นเอาอย่างในการจัดทำไร่นาสวนผสมหลายราย น้อม พุกษากร จะเป็นคนที่ทำงานจริงจัง เอาใจใส่กับงานของตนเองเป็นอย่างดี ทำให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพและเป็นที่ต้องการของลูกค้า และเพื่อนบ้านจะคอยให้กำลังใจและส่งเสริม เช่น กลัวย พืชผักต่าง ๆ น้อม พุกษากร จะให้ตนเป็นผู้ช่วยขายให้โดยเดินขายตามบ้าน เมื่อทราบว่าเป็นผลผลิตที่มาจากไร่นาสวนผสมสวนของน้อม พุกษากร เพื่อนบ้านเกือบทุกคนจะช่วยกันซื้อจนหมด ซึ่งตนภูมิใจแทนมาก และทุกครั้งที่น่าผลผลิตเดินขายตามบ้านเรือนก็จะขายหมดทุกครั้งเช่นกัน

น้อม พุกษากร² ได้กล่าวถึงการทำไร่นาสวนผสมไว้สรุปได้ว่า จะต้องใช้ความคิดริเริ่มและความพยายามเป็นอย่างมากเพื่อที่จะทำไร่นาสวนผสมให้ประสบความสำเร็จให้จงได้ ซึ่งผลจากการต่อสู้ด้วยความมานะอดทนทำให้มีผลงานก้าวหน้ามาเป็นลำดับดังนี้

พ.ศ. 2529 ได้เริ่มปรับพื้นที่นาเป็นไร่นาสวนผสมในพื้นที่ 15 ไร่เศษ ที่ซื้อจากเพื่อนบ้าน แล้วปลูกมะม่วง ปรากฏว่าได้รับผลดีและมีรายได้อย่างต่อเนื่อง

พ.ศ. 2536 ได้เช่าที่ดินของเพื่อนบ้านจำนวน 10 ไร่ รวมพื้นที่ 25 ไร่เศษ ได้ปรับพื้นที่ ขุดคูยกร่องปลูกไม้ผล พืชผัก และเลี้ยงปลาในร่องสวน

พ.ศ. 2540 ได้ซื้อที่ดินเพิ่มในพื้นที่ตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จำนวน 33 ไร่

พระฉาย อินทโชโต³ เจ้าอาวาสวัดทุ่งเตง ได้กล่าวไว้ในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2540 น้อม พุกษากร ได้มาซื้อพื้นที่นาประมาณ 33 ไร่ และได้เริ่มขุดทำเป็นไร่

¹พริ้ม นิ่มคร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 120 หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³พระฉาย อินทโชโต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดทุ่งเตง หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

นาสวนผสมแบบร่องสวน ซึ่งพื้นที่นาอยู่ติดกับบริเวณวัดทุ่งเตง น้อม พุกษากร และสามีจะมาทำไร่นาสวนผสมกันตั้งแต่เช้าและกลับตอนเย็นทุกวัน

การทำไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ประกอบด้วย การปลูกไม้ผล การปลูกพืชผัก และการเลี้ยงปลา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การปลูกไม้ผล หลังจากน้อม พุกษากร ประกอบอาชีพทำนาไม่ได้ผล จึงหันมาทำไร่นาสวนผสมโดยมีการปลูกไม้ผลหลายชนิด ซึ่งได้ดำเนินการควบคู่กันไปกับการปลูกพืชผัก เช่น ละครุด ฝรั่ง มะพร้าวน้ำหอม มะกอก ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงการจัดสรรพื้นที่เพื่อสร้างอาชีพและผลงานด้านการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมในพื้นที่ทั้งหมด 25 ไร่ ที่ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ไว้สรุปได้ว่า ได้ใช้พื้นที่สำหรับการปลูกไม้ผล จำนวน 14 ไร่ คือ ปลูกละครุด 300 ต้น ฝรั่ง 140 ต้น มะกอก 80 ต้น มะพร้าวน้ำหอม 60 ต้น และกล้วย 400 ต้น ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน² ที่ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร ได้ปลูกไม้ผลหลายชนิดคือ มีการปลูกละครุดพันธุ์กระสวยและพันธุ์มะกอก จำนวน 300 ต้น มีอายุ 9 ปี จำนวน 100 ต้น และอายุ 5 ปี จำนวน 200 ต้น ละครุดให้ผลผลิตตั้งแต่ปีที่ 2 น้อม พุกษากร มีรายได้จากละครุดเฉลี่ยปีละประมาณ 104,950 บาท มีการปลูกฝรั่งพันธุ์กลมสาละเย็น 2 และแป้นสีทอง สลับกับละครุดจำนวน 140 ต้น มีอายุประมาณ 3 ปี ฝรั่งจะให้ผลผลิตตั้งแต่ 7 เดือนจนถึงอายุ 4 ปี มีรายได้จากฝรั่งเฉลี่ยปีละประมาณ 18,600 บาท มีการปลูกมะกอกพันธุ์ฝรั่งจำนวน 80 ต้น โดยปลูกบนคันดินร่องสวนรอบแปลงสลับกับการปลูกมะพร้าวน้ำหอม มีรายได้จากมะกอกเฉลี่ยปีละประมาณ 4,700 บาท มีการปลูกมะพร้าวน้ำหอม จำนวน 60 ต้น โดยปลูกบนคันร่องสวนและมีรายได้จากมะพร้าวน้ำหอมเฉลี่ยปีละประมาณ 14,400 บาท และมีการปลูกกล้วย 400 ต้น โดยปลูกกล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และกล้วยหอม มีรายได้จากกล้วยเฉลี่ยปีละประมาณ 40,000 บาท

ในช่วง 5 ปีที่ปลูกพืชผักขายแม้บางปีจะไม่ได้กำไรเป็นกอบเป็นกำ แต่ทำให้ครอบครัวของน้อม พุกษากร มีความรู้และมีประสบการณ์หลายอย่างโดยเฉพาะการทำสวนแบบไร่นาสวนผสมตลอดจนมีรายได้สม่ำเสมอตลอดปี เพราะถึงแม้ผลผลิตจากพืชผักจะขาดทุน แต่ไม้ผลกลับได้ราคาดีทำให้มีรายได้เสริมทุกปี โดยตั้งแต่ในช่วงปี 2538 - 2542 มีรายได้จากการขายผลผลิตของไม้ผลรวมกันประมาณปีละ 182,650 บาท

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน. ประวัติและผลงานเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม. ม.ป.ป. หน้า 3.

2.2 การปลูกพืชผัก การปลูกพืชผักของน้อม พุกษากร ได้แนวความคิดมาจากชาวราชบุรีสมัยที่เดินทางไปเยี่ยมบ้านของสามีที่จังหวัดราชบุรีและเห็นว่ามีงานรับจ้างหลายอย่างให้เลือกทำ จึงได้สมัครไปเป็นลูกจ้างปลูกผักอยู่ประมาณ 1 ปี เห็นชาวบ้านแถบนั้นเขาปลูกผักขายรายได้ดี ในขณะที่ตัวเองมีรายได้วันละ 35 บาท และเงินจากการออมขณะที่ทำงานก็ถูกใช้จ่ายเกือบหมด มีเหลือไม่มากนัก จึงมีความคิดว่าจะนำรูปแบบการปลูกผักของจังหวัดราชบุรีมาปลูกบนที่ดินของตัวเองได้

ในปี พ.ศ. 2529 น้อม พุกษากร และสามี ได้กลับมาจังหวัดพัทลุงอีกครั้ง กลับมาคราวนี้ไม่ได้มีเงินทุนอะไรมากนัก หากแต่มีความมั่นใจกับความรู้ที่สั่งสมมาจากการไปเป็นลูกจ้างทำสวนที่จังหวัดราชบุรีบวกกับหัวใจที่สู้ไม่ถอย โดยคิดว่าการทำสวนปลูกผักขายน่าจะเป็นช่องทางหนึ่งที่ดีกว่าการทำนาในรูปแบบเดิมๆ เพราะเห็นว่าที่ดินที่ตนมีอยู่ 15 ไร่เศษ มีคุณสมบัติไม่แตกต่างกับที่จังหวัดราชบุรีมากนักแถมยังมีแหล่งน้ำจากคลองที่อยู่ใกล้ๆ อีกด้วย จึงลงทุนขุดร่องสวน เพื่อนบ้านแถวนั้นบอกว่า "อินมันจะบ้า* แล้วที่นาอยู่ดี ๆ แท้ ๆ มาขุดให้เป็นคูหมด เอาเงินที่มาลงทุนไปซื้อสวนยางยังจะดีกว่า"

น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงระยะเริ่มแรกของการทำไร่นาสวนผสมไว้สรุปได้ว่า ในระยะแรก ๆ เมื่อได้ยื่นเพื่อนบ้านพูดอย่างนั้นเกิดความรู้สึกท้อแท้ แคมเงินที่เก็บสะสมไว้ก็เริ่มหมด แต่โชคดีที่ช่วงนั้นธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ได้เข้ามาให้ความช่วยเหลือด้านการลงทุนโดยให้น้อม พุกษากร กู้เงินครั้งแรกจำนวน 50,000 บาท เพื่อเป็นเงินทุนในการซื้อเมล็ดพันธุ์พืชชนิดอื่น ๆ มาปลูกขาย

การเปลี่ยนแปลงพื้นที่นาให้เป็นพื้นที่แบบร่องสวนนับเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับชาวบ้านแถวนั้น จนมีคนพูดเสียดสีบ่อยๆ ดังที่ คง คงนวล² บิดาของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปลูกพืชในช่วงแรกไว้สรุปได้ว่า การปลูกพืชผักในช่วงแรกเน้นจำพวกพืชผลที่ให้ผลผลิตเร็ว เช่น คื่นหีว แตงกวา ถั่วฝักยาว เป็นต้น ซึ่งผลผลิตที่ได้พอขายได้เป็นทุนหมุนเวียนโดยมีรายได้ประมาณวันละ 8,000 - 10,000 บาท โดยเฉพาะถั่วฝักยาวช่วงที่มีการผลิตรายมากจะออกสู่ตลาดวันละประมาณ 500 กิโลกรัม แต่ตลาดไม่ค่อยมีและต้องหาตลาดส่งเอง ขายได้กิโลกรัมละ 3 - 4 บาทเท่านั้น ไม่คุ้มกับ

*คุณน่าจะบ้าแล้วที่นาอยู่ดี ๆ แท้ ๆ มาขุดให้เป็นคูหมด

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²คง คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

การลงทุน แคมต้องอดหลับอดนอน หลังจากทำอยู่ประมาณ 5 ปี จึงคิดว่าน่าจะลองปลูกพืชผักชนิดอื่นดูบ้าง พร้อม ๆ กับการวางแผนตลาดใหม่

น้อม พฤชากร¹ ได้กล่าวถึงการจัดสรรพื้นที่เพื่อสร้างอาชีพและผลงานด้านการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมในพื้นที่ทั้งหมด 25 ไร่เศษ ที่ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ไว้สรุปได้ว่า ใช้พื้นที่สำหรับการปลูกพืชผัก จำนวน 11 ไร่ คือ ปลูกบวบ แตงกวา กระหล่ำปลี แตงโม คะน้า และผักกาดเขียวปลี โดยการปลูกจะหมุนเวียนกันไปตามฤดูกาล

สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน² ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า น้อม พฤชากร เป็นผู้เริ่มปลูกพืชผักเพื่อการค้าจนสำเร็จเป็นที่ยอมรับของชาวบ้านตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และจังหวัดใกล้เคียง พืชผักที่ปลูก ได้แก่ แตงกวา บวบ ถั่วฝักยาว และกระหล่ำปลี เป็นต้น และเป็นผู้เริ่มใช้เมล็ดพันธุ์ลูกผสมที่ให้ผลผลิตสูงเป็นคนแรกในตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในหนึ่งปีจะปลูกพืชผัก 2 ช่วง คือ ช่วงเดือนมกราคม ถึงเดือนพฤษภาคมและช่วงเดือนมิถุนายน ถึงเดือนกันยายน ส่วนช่วงเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม เป็นช่วงฤดูฝนน้ำท่วมต้องหยุดการปลูกพืชผัก ซึ่งพืชผักที่ปลูกและให้ผลตอบแทนอย่างคุ้มค่ามีดังนี้

2.2.1 บวบ น้อม พฤชากร ได้นำบวบพันธุ์ห้วยแก้วมาปลูกที่จังหวัดพัทลุง เมื่อปี พ.ศ. 2534 ซึ่งในตอนนั้นเมล็ดพันธุ์จะมีราคาแพงมากประมาณเมล็ดละ 3 บาท แต่เมื่อปลูกขายก็ได้รับผลผลิตอย่างคุ้มค่า ในขณะที่เกษตรกรในเขตลุ่มน้ำปากพนังจะใช้พันธุ์นี้ปลูกกันเป็นส่วนใหญ่ มีการปลูกบวบในพื้นที่ 11 ไร่ มีรายได้จากบวบเฉลี่ยปีละประมาณ 117,650 บาท

2.2.2 แตงกวา พันธุ์แตงกวาที่น้อม พฤชากร ได้นำมาปลูกคือ แตงกวาพันธุ์ลูกผสม เหตุผลที่ปลูกพันธุ์นี้เพราะให้ผลผลิตได้ดีมากและให้ผลผลิตเร็วคือ 1 เดือน ก็สามารถเก็บผลผลิตได้แล้ว ส่วนอีกพันธุ์หนึ่งที่ปลูกคือ พันธุ์ล้านนา 5 ซึ่งจะให้ผลผลิตสูงมากเคยเก็บได้ 14 ผลในเถาเดียวครั้งเดียว มีการปลูกแตงกวาในพื้นที่ 11 ไร่ มีรายได้จากแตงกวาเฉลี่ยปีละประมาณ 150,600 บาท

2.2.3 กระหล่ำปลี ได้เริ่มปลูกเพราะมีการจัดการที่ง่ายแต่ให้ผลผลิตสูง และที่สำคัญคือใช้แรงงานคนในการเก็บเกี่ยวน้อย พันธุ์ที่ปลูก เช่น พันธุ์ทรีบัก เตราเด็กซ์ ฟุไซ และใจกล้า มีการปลูกกระหล่ำปลีในพื้นที่ 11 ไร่ มีรายได้จากกระหล่ำปลีเฉลี่ยปีละประมาณ 142,000 บาท

¹น้อม พฤชากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน. ประวัติและผลงานเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม. ม.ป.ป. หน้า 2 - 3.

2.2.4 แดงโม ได้เริ่มปลูกแดงโมพันธุ์จินตหรา ในปี พ.ศ. 2541 และปี พ.ศ. 2542 จำนวน 25 ไร่ มีรายได้จากแดงโมเฉลี่ยปีละประมาณ 388,750 บาท

2.2.5 คะน้า ได้ปลูกกะน้าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 - 2542 จำนวน 11 ไร่ มีรายได้จากกะน้าเฉลี่ยปีละประมาณ 127,400 บาท

2.2.6 ผักกาดเขียวปลี (กะหล่ำหาวปลี) มีการปลูกผักกาดเขียวปลีในพื้นที่ 11 ไร่ มีรายได้จากผักกาดเขียวปลีเฉลี่ยปีละประมาณ 82,700 บาท

ในช่วง 5 ปีที่ปลูกพืชผักขายแม้บางปีพืชผักบางชนิดจะไม่ทำกำไรให้ยังเป็นกอบเป็นกำ แต่บางชนิดก็ให้กำไรค่อนข้างสูง จึงทำให้ครอบครัวของน้อม พุกษกร มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และความรู้และมีประสบการณ์ในการทำสวนแบบไร้นาสวนผสมมากขึ้น จนมีรายได้ตลอดปี โดยตั้งแต่ในช่วงปี 2538 - 2542 มีรายได้จากการขายผลผลิตของพืชผักรวมกันประมาณปีละ 201,820 บาท

2.3 การเลี้ยงปลา น้อม พุกษกร¹ ได้กล่าวถึงการจัดสรรพื้นที่เพื่อสร้างอาชีพและผลงานด้านการเกษตรแบบไร้นาสวนผสมในพื้นที่ทั้งหมด 25 ไร่เศษ ที่ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ไว้สรุปได้ว่า การจัดทำไร่นาสวนผสมได้ขุดพื้นที่เป็นร่องสวน เพื่อให้น้ำให้เป็นประโยชน์กับต้นไม้และเพื่อใช้เป็นแหล่งเลี้ยงปลาแบบธรรมชาติ เป็นการเลี้ยงเพื่อบริโภค จำหน่าย และอนุรักษ์พันธุ์ปลา ปลาที่เลี้ยง เช่น หมอไทย คุกอูย ฉลาด แขยง สะบ้า ตะเพียน นิล สวาย จีน ช่อน เป็นต้น มีรายได้จากการเลี้ยงปลาประมาณปีละ 15,000 บาท

การอุทิศตนเพื่อสังคม

น้อม พุกษกร ได้ริเริ่มดำเนินงานด้านการเกษตรแบบไร้นาสวนผสม และเป็นเกษตรกรผู้นำที่มีความมุ่งมั่นในการประกอบอาชีพทางการเกษตร โดยเน้นที่คุณภาพและมาตรฐานของผลผลิตเป็นหลักด้วยตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสังคม จนทำให้เกษตรกรคนอื่น ๆ ทั้งในจังหวัดพัทลุงและต่างจังหวัดมาดูงานมากมาย ซึ่งนับเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นผู้ที่ทำให้การประกอบอาชีพการเกษตรของจังหวัดพัทลุงและจังหวัดอื่น ๆ ได้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น ดังที่ ชูศักดิ์ พจนานกกุล² ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลพนางตุง ได้กล่าวถึงผลผลิตทางการเกษตรของน้อม พุกษกร

¹น้อม พุกษกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²ชูศักดิ์ พจนานกกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลพนางตุง หมู่ที่ 3 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542.

ไว้สรุปได้ว่า ผลผลิตไม่ว่าจะเป็นไม้ผลหรือพืชผักที่มาจากสวนของน้อม พุกษากร ทั้งชาวบ้านและแม่ค้าจะมีความมั่นใจในคุณภาพและความสะอาดของผลผลิต เพราะเมื่อซื้อไปแล้วสามารถจำหน่ายต่อได้หมดทุกครั้ง และแม่ค้ามักจะพูดถึงคุณภาพของผลผลิตกันปากต่อปากทำให้สินค้าของน้อม พุกษากร ขายหมดทุกครั้งโดยไม่ต้องวิ่งหาตลาดด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่ พิพัฒน์ อินทร์แก้ว¹ พัฒนาการอำเภอควนขนุน ได้กล่าวถึงผลผลิตทางการเกษตรของน้อม พุกษากร ไว้สรุปได้ว่า ชาวบ้านและแม่ค้าที่มารับซื้อผลผลิตจากสวนของน้อม พุกษากร พูดกันเป็นเสียงเดียวกันว่าผลผลิตที่มาจากสวนของน้อม พุกษากร แม่ค้ายอมรับในเรื่องของคุณภาพที่ได้มาตรฐาน มีความสะอาด เพราะแม่ค้าสามารถส่งไปขายต่อประเทศมาเลเซีย และทางประเทศมาเลเซียก็ให้ความเชื่อถือโดยสั่งผลผลิตมาเป็นประจำ

ส่วนพระฉาย อินทโชโต² เจ้าอาวาสวัดทุ่งเตง ตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร เป็นคนโอบอ้อมอารี เป็นคนใจบุญ เมื่อทางวัดมีงานบุญจะช่วยในเรื่องพืชผักและผลไม้ต่าง ๆ โดยจะนำไม้ผลและพืชผักมาถวายที่วัดเป็นประจำ ในบางครั้งเมื่อทางวัดขาดแคลนในเรื่องปัจจัย น้อม พุกษากร จะเป็นคนที่ช่วยจัดการแก้ปัญหาให้ โดยขอความร่วมมือจากเพื่อนบ้านซึ่งได้รับความร่วมมือจากเพื่อนบ้านเป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับที่ รื่น ทิพย์รักษ์³ เกษตรกรไร่นาสวนผสม ตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร เป็นคนที่ชอบช่วยเหลือ ช่วยส่งเสริมและให้ความรู้ในการประกอบอาชีพการทำไร่นาสวนผสม ให้ความร่วมมือกับเพื่อนบ้านเมื่อมีงานต่าง ๆ และจะช่วยเหลือโดยการขายพืชผัก ผลไม้ ให้นิราคาที่เป็นกันเอง และยังช่วยให้เพื่อนบ้านได้มีรายได้เสริมให้ครอบครัวด้วยการรับจ้างทำงานในสวนของน้อม พุกษากร

¹พิพัฒน์ อินทร์แก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอควนขนุน ตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2542.

²พระฉาย อินทโชโต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดทุ่งเตง หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³รื่น ทิพย์รักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

นอกจากเป็นเกษตรกรผู้นำในการประกอบอาชีพด้านการเกษตรแบบไร้สวนผสมแล้ว น้อม พุกขการ ยังอุทิศตนและเสียสละต่อส่วนรวม ดังที่ บุญเลิศ ชิกอ¹ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง ได้กล่าวถึงการอุทิศตนให้กับสังคมของน้อม พุกขการ ไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกขการ นอกจากจะเป็นผู้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่ประสบผลสำเร็จแล้ว ยังได้ใช้บ้านและสวนของตนเป็นสถานที่รวบรวมผลผลิตของเกษตรกรในบริเวณใกล้เคียง โดยการนำผลผลิตมารวบรวมกันเป็นประจำไม่น้อยกว่า 100 ราย ตลอดจนคอยให้คำแนะนำแก่เกษตรกรในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดใกล้เคียง เป็นประจำไม่น้อยกว่า 30 ครั้งต่อปี โดยไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย จนบางครั้งแทบจะไม่มีเวลาเป็นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับที่ อัจฉรา ฮวดไถ่² บุตรของน้อม พุกขการ ได้กล่าวถึงการอุทิศตนให้กับสังคมของน้อม พุกขการ ไว้สรุปได้ว่า ในแต่ละปีจะมีเจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร นักศึกษา ตลอดจนชาวต่างประเทศจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนต่าง ๆ มาศึกษาดูงานไม่ต่ำกว่าปีละ 40 คน ซึ่งน้อม พุกขการ จะอำนวยความสะดวกด้านต่าง ๆ ให้เป็นอย่างดี และ สุดใจ ชินเดช³ พัฒนาการอำเภอควนขนุน ได้กล่าวถึงการให้ความร่วมมือกับส่วนรวมของน้อม พุกขการ ไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกขการ ได้ให้การสนับสนุนจัดงานวันเกษตรในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ทั้งในส่วนของการนำผลผลิตไปจำหน่าย จัดหาของรางวัลแก่ผู้ส่งผลผลิตเข้าประกวด ตลอดจนส่งผลผลิตเข้าประกวดด้วยทุกครั้ง นอกจากนี้ยังใช้บ้านเป็นสถานที่ประชุม ฝึกอบรม ดูงานแก่เกษตรกรในโครงการส่งเสริมการเกษตรต่าง ๆ เช่น โครงการส่งเสริมการเกษตรในเขตพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังตามแนวพระราชดำริฯ โครงการสนับสนุนแผนการผลิตของเกษตรกรตามแผนฟื้นฟูการเกษตร โครงการปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร เป็นต้น

¹บุญเลิศ ชิกอ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2542.

²อัจฉรา ฮวดไถ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2542.

³สุดใจ ชินเดช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอควนขนุน ตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542.

นอกจากนี้ ถวิล ทองนวล¹ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดแหลมโดนด ตำบลแหลมโดนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการอุทิศตนช่วยเหลือสังคมของน้อม พุกษากร ไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร นอกจากจะเป็นเกษตรกรดีเด่นแล้วยังเป็นคนที่ชอบช่วยเหลือสังคมมาโดยตลอด เช่น เป็นวิทยากรบรรยายแก่นักเรียนโรงเรียนกวนขนุน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง โรงเรียนคอนสาลานำวิทยา อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง วิทยาลัยเกษตรกรรมพัทลุง อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง สำนักงานเกษตรอำเภอกวนขนุนและอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดพัทลุง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 ถึงปัจจุบัน จำนวนมากกว่า 20 ครั้ง เป็นต้น

นุชรี ปุสวิโร² ปลัดอำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการช่วยเหลือสังคมของน้อม พุกษากร ไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร ได้หารายได้เพื่อช่วยเหลือสังคม เช่น หารายได้สมทบกองทุนโรงเรียนวัดประดู่เรียงทุกปี เป็นเงินรวม 20,000 บาท หารายได้เป็นกองทุนสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน จัดงานฉลองโล่ห้อยของตนเองเพื่อหารายได้ให้กองทุนฯ เป็นเงิน 30,000 บาท จัดตั้งกองทุนพึ่งตนเองของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในเขตลุ่มน้ำปากพนัง อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ขณะนี้มีเงินทุน จำนวน 85,000 บาท เป็นต้น

เกียรติคุณที่ได้รับ

จะเห็นได้ว่าหลังจากที่น้อม พุกษากร ประสบความสำเร็จและมีประสบการณ์ในการปลูกไม้ผลและพืชผักในลักษณะของการทำไร่นาสวนผสมแล้ว น้อม พุกษากร จึงได้ขยายแปลงปลูกอย่างต่อเนื่องโดยล่าสุด (พ.ศ. 2540) ได้ซื้อที่ดินเพิ่มอีกประมาณ 33 ไร่ ที่ตำบลแหลมโดนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เพื่อทำไร่นาสวนผสมเช่นกัน ซึ่งที่ดินแปลงนี้ตั้งอยู่ห่างจากที่ดินแปลงเดิมพอสมควร แต่ก็ไม่เป็นอุปสรรคในการดูแลเพราะตอนนี้ที่ดินแปลงแรกได้ให้ลูกสาวคนโตช่วยดูแล ส่วนที่ดินแปลงใหม่นั้นน้อม พุกษากร และสามีได้เริ่มบุกเบิกขุดเป็นร่องสวนเป็นที่เรียบร้อยแล้ว พร้อมกับการลงทุนทำถนนอีก 100,000 บาท เพื่อใช้เป็นเส้นทางในการขนส่งผลผลิต

ที่ดินแปลงที่ซื้อใหม่นี้มีลักษณะเป็นที่นาถึงสวน น้อม พุกษากร จึงมีแนวคิดที่จะปลูกไม้ผลไว้รอบๆ เช่น ลำไย และไม้ผลที่สามารถให้ผลผลิตในระยะสั้น เพื่อจะได้มีทุนหมุนเวียน

¹ถวิล ทองนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 39/1 หมู่ที่ 3 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542.

²นุชรี ปุสวิโร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ว่าการอำเภอกวนขนุน ตำบลกวนขนุน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2542.

และแบ่งพื้นที่ส่วนที่เหลือหมุนเวียนปลูกพืชผักชนิดต่าง ๆ ซึ่งน้อม พฤชากร ได้ทดลองปลูก แตงโมพันธุ์จินตหรา ปรากฏว่าให้ผลผลิตดีมากแถมขายได้ราคาดี ทำให้มีความมั่นใจในเรื่องตลาดมากขึ้นว่ามีเท่าไรขายได้หมด

นอกจากนี้น้อม พฤชากร ยังเป็นเกษตรกรที่มีวิสัยทัศน์และมีความคิดที่ทันสมัย โดยได้นำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้กับการเกษตรเพื่อเน้นผลผลิตและการจัดการที่รวดเร็ว ดังที่ ปรีชา หนูชู¹ อาจารย์แผนกช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ได้กล่าวถึงการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและความมีวิสัยทัศน์ของน้อม พฤชากร ไว้สรุปได้ว่า จัดให้มีระบบการสูบน้ำ - ระบายน้ำ โดยการใช้เครื่องยนต์ของรถยนต์เป็นตัวสูบน้ำเข้า - ออก เนื่องจากพื้นที่ทำไร่นาสวนผสมของน้อม พฤชากร เป็นพื้นที่น้ำท่วมขังทุกปี จึงได้มีความคิดริเริ่มในการป้องกันน้ำท่วมขึ้น โดยมีการทำคันกันน้ำท่วมเพราะสภาพแปลงเป็นที่น้ำท่วมขัง นับตั้งแต่เริ่มทำแปลงมาจนถึงปัจจุบันจะมีการเสริมคันทุกปี ซึ่งสามารถช่วยป้องกันน้ำท่วมได้ และยังได้นำเรือร่อนน้ำมาใช้ ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาและแรงงานได้มาก ทำให้มีการขยายผลไปยังเกษตรกรข้างเคียง โดยเกษตรกรข้างเคียงมาขอซื้อไปแล้วจำนวน 10 ราย

การประกอบอาชีพด้านการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมของน้อม พฤชากร เริ่มประสบความสำเร็จตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536 เป็นต้นมา ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นกว่าเดิมและสามารถซื้อปัจจัยการผลิต เครื่องมือ และเครื่องอำนวยความสะดวกมากขึ้น การประกอบอาชีพไร่นาสวนผสมของน้อม พฤชากร จึงเป็นที่รู้จักของทั้งภาครัฐและเอกชนทำให้มีผู้สนใจมาดูงานทั้งในและต่างประเทศ เช่น สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง นักศึกษา สถานีโทรทัศน์ช่อง 11 เจ้าหน้าที่จากประเทศมาเลเซีย เป็นต้น

จากการประกอบอาชีพด้านการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมของน้อม พฤชากร ซึ่งได้สร้างผลงานไว้มากมายจนกลายเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่น่าสนใจของเกษตรกรในชุมชนและบุคคลทั่วไปเป็นอย่างยิ่ง จึงนับได้ว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง จนได้รับเกียรติคุณจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังที่ สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน² ได้กล่าวถึงเกียรติคุณของน้อม พฤชากร ไว้สรุปได้ว่า น้อม พฤชากร เป็นผู้ดำเนินการด้านการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมตามแนวความคิดของตนเองจนประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่างที่น่าสนใจแก่หน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนทั้งในและต่างประเทศ จึงได้รับการยกย่องจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

¹ปรีชา หนูชู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 120 หมู่ที่ 4 ตำบลแพรงหา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2543.

²สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน. ประวัติและผลงานเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม. ม.ป.ป. หน้า 3 - 4.

1. ได้รับโล่เกียรตินิยมดีเด่นของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จากสำนักงานใหญ่กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2537
2. ได้รับรางวัลที่ 1 การประกวดมะพร้าวน้ำหอมในงานกาชาดประจำปี จากจังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2538
3. ได้รับโล่ผู้นำอาชีพก้าวหน้าระดับเขต จากกระทรวงมหาดไทย ในปี พ.ศ. 2539
4. ได้รับโล่แปลงจัดไร่นาตามทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำเพื่อการเกษตรตามแนวพระราชดำริจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาสยามบรมราชกุมารี ในปี พ.ศ. 2539
5. ได้รับโล่แปลงไร่นาสวนผสมดีเด่นระดับภาค ภาคใต้ จากกรมส่งเสริมการเกษตร ในปี พ.ศ. 2539
6. ได้รับโล่เกียรตินิยมดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสมระดับภาค จากกรมส่งเสริมการเกษตร ในปี พ.ศ. 2540

บทที่ 4

ผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร

น้อม พุกษากร เป็นเกษตรกรตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นผู้ได้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรมานานกว่า 10 ปีแล้ว น้อม พุกษากร มีความสนใจศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับงานอาชีพการเกษตรด้วยตนเอง และนำสิ่งที่พบจากประสบการณ์จริงมาพัฒนาการทำไร่นาสวนผสมในพื้นที่ของตนเองจนประสบความสำเร็จ มีผลงานด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป และเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นเกษตรกรดีเด่นระดับภาคของภาคใต้ ซึ่งผลงานส่วนใหญ่จะเกิดจากการทำไร่นาสวนผสม โดยมีการปลูกพืชหลายชนิดสลับหมุนเวียนกัน ได้แก่ การปลูกไม้ผล การปลูกพืชผัก และการเลี้ยงปลาในร่องสวน ผลผลิตจากการทำไร่นาสวนผสมทำให้ครอบครัวของน้อม พุกษากร มีฐานะดีขึ้น และเป็นแบบอย่างแก่ครอบครัวอื่น ๆ และบุคคลทั่วไป ที่จะได้เรียนรู้และนำไปเป็นแบบอย่างในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งผลงานด้านการเกษตรที่ประสบความสำเร็จได้นั้น ส่วนหนึ่งมาจากวิธีการปลูก และวิธีการจัดการ ดังนั้นวิธีการปลูกไม้ผล การปลูกพืชผัก การเลี้ยงปลา และการจัดการ จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

การปลูกไม้ผล

การทำไร่นาสวนผสมแบบร่องสวนเป็นการปลูกพืชหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน โดยเฉพาะผลไม้ในท้องถิ่นภาคใต้มีหลายชนิดที่เกษตรกรนิยมปลูก เช่น พุเรียน มังคุด มะม่วง ขนุน เงาะ ลองกอง เป็นต้น การปลูกไม้ผลเหล่านี้ขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศที่ต้องเหมาะสมกับไม้ผลนั้น ๆ ด้วย ส่วนการปลูกไม้ผลในไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร มีหลายชนิดโดยพิจารณาจากความต้องการของตลาด และสภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมกับพืชนั้น ดังที่ สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน¹ ได้กล่าวถึงการปลูกไม้ผลของน้อม พุกษากร สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร ได้ปลูกไม้ผลในไร่นาสวนผสมไว้หลายชนิด โดยพิจารณาจากความต้องการของตลาด และต้องเหมาะสมกับดินฟ้าอากาศ ไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ ละมุด ฝรั่ง มะกอก มะพร้าว น้ำหอม และกล้วย การปลูกไม้ผลเหล่านี้จะศึกษาถึงวิธีการปลูกและผลผลิตที่ได้รับ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

¹สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน. ประวัติและผลงานเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม. ม.ป.ป. หน้า 3.

1. การปลูกละมุด

ละมุดเป็นไม้ผลชนิดไม้ยืนต้นขนาดกลางที่นิยมปลูกกันทั่วไปในภาคใต้ เนื่องจากเป็นไม้ผลที่เป็นที่ต้องการของตลาดโดยทั่วไป ผลละมุดเมื่อสุกจะมีกลิ่นหอมและมีรสหวานอร่อย เป็นที่นิยมรับประทานของประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ นอกจากนี้ละมุดยังเป็นไม้ผลโตเร็วและให้ผลผลิตตลอดปี ดังที่ ขจร ทองอำไพ¹ ได้กล่าวถึงละมุดไว้สรุปได้ว่า ละมุดเป็นไม้ผลที่เจริญงอกงามได้ในดินเกือบทุกชนิด และเป็นพืชที่โตเร็วให้ผลได้ติดต่อกันตลอดปี ละมุดโดยทั่วไปมี 2 ชนิด คือ ละมุดไทย และละมุดฝรั่ง ดังที่ นพรัตน์ บำรุงรักษ์² ได้กล่าวถึงชนิดของละมุดไว้สรุปได้ว่า ละมุดที่ใช้ปลูกในประเทศไทยที่นิยมปลูกมี 2 ชนิด ได้แก่ ละมุดไทยหรือละมุดสีดา เป็นพันธุ์ที่มีอยู่ในประเทศไทยมานานแล้ว ส่วนละมุดฝรั่งหรือละมุด เป็นชนิดที่ปลูกกันแพร่หลายในประเทศไทยมี 6 พันธุ์ คือ พันธุ์สาลี มะฝ่อ ฝาสี กระสวย ไข่ห่าน และมะกอก โดยทั่วไปเมื่อละมุดมีความสูงประมาณ 10 - 15 เมตร จะเริ่มให้ผลผลิตหรือออกดอกออกผล ดังที่ น้อม พุกษากร³ ได้กล่าวถึงการปลูกละมุดสรุปได้ว่า การปลูกละมุดในไร่นาสวนผสมนั้นได้ปลูกละมุดฝรั่งพันธุ์กระสวย และพันธุ์มะกอก ทั้งนี้เพราะสามารถทนกิ่งไปปลูกได้เลย ออกดอกออกผลเร็ว ให้ผลสดต้นเดียวเก็บผลได้สะดวกรวดเร็ว และผลมีเนื้อที่แข็งกรอบ รสหวาน เป็นที่นิยมบริโภคกันอย่างแพร่หลายและตลาดมีความต้องการสูง การปลูกละมุดของน้อม พุกษากร มีรายละเอียดดังนี้

1.1 วิธีการปลูกละมุด เนื่องจากละมุดเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง การปลูกจึงไม่ควรปลูกระยะชิดจนเกินไป เพราะทำให้ทรงพุ่มติดกัน และรากจะแย่งอาหารกันทำให้ออกผลน้อย ดังที่ ขจร ทองอำไพ⁴ ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกละมุดไว้สรุปได้ว่า ละมุดสามารถปลูกได้ทุกภาคในประเทศไทย และนิยมปลูกเป็นสวน โดยมีระยะห่างระหว่างต้นประมาณ 8 x 8 เมตร หลุมปลูกกว้าง 1 เมตร ยาว 1 เมตร และลึก 1 เมตร ปลูกกันมากที่จังหวัดราชบุรี นครปฐม และบางจังหวัดในภาคใต้ ละมุดเป็นไม้ผลที่ชอบดินร่วนปนทราย การปลูกทำได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น การติดตา การตอกิ่ง การตอน และการปลูกด้วยเมล็ด การปลูกละมุดนี้ก็มีวิธีการปลูกเช่นเดียวกับการปลูกต้นไม้ทั่วไป การปลูกละมุดของน้อม พุกษากร มีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

¹ขจร ทองอำไพ. ประมวลบทความประกอบวิชาเกษตรกรรม พืชกรรม. 2516. หน้า 264.

²นพรัตน์ บำรุงรักษ์. พืชหลักปักชำได้. 2536. หน้า 68.

³น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.

⁴ขจร ทองอำไพ. เล่มเดิม. หน้า 471.

1.1.1 ขั้นการเตรียมดิน การปลูกละมุดเริ่มแรกจะต้องจัดหาสถานที่หรือเตรียมดินที่จะปลูกให้เรียบร้อยเสียก่อน ซึ่งละมุดเป็นพืชยืนต้นที่ชอบดินร่วนละเอียดและชุ่มชื้น ดังที่ น้อม พุกขาร¹ และ วิมล พุกขกร² สามีนของน้อม พุกขกร ได้กล่าวถึงขั้นของการเตรียมดินเพื่อใช้ปลูกละมุดไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่า พื้นที่ปลูกละมุดจะใช้พื้นที่บนร่องสวนที่ได้ขุดยกร่องไว้เรียบร้อยแล้ว โดยการไถพรวนดินให้ละเอียด แล้วเตรียมหลุมปลูกคือขุดหลุมกว้าง ยาว และลึก ด้านละ 50 เซนติเมตร ระยะหลุมปลูกควรห่างกันประมาณ 8 x 8 เมตร รองก้นหลุมด้วยหญ้าแห้งผสมปุ๋ยคอก (มูลวัว, มูลไก่) 1 ส่วน ต่อดิน 3 ส่วน คลุกเคล้ากับดินที่ขุดขึ้นมาให้เข้ากันดีและกลบลงไปหลุมปลูกจนเต็ม และให้สูงขึ้นจากปากหลุมประมาณ 25 เซนติเมตร เพื่อกันดินยุบลงขณะที่หญ้าแห้งผุพังลงดินจะยุบลงเหลือแค่ปากหลุมพอดี ซึ่งสอดคล้องกับที่ ประสบ ยิ่งดำนุ่น³ ชาวบ้านตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกขกร ได้กล่าวถึงการเตรียมดินไว้สรุปได้ว่า การรองก้นหลุมจะใช้หญ้าแห้งหรือใบไม้ผสมกับปุ๋ยคอก คลุกเคล้ากับดินที่ขุดขึ้นมาให้เข้ากันดีและกลบลงไปหลุมปลูก หลังจากเตรียมหลุมเรียบร้อยแล้ว ควรขุดดินตรงกลางปากหลุมให้ลึกพอที่จะใส่ตุ้มของกิ่งตอนได้ เพื่อไว้สำหรับปลูกกิ่งตอนต่อไป

1.1.2 ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ การคัดเลือกพันธุ์พืชเพื่อปลูกนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อเกษตรกร เพราะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในหลาย ๆ ด้าน ดังนั้นการคัดเลือกพันธุ์จึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงชนิดของพันธุ์ที่จะนำมาปลูก ซึ่งมีอยู่หลายพันธุ์ด้วยกัน ดังที่ ทวี คงนวล⁴ พี่ชายของน้อม พุกขกร ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์ละมุดของน้อม พุกขกร เพื่อนำมาปลูกสรุปได้ว่า ได้ซื้อพันธุ์ละมุดมาจากจังหวัดราชบุรี โดยเลือกปลูกละมุดพันธุ์กระสวย และพันธุ์มะกอก ซึ่งคัดเลือกพันธุ์ที่ได้จากการตอนกิ่ง โดยเลือกกิ่งตอนที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีรากผอยเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล เพราะสามารถใช้กิ่งตอนปลูกได้เลย ออกดอกออกผลเร็วกว่าปลูกด้วยเมล็ด ต้นจะเตี้ยกว่าปลูกด้วยเมล็ด สามารถเก็บผลได้สะดวกและรวดเร็วกว่า ส่วนสาเหตุที่น้อม พุกขกร เลือกพันธุ์

¹น้อม พุกขกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกขกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.

³ประสบ ยิ่งดำนุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 2 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

⁴ทวี คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2543.

กระสวย และพันธุ์มะกอก มาปลูกนั้นเพราะมีความทนทานต่อโรค โตเร็ว ให้ผลผลิตเร็ว ผลมีเนื้อที่
แข็งกรอบ และมีรสหวาน

1.1.3 ขั้นตอนการปลูก หลังจากเตรียมดินและเตรียมพันธุ์ที่จะปลูกเรียบร้อยแล้ว ก็เอากิ่งตอนต้นละมุดที่จะนำมาปลูกออกจากภาชนะที่ใช้ชำเสียก่อน ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึง
ขั้นตอนการปลูกละมุดไว้สรุปได้ว่า ก่อนปลูกต้องเอาต้นละมุดออกจากหม้อกระถาง หรือถุงพลาสติก
ซึ่งเป็นภาชนะที่ใช้ชำเสียก่อน โดยพยายามให้ดินติดกิ่งตอนให้มากที่สุด แล้วเอาต้นละมุดลงหลุมที่
เตรียมไว้ ตั้งลำต้นให้ตรง เมื่อกลบดินแล้วให้ดินเสมอกับค้ำของกิ่งตอน การกลบดินใช้ดินละเอียด
กลบรากให้แน่นเพื่อให้รากจับดิน รากจะได้หาอาหารได้เร็ว เสร็จแล้วใช้ไม้ปักให้ชิดกับลำต้นให้ไม้
หลักหยั่งลงไปดินและผูกด้วยเชือกเพื่อป้องกันการโยกคลอน และทำที่บังร่มกันแสงแดดที่ร้อนจัด
ให้ละมุดด้วย เพราะการทำเพิงกันแสงแดดให้ต้นละมุด จะช่วยทำให้ต้นละมุดตั้งตัวและเจริญเติบโต
ได้รวดเร็ว แล้วรดน้ำให้ชุ่ม เพราะละมุดเป็นไม้ผลที่ต้องการน้ำมากตลอดช่วงระยะการเจริญเติบโต
จึงต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นฤดูปลูกที่เหมาะสมที่สุดคือ ต้นฤดูฝน และถ้าดินที่หลุมยุบลงไปก็ให้
กลบดินให้เต็มอย่างเก่า

1.1.4 ขั้นตอนการบำรุงรักษา หลังจากปลูกละมุดลงในหลุมที่ได้เตรียมไว้เรียบร้อยแล้ว
ต้นละมุดจะเจริญเติบโต ผู้ปลูกจะต้องคอยดูแลบำรุงรักษาอย่างใกล้ชิด ดังที่ วิมล พุกษากร² สามี
ของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาละมุดไว้สรุปได้ว่า เมื่อปลูกละมุดเสร็จในระยะแรก
ที่รากของละมุดเริ่มเจริญเติบโต ให้สังเกตว่าละมุดจะแตกใบอ่อน และในระยะนี้ก็จะฉีดยาดีคลริน
50 % หรือเซวิน 85 % โดยใช้ยาประมาณ 2 ช้อนโต๊ะต่อน้ำ 1 ปีบฉีด เพื่อป้องกันแมลงที่จะมา
ทำลายใบอ่อนและยอดอ่อนละมุด ส่วน แฝว คงนวล³ ชาวบ้านตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน
จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นพี่สะใภ้และลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษา
ละมุดในระยะแรกไว้สรุปได้ว่า ในระหว่างที่ละมุดยังไม่ให้ผลนี้ น้อม พุกษากร ก็จะปลูกพืชผัก
หรือปลูกกล้วยน้ำว้าแซมระหว่างร่อง แต่การปลูกกล้วยแซมต้องปลูกให้ห่างจากต้นละมุดประมาณ 1
- 2 เมตร ในระหว่างนี้ละมุดก็จะแตกกิ่งก้านสาขาถ้าหากว่ากิ่งล่างที่บิไปต้องตัดทิ้งและเลือกตัดกิ่งที่

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1
หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1
หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.

³แฝว คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 79
หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2543.

อยู่ต่ำ ๆ ดิดกับดินออกให้หมด ให้เหลือกิ่งอยู่สูงจากพื้นดินประมาณ 70 เซนติเมตรเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อให้โคนต้นโปร่ง และหลังจากละมุดมีอายุประมาณ 6 เดือนจึงเริ่มใส่ปุ๋ย โดยใส่ปุ๋ยปีละ 2 ครั้ง ใช้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 และใส่ปุ๋ยคอกปีละ 1 ครั้ง ถ้าต้นยังเล็กอยู่และยังไม่ให้ผลก็ให้ใส่ปุ๋ยต้นฤดูฝน 1 ครั้ง หรือประมาณปลายเดือนเมษายน ส่วนครั้งที่ 2 ก็จะใส่ปลายฤดูฝนหรือประมาณต้นเดือนตุลาคม ส่วนต้นที่ให้ผลแล้วก็จะใส่ปุ๋ยเมื่อตัดแต่งกิ่งแล้ว 1 ครั้ง และใส่เมื่อติดผลแล้วขนาดเท่าหัวแม่มืออีก 1 ครั้ง ปริมาณปุ๋ยที่ใส่ปีแรกใส่ครึ่งกิโลกรัม ปีที่ 2 หนึ่งกิโลกรัม ปีที่ 3 สองกิโลกรัม ปีที่ 4 - 5 เพิ่มขึ้นอีกปีละหนึ่งกิโลกรัม การใส่ปุ๋ยโดยการพรวนดินให้รอบ ๆ ไร่ปุ๋ยแล้วพรวนดินกลบอีกครั้ง นอกจากนี้ก็ต้องใส่ปุ๋ยคอกด้วยโดยในปีแรกใส่ 1 บุงก็ ปีต่อ ๆ ไปใส่ 2 บุงก็ และเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ปีละ 1 บุงก็ ทั้งนี้เพราะละมุดเมื่อลำต้นยังโตก็ยังต้องการปุ๋ยมาก และเพื่อให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นทุกปีด้วย ในช่วงที่ละมุดมีผลแก่หรือผลใกล้สุกจะไม่ให้น้ำมากเพราะจะทำให้ละมุดมีความหวานลดลงได้

ส่วนการดูแลและการป้องกันแมลงหรือศัตรูพืชทำลายต้นละมุดนั้น น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า แมลงที่จะทำอันตรายต้นละมุด เช่น หนอนเจาะกิ่งและเจาะลำต้น หนอนกัดกินใบอ่อน หนอนไชเปลือกละมุด หนอนเจาะผลละมุด หนอนชอนใบ และเพลี้ยแป้ง หนอนชนิดนี้จะทำความเสียหายแก่ต้นละมุดที่กำลังเริ่มให้ผลโดยเจาะลำต้นเป็นรู การกำจัดหนอนชนิดนี้ใช้คัดกรินผสมน้ำแล้วชุบสำลีใช้เหล็กแหลมดันสำลีเข้าในรูแล้วใช้ดินเหนียวปิดรูทำให้หนอนตายได้ บางครั้งก็จะฉีดคัดกรินเคลือบตามต้นละมุด ส่วนผลละมุดอาจมีหนอนจากผีเสื้อเจาะผล การป้องกันต้องใช้ยาฉีดหรือเก็บผลที่หนอนเจาะไปทิ้ง นอกจากนี้ยังมีศัตรูจำพวกนก และค้างคาว คอยจิกกินผลที่กำลังสุก การป้องกันโดยการทำให้เกิดเสียงดังให้สัตว์เหล่านั้นตกใจหนีไป หรืออาจจับเก็บผลที่สุกทันที นอกจากนี้จะต้องตัดแต่งกิ่งละมุดปีละ 1 ครั้ง โดยตัดกิ่งที่ตายหรือมีกาฝากมาเกาะออกไป

1.1.5 ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวผลผลิต การเก็บเกี่ยวผลผลิตเป็นการเก็บผลละมุดที่แก่จัดใกล้จะสุก หรือเก็บผลที่สุกแล้ว ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการปลูกละมุด ดังที่ วิชัย ฮวดไล่² ชาวบ้านชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเก็บผลละมุดของน้อม พุกษากร ไว้สรุปได้ว่า การสังเกตว่าละมุดแก่ใกล้จะสุกโดยสังเกตจากนกเอี้ยงที่มาจับกลุ่มกันบนต้นละมุด ถ้าหากว่ามีนกเอี้ยงมาจับกลุ่มบนต้นละมุดกันเป็นจำนวนมาก แสดงว่า

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางคง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²วิชัย ฮวดไล่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2543.

ละมุดเริ่มเก็บเกี่ยวได้แล้ว นอกจากสังเกตกลุ่มนกเอี้ยงที่มาเกาะบนต้นละมุดแล้วก็จะสังเกตผล คือ จุดแหลม ๆ ของปลายผลหากหลุดออกไป และผลมีลักษณะค่อนข้างโต ก็แสดงว่าผลละมุดแก่พร้อมที่จะเก็บได้แล้ว ส่วน วิมล พุกขาร¹ สามีนของน้อม พุกขาร ได้กล่าวถึงการเก็บผลละมุดไว้สรุปได้ว่า การเก็บผลละมุดถือเป็นเรื่องสำคัญเพราะการที่จะทราบว่าผลไหนแก่ใกล้จะสุกนั้นดูนั้นลำบากมาก เพราะผลละมุดอยู่สูงดูยากจะต้องใช้การสังเกตและความชำนาญ โดยการสังเกตที่ผลจะมีสีผิวค่อนข้างเต่งตึงและสีก็แสดงว่าผลใกล้จะสุกแล้วควรเก็บได้ ในระยะแรก ๆ ที่เก็บผลละมุดจะมีความผิดพลาดบ่อย ๆ แต่ในระยะหลัง ๆ ก็เกิดความชำนาญ การเก็บละมุดเมื่อต้นยังดำหรือเดี๋ยก็จะเก็บด้วยมือ โดยใช้กรรไกรตัด การตัดก็ต้องตัดที่ก้านขั้ว แต่พอต้นละมุดสูงขึ้น ก็จะทำบันไดสำหรับเก็บและบางครั้งก็จะใช้ตะกร้อถักด้วยด้ายหรือไนลอนใส่ปลายไม้สำหรับเก็บผล ซึ่งจะทำให้ผลละมุดไม่ช้ำ เมื่อเก็บละมุดมาใหม่ ๆ จะมียางที่ก้าน ก็จะนำผลละมุดใส่ตะกร้าจุ่มลงในรองสวนเพื่อไม่ให้ยางติดผล จากนั้นก็นำผลละมุดมาล้างด้วยเครื่องล้างที่คิดค้นและผลิตขึ้นเอง เพื่อขจัดขุยที่ผิวเปลือกออกแล้วจึงลมให้แห้งก่อนนำไปบ่มให้สุก และในการเก็บเกี่ยวละมุดจะใช้แรงงาน ประมาณ 5 คน

ส่วนการบ่มละมุดนั้น ประสบ ยิ่งคำนุ่น² ชาวบ้านตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกขาร ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า หลังจากนำผลละมุดมาล้างด้วยเครื่องล้างขจัดขุยที่ผิวเปลือกออกแล้วก็จึงลมให้แห้งเสียก่อน จากนั้นจึงนำละมุดใส่ถังที่มีกระดาษรองกันและกรุรอบข้างด้านในด้วยกระดาษ นำก้อนแก๊สแคลเซียมคาร์ไบด์ที่จะใช้บ่มห่อด้วยกระดาษวางที่ปากถัง บ่มไว้ประมาณ 2 วัน นอกจากนี้ น้อม พุกขาร³ ยังกล่าวถึงวิธีการบ่มละมุดอีกวิธีหนึ่งไว้สรุปได้ว่า นอกจากใช้ถังเป็นภาชนะในการบ่มละมุดแล้วยังสามารถใช้โอ่งบ่มละมุดได้เช่นเดียวกัน โดยใส่ผลละมุดลงในโอ่งใช้กระสอบปิดปากโอ่งให้มิดชิด สิ่งสำคัญในการบ่มคือ ต้องปิดให้มิดชิดไม่ให้มีการถ่ายเทของอากาศเข้าไปได้ก็จะทำให้ละมุดสุกเร็วขึ้น ผลละมุดที่บ่มสุกจะมีรสหวานไม่ฝาด

¹วิมล พุกขาร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²ประสบ ยิ่งคำนุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 2 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2543.

³น้อม พุกขาร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.

1.2 รายได้จากละมุด ละมุดเป็นพืชที่มีอายุยืน ให้ผลผลิตตลอดปีและให้ผลผลิตเพิ่มขึ้น หากเอาใจใส่ดูแลรักษาอย่างดี ดังที่ ขจร ทองอำไพ¹ กล่าวถึงผลผลิตของละมุดไว้สรุปได้ว่า ละมุด จะเริ่มให้ผลตั้งแต่ปีที่ 3 โดยออกดอกประมาณเดือนธันวาคม เก็บผลได้ประมาณเดือนมิถุนายน ใช้เวลาต่อรุ่นประมาณ 7 เดือน ละมุดจะทยอยออกผลตลอดปีและมีผลผลิตเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ คือ ละมุดอายุ 3 ปี ให้ผลผลิตปีละประมาณ 100 - 200 ผลต่อต้น ละมุดอายุ 4 - 6 ปี ให้ผลผลิตปีละ ประมาณ 300 - 400 ผลต่อต้น ละมุดอายุ 7 - 10 ปี ให้ผลผลิตปีละประมาณ 600 - 1,000 ผลต่อต้น การให้ผลของละมุดจะเพิ่มขึ้น หากเอาใจใส่ปฏิบัติบำรุงรักษาให้ดี และจะมีอายุยืนถึง 70 - 80 ปี

รายได้จากละมุดของน้อม พุกษากร ซึ่งได้ปลูกละมุดพันธุ์มะกอกและพันธุ์กระสวย ในไร่นาสวนผสม จำนวน 300 ต้น ในพื้นที่ 15 ไร่เศษ ต้องใช้เวลาประมาณ 3 ปี จึงได้รับผลผลิต ก่อให้เกิดรายได้อย่างงดงาม ดังที่ น้อม พุกษากร² ได้กล่าวถึงรายได้จากละมุดไว้สรุปได้ว่า ละมุด ต้นหนึ่งจะให้ผลผลิตประมาณต้นละ 900 - 1,000 ผล โดยมีรายได้ในแต่ละปี ดังรายละเอียดปรากฏ ในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงรายได้จากละมุดของน้อม พุกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542

ปี พ.ศ.	รายได้จากละมุด / บาท
2538	106,707
2539	79,768
2540	85,768
2541	142,543
2542	110,000

ที่มา : บัญชีรายรับ - รายจ่ายของน้อม พุกษากร

¹ขจร ทองอำไพ. ประมวลบทความประกอบวิชาเกษตรกรรม พืชกรรม. 2516. หน้า 475.

²น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2543.

ตาราง 1 แสดงให้เห็นว่า รายได้ผลผลิตจากละมุดของน้อม พุกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542 มีรายได้ไม่เป็นไปตามอัตราผลผลิตที่เพิ่มขึ้นตามจำนวนปี ทั้งนี้เพราะสาเหตุมาจาก ราคาผลผลิตที่ตกต่ำและภัยธรรมชาตินั่นเอง ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงรายได้ที่ลดลงไว้สรุปได้ว่า ในปี พ.ศ. 2539 มีอากาศแล้งมากละมุดจะให้ผลผลิตน้อย และราคาก็ตกต่ำ ส่วนในปี พ.ศ. 2540 ปรากฏว่ามีฝนตกหนักและมีน้ำท่วมในช่วงฤดูเก็บเกี่ยวละมุดทำให้ผลละมุดผลแตกขายไม่ได้ ราคา

นอกจากนี้ สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน² ได้กล่าวถึงคุณภาพของผลผลิตจากละมุดของ น้อม พุกษากร ไว้สรุปได้ว่า ราคาของผลผลิตจากละมุดของน้อม พุกษากร จะแยกตามคุณภาพ ออกเป็น 5 เกรด ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 แสดงการแยกเกรดและราคาของผลผลิตจากละมุดต่อกิโลกรัม จำแนกตามพันธุ์

เกรด	พันธุ์มะกอก (บาท/ กิโลกรัม)	พันธุ์กระสวย (บาท / กิโลกรัม)
1	20	25
2	16	20
3	10	13
4	7	-
5	5	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 2 แสดงให้เห็นว่า ละมุดเกรด 1 และเกรด 2 ทั้ง 2 พันธุ์จะมีราคาแพง โดยพันธุ์ กระสวยจะมีราคาแพงกว่าพันธุ์มะกอก และละมุดเกรด 1 และเกรด 2 จะรับประกันคุณภาพ "สุกทุกผล หวานทุกผล" โดยน้อม พุกษากร จะเป็นผู้คัดแยกเกรดด้วยตนเอง ซึ่งจำเป็นต้องอาศัย ความชำนาญเป็นพิเศษ เช่น เกรด 1 จะคัดผลที่มีสีเหลืองสดใสไม่มีสีอื่นปน และเปลือกผลเรียบ ไม่มีตำหนิใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นรอยขีดหรือหนองเจาะไช เป็นต้น ซึ่งจะคัดเกรดลดหลั่นลงไปโดยไม่ได้ คำนึงถึงขนาดของผลมากนัก

¹สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน. ผลการดำเนินงานสาขาการจัดไร่นาสวนผสม. ม.ป.ป.

2. การปลูกฝรั่ง

ฝรั่งเป็นไม้ผลยืนต้นขนาดกลาง ที่นิยมปลูกกันทั่วไปในประเทศไทย ดังที่ วรวัฒน์ อินอากร¹ ได้กล่าวถึงฝรั่งไว้สรุปได้ว่า ฝรั่งเป็นไม้ผลยืนต้นที่มีขนาดไม่ใหญ่มากนักซึ่งปลูกกันทั่วไป มีความทนทานต่อความแห้งแล้งได้ดี จังหวัดที่ปลูกฝรั่งมากคือ นครปฐม ราชบุรี และบริเวณจังหวัดใกล้เคียงกรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับ พฤษชัยพันธุ์² ที่ได้กล่าวถึงฝรั่งไว้สรุปได้ว่า ฝรั่งเป็นไม้ผลยืนต้นขนาดเล็กถึงขนาดกลาง มีลำต้นสูงตั้งแต่ 4.5 - 9 เมตร แผ่กิ่งก้านมาก เป็นต้นไม้ที่แข็งแรงทนทาน นอกจากนี้ผลฝรั่งยังเป็นที่นิยมรับประทานของคนทั่วไป ดังที่ น้อม พุกษากร³ ได้กล่าวถึงฝรั่งไว้สรุปได้ว่า ฝรั่งเป็นไม้ผลที่นิยมรับประทานกันสด ๆ โดยจิ้มกับพริกเกลือหรือแปรรูปเป็นฝรั่งดองเก็บไว้รับประทานได้นาน ๆ ได้อีกด้วย ฝรั่งยังมีสรรพคุณเป็นยาสมุนไพรใช้รักษาโรคได้หลายอย่าง เช่น โรคเลือดออกตามไรฟัน ให้กินผลฝรั่งเป็นประจำทุกวัน ส่วนใบฝรั่งนำมาเคี้ยวใช้ระงับกลิ่นปากได้ดี หรือนำใบจำนวนพอสมควรมาต้มเอาน้ำที่ได้มาล้างบริเวณที่เป็นโรคผิวหนังอักเสบ จะช่วยลดอาการบวม ผื่นแดง เป็นต้น ฝรั่งจึงเป็นที่นิยมปลูกโดยทั่วไปเนื่องจากเป็นผลไม้ที่ปลูกได้ผลเร็วและให้ผลตลอดปี การปลูกฝรั่งของน้อม พุกษากร มีรายละเอียดดังนี้

2.1 วิธีการปลูกฝรั่ง ฝรั่งเป็นไม้ผลที่ชอบดินแทบทุกชนิดและทนต่อความแห้งแล้งได้ดี ซึ่ง วิมล พุกษากร⁴ สามีน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปลูกฝรั่งไว้สรุปได้ว่า ฝรั่งมีหลายชนิดแต่ที่ชาวไทยนิยมปลูกกันมากคือ ลักษณะผลกลม เพื่อรับประทานสด และจะเลือกปลูกเฉพาะฝรั่งที่มีรสดีเท่านั้น วิธีปลูกที่นิยมกันมากคือ วิธีการตอนกิ่ง เพราะจะได้พันธุ์ที่แท้และให้ผลผลิตได้เร็วกว่า การปลูกฝรั่งของน้อม พุกษากร มีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 ขั้นตอนการเตรียมดิน ก่อนการปลูกฝรั่งจำเป็นต้องเตรียมพื้นที่ดินที่จะปลูกให้พร้อมเสียก่อน ซึ่งการเตรียมพื้นที่สำหรับปลูกฝรั่งนั้นจะต่างกันออกไปตามสภาพของดิน ดังนั้นก่อนที่จะปลูกจึงจำเป็นต้องศึกษาสภาพของดินให้ดีเสียก่อน เพราะถ้าหากสภาพดินไม่เหมาะสมกับการปลูกฝรั่งแล้วก็ต้องปรับสภาพพื้นดินเสียก่อน ทั้งนี้เพื่อให้ดินนั้นมีคุณสมบัติเหมาะสมกับการปลูก

¹วรวัฒน์ อินอากร. สัมผัสลูกไม้. 2533. หน้า 12.

²พฤษชัยพันธุ์ (นามแฝง). คู่มือการเกษตร. 2513. หน้า 8.

³น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

⁴วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

ฝรั่งต่อไป การปลูกฝรั่งของน้อม พุกษากร มีการเตรียมดินก่อนปลูก ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงการเตรียมดินเพื่อปลูกฝรั่งไว้สรุปได้ว่า เนื่องจากพื้นที่ดินที่จะใช้ปลูกฝรั่งเดิมเป็นดินนาเก่า ดินเหนียว และน้ำท่วมอยู่เสมอ จึงจำเป็นต้องปรับพื้นที่ใหม่โดยการยกทรงให้สูงพื้นน้ำ ดินที่ยกทรงขึ้นมาขึ้นจากดินส่วนล่างขึ้นมาทับถมหลังร่อง สภาพของดินจึงไม่สมบูรณ์พอที่จะปลูกไม้ผล จำเป็นต้องปรับปรุงเพื่อเปลี่ยนสภาพให้ดีขึ้น ซึ่งทำได้โดยใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยเคมีก็ได้ และ วิมล พุกษากร² สามีน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเตรียมดินเพื่อปลูกฝรั่งไว้สรุปได้ว่า การปลูกฝรั่งเพื่อให้ได้ผลดี ควรขุดหลุมปลูกระยะต้นให้ห่าง 6 เมตร ระยะแถวให้ห่าง 8 เมตร โดยเฉพาะพื้นที่ที่ได้ยกทรงไว้แล้วสามารถกระยะและขุดหลุมได้เลย ขนาดของหลุมจะขุดเป็นวงกลมกว้าง 80 เซนติเมตร ลึก 60 เซนติเมตร ซึ่งการขุดหลุมให้กว้างและลึกนั้น เพื่อเป็นการเปลี่ยนดินหรือผสมดินลงในหลุมให้มากขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพของดินในหลุมที่จะปลูกและทำให้หลุมมีบริเวณกว้างและลึกเหมาะสมกับการหาอาหารของรากในระยะต่อไป ดินที่ขุดขึ้นจากหลุมนั้นควรตากแดดไว้ประมาณ 5 - 6 วัน เพื่อเป็นการฆ่าเชื้อโรค แล้วจึงผสมดินที่จะปลูกลงหลุมโดยผสมกับปุ๋ยคอก อาจใช้ใบไม้แห้งหรือฟางสุรองก้นหลุม แล้วใส่ดินที่ผสมจนเต็มและให้สูงกว่าระดับดินเดิมเล็กน้อยเพื่อป้องกันดินยุบลง การปลูกฝรั่งควรยกดินบนปากหลุมให้สูงเล็กน้อยเพื่อให้น้ำระบายได้สะดวกไม่ขังและ

2.1.2 ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ พันธุ์ของฝรั่งมีทั้งพันธุ์ผลกลมและพันธุ์ผลยาวรี ซึ่งมีการปลูกกันทั่วไป ดังที่ วรวัฒน์ อินอากร³ ได้กล่าวถึงพันธุ์ของฝรั่งไว้สรุปได้ว่า ฝรั่งมีหลายพันธุ์ ซึ่งหากแบ่งตามลักษณะผล แบ่งได้ 2 ประเภท คือ ลักษณะผลกลม เช่น กลมสาละ เป็นสีทองเย็น 2 กลมทูลเกล้า ขาวอัมพร บางกอก แอปเปิ้ล เป็นต้น และลักษณะผลยาว เช่น ขาวเสียด ขาวบุญสม เป็นต้น นอกจากนี้ก็มีพันธุ์อื่น ๆ อีกหลายพันธุ์แต่ไม่ค่อยได้รับความนิยมมากนัก เช่น ฝรั่งพันธุ์จีน พันธุ์อินเดีย และฝรั่งจีนก เป็นต้น สำหรับในปัจจุบันได้มีการผสมพันธุ์ฝรั่งที่ไม่มีเมล็ดขึ้นแล้ว มีชื่อว่า "พันธุ์มณเฑียรทอง" ซึ่งเป็นฝรั่งพันธุ์ที่ได้รับความนิยมกันมากในปัจจุบัน เพราะไม่มีเมล็ด มีเนื้อนุ่มรสหอมหวาน

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

³วรวัฒน์ อินอากร. ส้มสุกปลูกไม้. 2533. หน้า 12.

ส่วนการคัดเลือกพันธุ์ฝรั่งเพื่อปลูกในไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร นั้น มีการคัดเลือกพันธุ์ ดังที่ แฝว คงนวล¹ ชาวบ้านตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นพี่สะใภ้และลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร ได้เลือกฝรั่งพันธุ์กลมสาเลี เป็นสีทอง และเย็น 2 มาปลูก เพราะให้ผลเร็ว ดูแลง่าย มีเนื้อกรอบ รสหวาน และเป็นที่ต้องการของตลาด โดยหาซื้อพันธุ์ซึ่งเป็นกิ่งตอนที่สามารถปลูกได้เลยมาจากจังหวัดราชบุรี การคัดเลือกพันธุ์นั้นจะดูจากสภาพต้น กิ่ง และใบ ที่สมบูรณ์แข็งแรงไม่เป็นโรค

2.1.3 ขั้นตอนการปลูก หลังจากที่ได้มีการเตรียมดินขุดหลุมปลูกให้มีระยะและขนาดตามที่ต้องการ และได้ต้นพันธุ์ที่คัดเลือกเพื่อจะนำมาปลูกแล้วก็จะขึ้นขั้นตอนการปลูกฝรั่ง ซึ่ง วิมล พุกษากร² สามีนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปลูกฝรั่งไว้สรุปได้ว่า ก่อนทำการปลูกต้องตรวจสอบสภาพต้นพันธุ์ที่จะปลูกเสียก่อน หากพบกิ่งใดเป็นโรคหรือเกะกะไม่ได้ทรงทรงก็ต้องตัดออก ส่วน น้อม พุกษากร³ ได้กล่าวถึงการปลูกฝรั่งไว้สรุปได้ว่า การนำต้นพันธุ์ลงหลุมปลูกจะค่อย ๆ ฝ่าภาชนะที่ชำต้นพันธุ์ออกเสียก่อนอย่างระมัดระวังไม่ให้ดินชำแตก หรือรากอ่อนชำ เมื่อนำออกจากภาชนะที่ชำแล้วก็ค่อย ๆ ประกองวางกิ่งตอนลงบนปากหลุม แล้วใช้ดินผสมมากลบบริเวณโคนต้นให้เป็นโคนนูน อย่าฝังให้ต้นพันธุ์ลึกเกินไป ใช้มือกดบริเวณโคนต้นให้แน่น เมื่อกลบหลุมเรียบร้อยแล้วหาไม้รวกขนาดย่อม ๆ มาปักชิดโคน ผูกมัดกับต้นพันธุ์ให้แน่น เพื่อกันลมโยกแล้วรดน้ำให้ชุ่มทันที เพื่อให้พันธุ์สมบูรณ์และเจริญได้เต็มที่ ควรทำที่บังแดดให้กับต้นพันธุ์ด้วย

2.1.4 ขั้นตอนการบำรุงรักษา เมื่อปลูกเสร็จแล้วก็ต้องมีการบำรุงรักษา แม้ว่าฝรั่งจะเป็นไม้ผลที่ทนทานก็ตาม แต่ขั้นตอนการบำรุงรักษาถือว่าเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะทำให้ฝรั่งมีผลผลิตที่ดีและต่อเนื่อง ดังที่ ห้วย คงนวล⁴ มารดาของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาฝรั่งไว้สรุปได้ว่า ระยะแรกที่ปลูกจะต้องทำที่บังแดดไว้ด้วย และในระยะประมาณ 7 วัน ต้องรดน้ำทุกวัน และถ้าหากฝนยังไม่ตกอีกก็ต้องรดน้ำอาทิตย์ละครั้งในฤดูร้อน และรดน้ำเดือนละ 2 ครั้งในฤดูฝน เพราะ

¹แฝว คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 79 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

³น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

⁴ห้วย คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2543.

ถึงแม้ว่าฝรั่งจะเป็นพืชที่ทนต่อความแห้งแล้งได้ดี แต่น้ำจะเป็นตัวที่ช่วยเร่งให้ฝรั่งเจริญเติบโตได้อย่างรวดเร็วในระยะเริ่มปลูก ส่วน น้อม พฤกษากร¹ ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาฝรั่งไว้สรุปได้ว่า เมื่อฝรั่งเริ่มให้ผลผลิตให้สังเกตความชุ่มชื้นของดิน ในระหว่างที่ต้นกำลังเติบโตก็ต้องให้น้ำตลอดไป แต่ระยะเวลาที่ออกดอกควรงดเว้นการให้น้ำสักช่วงระยะหนึ่ง เมื่อดอกบานและติดผลแล้วก็จะต้องให้น้ำมาก ๆ เพื่อนำไปบำรุงผลทำให้ผลเติบโตและมีคุณภาพดียิ่งขึ้น และ ทวี กองวล² พี่ชายของน้อม พฤกษากร ได้กล่าวถึงการให้น้ำกับฝรั่งหลังการปลูกไว้สรุปได้ว่า หลังจากฝรั่งมีอายุประมาณ 3 เดือน จึงเริ่มให้น้ำโดยใช้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 และเมื่อฝรั่งมีอายุได้ประมาณ 1 ปี ก็ให้ใส่ปุ๋ยอีกทุก 6 เดือนต่อครั้ง ส่วน พริ้ม นิ่มคร³ ชาวบ้านตำบลแหลมโดนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พฤกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาฝรั่งไว้สรุปได้ว่า ต้องกำจัดหญ้าที่ขึ้นตามโคนต้น เพราะฝรั่งมีรากอยู่ที่ผิวดินถ้าต้นหญ้าขึ้นปกคลุมก็จะเป็นการแย่งอาหาร และจะต้องพรวนดินอยู่เสมอ ตรวจสอบความปกติของต้นฝรั่ง ถ้าหากว่าลำต้น หรือใบ มีอาการผิดปกติก็จะใช้ยาฉีดเพื่อป้องกันโรคแมลงกัดกินใบ

2.1.5 ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวผลผลิต หากมีการบำรุงรักษาที่ดีและถูกต้องอย่างสม่ำเสมอแล้ว ฝรั่งจะให้ผลผลิตเร็วและตลอดปี ดังที่ วิมล พฤกษากร⁴ สามีนของน้อม พฤกษากร ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากฝรั่งไว้สรุปได้ว่า ฝรั่งจะเริ่มให้ผลผลิตเมื่ออายุได้ประมาณ 7 เดือน และจะให้ผลผลิตตลอดทั้งปี การเก็บเกี่ยวผลจะสังเกตขนาดของผลและสีของผลว่าสามารถที่จะเก็บเกี่ยวได้หรือไม่ คือ ผลที่มีสีเขียวสดใส การเก็บเกี่ยวก็จะใช้มีดตัดที่กึ่งของผลและการตัดนั้นควรจะให้ติดใบมาด้วยประมาณ 2 - 3 ใบ เพื่อความสดและสวยงามของผล หลังจากนั้นก็นำผลฝรั่งมาล้างด้วยน้ำสะอาดและแยกขนาดของผลเพื่อจำหน่ายต่อไป ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากฝรั่งจะใช้แรงงานเพียง 2

¹น้อม พฤกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

²ทวี กองวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2543.

³พริ้ม นิ่มคร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 120 หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมโดนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2543.

⁴วิมล พฤกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

คนเท่านั้น ส่วน วิชัย ฮวดไถ่¹ ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากฝรั่งไว้สรุปได้ว่า ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตนั้นต้องทำอย่างระมัดระวังมิให้ผลฝรั่งกระทบกระเทือน เพราะจะทำให้มีรอยชำรุดไม่ดีหรืออาจเน่าเสียได้ง่าย

2.2 รายได้จากฝรั่ง ฝรั่งเป็นพืชที่มีความทนทานต่อความแห้งแล้งได้เป็นอย่างดี จึงทำให้มีผลผลิตทั้งปี และยังเป็นพืชที่ให้ผลผลิตเร็วด้วย คือ อายุประมาณ 7 เดือนก็จะให้ผลผลิตแล้ว จึงทำให้เกษตรกรสามารถสร้างรายได้ได้อย่างรวดเร็วและสม่ำเสมอ ดังที่ น้อม พุกษากร² ได้กล่าวถึงผลผลิตจากฝรั่งไว้สรุปได้ว่า ได้ปลูกฝรั่งพันธุ์กลมสาเล่ เป็นสีทอง และเย็น 2 ไร่ในไร่นาสวนผสมจำนวน 140 ไร่ ในพื้นที่ 15 ไร่เศษ ต้องใช้เวลาประมาณ 7 เดือน จึงได้รับผลผลิต มีรายได้จากฝรั่งในแต่ละปี ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 แสดงรายได้จากฝรั่งของน้อม พุกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542

ปี พ.ศ.	รายได้จากฝรั่ง / บาท
2538	13,404
2539	11,000
2540	25,000
2541	25,000
2542	รอผลผลิตเนื่องจากเปลี่ยนไปปลูกพันธุ์ใหม่

ที่มา : บัญชีรายรับ - รายจ่ายของน้อม พุกษากร

²วิชัย ฮวดไถ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2543.

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

ตาราง 3 แสดงให้เห็นว่า รายได้จากฝรั่งมีทุกปีอย่างต่อเนื่อง ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงรายได้จากฝรั่งไว้สรุปได้ว่า ในแต่ละปีมีรายได้ไม่ต่างกันมากนัก มีรายได้ต่ำที่สุดในปี พ.ศ. 2539 คือ มีรายได้ 11,000 บาท อันเนื่องมาจากราคาตกต่ำและประสบปัญหาจากภัยธรรมชาติอันเกิดจากความแห้งแล้ง และในปี พ.ศ. 2540 และ 2541 รายได้จากฝรั่งของน้อม พุกษากร เท่ากัน คือ มีรายได้ 25,000 บาท ส่วนในปี พ.ศ. 2542 น้อม พุกษากร ตัดสินใจโค่นต้นเดิมทิ้งเพื่อเปลี่ยนมาปลูกพันธุ์เป็นสีทองทั้งหมด จึงปลูกกล้วยแซมไปพลาง ซึ่งทำให้มีรายได้ส่วนหนึ่งขณะรอผลผลิตจากฝรั่งพันธุ์ใหม่ที่ปลูก ซึ่งนับได้ว่าเป็นการประกอบอาชีพการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร จะต้องมามีข้อมูลหลายด้านในการตัดสินใจเปลี่ยนชนิดของพืชที่ปลูก ในบางครั้งจึงจำเป็นต้องตัดสินใจเปลี่ยนแปลงอย่างทันทีทันใด ทั้ง ๆ ที่พืชที่ปลูกเดิมยังให้ผลผลิตอยู่ แต่เพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไรสูงสุดจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงการปลูก

3. การปลูกมะกอก

มะกอกเป็นไม้ผลยืนต้นที่มีขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ นิยมปลูกกันโดยทั่วไป ดังที่ นพรัตน์ บำรุงรักษ์² ได้กล่าวถึงมะกอกไว้สรุปได้ว่า มะกอกเป็นไม้ยืนต้นสูงประมาณ 10 - 20 เมตร เปลือกลำต้นมีสีเทา เปลือกชั้นในมีเป็นสีชมพูสลับขาว กิ่งอ่อนมีรอยแผลใบปรากฏอยู่ และมีต่อมระบายอากาศเป็นจำนวนมากเนื่องจากนำผลและยอดอ่อนหรือใบมารับประทานเป็นอาหารได้ ในการทำไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ได้เลือกปลูกมะกอกเนื่องจากมะกอกเป็นไม้ผลที่ปลูกง่ายให้ผลผลิตเร็ว ผลและยอดอ่อนนำมาใช้เป็นอาหารได้ดี ดังที่ วิมล พุกษากร³ สามีน้องน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงมะกอกไว้สรุปได้ว่า มะกอกสามารถนำมาทำเป็นอาหารได้ คือ ยอดอ่อนหรือใบอ่อนใช้รับประทานเป็นผักสด และผลใช้รับประทานแก้กระหายน้ำได้ดีเพราะมีรสเปรี้ยวชนิด ๆ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2543.

²นพรัตน์ บำรุงรักษ์. พืชหลักปักชำได้. 2536. หน้า 222.

³วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2543.

3.1 วิธีการปลูกมะกอก เนื่องจากมะกอกเป็นไม้ผลยืนต้นขนาดกลางถึงขนาดใหญ่ซึ่งที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นในการปลูกจึงไม่ควรปลูกให้ชิดจนแน่นเกินไป เพราะจะทำให้ทรงต้นและกิ่งก้านติดกัน และรากจะแย่งอาหารกันเองทำให้ได้รับผลผลิตน้อย ดังที่ พริ้ม นิ่มคร¹ ชาวบ้านตำบลแหลมโดนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกมะกอกไว้สรุปได้ว่า มะกอกเป็นต้นไม้ที่ชอบพื้นที่โล่งจึงไม่ควรจะปลูกให้แน่นจนเกินไป เพราะถ้าหากปลูกแน่นมากจะทำให้ได้รับผลน้อยลง การปลูกมะกอกของน้อม พุกษากร มีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 ขั้นตอนการเตรียมดิน มะกอกเป็นไม้ผลที่ชอบดินร่วน ดังที่ พริ้ม นิ่มคร¹ ลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงขั้นตอนการเตรียมดินไว้สรุปได้ว่า การปลูกมะกอกจะใช้พื้นที่ปลูกบนดินที่ได้ยกทรงรอบสวน โดยการคายหญ้าออกให้หมด แล้วพรวนดินให้ละเอียด หลังจากนั้นจึงวัดระยะเพื่อขุดหลุมปลูก โดยให้มีระยะห่างระหว่างหลุมปลูก 8 - 10 เมตร และขุดหลุมให้มีขนาดกว้าง ยาว และลึก ประมาณด้านละ 1 เมตร ซึ่งดินที่ขุดมาจากหลุมนั้นนำมาคลุกเข้ากับปุ๋ยคอกประมาณหลุมละ 1 ปิบ แล้วกลบลงหลุมให้เต็ม ซึ่งสอดคล้องกับที่ ทวี คงนวล² พี่ชายของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเตรียมดินเพื่อปลูกมะกอกไว้สรุปได้ว่า ได้ใช้ปุ๋ยคอกผสมกับดินก่อนกลบหลุม และในบางครั้งก็นำเอาปุ๋ยคอกหรือหญ้าแห้งตามที่หาได้ใส่รองก้นหลุมด้วย

3.1.2 ขั้นตอนการคัดเลือกพันธุ์ การเลือกพันธุ์มะกอกนั้นจะต้องพิจารณาให้รอบคอบ ดังที่ น้อม พุกษากร³ กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์ไว้สรุปได้ว่า ได้คัดเลือกเอามะกอกพันธุ์ฝรั่งมาปลูก ดันพันธุ์ที่นำมาปลูกนั้นเป็นกิ่งตอนซึ่งซื้อมาจากจังหวัดราชบุรี โดยต้องเลือกต้นพันธุ์ที่แข็งแรงสมบูรณ์ ซึ่งสังเกตจากสีของใบและขนาดของลำต้นว่ามีโรคระบาดหรือไม่ สาเหตุที่เลือกมะกอกพันธุ์ฝรั่งมาปลูกเพราะมีผลใหญ่ เนื้อมาก กรอบมัน และตลาดมีความต้องการสูง

¹พริ้ม นิ่มคร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 120 หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมโดนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²ทวี คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2543.

³น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2543.

3.1.3 ขั้นการปลูก มะกอกสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปี ดังที่ วิมล พุกษากร¹ สามีของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปลูกมะกอกไว้สรุปได้ว่า มะกอกจะปลูกได้ดีในระหว่างเดือนธันวาคม - มกราคม การปลูกมะกอกจะปลูกบนร่องสวนรอบนอก โดยการขุดหลุมปลูกขนาดกว้างยาว และลึก ประมาณด้านละ 1 เมตร เสร็จแล้วนำปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสดใส่ลงไปก้นหลุมโดยใส่สลับกับดินเป็นชั้น ๆ ขึ้นมาเกือบก่อนหลุม แล้วเอาปุ๋ยคอกผสมกับดินแล้วก็นำพันธุ์มาปลูกเป็นแถว โดยใช้เชือกขึงเพื่อให้แถวตรง ระยะห่างระหว่างต้นประมาณ 8 - 10 เมตร นำดินพื้นหลุมแล้วกลบดินให้แน่น เสร็จแล้วหาหลักมาปักเพื่อกันไม่ให้ต้นมะกอกล้ม

3.1.4 ขั้นการบำรุงรักษา หลังจากปลูกมะกอกเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ในระยะแรกต้องหมั่นดูแลอย่างสม่ำเสมอ ดังที่ อัจฉรา ฮวดไธ² บุตรของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษามะกอกไว้สรุปได้ว่า ในระยะแรกจะต้องหมั่นรดน้ำเป็นประจำ และพรวนดินบริเวณโคนต้นเพื่อกำจัดวัชพืชต่าง ๆ ไม่ให้มีหญ้าขึ้นรอบโคนต้น หลังจากนั้นเมื่อมะกอกอายุได้ประมาณ 1 ปี ก็จะเริ่มใส่ปุ๋ยปีละครั้ง โดยใช้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 ซึ่งเป็นปุ๋ยที่ทำให้มะกอกมีลำต้นที่แข็งแรง และมีผลดก

3.1.5 ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต เมื่อมะกอกโตเต็มที่และออกผลจนสามารถจะเก็บเกี่ยวได้ ก็จะมีการเก็บเกี่ยวผลแบบง่าย ๆ ดังที่ นิमित พุกษากร⁴ บุตรของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวผลมะกอกไว้สรุปได้ว่า ทำได้โดยการปีนขึ้นไปบนต้นแล้วตัดผลลงมา หรือถ้าหากว่าผลอยู่ที่ปลายกิ่งก็จะใช้ไม้สอยที่มีกรรไกร หรืออาจใช้ตะกร้อที่มีตาข่ายรองรับเกี่ยวผลมะกอกลงมาจากลำต้น ใช้แรงงานในการเก็บเกี่ยวประมาณ 2 คน จากนั้นนำผลมาล้างน้ำเพื่อขจัดขุยและคราบที่ติดอยู่ที่ผลมะกอกให้สะอาด

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2543.

³อัจฉรา ฮวดไธ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2543.

⁴นิमित พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2543.

3.2 รายได้จากมะกอก มะกอกเป็นไม้ผลที่บำรุงรักษาง่ายแต่ให้ผลผลิตตลอดปี ทำให้ผู้ปลูกมีรายได้สม่ำเสมอ ดังที่ น้อม พฤชากร¹ ได้กล่าวถึงผลผลิตจากมะกอกไว้สรุปได้ว่า ได้ปลูกมะกอกพันธุ์ฝรั่งไว้บนคันดินรอบสวนจำนวน 80 ต้น ได้รับผลผลิตตลอดปี และมีรายได้จากมะกอกในแต่ละปี ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 แสดงรายได้จากมะกอกของน้อม พฤชากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542

ปี พ.ศ.	รายได้จากมะกอก / บาท
2538	5,000
2539	5,500
2540	4,500
2541	5,600
2542	3,000

ที่มา : บัญชีรายรับ - รายจ่ายของน้อม พฤชากร

ตาราง 4 แสดงให้เห็นว่า รายได้จากมะกอกสูงสุดในปี พ.ศ. 2541 คือ มีรายได้ 5,600 บาท รายได้ต่ำสุดในปี พ.ศ. 2542 คือ มีรายได้ 3,000 บาท ซึ่งรายได้จากผลผลิตจากมะกอกที่แปรปรวนดังกล่าวมีสาเหตุมาจากความต้องการของตลาดลดลง ประกอบกับบางปีมะกอกให้ผลผลิตน้อย เนื่องจากประสบกับภัยธรรมชาติ เช่น ภัยแล้ง น้ำท่วม หรือฝนหนักเกินไป เป็นต้น ดังที่ อ้น มากสุข² ชาวบ้านตำบลพนางตุง ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านของน้อม พฤชากร ได้กล่าวถึงรายได้ที่ลดลงของมะกอกไว้สรุปได้ว่า บางปีฝนแล้งแต่บางปีมีฝนตกมากจนเกิดน้ำท่วม ซึ่งในปี พ.ศ. 2541 และ 2542 จะมีน้ำท่วมช่วงเดือนเมษายน ซึ่งไม่เกินไปตามฤดูกาล ทำให้ผลผลิตเกิดความเสียหายมาก เพราะเป็นช่วงที่มะกอกกำลังออกดอกออกผลพอดี

¹น้อม พฤชากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2543.

²อ้น มากสุข เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 89 / 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2543.

4. การปลูกมะพร้าวน้ำหอม

มะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศไทย โดยเฉพาะในภาคใต้ปลูกกันมากทุกจังหวัด ดังที่ นพรัตน์ บำรุงรักษ์¹ ได้กล่าวถึงมะพร้าวไว้สรุปได้ว่า สวนมะพร้าวในภาคใต้มีจำนวนมากกว่า 2 ล้านไร่ และในประเทศไทยจะมีมะพร้าวที่นิยมปลูกกัน 2 พันธุ์ คือ มะพร้าวพันธุ์ต้นสูง ได้แก่ มะพร้าวกะโหลก และมะพร้าวใหญ่ ซึ่งปลูกกันมากเพื่อนำผลแก่ไปประกอบอาหาร และใช้ในงานอุตสาหกรรม ส่วนอีกพันธุ์หนึ่งคือ มะพร้าวพันธุ์ต้นเตี้ย ได้แก่ มะพร้าวน้ำหอม มะพร้าวนกคุ้ม มะพร้าวหมูสั่เขียว มะพร้าวหมูสั่เหลือง และมะพร้าวไฟ ซึ่งนิยมปลูกเพื่อขายผลอ่อน ส่วนจร ทองอำไพ² ได้กล่าวถึงมะพร้าวน้ำหอมไว้สรุปได้ว่า มะพร้าวน้ำหอมจัดอยู่ในประเภทมะพร้าวพันธุ์ต้นเตี้ย ซึ่งเป็นมะพร้าวที่มีลำต้นเล็ก ลักษณะทรงต้นและพุ่มใบเล็ก ลำต้นเตี้ย และมีลักษณะที่สำคัญคือ ตกผลเร็วและมีผลดก โดยจะเริ่มตกผลเมื่ออายุประมาณ 3 ปีเท่านั้น บางครั้งลำต้นสูงแค่เพียง 1-2 เมตร ก็ให้ผลผลิตแล้ว ส่วนการปลูกมะพร้าวในไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษกร มีปลูกจำนวน 60 ต้น ดังที่ วิมล พุกษกร³ สามีนของน้อม พุกษกร ได้กล่าวถึงการปลูกมะพร้าวไว้สรุปได้ว่า การปลูกมะพร้าวในไร่นาสวนผสมนั้นจะปลูกตามแนวคันดินโดยรอบพื้นที่ของแปลงไร่นาสวนผสม และได้ปลูกเฉพาะมะพร้าวน้ำหอม จำนวน 60 ต้นเท่านั้น ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 วิธีการปลูกมะพร้าวน้ำหอม มะพร้าวน้ำหอมปลูกได้ในทุกภาคของประเทศไทย แต่โดยทั่วไปจะขึ้นได้ดีบริเวณพื้นที่ที่ฝนตกชุก อากาศอบอุ่นหรือค่อนข้างร้อน ต้องการแสงแดดมาก เช่น ภาคใต้ของประเทศไทย ดังที่ จจร ทองอำไพ⁴ ได้กล่าวถึงการปลูกมะพร้าวไว้สรุปได้ว่า มะพร้าวขึ้นได้ดีในดินแทบทุกชนิด เช่น ดินร่วน ดินทราย และดินเหนียว แต่ต้องระบายน้ำได้ดี หรือมีทางระบายน้ำไม่ให้แช่ขัง ดินที่ดีที่สุดสำหรับการปลูกมะพร้าวคือ ดินร่วนตามชายทะเล ชายฝั่งแม่น้ำ ลำคลอง ส่วน น้อม พุกษกร⁵ ได้กล่าวถึงการปลูกมะพร้าวน้ำหอมไว้สรุปได้ว่า พื้นที่ที่จะปลูกมะพร้าวน้ำหอมนั้นให้สังเกตจากต้นไม้ หากต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ในบริเวณนั้นเขียวชอุ่มย่อมแสดงว่าดินบริเวณนั้นใช้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมได้ดี หรือสังเกตว่าทำนาที่ไหนได้ก็ปลูกมะพร้าว

¹นพรัตน์ บำรุงรักษ์. พืชหลักปลูกได้. 2536. หน้า 177.

²จจร ทองอำไพ. ประมวลบทความประกอบวิชาเกษตรกรรม พืชกรรม. 2516. หน้า 547.

³วิมล พุกษกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

⁴จจร ทองอำไพ. เล่มเดิม. หน้า 544.

⁵น้อม พุกษกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

น้ำหอมได้ที่นั่น เพราะมะพร้าวจะชอบอากาศที่ชุ่มชื้นเหมือนกันกับต้นข้าว และ ประสบ ยิ่งคำนูน¹ ชาวบ้านตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปลูกระหว่างน้ำหอมของน้อม พุกษากร ไว้สรุปได้ว่า การปลูกระหว่างน้ำหอมของน้อม พุกษากร จะปลูกบนคันดินโดยรอบพื้นที่ของแปลงไร่นาสวนผสม เพื่อเป็นการป้องกันลมได้อีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 ขั้นเตรียมดิน ในการปลูกระหว่างน้ำหอมหากเป็นพื้นที่ดินร่วนและเป็นบริเวณที่มีความชุ่มชื้นสูง แทบจะไม่ต้องเตรียมอะไรมากมาย นอกจากการกำหนดระยะปลูกและขนาดของหลุมปลูกเท่านั้น ดังที่ วิมล พุกษากร² สามีนอน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเตรียมดินเพื่อปลูกระหว่างน้ำหอมไว้สรุปได้ว่า เมื่อยกร่องสวนแล้วจะต้องพรวนดินให้ร่วน ปรับหน้าดินให้เรียบเสมอกันเพื่อไม่ให้มีน้ำขัง และต้องกำจัดวัชพืชให้หมด จากนั้นจึงวัดระยะบนคันดินรอบ ๆ แปลงไร่นาสวนผสมเพื่อขุดหลุมต่อไป โดยให้มีระยะห่างระหว่างหลุมประมาณ 9 เมตร หลุมปลูกมีขนาดกว้างยาว และลึก ประมาณ 50 เซนติเมตร เมื่อขุดเสร็จแล้วปล่อยหลุมตากแดดไว้ประมาณ 2-3 วัน หากพื้นที่ที่จะปลูกมีปลวกชุกชุมก็ใช้กาบมะพร้าวหรือเศษไม้เผารมควันในหลุมเพื่อป้องกันปลวก ส่วน น้อม พุกษากร³ ได้กล่าวถึงการเตรียมดินเพื่อปลูกระหว่างน้ำหอมไว้สรุปได้ว่า เนื่องจากปลูกระหว่างน้ำหอมไว้บนคันดินรอบแปลงไร่นาสวนผสม ซึ่งได้ยกร่องสูงเพื่อป้องกันน้ำท่วม หลุมปลูกจึงใช้เปลือกมะพร้าวรองก้นหลุม 2 ชั้น โดยวางหางเอาทางด้านเส้นใยขึ้น เปลือกมะพร้าวจะช่วยอุ้มน้ำในระหว่างฤดูฝน ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้มะพร้าวขาดน้ำมากหรือนานเกินไปในช่วงฤดูแล้ง หลังจากนั้นใช้ปุ๋ยคอกหลุมละ 1 ปิบ ผสมกับดินกลุ่กล้ำให้ทั่ว ใส่ลงในหลุมให้เต็ม แล้วรอไว้จนฝนตกหรือรดน้ำก็ได้ ซึ่งจะทำให้ดินยุบตัวลงเล็กน้อยก็สามารถปลูกได้เลย

4.1.2 ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ เนื่องจากพันธุ์มะพร้าวมี 2 พันธุ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ พันธุ์ต้นสูง กับพันธุ์ต้นเตี้ย และมะพร้าวที่นำมาปลูกก็จัดอยู่ในพันธุ์ต้นเตี้ย ดังที่ อัจฉรา ฮวดไถ่⁴ บุตรของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์มะพร้าวไว้สรุปได้ว่า สาเหตุ

¹ประสบ ยิ่งคำนูน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 2 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

³น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

⁴อัจฉรา ฮวดไถ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2543.

ที่คัดเลือกพันธุ์มะพร้าว น้ำหอมซึ่งเป็นพันธุ์ต้นเดิมมาปลูกเพราะให้ผลผลิตเร็ว และต้นก็ไม่สูงจนเกินไปสามารถช่วยกำบังลมให้กับไม้ผลและพืชผักอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี และ นิमित พุกขการ¹ บุตรของ น้อม พุกขการ ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์มะพร้าว น้ำหอมไว้สรุปได้ว่า ได้ซื้อพันธุ์ที่เพาะชำมาแล้วพร้อมที่จะปลูกได้โดยมาจากจังหวัดราชบุรี โดยคัดเลือกต้นพันธุ์ที่มีลักษณะผลโตได้ขนาดและสมบูรณ์ ตลอดจนต้องเลือกต้นพันธุ์ที่ไม่มีแมลงรบกวนหรือไม่มีโรค นอกจากนี้ วิมล พุกขการ² สามีน้องน้อม พุกขการ ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์มะพร้าว น้ำหอมไว้สรุปได้ว่า ในการเลือกพันธุ์มะพร้าว น้ำหอมมาปลูกในไร่นาสวนผสมนั้น ต้องเป็นมะพร้าวที่เป็นพันธุ์เดียวกันทั้งหมด ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้มะพร้าว น้ำหอมมีการผสมเกสรข้ามต้น ซึ่งจะทำให้มะพร้าว น้ำหอมเกิดการกลายพันธุ์ได้ ทำให้ผลผลิตจากมะพร้าว น้ำหอมที่ได้ไม่มีคุณภาพ

4.1.3 ขั้นตอนการปลูก การปลูกมะพร้าว น้ำหอมสามารถปลูกได้ตลอดทั้งปีทุกฤดูกาล แต่ช่วงที่เหมาะสมในการปลูกมากที่สุดเป็นช่วงฤดูฝน ดังที่ สุนทร ปุณโณทก³ ได้กล่าวถึงการปลูกมะพร้าวไว้สรุปได้ว่า ช่วงต้นฤดูฝนประมาณเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน เป็นระยะเวลาที่เหมาะสมที่สุดในการปลูกมะพร้าว ส่วน น้อม พุกขการ⁴ ได้กล่าวถึงขั้นตอนการปลูกมะพร้าว น้ำหอมไว้สรุปได้ว่า หลังจากเตรียมดินและคัดเลือกพันธุ์เรียบร้อยแล้ว ก็นำเอาต้นพันธุ์มะพร้าว น้ำหอมวางฝังลงในหลุมปลูกที่เตรียมไว้ให้ลึกจากผิวดินประมาณครึ่งฝ่ามือ แล้วจึงกลบดินเหยียบให้แน่น ใช้ไม้ปักเพื่อเอาเชือกผูกประคองลำต้นมะพร้าวให้ตั้งตรง และป้องกันมิให้ลำต้นมะพร้าวล้มจากโคนลมโยก แล้วรดน้ำให้ชุ่มทันที

4.1.4 ขั้นตอนการบำรุงรักษา การบำรุงรักษานับว่ามีความสำคัญต่อการปลูกมะพร้าว น้ำหอมเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะหากมีการบำรุงรักษาที่ดีและสม่ำเสมอแล้วก็จะย่อมจะส่งผลต่อการเจริญเติบโตและปริมาณของผลผลิตได้เป็นอย่างดี ดังนั้นเกษตรกรจึงจำเป็นต้องหมั่นดูแลและบำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มปลูกไปจนถึงช่วงของการเก็บเกี่ยวผลผลิต ดังที่ น้อม พุกขการ⁵ ได้กล่าว

¹นิमित พุกขการ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกขการ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

³สุนทร ปุณโณทก. สวนหลังบ้าน "ต้นไม้เพื่อชีวิต". 2532. หน้า 237.

⁴น้อม พุกขการ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

⁵แหล่งเดิม.

ถึงการบำรุงรักษามะพร้าวไว้สรุปได้ว่า ในขณะที่ต้นมะพร้าวยังเล็กอยู่ต้องหมั่นดูแลอย่าให้มีหญ้าขึ้น โดยเฉพาะบริเวณโคนมะพร้าวควรคลุมด้วยเศษหญ้า แต่อย่าให้ชิดโคนจนเกินไป จะช่วยรักษาความชุ่มชื้นได้ดี และในช่วงที่หน่อมะพร้าวยังตั้งตัวไม่ได้จะต้องทำร่มให้หน่อมะพร้าวด้วยจนกว่ามะพร้าวจะตั้งตัวได้ และจะเริ่มใส่ปุ๋ยตอนที่ฝนเริ่มตกแล้วคือ ประมาณเดือนมิถุนายนครั้งหนึ่ง และในเดือนพฤศจิกายนหรือเดือนธันวาคมอีกครั้งหนึ่ง มะพร้าวน้ำหอมที่เริ่มปลูกในระยะแรกจะใช้ปุ๋ยสูตร 8 - 8 - 18 - 2.7 โดยผสมแอมโมเนียซัลเฟต 40 กิโลกรัม ดับเบิ้ลซูเปอร์ฟอสเฟต 20 กิโลกรัม มิวเรียทออฟโพแตช 30 กิโลกรัม และคิเซอร์ไรต์ 10 กิโลกรัม หลังจากปลูกได้ประมาณ 6 เดือน ก็จะเริ่มใส่ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 โดยใส่ปีละ 1 ครั้ง คือ ถ้ามะพร้าวน้ำหอมอายุ 1 - 2 ปีครั้ง ใส่ครั้งละครึ่ง กิโลกรัมต่อต้น มะพร้าวน้ำหอมอายุ 3 - 3 ปีครั้ง ใส่ครั้งละหนึ่งกิโลกรัมต่อต้น มะพร้าวน้ำหอมอายุ 4 ปีขึ้นไปจนออกผล ใส่ครั้งละหนึ่งกิโลกรัมครั้งต่อต้น เมื่อเริ่มออกผลก็ใส่ปุ๋ยสูตร 12 - 6 - 15 ในอัตรา 2 - 3 กิโลกรัมต่อต้น โดยการโรยรอบ ๆ โคนต้นให้ห่างจากต้นประมาณ 1.5 เมตร นอกจากนั้นก็ต้องดูแลเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของลำต้นและใบ ถ้าหากพบใบที่แก่เกินไปแล้วก็ต้องตัดทิ้ง ซึ่งควรจะกระทำปีละ 1 ครั้ง

4.1.5 ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวผลผลิต การเก็บเกี่ยวผลมะพร้าวน้ำหอมจะต้องอาศัยความชำนาญ เพราะหากเก็บผลที่อ่อนหรือแก่เกินไปก็ไม่เหมาะที่จะใช้รับประทาน ดังที่ ห้วย คงนวล¹ มารดาของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตมะพร้าวน้ำหอมไว้สรุปได้ว่า เนื่องจากมะพร้าวน้ำหอมจะบริโภคน้ำและเนื้ออ่อนที่ยังไม่แข็ง ฉะนั้นการเก็บผลจะต้องสังเกตสีของเปลือกผลมะพร้าว และต้องพิจารณาขนาดของผลมะพร้าวด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ น้อม พุกษากร² ได้กล่าวถึงการสังเกตผลของมะพร้าวน้ำหอมก่อนการเก็บเกี่ยวไว้สรุปได้ว่า ผลที่อยู่ทะลาล่างสุดเรียกว่า "ทะลาลี่" จะแก่ก่อน ส่วนทะลาลี่ถัดขึ้นไป (วนขวา) เรียกว่า "ทะลาลี่น้อง" จะแก่ตามมา โดยทิ้งระยะเวลาห่างกันประมาณ 1 เดือน ดังนั้นในรอบเดือนหนึ่ง ๆ จะเก็บเกี่ยวผลมะพร้าวน้ำหอมอ่อนต่อต้นได้เพียงทะลาลี่เดียวเท่านั้น การสังเกตผลมะพร้าวอ่อนจะมีกลิ่นแหลมเป็นรูปสามเหลี่ยม ผิวของเปลือกเป็นสีเขียวอ่อน แล้วจะค่อย ๆ เป็นเป็นสีเขียวเข้มปนเหลืองเมื่อแก่ขึ้นตามลำดับ หากเป็นผลอ่อนมาก ๆ เนื้อจะไม่มีหรือมีแต่น้อย ทราบได้โดยใช้เล็บขูดที่ผิวเปลือกของผลมะพร้าว ผิวจะหลุดติดเล็บออกมาได้ง่าย กลีบรองที่ติดเป็นแผ่นกลมตรงหัวจะไม่แลบสีขาวให้เห็น เขย่าผลจะไม่

¹ห้วย คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

คลอนน้ำ เปลือกจะอ่อนเนืองได้ง่าย มีน้ำหนักมาก ส่วนผลแก่เปลือกจะค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีเขียวเข้ม สีเขียวอมเหลือง และเป็นสีน้ำตาลในที่สุด ผิวเปลือกจะแข็งใช้เล็บขีดผิวไม่ติดเล็บ เมื่อเนืองเปลือกจะพบว่าส่วนที่เป็นกาบจะแห้งเป็นเว้าโยนเหียว เนืองยาก กลีบรองจะหดตัวแลบสีขาวให้เห็นชัดขึ้น เขย่าผลน้ำจะคลอน น้ำหนักเบา ผลขยายตัวออกมอมดูกลมกลึง เหลี่ยมที่ก้นก็จะเลือนหายไป ส่วน นิमित พุกษากร¹ บุตรของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากมะพร้าวน้ำหอมไว้สรุปได้ว่า ก่อนการเก็บเกี่ยวจะใช้เชือกผูกที่ทะลายของมะพร้าวแล้วใช้บันไดป็นขึ้นไปใช้มีดตัดที่ทะลายของผลมะพร้าว ขณะที่ตัดทะลายมะพร้าวนั้นหากต้องการให้ผลมะพร้าวตกไปในทิศทางใดก็ให้หย่อนเชือกไปในทิศทางนั้น เพื่อให้ตกลงมาโดยไม่ร่วงออกจากทะลาย ส่วนมากจะลองเก็บมาผ่าดูก่อน 1 ผล เพื่อความแน่ใจว่าเนื้อกำลังดีและเนื้อไม่แข็งจนเกินไปจึงตัดลงมาทั้งทะลาย การเก็บเกี่ยวมะพร้าวน้ำหอมจะใช้แรงงาน 2 คน

4.2 รายได้จากมะพร้าวน้ำหอม ผลผลิตที่ได้จากการปลูกมะพร้าวน้ำหอมมีตลอดปี จึงส่งผลให้น้อม พุกษากร มีรายได้แน่นอนสม่ำเสมอ มีค่าต้นทุนการผลิตและค่าบำรุงรักษาต่ำ ดังที่น้อม พุกษากร² ได้กล่าวถึงผลผลิตจากมะพร้าวน้ำหอมไว้สรุปได้ว่า ได้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมไว้บนคันดินรอบไร่นาสวนผสม จำนวน 60 ต้น ใช้เวลาประมาณ 3 ปีจึงได้รับผลผลิต มีรายได้จากมะพร้าวน้ำหอมในแต่ละปีดังรายละเอียดปรากฏตามตาราง 5

ตาราง 5 แสดงรายได้จากมะพร้าวน้ำหอมของน้อม พุกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542

ปี พ.ศ.	รายได้ จากมะพร้าวน้ำหอม / บาท
2538	ยังไม่ได้รับผลผลิต
2539	ยังไม่ได้รับผลผลิต
2540	15,000
2541	12,000
2542	16,200

ที่มา : บัญชีรายรับ - รายจ่ายของน้อม พุกษากร

¹นิमित พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

²น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

ตาราง 5 แสดงให้เห็นว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2539 จะไม่มีรายได้จากมะพร้าว น้ำหอม ทั้งนี้เพราะว่าเป็นปีที่อยู่ในช่วงเริ่มทำการปลูก และได้รับผลผลิตจริงในปี พ.ศ. 2540 เป็นจำนวนเงิน 15,200 บาท แต่ในปี พ.ศ. 2541 กลับมีรายได้ลดลงเนื่องจากต้องจ่ายค่าปุ๋ยและค่าบำรุงรักษาตกแต่งต้นด้วย และในปี พ.ศ. 2542 มีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นเงิน 16,200 บาท ดังที่ อัจฉรา ฮวดไธ' บุตรของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงรายได้จากมะพร้าว น้ำหอมไว้สรุปได้ว่า ในปี พ.ศ. 2541 ต้องใส่ปุ๋ยมากเพราะเป็นช่วงที่มะพร้าวอายุ 3 - 4 ปี และต้องตัดแต่งต้นด้วยจึงทำให้มีผลผลิตน้อยลงในช่วงปีดังกล่าว แต่พอถึงปี พ.ศ. 2542 ผลผลิตจะกลับเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากมะพร้าว น้ำหอมได้รับการบำรุงรักษาอย่างดีเมื่อปีก่อน

5. การปลูกกล้วย

กล้วย เป็นไม้ผลล้มลุกขนาดกลางที่พบเห็นโดยทั่ว ๆ ไปในทุกภาคของประเทศไทย กล้วยเป็นพืชที่ให้ประโยชน์ได้อเนกประสงค์ตั้งแต่ ลำต้น ใบ ดอก และผล กล้วยเป็นอาหารเสริมที่ช่วยให้ร่างกายสมบูรณ์และแข็งแรง ดังที่ วรวัฒน์ อินอากร² ได้กล่าวถึงประโยชน์ของกล้วยไว้สรุปได้ว่า นอกจากผลกล้วยจะมีประโยชน์ใช้รับประทานได้แล้ว ส่วนต่าง ๆ ของต้นกล้วยก็มีประโยชน์มากมาย เช่น ใบกล้วยนำมาห่อของหรือห่อขนม กาบกล้วยนำมาทำเชือกมัดของหรือนำไปถักเป็นกระเป๋าดอกหรือปลีนำมาประกอบอาหารได้ เป็นต้น ส่วน น้อม พุกษากร³ ได้กล่าวถึงกล้วยไว้สรุปได้ว่า กล้วยเป็นพืชที่ปลูกไว้ในไร่นาสวนผสมเพื่อกำบังลมให้กับพืชผักด้วย และสามารถทำรายได้ให้เป็นจำนวนมาก อีกทั้งยังให้ผลผลิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปีคู่กับการลงทุนอีกด้วย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 วิธีการปลูกกล้วย ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทยสามารถปลูกกล้วยได้ ทั้งนี้เพราะกล้วยชอบดินเกือบทุกชนิด ดังที่ เกษตรศาสตร์⁴ ได้กล่าวถึงการปลูกกล้วยไว้สรุปได้ว่า กล้วยปลูกได้ทุกภาคของประเทศไทยและชอบดินทุกชนิด แต่ดินที่เหมาะสมที่สุดในการปลูกกล้วยคือ ดินเลน

¹อัจฉรา ฮวดไธ' เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2543.

²วรวัฒน์ อินอากร. สัมฤทธิผลไม้. 2533. หน้า 4.

³น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2543.

⁴เกษตรศาสตร์ (นามแฝง). คู่มือปลูกผัก ไม้ผล ไม้ประดับ และทำสวนครัว. 2512. หน้า 204.

หรือดินน้ำไหลทรายมูลซึ่งมีปุ๋ยสะสมอยู่เป็นจำนวนมาก ส่วน วิมล พุกขากร¹ สามีนของน้อม พุกขากร ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกกล้วยไว้สรุปได้ว่า กล้วยปลูกได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น ปลูกด้วยหน่ออ่อน หน่อใบแคบ หน่อใบกว้าง เหง้า และตา การปลูกกล้วยของน้อม พุกขากร มีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1.1 ขั้นการเตรียมดิน การเลือกดินที่เหมาะสมตลอดจนมีการเตรียมดินที่ถูกต้องเพื่อการปลูกพืชนั้นสำคัญยิ่ง เพราะหากเลือกและเตรียมดินเป็นอย่างดีก็ย่อมจะส่งผลให้พืชนั้น ๆ มีผลผลิตที่สูงขึ้นด้วย ในการปลูกกล้วยก็เช่นเดียวกันจะต้องคำนึงถึงการเตรียมดินเป็นสำคัญ ดังที่ นพรัตน์ บำรุงรักษ์² ได้กล่าวถึงการเตรียมดินเพื่อการปลูกกล้วยไว้สรุปได้ว่า กล้วยต้องการดินที่อุดมสมบูรณ์ ร่วนซุย ชนิดของดินมีความสำคัญเพียงเล็กน้อยหากปฏิกริยาของดินเป็นกลางและไม่มีน้ำขัง กล้วยขึ้นได้ดีในดินทุกชนิด กล้วยเป็นพืชที่ดูดอาหารมาก ถ้าจะให้ดีดินที่ปลูกควรมีความแน่นพอสมควร เพื่อจะเก็บความชื้นไว้ได้นาน นอกเสียจากว่ามีฝนตกกระจายตลอดปี ส่วน น้อม พุกขากร³ ได้กล่าวถึงการเตรียมดินเพื่อปลูกกล้วยไว้สรุปได้ว่า ดินที่ใช้ปลูกกล้วยจะเป็นดินร่วนซุยน้ำและอากาศสามารถซึมผ่านลงไปได้ดี จึงจะถือว่าเป็นดินที่ดีที่สุดสำหรับปลูกกล้วย ถ้ามีอินทรีย์วัตถุมากดินกล้วยจะเจริญงอกงามดี กล้วยมีการตอบสนองต่อปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ดังนั้นจึงควรมีการใส่ปุ๋ยเพื่อเร่งการเติบโตและเพิ่มขนาดของเครือ จึงมักนิยมใช้วัตถุคลุมดินในสวนกล้วยกันมากกว่าที่จะปลูกแบบทำความสะอาดจนเตียนโล่ง เพราะว่าการคลุมดินเป็นการป้องกันมิให้แสงแดดส่องถูกผิวดินโดยตรงทำให้ดินเย็นเป็นการสงวนความชื้นในดินไว้ และยังช่วยให้น้ำฝนซึมลงไปในดินได้ดี ถ้าไม่ใช้การคลุมดินแล้วก็ควรทำสวนแบบทำความสะอาดจนเตียนเป็นดีที่สุด การปลูกกล้วยในร่องสวนแบบไร่นาสวนผสมจะมีการเตรียมดินที่แตกต่างไปจากการเตรียมดินเพื่อปลูกกล้วยเพียงอย่างเดียว โดยจะปลูกระยะห่างระหว่างต้นประมาณ 4 เมตร หลุมกว้าง ขาว และลึก ประมาณ 50 เซนติเมตร

5.1.2 ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ พันธุ์กล้วยที่ใช้ปลูกมีหลายชนิดด้วยกัน แต่หากปลูกไว้เพื่อบริโภคจะนิยมปลูกกล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และกล้วยหอม ดังที่ วรวัฒน์ อินอากร⁴ ได้กล่าวถึง

¹วิมล พุกขากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2543.

²นพรัตน์ บำรุงรักษ์. พืชหลักปักษ์ใต้. 2536. หน้า 198.

³น้อม พุกขากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2543.

⁴วรวัฒน์ อินอากร. ส้มสุกลูกไม้. 2533. หน้า 4.

พันธุ์ของกล้วยที่นิยมปลูกในประเทศไทยไว้สรุปได้ว่า กล้วยในเมืองไทยมีหลายพันธุ์ แต่ที่นิยมปลูกกัน ได้แก่ กล้วยน้ำว้า มีลักษณะผลรี ๆ ป้อม ๆ ผลแก่จัดมีสีเหลืองนวล กล้วยไข่ มีผลเล็ก ขาวรี ผลแก่จัดมีสีเหลืองและมีจุดสีน้ำตาลเข้มประปราย และกล้วยหอม เป็นกล้วยที่มีผลใหญ่กว่ากล้วยทุกชนิด ผลแก่จัดมีสีเหลือง ส่วน วิมล พุกขาร¹ สามีนของน้อม พุกขาร ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์กล้วยที่ปลูกไว้สรุปได้ว่า การคัดเลือกพันธุ์กล้วยมาปลูกนั้นจะเลือกใช้ต้นพันธุ์กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และกล้วยหอม โดยเลือกหน่ออ่อนที่มีความแข็งแรง ซึ่งได้เลือกซื้อพันธุ์มาจากจังหวัดราชบุรี กล้วยน้ำว้าใช้หน่อขนาดสูงประมาณ 60 - 70 เซนติเมตร ถ้าเป็นกล้วยไข่หรือกล้วยหอมใช้หน่อขนาดสูงประมาณ 30 - 50 เซนติเมตร ซึ่งสอดคล้องกับที่ นิमित พุกขาร² บุตรของน้อม พุกขาร ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์กล้วยไว้สรุปได้ว่า การคัดเลือกพันธุ์กล้วยเพื่อนำมาปลูกนั้นจะเลือกใช้ต้นพันธุ์จากหน่ออ่อน เพราะต้นจะโตเร็วและแข็งแรง

5.1.3 ขั้นตอนการปลูก การปลูกกล้วยปลูกได้หลายวิธีด้วยกัน ขึ้นอยู่ว่าจะเลือกปลูกโดยวิธีใด สำหรับน้อม พุกขาร ได้เลือกใช้วิธีการปลูกโดยใช้หน่ออ่อน ดังที่ วิชัย ฮวดไถ่³ ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พุกขาร ได้กล่าวถึงการปลูกกล้วยของน้อม พุกขาร ไว้สรุปได้ว่า การปลูกกล้วยทั้ง 3 ชนิด จะใช้หน่ออ่อนเป็นต้นพันธุ์ และเมื่อได้พันธุ์มาแล้วก็ให้ตัดเอารากออกให้หมด เสร็จแล้วเอาหน่อกล้วยตั้งลงตรงกลางหลุมที่เตรียมไว้ แะะดินรอบหลุมกลบโคนต้นให้แน่น และให้ลำต้นตั้งตรง โดยปักไม้ผูกเชือกกับลำต้นให้แน่นเพื่อป้องกันลำต้นล้ม

5.1.4 ขั้นตอนการบำรุงรักษา กล้วยต้องการการบำรุงรักษาอยู่ตลอดเวลาตั้งแต่เริ่มปลูกไปจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต ดังที่ น้อม พุกขาร⁴ ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาไว้สรุปได้ว่า หลังจากปลูกแล้วก็หมั่นพรวนดินและกำจัดวัชพืชต่าง ๆ ประมาณ 5 - 6 เดือน หน่อใหม่จะงอกขึ้นก็ขุดหน่อเหล่านี้ออกหรืออาจจะใช้มีดปาดไว้เรื่อย ๆ ก็ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้หน่อที่ขึ้นมา

¹วิมล พุกขาร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2543.

²นิमित พุกขาร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2543.

³วิชัย ฮวดไถ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2543.

⁴น้อม พุกขาร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2543.

ใหม่นี้แย่งอาหารากต้นแม่ จนกระทั่งกล้วยจะตกเครือเล็กน้อยก็เลือกเอาหน่องาม ๆ ไว้ให้แตกเครือแทนต้นเดิม และเมื่อมีกาบแห้ง ๆ ก็ตัดออกให้หมด สำหรับใบก็ตัดแต่งให้เหลือเพียงต้นละ 7-8 ใบก็พอ และเมื่อเครือจวนแก่ก็ควรตัดให้เหลือเพียงแค่ 4-5 ใบเท่านั้น สำหรับการใส่ปุ๋ยเพื่อการบำรุงรักษากล้วยนั้นส่วนใหญ่จะใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ ซึ่งจะได้ผลดีกว่าปุ๋ยอื่น ๆ ส่วน วิมล พุกษากร¹ สามีมของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงศัตรูและการป้องกันศัตรูของกล้วยไว้สรุปได้ว่า ศัตรูของกล้วยคือ แมลงด้วงขวงที่มักจะชอบเจาะเหง้าของกล้วย เมื่อแมลงด้วงขวงรบกวนจะทำให้กล้วยมีลำต้นแคะแกระ และใบจะซีดเน่า และอีกโรคหนึ่งที่มีกพบบ่อยคือ โรคตายพราย ซึ่งกล้วยจะยืนต้นตายไปอย่างรวดเร็ว โรคชนิดนี้เกิดจากเชื้อราที่มีอยู่ในดิน หากพบกล้วยเป็นโรครดดังกล่าวจะต้องรีบหาขามาป้องกันโดยการฉีดพ่น หรือไม่ก็ให้กำจัดเสียโดยการถอนทิ้ง

5.1.5 การเก็บเกี่ยวผลผลิต กล้วยเป็นพืชที่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ง่ายมาก ดังที่ รื่น ทิพย์รักษ์² ชาวบ้านตำบลแหลมไทรนาค อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากกล้วยไว้สรุปได้ว่า กล้วยจะให้ผลผลิตระหว่าง 8 เดือนถึง 1 ปี เมื่อผลแก่ซึ่งสังเกตได้จากเหลี่ยมของผลกล้วยจะหายไป ผลจะมีรูปร่างค่อนข้างกลมตึง แสดงว่าผลแก่พร้อมสุกแล้ว ส่วน วิชัย ฮวดไถ่³ ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากกล้วยไว้ในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า เมื่อสังเกตเห็นว่าผลกล้วยกลม มีผิวเรียบตึงตึงก็ให้ตัดทันที โดยการตัดเครือที่เห็นว่าผลแก่จัดเป็นเครือ เพื่อนำมาบ่มต่อไป และไม่ควรปล่อยให้สุกคาต้น เพราะจะถูกสัตว์เจาะกินเสียก่อน แรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวผลผลิตจำนวน 1 คน

5.2 รายได้จากกล้วย กล้วยจะให้ผลผลิตหมุนเวียนตลอดปีเช่นเดียวกับไม้ผลอื่น ๆ ที่นำมาปลูกในไร่นาสวนผสม ทำรายได้ให้อย่างสม่ำเสมอ ดังที่ น้อม พุกษากร⁴ ได้กล่าวถึงผลผลิตจากกล้วยไว้สรุปได้ว่า ได้เริ่มปลูกกล้วยตั้งแต่ในปี พ.ศ. 2542 ได้โค่นฝรั่งต้นแก่ทิ้งแล้วปลูกพันธุ์

¹วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2543.

²รื่น ทิพย์รักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมไทรนาค อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2543.

³วิชัย ฮวดไถ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 128 หมู่ที่ 2 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2543.

⁴น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2543.

ใหม่แทน จึงปลูกแซมด้วยกล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และกล้วยหอม จำนวน 400 ต้น โดยใช้พื้นที่เดิมจำนวน 15 ไร่เศษ ทำให้มีรายได้จากกล้วยรวมทั้งปี 40,000 บาท

การปลูกพืชผัก

การทำไร่นาสวนผสมแบบร่องสวนจะมีการปลูกพืชผักหลายชนิดในพื้นที่เดียวกัน สลับกับการปลูกไม้ผล พืชผักที่เกษตรกรนิยมปลูกมีหลายชนิด เช่น ผักกาดขาวกวางตุ้ง ผักกาดเขียวปลี ผักกาดหัว ผักชี มะเขือเทศ ถั่วฝักยาว เป็นต้น การปลูกพืชผักเหล่านี้ขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมกับพืชผักนั้น ๆ ด้วย สำหรับในไร่นาสวนผสมของน้อม พุกขากร ปลูกพืชผักหลายชนิดเช่นเดียวกัน โดยพิจารณาจากความต้องการของตลาด และสภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมกับพืชผัก ดังที่ สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน¹ ได้กล่าวถึงการปลูกพืชผักในไร่นาสวนผสมของน้อม พุกขากร ไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกขากร ได้ปลูกพืชผักในไร่นาสวนผสมไว้หลายชนิด โดยได้พิจารณาจากความต้องการของตลาดและต้องเหมาะสมกับสภาพดินฟ้าอากาศด้วย พืชผักที่ปลูกได้แก่ บวบ แตงกวา กะหล่ำปลี แตงโม คื่นห่อ และผักกาดเขียวปลี การปลูกพืชผักเหล่านี้จะศึกษาถึงวิธีการปลูกและผลผลิตที่ได้รับ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การปลูกบวบ

บวบเป็นพืชเถาเลื้อยที่นิยมปลูกเป็นพืชสวนเพื่อขาย บวบเป็นพืชที่มีรสหวาน ใช้ทำอาหารได้หลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นต้ม แกง ผัด หรือจิ้มน้ำพริก แต่ต้องรับประทานเมื่อผลยังอ่อนอยู่ เพราะเมื่อผลแก่แล้วเมล็ดจะแข็งและเปลือกหนาขึ้น ข้างในผลเต็มไปด้วยรังเมล็ด แทนจะหาเนื้อไม่ได้เลย ดังที่ โกสินทร์ สายแสงจันทร์² ได้กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของบวบไว้สรุปได้ว่า บวบมีหลายชนิด เช่น บวบหอม บวบเหลี่ยม และบวบงู เป็นต้น บวบทุกชนิดใช้รับประทานเมื่อยังอ่อนอยู่ ใช้ปรุงเป็นอาหารได้หลายอย่าง เช่น ใช้ทำแกงจืด แกงเลียง ผัดกับกุ้ง ผัดกับไก่ ผัดกับหมู จิ้มน้ำพริก มีรสหวานหอมรับประทาน ซึ่งสอดคล้องกับ น้อม พุกขากร³ ได้กล่าวถึงการปลูกบวบไว้สรุปได้ว่า การปลูกบวบในไร่นาสวนผสมนั้นได้ปลูกบวบเหลี่ยม เพราะเป็นที่นิยมของผู้บริโภค ปลูกง่าย ทนแล้ง ทนฝน โรคและศัตรูไม่ค่อยรบกวน ซึ่งมีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

¹สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน. ประวัติชีวิตและผลงานเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม. ม.ป.ป. หน้า 3.

²โกสินทร์ สายแสงจันทร์. การเพาะและปลูกผักต่าง ๆ. 2512. หน้า 291.

³น้อม พุกขากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 มกราคม พ.ศ. 2543.

1.1 วิธีการปลูกบวบ เนื่องจากบวบเป็นพืชเถาเลื้อยการปลูกจึงต้องทำค้างให้ด้วยจะทำให้ผลงามและเก็บได้นาน ดังที่ ชัยมงคล สุวพานิช¹ ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกบวบไว้สรุปได้ว่า บวบจะปลูกได้ทุกภาคของประเทศไทย นิยมปลูกเป็นสวนในช่วงฤดูฝน โดยปลูกมีระยะห่างระหว่างต้นและระหว่างแถวประมาณ 80 เซนติเมตร บวบเป็นพืชผักที่ชอบดินร่วนเบาหรือดินทั่ว ๆ ไป การปลูกทำได้โดยวิธีเพาะพันธุ์กล้า และปลูกด้วยเมล็ด ซึ่งจะต้องทำร้านเพื่อให้บวบได้เลื้อยขึ้นไป ส่วน วัฒน พุกษากร² สามีนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกบวบไว้สรุปได้ว่า การปลูกบวบจะมีวิธีการปลูกเช่นเดียวกับการปลูกถั่วฝักยาว คือ ต้องทำร้านและเตรียมการปลูกคล้าย ๆ กัน ซึ่งมีขั้นตอนของวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1.1 ขั้นการเตรียมดิน บวบปลูกได้กับดินทั่วไป แต่ถ้าเป็นดินร่วนจะปลูกได้ดีกว่าดินชนิดอื่น ดังที่ น้อม พุกษากร³ ได้กล่าวถึงขั้นการเตรียมดินเพื่อใช้ปลูกบวบไว้สรุปได้ว่า พื้นที่ปลูกบวบจะใช้พื้นที่บนร่องสวนซึ่งมีดินที่เป็นลักษณะดินร่วนบวบขึ้นได้ดีมาก การเตรียมดินจะเริ่มจากการไถพรวนดินคายหญ้าและกำจัดวัชพืชออกให้หมด โดยพรวนดินให้ลึกประมาณ 20 - 30 เซนติเมตร ตากทิ้งไว้ประมาณ 1 - 2 สัปดาห์ ข่อยดินให้เป็นก้อนเล็ก ๆ เก็บเศษหญ้าและวัสดุอื่น ๆ ออกไปให้หมด ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 4 - 6 ปิบต่อเนื้อที่ 4 ตารางเมตร ใส่ปูนขาวเพิ่มประมาณ 1 ลิตร คลุกเคล้าปุ๋ยและดินให้เข้ากัน ในแต่ละร่องจะปลูก 7 แถว ในแต่ละแถวขุดหลุมกว้าง 30 เซนติเมตร เรียกว่า หลุมดินช้าง โดยมีระยะห่างระหว่างหลุมประมาณ 1.50 เมตร เมื่อขุดหลุมเสร็จเรียบร้อยแล้วก็นำขี้ไก่หรือเกลบประมาณ 1 - 4 กำมือ นำมาคลุกเคล้ากับดินให้เข้ากันและให้เสมอกันทุกหลุม ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุนีย์ ชิกอ⁴ ชาวบ้านตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเตรียมดินไว้ในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่าการเตรียมดินก่อนการปลูกนำปุ๋ยคอกใส่ลงไปดินคลุกเคล้ากับดินให้เข้ากันดีแล้วก็ขุดหลุมเพื่อใส่เมล็ดพันธุ์ต่อไป

¹ชัยมงคล สุวพานิช. คู่มือการเรียนวิชาเกษตร 1 กลีกรรรม หลักพีชกรรรม และวิธีการสอนเกษตรกรรรม2515. หน้า 183.

²วัฒน พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

⁴สุนีย์ ชิกอ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2543.

1.1.2 ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ บวบมีหลายพันธุ์ดังนั้นก่อนปลูกจะต้องคัดเลือกพันธุ์ที่เหมาะสม และพิจารณาถึงความต้องการของตลาดด้วย ดังที่ กลุ่มรักเกษตร¹ ได้กล่าวถึงพันธุ์ของบวบไว้สรุปได้ว่า บวบที่นิยมปลูกกันมากและตลาดมีความต้องการสูงมีอยู่ 3 พันธุ์ คือ บวบพันธุ์เหลี่ยม พันธุ์นี้เป็นที่นิยมของผู้บริโภคอย่างแพร่หลาย มีทั้งพันธุ์เบาผลเล็กสั้น ขนาดยาวไม่เกิน 30 เซนติเมตร อายุจากวันปลูกถึงวันเก็บผลครั้งแรก 50 วัน เหมาะสำหรับปลูกรับประทานเองในสวนครัว และพันธุ์หนักชนิดผลยาว 60 - 90 เซนติเมตร อายุจากวันปลูกถึงวันเก็บผลครั้งแรก 75 วัน เหมาะสำหรับปลูกเพื่อการค้า บวบหอม ชนิดผลสั้นมีลักษณะกลมรียาว 12 - 15 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง 7 - 10 เซนติเมตร และชนิดผลยาวมีความยาวของผลประมาณ 60 เซนติเมตร เส้นผ่านศูนย์กลาง 12 - 15 เซนติเมตร อายุเก็บเกี่ยวตั้งแต่ 75 - 120 วัน และบวบงู มีชนิดสีขาว สีเขียวลายขาว เนื้อหนา และรสหวานดี ผลยาวขนาด 60 - 90 เซนติเมตร แต่ไม่ค่อยเป็นที่นิยมเท่าบวบเหลี่ยม ส่วน น้อม พุกยากร² ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์บวบไว้สอดคล้องกันสรุปได้ว่าการปลูกบวบในไร่นาสวนผสมจะใช้พันธุ์บวบเหลี่ยมปลูก เพราะมีผู้บริโภคกันอย่างแพร่หลายอีกทั้งยังให้ผลผลิตเร็วและสูง โดยการซื้อเมล็ดพันธุ์มาปลูก ซึ่งจะเลือกจากเมล็ดพันธุ์ที่สมบูรณ์

1.1.3 ขั้นการปลูก หลังจากเตรียมดินโดยเกลี่ยให้ละเอียดแล้วก็จะจะเป็นขั้นการปลูก ดังที่ วิมล พุกยากร³ สามีน้อม พุกยากร ได้กล่าวถึงขั้นการปลูกบวบไว้สรุปได้ว่า การปลูกในแต่ละร่องจะปลูก 7 แถว เมื่อขุดหลุมเสร็จเรียบร้อยแล้วก็นำขี้ไก่หรือกลบขี้ไก่ประมาณ 1 - 4 กำมือ นำมาคลุกเคล้ากับดินให้เข้ากันและให้เสมอกันทุกหลุม หลังจากนั้นก็นำเมล็ดพันธุ์ที่เตรียมไว้ใส่ลงในหลุม โดยสลับกันหลุมละ 1 เมล็ด และหลุมละ 2 เมล็ด สลับกันตลอดร่องเพื่อป้องกันพันธุ์เสีย ฝังเมล็ดให้ลึกประมาณ 1 เซนติเมตร โดยนำเมล็ดด้านที่ปลายแหลมฝังลงด้านล่าง ถ้าฝังแบบอื่นเมล็ดจะงอกได้ไม่เต็มที่จะทำให้ลำต้นม้วนงอและงอกไม่พร้อมกันได้ เอาหญ้าแห้งคลุมตามแถวรดน้ำให้ชุ่ม เมื่องอกแล้วจึงเอาหญ้าแห้งที่คลุมออกและควรรดน้ำเข้าเย็นอย่างสม่ำเสมอ หลังจากนั้นก็ทำร้านเพื่อให้เถาของบวบเลื้อยพันขึ้นไป จะทำให้ได้ผลงามดีและเก็บได้ทัน ส่วน

¹กลุ่มรักเกษตร (นามแฝง). อาชีพปลูกผัก. 2531. หน้า 49.

²น้อม พุกยากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³วิมล พุกยากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

วิชัย ฮวดไถ่¹ ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปลูกบวบไว้สรุปได้ว่า การปลูกบวบตามแบบวิธีของน้อม พุกษากร มีข้อสังเกตว่าในการปลูกประมาณ 1,000 หลุม พันธุ์จะเสียประมาณ 4 หลุมเท่านั้น ซึ่งถือว่าน้อยมาก และการปลูกบวบจะเริ่มปลูกได้ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน

1.1.4 ขั้นการบำรุงรักษา ระยะเริ่มแรกของการปลูกบวบต้องดูแลเอาใจใส่เป็นพิเศษ ดังที่ วิมล พุกษากร² สามีของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาไว้สรุปได้ว่า หลังจากปลูกเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ดูแลโดยการรดน้ำทุกวัน ๆ ละ 2 ครั้ง เช้า - เย็น แต่ห้ามพรวนดินเพราะอาจจะทำให้เมล็ดไม่สมบูรณ์หรือเจริญเติบโตไม่เต็มที่ เมื่อออกและแข็งแรงดีแล้วจะพรวนดิน หลังจากนั้นก็จะใส่ปุ๋ยทุก ๆ 7 - 10 วันต่อครั้ง ปุ๋ยที่ใส่ใช้สูตร 10 - 10 - 10 ประมาณ 2 ช้อนต่อหลุม แล้วพรวนดินกลบรดน้ำเพื่อให้ปุ๋ยละลาย และเมื่อบวบเริ่มทอดยอดเถาต้องหาไม้มาทำร้านเพื่อให้บวบเลื้อยขึ้นไป จนกระทั่งบวบให้ผลผลิต ส่วน สุณีย์ ชิกอ³ ชาวบ้านตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงศัตรูของบวบและการป้องกันไว้สรุปได้ว่า ศัตรูของบวบส่วนใหญ่เป็นเพลี้ย หนอนชอนใบ หนอนชอนผล ต้องใช้ยาฉีดทำลายให้หมดไป

1.1.5 ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต บวบเป็นพืชที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ง่ายมาก เพราะเป็นไม้เลื้อยที่มีผลอยู่ไม่สูงจากพื้นดิน ดังที่ อัจฉรา ฮวดไถ่⁴ บุตรของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากบวบไว้สรุปได้ว่า เก็บเกี่ยวได้ง่ายโดยใช้อุปกรณ์ไม่มากแต่ต้องระวังอย่าให้ผลบวบช้ำ หรือหัก เพราะจะทำให้ราคาไม่ดีหรือขายไม่ได้และเน่าเสีย ส่วน น้อม พุกษากร⁵ ได้กล่าวถึง การเก็บเกี่ยวผลผลิตจากบวบไว้สรุปได้ว่า เริ่มเก็บเกี่ยวครั้งแรกเมื่อมีอายุประมาณ 75 - 120

¹วิชัย ฮวดไถ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³สุณีย์ ชิกอ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2543.

⁴อัจฉรา ฮวดไถ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2543.

⁵น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2543.

วัน การเก็บใช้เวลา 2 - 3 วัน การเก็บเกี่ยวบวบจะใช้แรงงานคนประมาณวันละ 4 - 8 คน การเก็บนั้นจะใช้มีดเป็นอุปกรณ์ในการตัดผลบวบ แล้วลำเลียงมากับเรือเพื่อนำมาล้างน้ำให้สะอาดและแยกขนาดต่อไป

1.2 รายได้จากบวบ บวบเป็นพืชที่ปลูกแล้วให้ผลผลิตเร็ว และทำรายได้ให้เป็นอย่างดี ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงผลผลิตจากบวบไว้สรุปได้ว่า ได้ปลูกบวบไว้ในไร่นาสวนผสม จำนวน 11 ไร่ โดยปลูกสลับกับพืชชนิดอื่น ใช้เวลาประมาณ 2 เดือนกว่าก็ได้รับผลผลิต มีรายได้จากบวบในแต่ละปีดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 แสดงรายได้จากบวบของน้อม พุกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542

ปี พ.ศ.	รายได้ จากบวบ / บาท
2538	122,708
2539	113,049
2540	100,500
2541	140,000
2542	112,000

ที่มา : บัญชีรายรับ - รายจ่ายของน้อม พุกษากร

ตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า ในช่วงปี พ.ศ. 2538 - 2542 มีรายได้จากบวบอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งในปี พ.ศ. 2541 มีรายได้สูงสุด คือ มีรายได้จากบวบเป็นเงิน 140,000 บาท และในปี พ.ศ. 2540 มีรายได้ต่ำสุด คือ มีรายได้จากบวบเป็นเงิน 100,500 บาท แต่โดยเฉลี่ยแล้วนับว่าบวบเป็นพืชที่จำหน่ายได้ราคาดีมาก ดังที่ วิมล พุกษากร² ได้กล่าวถึงบวบที่มีราคาตกลงในปี พ.ศ. 2540 และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2541 สรุปได้ว่า เนื่องจากในปี พ.ศ. 2540 บวบมีราคาตกต่ำมาก ส่วนในปี พ.ศ. 2541 มีผลผลิตดีมาก ตลอดจนมีราคาดีด้วย

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

2. การปลูกแตงกวา

แตงกวา เป็นพืชล้มลุกที่เป็นพืชผักที่นิยมรับประทานกันในทุกครอบครัวเรือน และปลูกได้ง่าย ดังที่ กลุ่มรักเกษตร¹ ได้กล่าวถึงแตงกวาไว้สรุปได้ว่า แตงกวาเป็นพืชล้มลุกตระกูลเดียวกับ แตงโม ฟัก บวบ ฟักทอง และเชื่อกันว่ามีถิ่นกำเนิดอยู่ในทวีปเอเชีย แตงกวาเป็นพืชผักที่ปลูกง่าย อายุนับจากวันปลูกถึงวันเก็บเกี่ยวผลประมาณ 30 - 40 วัน อีกทั้งประเทศไทยก็มีภูมิอากาศที่เหมาะสมแก่การเจริญเติบโตของแตงกวา ดังนั้นเราจึงมักจะพบเห็นแตงกวาเป็นอาหารอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับ โกสินทร์ สายแสงจันทร์² ได้กล่าวถึงแตงกวาไว้สรุปได้ว่า แตงกวาเป็นแตงผลเล็กที่ใช้ผลอ่อนรับประทาน มีลำต้นเป็นเถายาว 1.5 - 2 เมตร ผลมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 2.5 - 5 เซนติเมตร ยาว 5 - 7.5 เซนติเมตร ลูกกลมยาวสีเขียวอ่อนและสีเขียวแก่ รสรอบหวานนิด ๆ เวลาแก่จะมีสีเหลืองเปลือกและเมล็ดเหนียวไม่นำรับประทาน ส่วน น้อม พฤกษากร³ ได้กล่าวถึงแตงกวาไว้สรุปได้ว่า แตงกวาเป็นผักที่ประชาชนทั่วไปนิยมรับประทานกันมากนับว่าเป็นผักประเภทสวนครัวชนิดหนึ่ง มีขายเป็นสินค้าในตลาดทั่วไปตลอดปี ใช้รับประทานสดหรือใช้ประกอบอาหารได้หลายอย่างหลายชนิด นอกจากนั้น ยังใช้ดองเค็ม ดองเปรี้ยว ใส่กระป๋องเก็บไว้รับประทานได้นานอีกด้วย การปลูกบวบของน้อม พฤกษากร มีรายละเอียดดังนี้

2.1 วิธีการปลูกแตงกวา แตงกวาเป็นพืชล้มลุกมีลำต้นสีเขียวเป็นเถาเลื้อยมีขนปกคลุม ดังที่ วิมล พฤกษากร⁴ สามีน้อม พฤกษากร ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกแตงกวาไว้สรุปได้ว่า แตงกวาเป็นพืชผักล้มลุกตระกูลเดียวกับแตงโม บวบ และฟักทอง แตงกวาเป็นพืชที่มีระบบรากตื้น วิธีการปลูกจะต้องให้มีระยะห่างกันเหมาะสมเพื่อไม่ให้แย่งอาหารกัน แตงกวาต้องอาศัยน้ำมาก คือเมื่อหยอดเมล็ดแล้วจะต้องรดน้ำตามทันที และในระยะที่เริ่มออกต้องมีการรดน้ำอย่างสม่ำเสมอทุกวัน จนกระทั่งแตงกวาเริ่มออกดอก จึงลดการให้น้ำลงเหลือ 2 - 3 วันต่อครั้ง หากให้น้ำเหมาะสมแตงกวาจะให้ผลผลิตสูง แต่ถ้าหากขาดน้ำแตงกวาจะมีรสขม ส่วน ประสบ ยิ่งคำนุ่น⁵ ชาวบ้านตำบล

¹กลุ่มรักเกษตร (นามแฝง). อาชีพปลูกผัก. 2531. หน้า 30.

²โกสินทร์ สายแสงจันทร์. การเพาะและปลูกผักต่าง ๆ. 2512. หน้า 247.

³น้อม พฤกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

⁴วิมล พฤกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

⁵ประสบ ยิ่งคำนุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 2 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

มะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปลูกแตงกวาไว้สรุปได้ว่า แตงกวาชอบดินร่วน หรือดินร่วนปนทราย แต่ในดินเหนียวที่ระบายน้ำได้ดีและเป็นดินใหม่ก็ปลูกได้เช่นกัน แตงกวาชอบอากาศปานกลางไม่ร้อนไม่หนาวมากนัก และสามารถปลูกได้ 2 วิธี คือ ปลูกโดยไม่ใช้ค้าง และปลูกโดยใช้ค้าง การปลูกแตงกวาของน้อม พุกษากร มีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 ขั้นตอนการเตรียมดิน ถึงแม้ว่าแตงกวาจะขึ้นได้ดีในดินทุกชนิดก็ตามแต่จะต้องมีการปรับสภาพดินให้เหมาะสมบ้างในบางครั้ง ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงการเตรียมดินไว้สรุปได้ว่า การปลูกในที่ดินร่วนควรขุดดินตากแดดไว้ให้แห้งเก็บหญ้าให้หมด ส่วนการปลูกในดินเหนียวต้องขุดดินตากแดดยกเป็นร่องเพื่อระบายน้ำได้สะดวก เมื่อดินแห้งแล้วก็ย่อยดินให้ละเอียดซึ่งไม่จำเป็นต้องย่อยให้ละเอียดเหมือนกับการปลูกผักกินใบ ส่วน ทวีคณวล² พี่ชายของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเตรียมดินไว้ในทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า ขุดดินให้ลึกประมาณ 20 - 25 เซนติเมตร ตากแดดทิ้งไว้ประมาณ 7 - 10 วัน แล้วเก็บวัชพืชออกให้หมด ถ้าเป็นดินเหนียวจัดหรือดินทรายจัด ควรจะใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักที่สลายตัวดีแล้วทั้งนี้เพื่อช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

2.1.2 ขั้นตอนการคัดเลือกพันธุ์ แตงกวาที่นิยมรับประทานมีปลูกอยู่หลายพันธุ์ด้วยกัน ดังที่ โกสินทร์ สายแสงจันทร์³ ได้กล่าวถึงพันธุ์ของแตงกวาไว้สรุปได้ว่า แตงกวามีหลายชนิด เช่น พันธุ์นครปฐม พันธุ์อุรุษยา พันธุ์อ่างทอง พันธุ์ผักไห่เสนา พันธุ์ล้านนา 5 พันธุ์นิจา เป็นต้น ส่วน วิมล พุกษากร⁴ สามีนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์แตงกวามาปลูกที่ไร่นาสวนผสมไว้สรุปได้ว่า ได้เลือกปลูกแตงกวาพันธุ์ล้านนา 5 และพันธุ์นิจา เนื่องจากแตงกวาทั้ง 2 พันธุ์นี้จะให้ผลผลิตสูง โดยเฉพาะพันธุ์ล้านนา 5 จะให้ผลดกมาก เกษเก็บได้ถึง 14 ผล ในเถาเดียวและครั้งเดียว ตลอดจนให้ผลผลิตเร็ว คือ อายุนับจากวันปลูกถึงวันเก็บผลครั้งแรกประมาณ 30 วัน ส่วนการเลือกเมล็ดพันธุ์เพื่อปลูกนั้น ใช้วิธีการนำเมล็ดไปแช่น้ำ เมล็ดที่เสียจะลอยให้คัดทิ้งไปไม่นำมาปลูก

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²ทวี คณวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³โกสินทร์ สายแสงจันทร์. การเพาะและปลูกผักต่าง ๆ. 2512 หน้า 247.

⁴วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

2.1.3 ขั้นการปลูก การปลูกแตงกวาจะต้องปลูกให้มีระยะระหว่างแถวและระหว่างต้นเหมาะสม เพื่อสะดวกในการดูแล การเก็บเกี่ยวผลผลิต และเพื่อความสวยงามอีกด้วย ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงการปลูกแตงกวาไว้สรุปได้ว่า การปลูกจะใช้เชือกขึงในร่องเพื่อให้ได้แนวเป็นเส้นตรงและเป็นแถวสวยงาม ในหนึ่งร่องจะปลูก 4 แถว การปลูกให้ขุดหลุมขนาดกว้าง และยาวประมาณ 15 เซนติเมตร ลึก 7.5 เซนติเมตร ให้มีระยะห่างแต่ละหลุมประมาณ 1 เมตร แล้วนำเมล็ดพันธุ์ที่เตรียมไว้ฝังลงในหลุมๆ ละ ประมาณ 5 เมล็ด กันเพื่อไว้สำหรับเมล็ดที่ไม่งอก ให้ลึกประมาณ 1.5 เซนติเมตร เมื่อฝังเมล็ดแล้วก็กลบด้วยเกลบหรือขี้ไก่ประมาณ 1 กำมือ โรยบนหลุมที่กลบดินแล้วรดน้ำให้ชุ่มหลังจากปลูกและรดน้ำเสร็จแล้วก็ตรวจดูว่าเมล็ดแตงลอยขึ้นมาบนดินหรือไม่จะได้ฝังใหม่ให้จมดิน แล้วก็รดน้ำทุกวัน การปลูกแตงกวาจะปลูกได้ตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน สำหรับปัญหาเรื่องมดหรือแมลงกินเมล็ดนั้นหมดไป เพราะร่องที่ปลูกแตงกวามีน้ำล้อมรอบจึงปราศจากมดและแมลงมารบกวน และเมื่อปลูกได้ 5 - 10 วัน ถ้าหากหลุมใดมีต้นกล้าขึ้นมามากก็ถอนต้นที่ไม่สมบูรณ์ออกให้เหลือต้นที่แข็งแรงประมาณหลุมละ 3 ต้น ซึ่งถ้าหากหลุมใดไม่มีกล้าขึ้นก็ให้ย้ายต้นกล้าจากหลุมอื่นมาปลูกแทน ส่วน วิมล พุกษากร² สามีนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปลูกแตงกวาไว้สรุปได้ว่า การปลูกแตงกวาใช้วิธีการปลูก 2 วิธี คือ การปลูกโดยใช้ค้างซึ่งเมื่อเมล็ดพันธุ์งอกออกมาจนมีเถายาวประมาณ 30 - 40 เซนติเมตร ก็จะทำค้างให้เถาแตงกวาเลื้อยขึ้นไปบนค้างที่เตรียมไว้ และการปลูกแบบไม่ใช้ค้าง ซึ่งเมื่อเมล็ดพันธุ์งอกออกมาแล้วก็ปล่อยให้เถาแตงกวาเลื้อยไปตามพื้นดิน

2.1.4 ขั้นการบำรุงรักษา แตงกวาเป็นผักที่เจริญเร็ว ต้องการปุ๋ยและน้ำทันทั่วถึงและพอเหมาะ ดังที่ ห้วย คงนวล³ มารดาของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาแตงกวาไว้สรุปได้ว่า การรดน้ำแตงกวาจะต้องรดตอนเช้าก่อนเวลา 08.00 น. และตอนเย็นก่อนเวลา 17.00 น. ในระยะแรกๆ ให้รดในหลุมที่ปลูก แต่พอแตงกวาเริ่มโตก็รดน้ำห่างออกไปจากหลุมปลูก จากนั้นก็พรวนดินหลังจากใส่ปุ๋ยครั้งแรก ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ในขณะที่พรวนดินก็จะเก็บหญ้าออกและเกลี่ยดินกลบไปด้วย เมื่อแตงกวายังเล็กให้พรวนดินให้ลึกและกว้างจนทั่วแปลง แต่หลังจากนั้นให้

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²วิมล คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³ห้วย คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

พรวนดินแต่ผิว ๆ พอกลบปุ๋ยและกำจัดหญ้าได้ การพรวนดินจะต้องทำอย่างประณีตอย่าให้ถูกต้นเตงกวา และอย่าพรวนไปใกล้หลุมเกิน 7.5 - 10 เซนติเมตรโดยรอบ ส่วน วิชัย ฮวดไถ¹ ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พุกษกร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาเตงกวาไว้สรุปได้ว่า หลังจากปลูกเตงกวาแล้วการให้น้ำและใส่ปุ๋ยนั้นเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากเตงกวามีระบบรากตื้น และในระยะแรกที่เตงกวาเริ่มงอกต้องให้น้ำอย่างสม่ำเสมอทุกวัน จนกระทั่งเตงกวาเริ่มออกดอกจึงลดการให้น้ำลงเหลือ 2 - 3 วันต่อครั้ง การให้น้ำพอเหมาะจะทำให้ได้ผลผลิตสูง และผลเตงกวาสมบูรณ์มีคุณภาพ เตงกวาที่ขาดน้ำจะมีรสขม หลังจากเตงกวาอายุได้ 7 - 10 วัน หรือเมื่อมีใบจริง 2 - 3 ใบ และได้ทำการถอนแยกเสร็จแล้ว ให้ใช้ปุ๋ยยูเรียหรือแอมโมเนียซัลเฟตในอัตราส่วน 25 กิโลกรัมต่อไร่ โรยระหว่างแถวเตงกวาหรือรอบ ๆ หลุม โดยโรยให้ห่างจากหลุมประมาณ 20 - 40 เซนติเมตร เพื่อเร่งการเจริญเติบโตของต้น ขณะที่เตงกวาอายุ 20 - 30 วันก็จะเริ่มออกดอก ควรใช้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 หรือสูตร 12 - 24 - 12 ในอัตราส่วน 50 กิโลกรัมต่อไร่ โรยระหว่างแถวเพื่อช่วยให้ติดผลและให้ผลเตงกวาจะมีคุณภาพดีขึ้นเมื่อใส่ปุ๋ยแล้วควรพรวนดินและรดน้ำตามด้วยทุกครั้งเพื่อให้ปุ๋ยละลายเป็นประโยชน์ต่อต้นโดยตรง หลังจากเตงกวาติดผลแล้วควรค้ำใส่ปุ๋ยเพราะอาจจะทำให้ดอกหรือผลร่วงได้ และ น้อม พุกษกร² ได้กล่าวถึงศัตรูของเตงกวาและการป้องกันไว้สรุปได้ว่า ระยะที่เตงกวาแข็งแรงแล้วมักจะมีโรคที่เกี่ยวกับเชื้อราทำให้ใบเป็นจุด ใบเป็นราแห้งตาย เถาตาย การป้องกันกระทำได้โดยการฉีดพ่นน้ำบอโดมิคซ์เจอร์สัปดาห์ละครั้ง แต่ถ้ามีแมลงเต่าทองเพลี้ย หนอนกินใบ กินยอด ก็ใช้โลดดินผสมน้ำยาฉุนฉีดสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

2.1.5 ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวผลผลิต เมื่อผลเตงกวาโตพอเก็บได้ โดยสังเกตจากอายุและขนาดของผล ให้รีบเก็บเกี่ยวทันที ดังที่ วิมล พุกษกร³ สามีนของน้อม พุกษกร ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากเตงกวาไว้สรุปได้ว่า อายุการเก็บเกี่ยวของเตงกวานับจากวันปลูกประมาณ 30 - 40 วัน แล้วแต่พันธุ์ เตงกวาสำหรับบริโภคควรเลือกเก็บในขณะที่ผลยังอ่อนอยู่เนื้อจะแน่น และสังเกตได้จากมีนวลสีขาวเกาะผิวและยังมีหนามอยู่บ้าง การเก็บเกี่ยวเตงกวาจะเก็บเกี่ยวในตอนเช้า

¹วิชัย ฮวดไถ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2543.

²น้อม พุกษกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³วิมล พุกษกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

หลังจากน้ำค้างแห้งและจะเก็บวันเว้นวัน โดยใช้มือแหวกใบดูให้ทั่วไม่ให้ตกค้างอยู่ เพราะถ้าเก็บไม่หมดผลแดงที่ค้างอยู่กับต้นจะแก่เป็นสีเหลือง และราคาจะตก ถ้าแดงกว่าไม่มีโรคจะเก็บวันเว้นวัน ได้จนอายุ 45 - 50 วัน รวมแล้วจะให้ผลผลิตประมาณ 1 เดือน การเก็บเกี่ยวแดงกว่าจะใช้มีดเป็นอุปกรณ์ในการตัดผลแดงกว่าออกจากเถา โดยใช้แรงงานประมาณ 10 คน แล้วนำมาล้างน้ำให้สะอาดเพื่อแยกขนาดและจัดส่งให้กับแม่ค้าต่อไป

2.2 รายได้จากแดงกว่า ผลผลิตที่ได้จากแดงกว่าถือว่าเร็วกว่าผลผลิตจากพืชผักชนิดอื่น ๆ และทำรายได้ให้เป็นอย่างดี ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงผลผลิตจากแดงกว่าไว้สรุปได้ว่า ได้ปลูกแดงกว่าไว้ในไร่นาสวนผสมโดยสลับกับพืชผักอื่น ๆ จำนวน 11 ไร่ ใช้เวลาประมาณ 30 วัน ก็ได้รับผลผลิต มีรายได้จากแดงกว่าในแต่ละปี ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 7

ตาราง 7 แสดงรายได้จากแดงกว่าของน้อม พุกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542

ปี พ.ศ.	รายได้ จากแดงกว่า / บาท
2538	170,571
2539	157,768
2540	65,000
2541	330,000
2542	30,000

ที่มา : บัญชีรายรับ - รายจ่ายของน้อม พุกษากร

ตาราง 7 แสดงให้เห็นว่า รายได้จากแดงกว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542 มีรายได้สม่ำเสมอ ซึ่งในปี พ.ศ. 2541 มีรายได้สูงสุด คือ มีรายได้เป็นเงิน 330,000 บาท และในปี พ.ศ. 2542 มีรายได้ต่ำสุด คือ มีรายได้เป็นเงิน 30,000 บาท เนื่องจากภัยธรรมชาติและราคาผลผลิตก็ตกต่ำ ดังที่ น้อม พุกษากร² ได้กล่าวถึงสาเหตุที่รายได้จากแดงกว่าน้อยในปี พ.ศ. 2542 ไว้สรุปได้ว่า มีฝนตกหนักมากเกษตรกรต่างรีบเก็บแดงกว่าออกจำหน่าย ทำให้ผลผลิตล้นตลาด ราคาตกต่ำถึงกิโลกรัมละ 1 - 1.50 บาทเท่านั้น

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²แหล่งเดิม.

3. การปลูกกะหล่ำปลี

กะหล่ำปลีเป็นผักอุตสาหกรรมชนิดหนึ่ง มีใบหุ้มเป็นชั้น ๆ ลักษณะกลมแน่นหรือค่อนข้างกลม ใบหุ้มมีสีเขียวอ่อน ใ้รับประทานได้ทั้งสุกและดิบ เก็บไว้ได้นานกว่าผักจำพวกกะหล่ำด้วยกัน ดังที่ วิมล พุกษากร¹ สามีของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงกะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า กะหล่ำปลีเป็นผักที่มีคุณลักษณะหลายประการ คือ มีคุณค่าในทางอาหารสูง มีรสชาติดีหวานกรอบประกอบอาหารได้หลายประเภท รับประทานได้ทั้งดิบและสุก มีอายุการเก็บรักษาได้นาน และทนต่อการขนส่งพอสมควร ส่วน กลุ่มรักเกษตร² ได้กล่าวถึงกะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า กะหล่ำปลีชอบอากาศหนาว ความชื้นสูง อุณหภูมิที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง 7.2 - 29.4 องศา และต้องไม่เกิน 37.7 องศา เพราะจะทำให้ได้ผลผลิตไม่ดีหรืออาจตายได้ ช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมที่ปลูกกะหล่ำปลีได้ดีมี 2 ช่วง คือ ระหว่างเดือนตุลาคม - มกราคม และในระหว่างเดือนมีนาคม - กันยายน กะหล่ำปลีเป็นพืชผักที่ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดี การปลูกกะหล่ำปลีของน้อม พุกษากร มีรายละเอียดดังนี้

3.1 วิธีการปลูกกะหล่ำปลี การปลูกกะหล่ำปลีจะต้องเลือกช่วงเวลาปลูกที่เหมาะสม เพราะจะส่งผลต่อราคาและผลผลิต ดังที่ โกสินทร์ สายแสงจันทร์³ ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกกะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่าการปลูกกะหล่ำปลีทำได้ปีละ 3 รุ่น คือ รุ่นแรก ปลูกปลายฤดูฝน เริ่มเพาะเมล็ดตั้งแต่เดือนกันยายน ปลูกเดือนตุลาคม เก็บขายได้ในราวเดือนธันวาคม เป็นรุ่นที่ขายได้ราคาดี แต่ผลผลิตต่ำ ในบางปียังมีฝนตกอยู่จะทำให้เตรียมดินได้ลำบาก และการปฏิบัติรักษาก็ทำได้ยาก มีโรคและแมลงรบกวนมาก รุ่นที่สอง ปลูกกลางฤดูฝน เริ่มเพาะเมล็ดเดือนตุลาคม ปลูกเดือนพฤศจิกายน รุ่นนี้ไม่ได้รับอันตรายจากฝนแล้ว การเตรียมดินง่าย ดูแลรักษาสะดวก โรคและแมลงน้อย ได้ผลผลิตสูง มีผักออกสู่ตลาดมาก ทำให้มีราคาถูก และรุ่นที่สาม ปลูกปลายฤดูฝน เริ่มเพาะเมล็ดในเดือนพฤศจิกายน ปลูกเดือนธันวาคม รุ่นนี้จะเก็บเกี่ยวผลผลิตเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอากาศเริ่มร้อน ไม่เหมาะแก่การเข้าปลีมีโรคและแมลงชุกชุม ผักออกสู่ตลาดน้อย ส่วน น้อม พุกษากร⁴ ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกกะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า เลือกปลูกรุ่นแรก หรือปลูกปลายฤดูฝน เพราะขายได้ราคาดี

¹วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2543.

²กลุ่มรักเกษตร (นามแฝง). อาชีพปลูกผัก. 2531. หน้า 34.

³โกสินทร์ สายแสงจันทร์. การเพาะปลูกผักต่าง ๆ. 2512. หน้า 52- 53.

⁴น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2543.

และ วิมล พุกษากร¹ สามีนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปลูกกะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า กะหล่ำปลีชอบดินร่วนปนทราย หรือดินร่วนปนดินเหนียวที่มีลักษณะร่วนซุย หรือดินน้ำไหลทรายมูล โดยมีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

3.1.1 ขั้นการเตรียมดิน กะหล่ำปลีเป็นผักชอบดินร่วนปนทราย ดังที่ วิชัย ฮวดไธ² ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงดินที่ปลูกกะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า ดินที่จะปลูกกะหล่ำปลีได้ผลดีคือดินร่วนปนดินเหนียว หรือดินร่วนปนดินทรายที่มีลักษณะร่วนซุย หรือดินน้ำไหลทรายมูล ส่วน น้อม พุกษากร³ ได้กล่าวถึงการเตรียมดินเพื่อปลูกกะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า แปลงสำหรับปลูกกะหล่ำปลีโดยมากนิยมยกร่องสูงขึ้นมา แล้วขุดดินลึกประมาณ 30 เซนติเมตร ตากดินไว้ 7 แดด หรือ 7 วัน เมื่อดินแห้งดีแล้วเก็บวัชพืชให้หมด ข่อยดินให้ร่วนซุยผสมปุ๋ยคอกลงในดินคลุกเคล้าให้ทั่วประมาณ 3-4 ดันต่อไร่ ถ้าเป็นดินเหนียวหรือดินทรายและเป็นแปลงขนาดใหญ่ควรเตรียมดินก่อนปลูกไว้ 1 ฤดู คือพอดูฤดูฝนก็เตรียมไถดินและใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก แกลบ จี้เลื่อย เศษหญ้า ทิ้งไว้ตลอดฤดูฝน อินทรีย์วัตถุเหล่านี้จะเน่าเปื่อยสุพองทำให้ดินร่วนซุย มีธาตุอาหารดีเหมาะแก่การปลูกกะหล่ำปลีให้งอกงาม

3.1.2 ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ กะหล่ำปลีที่นิยมปลูกมีหลายพันธุ์ ดังที่ กลุ่มรักเกษตร⁴ ได้กล่าวถึงพันธุ์ของกะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า กะหล่ำปลีมีทั้งรูปหัวกลม หัวแป้น รูปหัวใจ สีเขียวขาว ม่วง ถ้าแบ่งอายุการเก็บเกี่ยว คือ พันธุ์หนัก มีอายุการเก็บเกี่ยว 90-120 วัน พันธุ์กลางมีอายุ 60-90 วัน และพันธุ์เบา มีอายุ 60-70 วัน ในเมืองไทยปลูกพันธุ์เบาได้ผลดีที่สุด เพราะเป็นพันธุ์ที่ไม่ต้องการอากาศหนาวมากนัก กะหล่ำปลีพันธุ์เบาปลูกได้ผลดีที่สุด ส่วน ประสบ ยิ่งดำนุ่น⁵ ชาวบ้านตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์กะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า ได้ปลูกกะหล่ำปลีพันธุ์เบา โดยเลือกใช้พันธุ์ทรบิก

¹วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพางลุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2543.

²วิชัย ฮวดไธ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

³น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพางลุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2543.

⁴กลุ่มรักเกษตร (นามแฝง). อาชีพปลูกผัก. 2531. หน้า 34.

⁵ประสบ ยิ่งดำนุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 2 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

เตาเด็กซ์ ฟุไซ และใจก้า ซึ่งพันธุ์เหล่านี้นุ่ม พกษากร ได้ซื้อมาจากจังหวัดราชบุรี เป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง และขายได้ราคาดี

3.1.3 ขั้นการปลูก การปลูกกะหล่ำปลีจะปลูกปลายฤดูฝน ดังที่ น้อม พกษากร¹ ได้กล่าวถึงขั้นการปลูกไว้สรุปได้ว่า เริ่มเพาะเมล็ดตั้งแต่เดือนกันยายน ปลูกต้นเดือนตุลาคม แต่ถ้าบางปีฝนตกชุกก็อาจจะไม่แน่นอน หรืออาจจะเพาะเมล็ดระหว่างเดือนตุลาคม ปลูกระหว่างเดือนพฤศจิกายน หรือเพาะเมล็ดในเดือนพฤศจิกายน ปลูกเดือนธันวาคม เป็นต้น ซึ่งจะใช้เวลาเพาะพันธุ์ประมาณ 15 - 20 วันต่อมาในช่วงหลัง ๆ จะปลูกโดยไม่ต้องเพาะพันธุ์ คือใช้เมล็ดพันธุ์ปลูกได้เลย ซึ่งกระทำได้โดยการนำเมล็ดพันธุ์ที่เตรียมไว้ใส่ลงในหลุม ๆ ละประมาณ 5 - 6 เมล็ด ให้มีระยะห่างระหว่างหลุมประมาณ 40 x 40 เซนติเมตร โดยใช้ไม้ดีเป็นตารางเรียกว่า ขันบันได ให้มีขนาดตามที่ต้องการ แล้ววางไล่ไปเรื่อย ๆ ขณะปลูกซึ่งจะทำให้ได้ระยะระหว่างต้นและแถวเท่ากัน หลังจากใส่เมล็ดลงหลุมแล้วก็รดน้ำทันทีเลย และทำร่มบังแดดอาจจะใช้กาบกล้วยเสียบไม้ หรือใช้ไม้บังรอบ ๆ ปิดบังแดดไว้ประมาณ 3 - 4 วัน เมื่อเมล็ดเริ่มงอกในแต่ละหลุมก็จะต้องถอนต้นอ่อนทิ้งให้เหลือหลุมละ 1 ต้นเท่านั้น มิฉะนั้นจะให้ผลผลิตที่คุณภาพไม่ดีเท่าที่ควร

3.1.4 ขั้นการบำรุงรักษา กะหล่ำปลีเป็นผักที่ต้องดูแลอย่างใกล้ชิดอยู่เสมอ เพราะเป็นผักที่มียอดเป็นส่วนสำคัญ ดังที่ ประสบ ยิ่งคำนุ่น² ชาวบ้านตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษากะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า ต้องหมั่นดูแลยอดกะหล่ำปลีให้ดี ถ้ายอดถูกหนอนเจาะไช หรือถูกแมลงกัดแล้วจะไม่ได้ขนาดเท่ายอดเก่า จึงต้องดูแลวันละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย ส่วนการรดน้ำจะรดน้ำทั้งเช้าและเย็นรอบต้น ต้นยังโตก็รดน้ำให้ห่างออกไป วันไหนฝนตกก็ไม่ต้องรดน้ำ กะหล่ำปลีต้องการน้ำมากหลังจากวันปลูกประมาณ 2 - 3 สัปดาห์ ไปถึงวันก่อนเก็บ 7 วัน เมื่อกะหล่ำปลีโตจนเก็บได้แล้วก็งดการรดน้ำลงทีละน้อยจนเหลือรดวันละครั้ง รดวันเว้นวัน หรือรด 2 - 3 วันต่อครั้ง เพราะถ้ารดน้ำมากเกินไปหัวปลีจะแตกเสียราคา และ วิชัย ฮวดไล่³ ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษากะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า การพรุนดิน

¹น้อม พกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2543.

²ประสบ ยิ่งคำนุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 2 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

³วิชัย ฮวดไล่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อฆ่าวัชพืช เพื่อฆ่าเชื้อโรคในดิน และสงวนปุ๋ยในดิน จึงควรพรวนดินหลังจากปลูก 7 - 10 วันครั้งหนึ่ง ระหว่างอายุ 21 - 30 วันครั้งหนึ่ง และระหว่าง 30 - 35 วันอีกครั้งหนึ่ง และต้องคอยดูไม่ให้หญ้างอกขึ้นมาแย่งปุ๋ยด้วย สำหรับการใส่ปุ๋ยกะหล่ำปลีนั้น น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวไว้สรุปได้ว่า ใส่ปุ๋ยครั้งแรกเมื่อกะหล่ำปลีมีอายุประมาณ 15 - 18 วัน โดยใช้ปุ๋ยสูตร 25 - 7 - 7 และใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 เมื่อกะหล่ำปลีอายุประมาณ 30 - 40 วัน ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 3 เมื่อกะหล่ำปลีเริ่มให้ผลการใส่ปุ๋ยทุกครั้งต้องงดการรดน้ำ 1 วัน รุ่งขึ้นจึงใส่ปุ๋ยแล้วพรวนกลบไว้ในตอนเช้าถึงไว้น รุ่งขึ้นจึงรดน้ำ การใส่ปุ๋ยไม่ควรให้ให้ปุ๋ยแต่ละไปตามยอดผัก ตามใบผัก ในช่วงที่ยังไม่สามารถเก็บผลผลิตได้นั้นถ้าหากว่ามีตัวหนอนมาเกาะที่ยอด หรือใบ ก็ป้องกันด้วยการฉีดยาเพื่อทำลายตัวหนอน

3.1.5 ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต อายุของกะหล่ำปลีตั้งแต่วันที่ปลูกจนถึงวันเก็บเกี่ยวได้ แล้วแต่ลักษณะของพันธุ์ที่ปลูก ดังที่ วิมล พุกษากร² สามีนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเก็บกะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า พันธุ์ที่ปลูกในเมืองไทยเป็นพันธุ์เบาอายุเก็บเกี่ยวเร็วกว่าพันธุ์หนักมีอายุประมาณ 60 - 70 วัน หัวที่จะทำการเก็บเกี่ยวคือหัวที่แน่นและขนาดพอเหมาะ หากปล่อยให้เวลานานปลีจะหลวมลง ทำให้คุณภาพของหัวกะหล่ำปลีต่ำลง เมื่อตัดต้นกะหล่ำปลีและขนออกมานอกแปลง แล้วตัดแต่งใบนอกออกเหลือเป็นหัวกลมข้างใน คัดแยกขนาดแล้วบรรจุถุง ซึ่งสอดคล้องกับ ประสบ ยิ่งคำนุ่น³ ชาวบ้านตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ที่ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวกะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า การเก็บกะหล่ำปลีในระยะที่เหมาะสมได้ผลสมบูรณ์ ให้สังเกตที่หัวว่าแน่นดีแล้วจึงตัด ใช้มีดสะอาดเป็นอุปกรณ์ในการตัดโดยตัดที่เดียวให้ขาด เก็บใส่ภาชนะรีบนำไปเก็บในที่ร่ม เอาใบนอกๆ ติดหัวให้มากเพื่อป้องกันการบอบช้ำ และป้องกันความสกปรกในการจับถือและลำเลียง และตัดให้มีก้านยาวเพื่อจับถือง่าย และแต่งได้ทุกวัน ใบที่เสียหรือเน่าตัดทิ้งไป หลังจากนั้นก็นำกะหล่ำปลีล้างน้ำให้สะอาด และคัดเลือกแยกตามขนาด โดยใช้แรงงานประมาณ 9 - 10 คน

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2543.

³ประสบ ยิ่งคำนุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 2 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

3.2 รายได้จากกะหล่ำปลี ผลผลิตที่ได้จากกะหล่ำปลีนั้นว่าทำรายได้ให้กับผู้ปลูกได้เป็นอย่างดี ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงผลผลิตจากกะหล่ำปลีไว้สรุปได้ว่า ได้ปลูกกะหล่ำปลีไว้ในไร่นาสวนผสมโดยปลูกสลับกับพืชผักอื่น ๆ จำนวน 11 ไร่ มีรายได้จากกะหล่ำปลีในแต่ละปี ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 8

ตาราง 8 แสดงรายได้จากกะหล่ำปลีของน้อม พุกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542

ปี พ.ศ.	รายได้ จากกะหล่ำปลี / บาท
2538	132,375
2539	117,500
2540	176,128
2541	176,298
2542	ไม่ได้ปลูก

ที่มา : บัญชีรายรับ - รายจ่ายของน้อม พุกษากร

ตาราง 8 แสดงให้เห็นว่า รายได้จากกะหล่ำปลีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542 มีรายได้ดีและสม่ำเสมอ ซึ่งในปี พ.ศ. 2541 มีรายได้สูงสุด คือ มีรายได้เป็นเงิน 176,298 บาท และในปี พ.ศ. 2538 มีรายได้ต่ำสุด คือ มีรายได้เป็นเงิน 132,375 บาท นับว่ามีรายได้ค่อนข้างสูง ส่วนในปี พ.ศ. 2542 ไม่ได้ปลูกกะหล่ำปลี ดังที่ วิมล พุกษากร² สามีของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการที่ไม่ได้ปลูกกะหล่ำปลีในปี พ.ศ. 2542 ไว้สรุปได้ว่า เนื่องจากดินไม่ดีหมดความสมบูรณ์ และเตรียมดินไม่ทัน

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2543.

²น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 มกราคม พ.ศ. 2543.

4. การปลูกแตงโม

แตงโมเป็นพืชที่จัดอยู่ในประเภทผักแต่ใช้รับประทานเป็นผลไม้ชนิดหนึ่ง มีลักษณะเป็นพืชเถาเมืองร้อน ดังที่ วรวัฒน์ อินอากร¹ ได้กล่าวถึงแตงโมไว้สรุปได้ว่า ผลมีน้ำมาก ชอบแสงแดดจัด ผลของแตงโมกลมโต เปลือกสีเขียว เนื้อในร่วนเป็นทรายสีแดงสด มีรสหวาน นิยมรับประทานสดหรือปั่นเป็นน้ำแตงโมดื่มเย็น ๆ แก่กระหายน้ำและแก้หวัดได้ดี เมล็ดของแตงโมใช้รับประทานได้ โดยนำไปต้มแล้วตากให้แห้งใช้ขบเคี้ยว ส่วน น้อม พุกษากร² ได้กล่าวถึงแตงโมไว้สรุปได้ว่า แตงโมเป็นพืชล้มลุกต้นเป็นเถา และใช้ผลสำหรับรับประทาน แตงโมนับว่าเป็นพืชสำคัญชนิดหนึ่งที่มีผู้ปลูกเป็นอาชีพ และมีผู้ชอบรับประทานทั่วโลก ผลแตงโมเป็นอาหารประจำครัวเรือนและเป็นสินค้าประจำตลาดทั่วไปอีกด้วย และ วิมล พุกษากร³ สามีนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงแตงโมไว้สรุปได้ว่า แตงโมเป็นพืชที่ปลูกง่ายขึ้นได้ดีในที่แห้งแล้ง และในสภาพดินทุกประเภท เช่น ดินทราย ดินร่วนปนทรายแตงโมก็ขึ้นได้ดี ซึ่งถ้าหากผู้ปลูกได้เอาใจใส่ใส่ปุ๋ยพรวนดิน รดน้ำ และป้องกันกำจัดศัตรูให้ตามสมควรแล้ว ต้นหนึ่ง ๆ สามารถให้ผลได้ 3 - 4 ผล การปลูกแตงโมของน้อม พุกษากร มีรายละเอียดดังนี้

4.1 วิธีการปลูกแตงโม แตงโมเป็นพืชที่ปลูกได้ง่าย ชอบดินร่วนปนทราย และใช้เมล็ดในการปลูก ดังที่ ขจร ทองอำไพ⁴ ได้กล่าวถึงการปลูกแตงโมไว้สรุปได้ว่า แตงโมปลูกได้ตลอดปี และปลูกกันทั่วทุกภาคของประเทศไทย แตงโมเป็นพืชที่มีอายุสั้น ปลูกง่ายและปลูกได้ในดินเกือบทุกชนิด แตงโมชอบอากาศค่อนข้างเย็น ส่วน นิमित พุกษากร⁵ บุตรของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปลูกแตงโมไว้สรุปได้ว่า การปลูกแตงโมจะปลูกในเดือนตุลาคมหรือเดือนพฤศจิกายนหรือปลูกหลังฤดูฝน หรือต้นฤดูแล้ง เพราะแตงโมไม่ชอบฝนตกชุก การปลูกแตงโมของน้อม พุกษากร มีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

¹วรวัฒน์ อินอากร. สัมสูกลูกไม้. 2533. หน้า 8.

²น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

⁴ขจร ทองอำไพ. ประมวลบทความประกอบวิชาการเกษตรกรรมพืชกรรม. 2516. หน้า 141.

⁵นิमित พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

4.1.1 ขั้นการเตรียมดิน การเตรียมดินเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งของการปลูกแตงโม โดยการเตรียมดินไว้ให้พร้อมที่จะปลูกแตงโมได้ทันทีเมื่อถึงกำหนดช่วงการปลูก โดยการไถคราดและขุดหลุมเตรียมไว้ ดังที่ วิมล พุกษากร¹ สามีนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเตรียมดินเพื่อปลูกแตงโมไว้สรุปได้ว่า ควรไถดินให้ลึกประมาณ 15 - 20 เซนติเมตร 2 - 3 ครั้ง แล้วตากแดดไว้ประมาณ 15 วัน จากนั้นก็คราดดินให้แตก่วนเสมอกัน วัชระยะปลูกให้ห่างกันระหว่างต้นระหว่างแถว 2 x 2 เมตร แล้วขุดหลุมให้กว้างและลึกประมาณ 20 เซนติเมตร แล้วใส่ปุ๋ยคอกลงไป ในหลุม 4 - 5 กำมือ หรือใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์สูตร 6 : 11 : 9 ใส่หลุมละ 2 ช้อน แล้วเอาดินที่ขุดขึ้นมาคลุกกับปุ๋ยให้เข้ากันดีแล้ว กลบหลุมให้เต็ม

4.1.2 ขั้นคัดเลือกพันธุ์ แตงโมที่นิยมปลูกมีอยู่หลายพันธุ์ด้วยกัน ดังที่ โกสินทร์ สายแสงจันทร์² ได้กล่าวถึงพันธุ์แตงโมไว้สรุปได้ว่า แตงโมบางพันธุ์มีผลกลม บางพันธุ์มีผลยาว บางพันธุ์มีเนื้อสีแดง บางพันธุ์มีเนื้อสีเหลือง มีชื่อเรียกต่างกัน เช่น พันธุ์บางช้าง พันธุ์จินตหรา พันธุ์ชาลสตัน พันธุ์ฮาลเบิด อันนี้ พันธุ์คริสครอส เป็นต้น ส่วน อัจฉรา ฮวดไถ้³ บุตรของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์แตงโมปลูกไว้สรุปได้ว่า ได้ใช้เมล็ดพันธุ์ในการปลูก โดยคัดเลือกพันธุ์จินตหรา ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ปลูกง่าย มีรสหวาน ผลขนาดไม่ใหญ่จนเกินไป และเป็นที่นิยมของตลาด

4.1.3 ขั้นการปลูก หลังจากการเตรียมดินและเตรียมพันธุ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก็ถึงขั้นตอนการปลูกแตงโม ซึ่งจะต้องอาศัยวิธีการและความชำนาญของผู้ปลูก ดังที่ น้อม พุกษากร⁴ ได้กล่าวถึงขั้นการปลูกแตงโมไว้สรุปได้ว่า ก่อนปลูกควรทดลองการงอกของเมล็ดเสียก่อน โดยทดลองปลูกจำนวนหนึ่ง เมื่อทราบร้อยละของการงอกแล้ว จึงลงมือปลูกทั้งนี้เพื่อเป็นการประหยัดเมล็ดและเวลาปลูกซ่อมภายหลัง ถ้าหากทดลองการงอกได้ร้อยละ 60 เวลาปลูกควรหยอดเมล็ดลงไปหลุมละ 6 - 7 เมล็ด ถ้ามีค่าร้อยละของการงอกของเมล็ดต่ำกว่าร้อยละ 50 ควรหยอดเมล็ดหลุมละ 7 เมล็ด เพื่อให้มีต้นกล้างอกขึ้นหลุมละ 3 - 4 ต้นนั่นเอง โดยวางเมล็ดลงในหลุมห่างกันพอ

¹วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²โกสินทร์ สายแสงจันทร์. การเพาะปลูกผักต่างๆ. 2512. หน้า 253.

³อัจฉรา ฮวดไถ้ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

⁴น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

สมควร แล้วควมเมล็ดลงให้จมดินลึกไม่เกิน 2.5 เซนติเมตร สำหรับดินปลูกที่มีความชุ่มชื้นดี และลึก 5 เซนติเมตร สำหรับดินที่มีความชุ่มชื้นต่ำ แล้วหาหญ้าฟางปิดบาง ๆ ให้เต็มหน้าหลุมแล้วเอาดินหรือปุ๋ยคอกโรยทับบาง ๆ เพื่อไม่ให้หญ้าฟางนั้นเคลื่อนที่เมื่อลมพัดหรือถูกฝนชะ การปลูกปลายฤดูฝน ดินยังชุ่มอยู่ทั่วไป น้ำในดินยังมีมากพอไม่ต้องรดน้ำ แต่ถ้าปลูกในระยะที่ฝนไม่ตก แล้วดินแห้งมาก ความชุ่มชื้นในดินไม่พอ ควรรดน้ำช่วยอาทิตย์ละ 2 ครั้ง เมื่อปลูกเสร็จแล้วต้องฉีดยาป้องกันแมลงไว้ทุก ๆ หลุม

4.1.4 ขั้นการบำรุงรักษา ต้องกระทำหลังจากที่ได้ปลูกแต่งโมไปแล้ว ซึ่งต้องทำอย่างสม่ำเสมอและทุกขั้นตอน ดังที่ ประสบ ยิ่งดำนุ่น¹ ชาวบ้านตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาแต่งโมไว้สรุปได้ว่า หลังจากที่ได้ปลูกแต่งโมที่รดน้ำทุกวันจนแต่งโมอายุ 30 วัน หลังจากนั้นรดน้ำ 2 - 3 วันต่อครั้ง แต่ต้องสังเกตความชื้นของดินด้วย ถ้าดินแห้งก็รดน้ำแต่อย่ารดให้ชิดโคนต้นเพราะแต่งโมบอบบางอาจทำให้ต้นชำโรคเข้าทำลายได้ง่าย และการพรวนดินจะช่วยทำให้ปุ๋ยคลุกเคล้ากับดินได้ดี เป็นการกำจัดวัชพืช และป้องกันการระเหยของน้ำจากดิน ทำให้ชุ่มชื้นอยู่เสมอ การปลูกแต่งโมจึงควรพรวนดิน 2 - 3 ครั้ง แต่เมื่อแต่งโมเริ่มออกดอกต้องหยุดพรวนดิน ส่วน วิชัย ฮวดไล่² ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาแต่งโมไว้สรุปได้ว่า เมื่อปลูกแต่งโมได้อายุ 15 - 20 วัน ใส่ปุ๋ยสูตรผสม 6 - 11 - 9 การใส่ปุ๋ยครั้งแรกหลังจากปลูก หรือเมื่อแต่งโมเริ่มทอดยอด เมื่อใส่แล้วก็ควรพรวนดินให้ซุย กลบโคนต้น และรดน้ำเพื่อให้ปุ๋ยละลาย ถ้าสังเกตเห็นว่าแต่งโมโตช้าก็ใส่ปุ๋ยซ้ำอีกครั้ง เมื่อแต่งโมเริ่มออกดอกไม่ต้องใส่ปุ๋ยแล้ว

4.1.5 ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต หลังจากปลูกแล้วคอยจนแต่งโมเริ่มจะออกผล และเมื่อผลแก่แล้วจึงเริ่มเก็บซึ่งต้องใช้เวลาประมาณ 60 - 110 วัน แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับชนิดของพันธุ์ ดังที่ น้อม พุกษากร³ ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากแต่งโมไว้สรุปได้ว่า การเลือกเก็บผลแต่งโมให้สังเกตที่ผิวของแต่งโมในส่วนที่อยู่ติดกับพื้นดินมีสีเหลืองนวลขึ้น ขั้วแต่งโมเหี่ยวหรือยุบตัว

¹ประสบ ยิ่งดำนุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 2 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

²วิชัย ฮวดไล่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

³น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

ผิวแดงโมกร้าน ไม่สดใส และขึ้นพุง* เห็นได้ชัด การเก็บผลแดงโมต้องตัดให้ติดก้านของผลด้วย และทาด้วยปูนที่ใช้กินกับหมากที่ร่อยตัด ซึ่งจะทำให้แดงโมไม่เหี่ยวและเก็บไว้ได้นาน แรงงานที่ใช้ในการเก็บเกี่ยวแดงโมประมาณ 10 คน

4.2 รายได้จากแดงโม ถึงแม้ว่าจะเริ่มปลูกแดงโมได้เพียง 2 ปี แต่ผลผลิตที่ได้จากแดงโมนับว่าเป็นรายได้ค่อนข้างสูง ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงรายได้จากปลูกแดงโมไว้สรุปได้ว่า ได้ปลูกแดงโมในไร่นาสวนผสมโดยปลูกสลับกับพืชอื่น จำนวน 25 ไร่ มีรายได้จากแดงโมในแต่ละปีดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 9

ตาราง 9 แสดงรายได้จากแดงโมของน้อม พุกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542

ปี พ.ศ.	รายได้ จากแดงโม / บาท
2538	ไม่ได้ปลูก
2539	ไม่ได้ปลูก
2540	ไม่ได้ปลูก
2541	650,000
2542	127,500

ที่มา : บัญชีรายรับ - รายจ่ายของน้อม พุกษากร

ตาราง 9 แสดงให้เห็นว่า รายได้จากแดงโมตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 - 2542 มีรายได้ดีและสม่ำเสมอ ซึ่งในปี พ.ศ. 2541 มีรายได้สูงสุด คือ มีรายได้เป็นเงิน 650,000 บาท และในปี พ.ศ. 2542 มีรายได้ต่ำสุด คือ มีรายได้เป็นเงิน 127,500 บาท นับว่ามีรายได้ค่อนข้างสูง ส่วนในปี พ.ศ. 2538 - 2540 ไม่ได้ปลูกแดงโม ดังที่ น้อม พุกษากร² ได้กล่าวถึงรายได้จากแดงโมไว้สรุปได้ว่าสาเหตุที่ไม่ได้ปลูกในปี พ.ศ. 2538 - 2540 เพราะยังไม่ได้ซื้อที่ดินที่ตำบลแหลมโดนดเพิ่ม และที่ดินที่ตำบลพนางตุงได้ใช้ปลูกพืชผักอื่นไปหมดแล้ว ส่วนรายได้ที่ลดลงอย่างมากในปี พ.ศ. 2542 เพราะมีหนอนกินผลก่อนการเก็บเกี่ยวทำให้แดงโมเสียหายมาก

*การขึ้นลายที่ผิวของเปลือกแดงโมเมื่อจะเก็บผลผลิตได้

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²แหล่งเดิม.

5. การปลูกคะน้า

คะน้าเป็นพืชที่รู้จักกันดีและนิยมบริโภคกันอย่างกว้างขวาง ดังที่ กลุ่มรักเกษตร¹ ได้กล่าวถึงคะน้าไว้สรุปได้ว่า คะน้าเป็นผักเศรษฐกิจที่นิยมบริโภคกันมาก เป็นผักที่หาซื้อได้ง่าย ราคาไม่แพง และหาซื้อมาบริโภคได้ตลอดปี หรือหากมีพื้นที่ว่างข้างบ้านจะปลูกเป็นผักสวนครัวเพื่อใช้บริโภคก็ปลูกได้อย่างสะดวกสบายไม่มีอะไรยุ่งยาก ส่วน วิมล พุกษากร² สามีนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงคะน้าไว้สรุปได้ว่า ผักคะน้าปลูกได้ทั้งในดินร่วน ดินเหนียว และดินทราย โดยเพิ่มธาตุอาหารที่จำเป็นสำหรับผักคะน้าในรูปของปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมักที่ย่อยสลายแล้ว และผักคะน้ายังปลูกได้ตลอดปีในแหล่งที่มีน้ำอย่างเพียงพอ ช่วงเวลาที่เหมาะสมต่อการปลูกผักคะน้าได้ดีที่สุด คือ ตั้งแต่เดือนตุลาคม - เมษายน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างเดือนพฤศจิกายน - มกราคม จะปลูกได้ผลผลิตดีที่สุด แต่จะเป็นช่วงที่ผักคะน้ามีราคาต่ำที่สุดด้วย เนื่องจากว่ามีผลผลิตออกมาสู่ตลาดมากพร้อม ๆ กัน ยกเว้นว่าแหล่งผลิตบางแห่งประสบภัยธรรมชาติ เช่น ขาดน้ำ หรือ มีปัญหาโรคและแมลงรบกวนมาก หรือปัญหาฝนตกหนักทำให้เกิดดินแน่น ผักไม่เจริญเติบโต แต่จะขายได้ราคาดีกว่าการปลูกคะน้าของน้อม พุกษากร มีรายละเอียดดังนี้

5.1 วิธีการปลูกคะน้า คะน้าเป็นพืชกินใบ การปลูกคะน้าทำได้ 2 แบบด้วยกัน ดังที่ วิชัย ฮวดไธ้³ ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปลูกคะน้าไว้สรุปได้ว่า คะน้ามีทรงพุ่มไม่ใหญ่มากนัก จึงปลูกได้โดยวิธีหว่านเมล็ดลงในแปลงได้เลย วิธีการหว่านเมล็ดมีอยู่ 2 แบบ คือ การหว่านเมล็ดพันธุ์ให้กระจายทั่วแปลง และวิธีโรยเมล็ดแบบเรียงเป็นแถว ซึ่งจะเลือกปลูกวิธีแบบไหนขึ้นอยู่กับลักษณะของพื้นที่ของแปลงที่จะปลูก หรือความสะดวกในการทำงานของผู้ปลูกเอง การปลูกคะน้าในไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร จะใช้วิธีการหว่านเมล็ดให้กระจายทั่วแปลง ดังที่ น้อม พุกษากร⁴ ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกคะน้าไว้สรุปได้ว่า วิธีการปลูกคะน้าจะใช้แบบหว่านให้กระจายทั่วแปลง เพราะเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับแปลงปลูกแบบยกร่องมีคูน้ำล้อมรอบ ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

¹กลุ่มรักเกษตร (นามแฝง). อาชีพปลูกผัก. 2531. หน้า 36.

²วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³วิชัย ฮวดไธ้ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

⁴น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

5.1.1 ขั้นการเตรียมดิน คำน้าชอบดินร่วนซึ่งก่อนปลูกจะต้องมีการเตรียมดินให้เหมาะสมกับสภาพของค่าน้ำเสียก่อน ดังที่ วิมล พุกษากร¹ สามีนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเตรียมดินไว้สรุปได้ว่า หากดินที่จะปลูกค่าน้ำมีความเป็นกรดสูงควรใส่ปูนขาวเพื่อปรับสภาพดิน และดินที่จะใช้ปลูกผักค่าน้ำ ต้องขุดพลิกดินให้ลึกประมาณ 10 - 15 เซนติเมตร ที่ไม่ต้องขุดลึกมากนักเพราะระบบรากของผักค่าน้ำไม่ลึกนัก ขุดพลิกแล้วตากดินไว้สัก 7 - 10 วัน แล้วย่อยพรวนดินเป็นก้อนเล็ก ๆ ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักที่สลายตัวดีแล้วลงคลุกเคล้าให้เข้ากับดินในอัตราพอสมควร เพื่อให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์

5.1.2 ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ ผู้บริโภคในแต่ละท้องถิ่นจะนิยมบริโภคพันธุ์ค่าน้ำที่ไม่เหมือนกัน ผู้ปลูกจึงควรเลือกพันธุ์ตามความต้องการของตลาด ดังที่ น้อม พุกษากร² ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์ค่าน้ำไว้สรุปได้ว่า พันธุ์ค่าน้ำที่ปลูก คือ พันธุ์ค่าน้ำจีน ประเภทค่าน้ำใบ เพราะเป็นที่นิยมของตลาด มีลักษณะต้นอวบใหญ่ ก้านเล็ก ใบกลมหนา กรอบ และทนทานต่อดินฟ้าอากาศได้ดี ส่วน วิชัย ฮวดไล่³ ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์ค่าน้ำไว้สรุปได้ว่า การเลือกซื้อหาเมล็ดพันธุ์ผักของเกษตรกรโดยทั่วไปนั้น จะซื้อจากร้านค้าย่อย หรือซื้อจากร้านขายเมล็ดพันธุ์ใหญ่ ๆ โดยฟังการแนะนำจากผู้ขาย และมีบ่อยครั้งที่เกษตรกรได้รับเมล็ดพันธุ์ที่ไม่ตรงกับความต้องการของตลาด ซึ่งเมื่อปลูกไปแล้วกว่าจะรู้ว่าพันธุ์ดีหรือไม่ดีก็ต้องเสียเวลา เสียเงิน เสียแรงงานไปแล้วอย่างแก้ไขไม่ได้ เกษตรกรจึงควรพิจารณาและตัดสินใจเลือกซื้อเมล็ดพันธุ์ที่รู้จักและเป็นที่ต้องการของตลาด

5.1.3 ขั้นการปลูก การปลูกค่าน้ำจะปลูกแบบหว่านเมล็ดให้กระจายให้ทั่วแปลง ดังที่ ประสบ ยิ่งดำนุ่น⁴ ชาวบ้านตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปลูกค่าน้ำไว้สรุปได้ว่า การปลูกใช้วิธีการหว่านเมล็ด

¹วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

²น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

³วิชัย ฮวดไล่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

⁴ประสบ ยิ่งดำนุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 2 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2543.

ให้กระจายได้ทั่วๆ แปลงปลูก ซึ่งต้องอาศัยความชำนาญในการหว่าน วิธีการนี้เหมาะสำหรับแปลงแบบขร้อมีคูน้ำล้อมรอบ ก่อนหว่านควรใส่ปุ๋ยหมักเป็นปุ๋ยรองพื้นก่อนและจะต้องปูฟางข้าวหรือหญ้าแห้งคลุมบนแปลงเสียก่อนแล้วจึงหว่านเมล็ด รดน้ำตามให้ชุ่ม การหว่านแบบนี้จะใช้เมล็ดพันธุ์ค่อนข้างเปลือก คือ ใช้ประมาณ 2 กิโลกรัมต่อไร่ การปลูกนิยมปลูกระหว่างเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม เนื่องจากมีฝนตกสม่ำเสมอและอากาศก็ไม่ร้อน ซึ่งกะน้ำจะขึ้นได้ดี

5.1.4 ขั้นการบำรุงรักษา คำน้าต้องการน้ำอย่างเพียงพอและสม่ำเสมอเพราะหากขาดน้ำจะทำให้ชะงักการเจริญเติบโต ดังที่ สุนีย์ ชิกอี¹ ชาวบ้านตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นลูกจ้างทำสวนของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาคำน้าไว้สรุปได้ว่า คำน้าต้องปลูกในแหล่งที่มีน้ำพอเพียงตลอดฤดูการปลูก โดยเฉพาะในช่วงที่เมล็ดเริ่มงอกยังขาดน้ำไม่ได้เลย วิธีการให้น้ำใช้เครื่องฉีดให้ทั่วและชุ่ม ซึ่งต้องการน้ำวันละ 2 เวลา เช้าและเย็น ส่วน วิมล พุกษากร² สามีของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาไว้สรุปได้ว่า คำน้าจะชอบปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกมากกว่าปุ๋ยเคมี เพราะจะให้ผลผลิตดีกว่า มีความแข็งแรง มีความต้านทานโรคและแมลงได้ดี แต่หากมีการใส่ปุ๋ยเคมีควรใส่ปุ๋ยสูตร 12 - 8 - 8 โดยแบ่งใส่ 2 ครั้งๆ ละเท่าๆ กันในอัตราส่วน 100 กิโลกรัมต่อไร่ คือใส่หลังจากการถอนแยกกล้าครั้งที่ 1 หรือหลังปลูก 20 วัน และหลังจากการแยกกล้าครั้งที่ 2 หรือหลังปลูก 30 วัน และ อัจฉรา ฮวดไล่³ บุตรของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาคำน้าไว้สรุปได้ว่า เมื่อผักสูงได้ประมาณ 10 เซนติเมตร หรือราวอายุ 20 วัน ให้เริ่มทำการถอนแยกครั้งแรกเลือกต้นกล้าที่ไม่สมบูรณ์ออกเหลือระยะห่างระหว่างต้นไว้ประมาณ 10 เซนติเมตร ต้นอ่อนของค่าน้าในวัยนี้เด็ดรากออกแล้วสามารถขายสู่ตลาดได้ และเมื่อต้นค่าน้าสูงได้ประมาณตามที่ต้องการ หรือเมื่อมีอายุได้ประมาณ 30 วัน ก็ทำการถอนแยกครั้งที่สองให้เหลือระยะห่างระหว่างต้น 20 เซนติเมตร และต้นค่าน้าที่ถอนแยกออกมาในวัยนี้เด็ดรากออกส่งขายตลาดเป็นยอดผักได้อีกเช่นกัน ผู้บริโภคนิยมรับประทานเป็นยอดผักเพราะอ่อนและอร่อย การถอนแยกผักค่าน้า

¹สุนีย์ ชิกอี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2543.

³อัจฉรา ฮวดไล่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2543.

⁴นิมิต พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2543.

แต่ละครั้งจะเป็นการกำจัดวัชพืชไปในตัวด้วย จะต้องใช้แรงงานคนในการถอนและตัดรากหากจะนำไปขาย ซึ่งสามารถทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่วน นิमित พุกษากร⁴ บุตรของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษากระน้ำไว้สรุปได้ว่า การป้องกันและกำจัดแมลงศัตรูของกระน้ำนั้นมีความจำเป็นเช่นกัน ศัตรูที่สำคัญ ได้แก่ หนอนสีเขียว หนอนใยผัก หนอนกระทู้ผัก และหนอนคืบสาว ส่วนโรคที่พบบ่อยคือ โรคใบจุด และใบไหม้ ป้องกันและกำจัดได้โดยการฉีดพ่นยาฆ่าเชื้อรา

5.1.5 ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวผลผลิต การปลูกกระน้ำแต่ละครั้งจะให้ผลผลิต 3 รุ่นด้วยกัน ดังที่ วิมล พุกษากร¹ สามีของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากกระน้ำไว้สรุปได้ว่า การปลูกกระน้ำในแต่ละฤดูกาลสามารถขายได้ถึง 3 ครั้ง คือ เมื่อถอนแยกครั้งแรก ครั้งที่ 2 และตอนตัดต้นขาย ผักกระน้ำมีอายุการเก็บเกี่ยว 45 - 55 วัน ใช้มีดตัดชิดโคน โดยเลือกต้นที่ไม่แก่ไม่อ่อนเกินไปซึ่งต้องอาศัยความชำนาญ แล้วจึงตัดแต่งใบเสียทิ้ง การตัดได้เป็นหน้ากระดานไปเลย โดยใช้แรงงานประมาณ 3 - 5 คน เมื่อตัดแล้วจะนำมาบรรจุถุงพลาสติกใสถุงละ 5 - 10 กิโลกรัม เพื่อส่งแม่ค้าต่อไป

5.2 รายได้จากกระน้ำ ผลผลิตที่ได้จากกระน้ำสามารถทำรายได้ค่อนข้างสูง ซึ่งเกิดจากการพัฒนาการปลูกอยู่ตลอดเวลา ดังที่ น้อม พุกษากร² ได้กล่าวถึงผลผลิตจากกระน้ำไว้สรุปได้ว่า ได้ปลูกกระน้ำในไร่นาสวนผสมจำนวน 11 ไร่ โดยปลูกสลับกับพืชผักอื่น มีรายได้จากกระน้ำในแต่ละปีจำนวนมาก ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 10

ตาราง 10 แสดงรายได้จากกระน้ำของน้อม พุกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542

ปี พ.ศ.	รายได้จากกระน้ำ / บาท
2538	ไม่ได้ปลูก
2539	ไม่ได้ปลูก
2540	30,000
2541	176,298
2542	126,000

ที่มา : บัญชีรายรับ - รายจ่ายของน้อม พุกษากร

¹วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2543.

²น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2543.

ตาราง 10 แสดงให้เห็นว่า รายได้จากคะแนดังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 - 2542 มีรายได้ดีขึ้นและสม่ำเสมอ ซึ่งในปี พ.ศ. 2541 มีรายได้สูงสุด คือ มีรายได้เป็นเงิน 176,298 บาท และในปี พ.ศ. 2540 มีรายได้ต่ำสุด คือ มีรายได้เป็นเงิน 30,000 บาท ส่วนในปี พ.ศ. 2538 - 2539 ไม่ได้ปลูกคะแน ดังที่ น้อม พฤชากร¹ ได้กล่าวถึงรายได้จากคะแนไว้สรุปได้ว่า ในปี พ.ศ. 2538 - 2539 ไม่มีรายได้จากคะแนเพราะอยู่ในช่วงของการทดลองปลูกจำนวนไม่มาก รายได้จากการขายจึงไม่คุ้มทุน ส่วนในปี พ.ศ. 2540 เริ่มปลูกอย่างจริงจังจึงได้ผลผลิตสูง แต่มีปัญหาทางด้านการตลาดที่ไม่สามารถหาตลาดระบายผลผลิตได้ จึงทำให้มีรายได้น้อย

6. การปลูกผักกาดเขียวปลี

ผักกาดเขียวปลีจัดอยู่ในตระกูลผักกาดเป็นที่นิยมบริโภคกันอย่างแพร่หลาย ดังที่กลุ่มรักเกษตร² ได้กล่าวถึงผักกาดเขียวปลีไว้สรุปได้ว่า ผักตระกูลผักกาดมีอยู่หลายชนิดที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายในหมู่คนไทย เช่น ผักกาดเขียว ผักกาดขาว ผักกาดหัว เป็นต้น ซึ่งในจำนวนผักกาดหลาย ๆ พันธุ์ดังกล่าวนี้ ผักกาดเขียวปลีจะเป็นที่นิยมของผู้บริโภคกันมาก เพราะมีลักษณะกรอบ หวาน รับประทานได้ทั้งสดและสุก หรือนำมาแปรรูปประกอบอาหารได้หลายอย่าง ส่วนวิมล พฤชากร³ สามีของน้อม พฤชากร ได้กล่าวถึงผักกาดเขียวปลีไว้สรุปได้ว่า เป็นผักที่มีใบสีเขียวสะอาดเป็นหยัก เป็นคลื่น กรอบหวานอร่อยกว่าผักกาดชนิดอื่น ๆ ในท้องตลาดขายได้ราคาสูงที่แพงกว่ากะหล่ำปลีด้วยซ้ำ เพราะผักกาดเขียวปลีปลูกค่อนข้างยาก การปลูกผักกาดเขียวปลีของน้อม พฤชากร มีรายละเอียดดังนี้

6.1 วิธีการปลูกผักกาดเขียวปลี การปลูกจะนิยมปลูกกันในช่วงฤดูฝนหรือฤดูหนาว และเป็นผักที่ปลูกค่อนข้างยาก ดังที่ วิชัย ฮวดไถ่⁴ ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พฤชากร ได้กล่าวถึงวิธีการปลูกผักกาดเขียวปลีไว้สรุปได้ว่า ผักกาดเขียวปลีปลูกยากเพราะต้องการอากาศหนาว ยิ่งหนาวมากยิ่งดี แต่ถ้าอากาศไม่หนาวมากและ

¹น้อม พฤชากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2543.

²กลุ่มรักเกษตร (นามแฝง). อาชีพปลูกผัก. 2531. หน้า 31.

³วิมล พฤชากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

⁴วิชัย ฮวดไถ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

หนาวไม่นานพอ ควรจะเลือกปลูกพันธุ์เบาก็ได้ผลผลิตดีเหมือนกัน การปลูกผักกาดเขียวปลีของน้อม พกษากร มีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1.1 ขั้นการเตรียมดิน ผักกาดเขียวปลีโดยทั่วไปสามารถปลูกได้ดีกับดินแทบทุกชนิด แต่ดินที่เหมาะสมคือดินร่วน ดังที่ เกษตรศาสตร์¹ ได้กล่าวถึงดินสำหรับปลูกผักกาดเขียวปลีไว้สรุปได้ว่า ผักกาดเขียวปลีชอบดินที่ร่วนละเอียด แต่ในดินเหนียวก็สามารถปลูกได้แต่ต้องทำให้ดินสามารถระบายน้ำได้ดี โดยการไถหรือขุดดินให้ลึกประมาณ 30 เซนติเมตร แล้วตากดินให้แห้งประมาณ 10 - 15 วัน จึงทำการย่อยพรวนให้ดินเป็นก้อนเล็ก ๆ แล้วใส่ปุ๋ยคอกลงคลุกเคล้า และถ้าเป็นดินเปรี้ยวหรือดินเค็ม ควรใส่ปูนขาวในอัตราส่วนประมาณ 40 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วน น้อม พกษากร² ได้กล่าวถึงการเตรียมดินไว้สรุปได้ว่า การเตรียมดินต้องคายหญ้าออกให้เตียนและขุดให้ลึกประมาณ 30 เซนติเมตร ตากดินให้แห้งประมาณ 3 - 4 วัน แล้วจึงย่อยดินให้ละเอียด ปรับหน้าดินให้เสมอกัน ถ้าเป็นดินทรายควรใส่ปุ๋ยคอกให้มากขึ้น อัตราที่ใช้ประมาณ 2 ปิบต่อ 1 ตารางเมตร หรือถ้าใส่ปุ๋ยมูลเป็ด ไก่ หมู ก็ลดปริมาณการใส่ลงมาเหลือตารางเมตรละ 1 ปิบก็พอ การใส่ปุ๋ยคอกรองพื้นก่อนปลูกนั้นควรใส่ขณะดินแห้ง เมื่อใส่แล้วก็ใช้คราดคลุกเคล้าให้เข้ากับดินให้ดี แล้วจึงลงมือปลูกได้

6.1.2 ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ผักกาดเขียวปลีมีทั้งพันธุ์เบาและพันธุ์หนัก ดังที่ โกสินทร์ สายแสงจันทร์³ ได้กล่าวถึงพันธุ์ของผักกาดเขียวปลีไว้สรุปได้ว่า ผักกาดเขียวปลีมี 2 พันธุ์ คือ พันธุ์หนักและพันธุ์เบา พันธุ์หนักต้นโตปลีใหญ่และยาว หนักประมาณ 2 กิโลกรัม อายุประมาณ 90 - 120 วัน ส่วนพันธุ์เบาอายุประมาณ 55 - 75 วัน หัวเล็กสั้นและเบา หนักประมาณ 1/2 - 1 กิโลกรัมเท่านั้น ส่วน กลุ่มรักเกษตร⁴ ได้กล่าวถึงพันธุ์ของผักกาดเขียวปลีแบ่งตามลักษณะของปลีไว้สรุปได้ว่า พันธุ์ของผักกาดเขียวปลีแบ่งตามลักษณะของปลีได้เป็น 3 พวก คือ พวกทอปลียาว หรือพันธุ์ที่มีหัวตั้งตรงสูงและรูปไข่ พันธุ์ปลีกลม หรือพันธุ์ปลีปานทางส่วนบน และพวกปลีหลวม ส่วนใหญ่เป็นผักพื้นเมืองของเอเชีย พวกนี้มักไม่ห่อปลี ปลูกได้ในพื้นที่ที่อากาศไม่หนาว

¹ เกษตรศาสตร์ (นามแฝง). คู่มือการปลูกผัก ไม้ผล ไม้ประดับ และทำสวนครัว. 2512. หน้า 114

² น้อม พกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³ โกสินทร์ สายแสงจันทร์. การเพาะปลูกผักต่าง ๆ. 2512. หน้า 218.

⁴ กลุ่มรักเกษตร (นามแฝง). อาชีพปลูกผัก. 2531. หน้า 31.

ฝนตกชุก ปัจจุบันจะลดปริมาณการปลูกลงไป เนื่องจากผักกาดเขียวปลีพวกห่อปลียาวไม่อร่อยและยังเก็บรักษาได้น้อยวันกว่า

สำหรับการคัดเลือกพันธุ์ผักกาดเขียวปลีของน้อม พุกษากร นั้นจะเลือกปลูกพันธุ์เบา ดังที่วิมล พุกษากร¹ สามีนอน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการคัดเลือกพันธุ์ผักกาดเขียวปลีไว้สรุปได้ว่าการเลือกปลูกผักกาดเขียวปลีพันธุ์เบาที่มีลักษณะห่อปลียาว เพราะตลาดมีความต้องการสูง เนื่องจากอร่อยและเก็บไว้ได้นานกว่า โดยการหาซื้อพันธุ์จากร้านขายเมล็ดพันธุ์พืชทั่วไป

6.1.3 ขั้นตอนการปลูก ผักกาดเขียวปลีปลูกได้ 2 วิธี คือ โดยวิธีหว่านเมล็ด และวิธีเพาะเมล็ดแล้วย้ายปลูก ดังที่ น้อม พุกษากร² ได้กล่าวถึงการปลูกผักกาดเขียวปลีไว้สรุปได้ว่าการปลูกผักกาดเขียวปลีกระทำได้ 2 วิธี คือ วิธีหว่านและวิธีเพาะเมล็ด ซึ่งจะเลือกปลูกโดยวิธีหว่านเมล็ด เพราะเป็นวิธีทุ่นแรงและเวลาในการย้ายต้นกล้าไปปลูก ตลอดจนใช้เวลาและแรงงานน้อย โดยมีขั้นตอน คือ เอาฟางหรือหญ้าคาคลุมแปลงบาง ๆ แล้วจึงหว่านเมล็ดพันธุ์ลงไปใช้เมล็ดพันธุ์ 1 ลิตรต่อพื้นที่ 500 ตารางเมตร เสร็จแล้วจึงหว่านปุ๋ยคอกในอัตรา 1 กิโลกรัมต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร

6.1.4 ขั้นตอนการบำรุงรักษา การดูแลผักกาดเขียวปลีโดยการให้น้ำ ใส่ปุ๋ย และกำจัดศัตรูถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องปฏิบัติ ดังที่ วิชัย ฮวดไล่³ ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาผักกาดเขียวปลีไว้สรุปได้ว่า ในระยะแรกเมื่อผักกาดเขียวปลีกำลังงอกควรให้น้ำวันละ 3 - 4 เวลา เพื่อให้หน้าดินอ่อนสะดวกแก่การที่เมล็ดจะงอก เมื่ออายุเกิน 7 วันแล้ว ก็ลดลงเหลือวันละ 3 เวลา พออายุเกิน 1 เดือนไปแล้วรดเพียงวันละ 2 เวลา เช้า - เย็น ก็พอ ไม่ควรรดเวลาสาย ๆ ที่แดดกล้าเพราะน้ำที่รดลงไปดินจะร้อนทำให้ผักกาดเขียวปลีซึ่งบอบบางเสียหายได้ การรดน้ำควรฉีดพ่นให้เป็นฝอยด้วยเครื่อง แต่อย่าฉีดแรงนัก ผักกาดเขียวปลีจะขาดน้ำไม่ได้ในช่วงกำลังห่อปลี เพราะจะทำให้การห่อปลีและการเจริญเติบโตไม่สมบูรณ์ และการใส่ปุ๋ยควรแบ่งใส่ 2 ครั้ง คือ หลังจากปลูกได้ 7 วันครึ่งหนึ่ง กับ 15 วันครึ่งหนึ่ง ครั้งแรกควรใส่ปุ๋ยคอกผสมปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต ผสมให้เข้ากันดีแล้ว

¹วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³วิชัย ฮวดไล่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

หว่านลงในแปลงผัก โดยใช้ปุ๋ยคอก 3 - 4 กิโลกรัม ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต 100 กรัม ต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร และครั้งที่ 2 ใส่ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟตเพียงอย่างเดียว ส่วน อัจฉรา ฮวดไถ¹ บุตรของ น้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาผักกาดเขียวปลีไว้สรุปได้ว่า การดูแลเกี่ยวกับโรคและแมลงที่รบกวนก็ถือเป็นเรื่องสำคัญ โรคที่พบบ่อยในผักกาดเขียวปลี คือ โรคเน่า มักจะเกิดกับลำต้น และโรคเหี่ยวมักจะเกิดที่ใบล่างเริ่มเหี่ยว ซึ่งถ้าพบต้นที่เป็นโรคให้ถอนออกแล้วทำลายเสีย หรือใช้ยาป้องกันกำจัดเชื้อรา ฉีด พ่น หรือรดบริเวณผิวดินและโคนใบ ส่วนแมลงที่มารบกวนนั้นส่วนใหญ่จะเป็นหนอนใยผัก หนอนกระทุ้งผัก และเพลี้ย ซึ่งควรฉีดพ่นยาสัปดาห์ละครั้ง แต่ควรฉีดเมื่อผักอายุไม่เกิน 30 วัน

6.1.5 ขั้นตอนการเก็บเกี่ยวผลผลิต ผักกาดเขียวปลีต้องใช้เวลาเก็บ 3 เดือน จึงจะเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ ดังที่ วิมล พุกษากร² สามีของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิตจากผักกาดเขียวปลีไว้สรุปได้ว่า ผักกาดเขียวปลีมีอายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 65 - 90 วัน เมื่อจะเก็บเกี่ยวให้สังเกตใบนอกเริ่มแห้งและเข้าปลีแน่นพอสมควรแล้วก็ตัด ควรตัดก่อนปลีจะคลายความแน่น และควรตัดในเวลาตอนเช้า เมื่อน้ำที่เกาะอยู่ตามใบแห้งดีแล้วซึ่งผักจะได้ไม่กรอบและไม่อวบน้ำจนเกินไป อันอาจทำให้ผักหักช้ำและเน่าได้ง่าย เวลาตัดให้ตัดที่โคนต้นเสมอต้น แล้วนำไปลอกใบนอกออกที่นอกแปลงปลูก ตัดแต่งออกให้เหลือใบชั้นในสีเขียวแต่ไม่ควรลอกใบนอกออกมากเกินไป ควรเหลือเอาไว้บ้าง เพื่อป้องกันใบนอกช้ำและสกปรกในระหว่างขนส่ง ซึ่งแม้ถ้าจะทำการลอกและแต่งให้เหลือสีเขียวข้างในก่อนขายให้ผู้บริโภคอีกครั้ง การเก็บเกี่ยวจะใช้แรงงานประมาณ 3 - 5 คน

6.2 รายได้จากผักกาดเขียวปลี รายได้จากผักกาดเขียวปลีในปีหนึ่ง ๆ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์ดี ดังที่ น้อม พุกษากร³ ได้กล่าวถึงรายได้จากผักกาดเขียวปลีไว้สรุปได้ว่า ได้ปลูกผักกาดเขียวปลีไว้ในไร่นาสวนผสม จำนวน 11 ไร่ สลับกับการปลูกพืชผักชนิดอื่น เมื่อเก็บผลผลิตจะมีรายได้จากผักกาดเขียวปลีในแต่ละปีจำนวนมาก ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 11

¹อัจฉรา ฮวดไถ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

ตาราง 11 แสดงรายได้จากผักกาดเขียวปลีของน้อม พุกษกร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542

ปี พ.ศ.	รายได้ จากผักกาดเขียวปลี / บาท
2538	ไม่ได้ปลูก
2539	ไม่ได้ปลูก
2540	30,000
2541	650,000
2542	127,500

ที่มา : บัญชีรายรับ - รายจ่ายของน้อม พุกษกร

ตาราง 11 แสดงให้เห็นว่า รายได้จากผักกาดเขียวปลีตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 - 2542 มีรายได้ดี และสม่ำเสมอ ซึ่งในปี พ.ศ. 2541 มีรายได้สูงสุด คือ มีรายได้เป็นเงิน 650,000 บาท และในปี พ.ศ. 2540 มีรายได้ต่ำสุด คือ มีรายได้เป็นเงิน 30,000 บาท นับว่ามีรายได้ค่อนข้างสูง ส่วนในปี พ.ศ. 2538 - 2539 ไม่ได้ปลูกผักกาดเขียวปลี ดังที่ น้อม พุกษกร¹ ได้กล่าวถึงรายได้จากผักกาดเขียวปลีไว้สรุปได้ว่า ในปี พ.ศ. 2538 - 2539 ไม่มีรายได้จากผักกาดเขียวปลีเพราะอยู่ในช่วงของการทดลองปลูกจำนวนไม่มาก รายได้จากการขายจึงไม่คุ้มทุน ส่วนในปี พ.ศ. 2540 เริ่มปลูกอย่างจริงจังได้ผลผลิตสูง แต่ปีมีปัญหาทางด้านการตลาดที่ไม่สามารถหาตลาดระบายผลผลิตได้ จึงทำให้มีรายได้น้อย การปลูกผักกาดเขียวปลีมีรายได้สูงสุดในปี พ.ศ. 2541 ทั้งนี้เพราะตลาดมีความต้องการมาก และขายได้ราคาสูง

การเลี้ยงปลา

เนื่องจากพื้นที่ทำไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษกร เป็นที่ลุ่มมีน้ำท่วมขัง ประกอบกับเป็นพื้นที่ใกล้ลำคลอง จึงลงทุนขุดร่องสวนเพื่อเป็นการระบายน้ำ และป้องกันน้ำท่วม ดังที่ วิมล พุกษกร² สามีของน้อม พุกษกร ได้กล่าวถึงการขุดที่นาเป็นร่องสวนไว้สรุปได้ว่า เพื่อเป็น

¹น้อม พุกษกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกษกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

การป้องกันไม่ให้น้ำท่วมพื้นที่การเกษตรและเพื่อนำน้ำมาใช้ในการปลูกพืชผักและผลไม้ จึงได้ขุดร่องสวนเพื่อระบายน้ำเข้า - ออกจากพื้นที่เพาะปลูก ซึ่งทำให้สามารถใช้ร่องสวนเป็นแหล่งเลี้ยงปลาที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งสอดคล้องกับที่ สุภาพร สุกสีเหลือง¹ ได้กล่าวถึงการเลี้ยงสัตว์น้ำในร่องสวนไว้สรุปได้ว่า โดยปกติสวนที่อยู่ริมน้ำ มักจะยกเป็นร่องสี่เหลี่ยมมีคูน้ำเข้าออกโดยรอบเพื่อให้ น้ำไหลเวียนสะดวก สามารถดัดแปลงเพิ่มเติมสำหรับเลี้ยงสัตว์น้ำได้ด้วย โดยทำคันดินรอบสวนเพิ่มเติมและยกระดับให้สูงกว่าระดับน้ำขึ้นสูงสุดเพื่อป้องกันน้ำท่วม ดินที่ขุดคูน้ำนำไปถมบนแปลงสวนซึ่งตามปกติมีขนาด 4 - 10 เมตร ควรขุดตามแนวทางลมเพื่อให้ลมช่วยพัดพาน้ำและอากาศให้หมุนเวียน คูน้ำที่ขุดควรมีระดับกว้างและลึก ส่วน วิชัย ฮวดไถ่² ชาวบ้านตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง ซึ่งเป็นบุตรเขยของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการเลี้ยงปลาในร่องสวนไว้สรุปได้ว่า การเลี้ยงสัตว์น้ำในร่องสวนมักนิยมเลี้ยงปลาพวกที่กินตะไคร่น้ำ เพราะตามปกติในร่องสวนจะมีพืชผัก ผลไม้ และเศษใบไม้ร่วงหล่นลงน้ำ ก็จะทับถมเป็นปุ๋ยหมักทำให้เกิดธาตุอาหารและอาหารธรรมชาติ การเลี้ยงปลาในร่องสวนนั้นจึงกระทำตามแบบธรรมชาติ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. วิธีการเลี้ยงปลา

การเลี้ยงปลาทำได้หลายวิธีด้วยกัน ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และชนิดของปลาที่จะเลี้ยง ดังที่กลุ่มเกษตรกรสตูล³ ได้กล่าวถึงการเลี้ยงปลาไว้สรุปได้ว่า การเลี้ยงปลาในประเทศไทยสามารถเลี้ยงกระจายกันทั่วประเทศ และมีการเลี้ยงกันมากโดยเฉพาะในเขตภาคกลาง ลักษณะการเลี้ยงมีอยู่หลายแบบ คือ การเลี้ยงในบ่อ การเลี้ยงในร่องสวนหรือนาข้าว และการเลี้ยงในกระชัง ปลาที่เลี้ยงมีทั้งปลาแบบเดี่ยวและเลี้ยงแบบผสม การเลี้ยงแบบเดี่ยว หมายถึง การเลี้ยงปลาชนิดใดชนิดหนึ่งโดยเฉพาะเพียงอย่างเดียวในบ่อหนึ่ง ๆ โดยเริ่มปล่อยลูกปลานขนาดเล็กและเลี้ยงต่อไปจนปลาโตได้ขนาดตามที่ตลาดต้องการ การเลี้ยงปลาแบบนี้จะคำนึงถึงขนาดของลูกปลาที่ปล่อยลงบ่อให้มีขนาดเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ส่วนการเลี้ยงปลาแบบรวม หมายถึง การเลี้ยงปลาหลายชนิดรวมกันในบ่อเดียวกัน เช่น การเลี้ยงปลาจีน ปลาสลิด ปลาตะเพียนขาว ปลาดุก ปลานิล ปลาไน และปลาจลัด เป็นต้น

¹สุภาพร สุกสีเหลือง. การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ. 2538. หน้า 63.

²วิชัย ฮวดไถ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 128 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

³กลุ่มเกษตรกรสตูล (นามแฝง). ปลาที่เลี้ยงง่าย. 2530. หน้า 8.

ส่วน น้อม พฤกษากร¹ ได้กล่าวถึงการเลี้ยงปลาในไร่นาสวนผสมไว้สรุปได้ว่า เป็นการเลี้ยงแบบรวมโดยไม่พื้พื้กันมากนัก ไม่มีการให้อาหารสมทบอาหารจากธรรมชาติที่เป็นใบไม้ ผลไม้ และผักต่าง ๆ ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการเลี้ยงปลา ดังนี้

1.1 การสร้างบ่อ สถานที่เลี้ยงปลาที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง หากสถานที่นั้นเหมาะสมก็จะทำให้การเลี้ยงปลาประสบความสำเร็จได้มาก ดังที่ กลุ่มเกษตรกรสัญจร² ได้กล่าวถึงสถานที่เลี้ยงปลาไว้สรุปได้ว่า บ่อเลี้ยงปลาต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งลักษณะของบ่อจะต้องใกล้แหล่งน้ำ มีขนาดและความลึกเหมาะสมและมีที่ระบายน้ำเข้าออกเพื่อสะดวกในการจับปลา และเปลี่ยนน้ำในบ่อ ส่วน วิมล พฤกษากร³ สามีนของน้อม พฤกษากร ได้กล่าวถึงการเลี้ยงปลาไว้สรุปได้ว่า การเลี้ยงปลาของน้อม พฤกษากร ใช้ร่องสวนเป็นบ่อเลี้ยงปลาได้เป็นอย่างดี เนื่องจากแปลงเกษตรอยู่ใกล้ลำคลองจึงสามารถระบายน้ำได้ดี และมีขนาดความกว้างลึกที่เหมาะสม

1.2 การคัดเลือกพันธุ์ พันธุ์ปลาที่เลี้ยงควรจะเป็นปลาที่เลี้ยงง่าย โตเร็ว มีลูกดก มีความอดทน เนื้อมีรสดี และมีผู้นิยมบริโภค ดังที่ คง คงนวล⁴ บิดาของน้อม พฤกษากร ได้กล่าวถึงพันธุ์ปลาที่เลี้ยงในร่องสวนไว้สรุปได้ว่า ปลาที่เลี้ยงเป็นพันธุ์ที่หาได้ง่ายและมีความอดทนสูง พันธุ์ปลาที่เลี้ยง เช่น ปลาหมอไทย ปลาดุกอุย ปลาลาด ปลาแขยง ปลาไน ปลานิล ปลาสะบ้า ปลาตะเพียน ปลาสวาย ปลาจีน และปลาช่อน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน⁵ ได้กล่าวถึงการเลี้ยงปลาในร่องสวนของน้อม พฤกษากร ไว้สรุปได้ว่า น้อม พฤกษากร ได้เลี้ยงปลาไว้ในร่องสวนโดยเลี้ยงรวมกันตามธรรมชาติ ได้แก่ ปลานิล ปลาไน ปลาสวาย ปลาดุก ปลาช่อน และปลาอistik โดยคัดเลือกพันธุ์ปลาที่เป็นปลาถิ่นพื้น ซึ่งปลาเหล่านี้จะอยู่ร่วมกันได้โดยไม่กินกันเอง

¹น้อม พฤกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

²กลุ่มเกษตรกรสัญจร (นามแฝง). เล่มเดิม. หน้า 9.

³วิมล พฤกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

⁴คง คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

⁵สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน. ประวัติและผลงานเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม. ม.ป.ป. หน้า 7.

1.3 การบำรุงรักษา การเลี้ยงปลาแบบธรรมชาติไม่นิยมให้อาหารสมทบแก่ปลา นอกจากอาหารที่เป็นธรรมชาติเท่านั้น ดังที่ วิมล พุกขากร¹ สามีนของน้อม พุกขากร ได้กล่าวถึงการบำรุงรักษาและการให้อาหารปลาไว้สรุปได้ว่า การเลี้ยงปลาในร่องสวนจะปล่อยตามธรรมชาติ อาหารของปลาจะมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น จุลินทรีย์ ตะไคร่น้ำ ไรน้ำ แหน สาหร่าย แมลง หนอน ไข่เดือน ตัวปลวก เป็นต้น แต่ในบางครั้งจะให้อาหารสมทบเพิ่มเติมจากกากมะพร้าว ข้าวสุก ผัก และผลไม้ที่เสีย เช่น บวบ แตงกวา กะหล่ำปลี แตงโม คื่นห้าน้ำ ผักกาดเขียวปลี ละมุด ฝรั่ง กล้วย เป็นต้น

2. รายได้จากปลา

การทำไร่นาสวนผสมโดยการขุดพื้นที่เป็นร่องสวน เพื่อใช้เลี้ยงปลาแบบธรรมชาตินั้น ได้ให้ผลผลิตตอบแทนตามสมควร ดังที่ น้อม พุกขากร² ได้กล่าวถึงผลผลิตจากการเลี้ยงปลาไว้สรุปได้ว่า ได้เลี้ยงปลาไว้ในร่องสวน ได้แก่ ปลาหมอไทย ปลาคูกอุย ปลาช่อน ปลาแขยง ปลาไน ปลานิล ปลาตะเพียน ปลาสร้อย ปลาช่อน ปลาจีน และปลาช่อน ทำให้มีรายได้จากปลาเฉลี่ยปีละ 15,000 บาท

การจัดการ

การดำรงชีวิตของมนุษย์ต้องอาศัยปัจจัยสี่ ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และ ยารักษาโรค เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต ในสมัยโบราณมนุษย์อาศัยปัจจัยพื้นฐานดังกล่าวที่มีอยู่ตามธรรมชาติอย่างสมบูรณ์ ต่อมาสังคมเจริญขึ้นมนุษย์จึงมีกิจกรรมเพื่อพัฒนาและเพิ่มพูนผลผลิตให้มากขึ้นตามความต้องการของประชากร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการจัดการด้านกิจกรรมการผลิต เพื่อสนองความต้องการของสมาชิกในสังคมได้อย่างเพียงพอ ดังที่ พิมลจารย์ นามวัฒน์ และ กิติ ตยัคคานนท์³ ได้กล่าวถึงการจัดการไว้สรุปได้ว่า การจัดการเป็นกระบวนการกิจกรรมหรือการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปตามแนวทางที่ตั้งไว้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ

¹วิมล พุกขากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

²น้อม พุกขากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

³พิมลจารย์ นามวัฒน์ และ กิติ ตยัคคานนท์. เอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและการจัดการหน่วยที่ 1-8. 2534. หน้า 5.

ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ส่วน น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงการจัดการไว้สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์หลักของการจัดการไร่นาสวนผสมมี 5 ประการ คือ การมุ่งเน้นกำไรสูงสุดและให้มีรายได้อย่างต่อเนื่อง การวางแผนงบประมาณการผลิต การลงทุนที่คุ้มค่า การลดต้นทุนการผลิต และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงได้ใช้การจัดการที่ดีและถูกต้อง จนทำให้การดำเนินงานด้านการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมประสบผลสำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยเน้นการจัดการ 5 ด้าน คือ ด้านที่ดิน ทน แรงงาน เทคโนโลยี และตลาด ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ที่ดิน

ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันที่ดินนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อเกษตรกร ดังที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช² ได้กล่าวถึงที่ดินไว้สรุปได้ว่า จากอดีตจนถึงปัจจุบันจะเห็นได้ว่าเกษตรกรมีปัญหากับที่ดินเป็นจำนวนมาก เช่น ต้องเช่าที่ดินทำกิน ที่ดินไม่มีความอุดมสมบูรณ์ การบุกรุกทำลายป่า และไม่มีที่ดินทำกิน การที่เกษตรกรไม่มีที่ดินเป็นของตนเองย่อมเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพทางเกษตรหลายอย่าง เช่น ไม่กล้าลงทุนก่อสร้างอาคารบ้านพักและอย่างอื่นที่มีลักษณะถาวร อาทิ คอกปศุสัตว์ โรงเก็บเครื่องมือท่อนแรง เกษตรกรไม่กล้าเสี่ยงในการลงทุนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเกษตร เช่น การปรับพื้นที่ การทำคูคลองส่งระบายน้ำ ทั้งนี้เพราะเป็นการลงทุนที่สูง ตลอดจนต้องกำหนดชนิดของพืชที่จะปลูก เช่น ปลูกพืชล้มลุกที่มีอายุสั้น เนื่องจาก การปลูกพืชอายุยืนอาจหมดสัญญาเช่าเสียก่อนที่จะได้ผลคุ้มค่า เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการใช้ที่ดินทำกินไม่ตรงกับคุณสมบัติของดิน การใช้แรงงาน ไม่มีประสิทธิภาพ การลงทุนไม่เหมาะสมกับการผลิตแบบธุรกิจ เพราะมีปัญหาในการปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ ในที่สุดผลิตผลก็มีคุณภาพต่ำ ซึ่งทำให้เกษตรกรมีรายได้น้อยในที่สุด

การจัดการด้านที่ดินในระยะแรก ๆ ของน้อม พุกษากร มีปัญหามากเพราะยังไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง ดังที่ วิมล พุกษากร³ สามีของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงที่ดินไว้สรุปได้ว่า ใน

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

²มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาการเกษตร หน่วยที่ 1-8. 2532. หน้า 10.

³วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

ตอนแรกไม่มีที่ดินเป็นของตนเองต้องอาศัยอยู่กับพ่อแม่ และไปขายของอยู่ที่จังหวัดพังงาโดยสามีทำงานเหมืองแร่ จนกระทั่งเก็บเงินได้ก้อนหนึ่งจึงกลับมาซื้อที่ดินที่ตำบลพางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง 1 แปลง จำนวน 7 ไร่เศษ เพื่อทำนา แต่ปรากฏว่าขาดทุน จึงกลับไปทำงานที่จังหวัดพังงาพร้อมกับสามีอีก หลังจากนั้นจึงกลับบ้านที่ตำบลพางตุงอีกครั้ง และซื้อที่ดินที่ติดกับแปลงเดิมเพิ่มอีก 8 ไร่ รวมมีที่ดินทำกินทั้งหมด 15 ไร่เศษ โดยตั้งใจจะทำนาอีกครั้งแต่ก็ต้องประสบกับความขาดทุนอีก เนื่องจากได้ผลผลิตน้อย ต้นทุนสูง และข้าวราคาตกต่ำ

หลังจากประสบความขาดทุนจากการทำนาถึง 2 ครั้ง จึงทำให้น้อม พุกษากร มีแนวคิดที่จะประกอบอาชีพแบบไร่นาสวนผสม และพัฒนาที่ดิน ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงการเปลี่ยนสภาพที่ดินไว้สรุปได้ว่า หลังจากทำนาไม่ประสบผลสำเร็จจึงเปลี่ยนมาทำอาชีพแบบไร่นาสวนผสม เนื่องจากที่ดิน 15 ไร่เศษ อยู่ใกล้ลำคลองจึงลงทุนขุดที่นาพัฒนาเป็นร่องสวนจนชาวบ้านแถบนั้นคิดว่าเป็นบ้าไปแล้วมีที่นาอยู่ดี ๆ กลับขุดนาให้เป็นร่องสวน

การเปลี่ยนที่นาเป็นร่องสวนนับเป็นเกษตรกรรายแรก ที่กล้าทำในสิ่งที่แปลกใหม่ในสายตาของชาวบ้านแถบนั้น แต่น้อม พุกษากร ก็ไม่ได้สนใจยังคงพัฒนาที่ดินของตนต่อไปควบคู่กับการหมุนเวียนปลูกผักและผลไม้ ดังที่ คง คงนวล² บิดาของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการปรับปรุงสภาพดินไว้สรุปได้ว่า สภาพของดินในตอนแรก ๆ มีปัญหาจากความไม่สม่ำเสมอของที่ดิน มีความลาดเทเป็นช่วง ๆ และปัญหาดินเสื่อมสภาพ ดังนั้นจึงต้องปรับปรุงและพัฒนาดินกันเป็นอย่างมาก ทั้งในด้านความเหมาะสมในการปลูกพืช และความอุดมสมบูรณ์ของดิน จนกระทั่งกลายมาเป็นไร่นาสวนผสมที่สมบูรณ์แบบดังที่เห็นในปัจจุบัน

ส่วน วิมล พุกษากร³ สามีของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงที่ดินไว้สรุปได้ว่า หลังจากประสบความสำเร็จในการปรับพื้นที่นาเป็นร่องสวนแบบไร่นาสวนผสม จำนวน 15 ไร่เศษ ที่ตำบลพางตุงแล้ว ในปี พ.ศ. 2540 ได้ขยายพื้นที่ปลูกไปยังตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยซื้อพื้นที่ประมาณ 33 ไร่ และได้ขุดทำเป็นไร่นาสวนผสมแบบร่องสวนอีกแปลง

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2543.

²คง คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2543.

³วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2543.

จึงกล่าวได้ว่า น้อม พุกษากร เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มในการจัดการที่ดินเพื่อการเกษตรแบบไร้นาสวนผสมจนประสบความสำเร็จได้เป็นอย่างดี เพราะผลผลิตต่อหน่วยพื้นที่เปรียบเทียบกับผลผลิตของเกษตรกรรายอื่นแล้วปรากฏว่า ได้ผลผลิตสูงกว่าเกษตรกรข้างเคียง เนื่องจากมีความตั้งใจในการจัดการที่ดินอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 12 และตาราง 13

ตาราง 12 แสดงแผนการใช้ที่ดินเพื่อการหมุนเวียนปลูกพืชในรอบ 1 ปี ของน้อม พุกษากร
จำแนกตามกิจกรรมการปลูก

กิจกรรมการปลูก	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
บวบ												
แตงกวา												
กะหล่ำปลี												
แตงโม												
คะน้า												
ผักกาดเขียวปลี												
ละมุด												
ฝรั่ง												
มะกอก												
มะพร้าวน้ำหอม												
กล้วย												

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 12 แสดงให้เห็นว่า น้อม พุกษากร มีการวางแผนในการจัดการด้านที่ดินได้เป็นอย่างดีและมีระบบ คือ การใช้ระบบการปลูกพืชหมุนเวียนเพื่อการใช้ประโยชน์จากที่ดินคุ้มค่า ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรไว้สรุปได้ว่า ในรอบ 1 ปี จะปลูกพืชผักหมุนเวียนกันไป เฉลี่ยปีละ 2-3 รุ่น และมีการปรับปรุงรักษาดินโดยการพักดินในบางช่วงควบคู่ไปกับการใช้ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก หรือปุ๋ยขาว

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2543.

ตาราง 13 แสดงจำนวนของที่ดินที่ใช้สำหรับปลูกพืชชนิดต่าง ๆ จำแนกตามกิจกรรมการปลูก

กิจกรรมการปลูก	จำนวนพื้นที่ปลูก
บวบ	11 ไร่
แตงกวา	11 ไร่
กะหล่ำปลี	11 ไร่
แตงโม	25 ไร่
คะน้า	11 ไร่
ผักกาดเขียวปลี	11 ไร่
ละมุด	300 ต้น
ฝรั่ง	140 ต้น
มะกอก	80 ต้น
มะพร้าวน้ำหอม	60 ต้น
กล้วย	400 ต้น

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 13 แสดงให้เห็นว่า น้อม พุกษากร มีการวางแผนในการจัดการด้านที่ดินได้เป็นอย่างดี มีระบบ และเกิดประโยชน์สูงสุด ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงการวางแผนในการจัดการด้านที่ดินไว้สรุปได้ว่า การปลูกพืชผักจะใช้พื้นที่เดียวกันปลูกหมุนเวียนกันไป ส่วนไม้ผลจะปลูกตามร่องสวนและคันดินสลับกันไป

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนาสูง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2543.

2. ทุน

ทุนเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ดังที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช¹ ได้กล่าวถึงเรื่องทุนไว้สรุปได้ว่า ทุนเป็นปัจจัยที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน ทุนบางชนิดมีไว้เพื่อจัดให้ได้มาซึ่งปัจจัยการผลิตต่าง ๆ มาใช้ในงาน ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท คือ ทุนคงที่ ได้แก่ โรงงาน ร้านค้า เครื่องจักร และทุนหมุนเวียน ได้แก่ ค่าวัตถุดิบ ค่าแรงงาน ค่าขนส่ง ค่าน้ำมัน เชื้อเพลิง ส่วน น้อม พฤชากร² ได้กล่าวถึงการจัดการทุนไว้สรุปได้ว่า เงินทุนในการทำไร่นาสวนผสมในระยะแรกมีจำนวนการลงทุนค่อนข้างสูง เช่น การปรับสภาพพื้นที่ปลูกพืช การขุดร่องสวน เพื่อสร้างแหล่งน้ำ การสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์การเกษตร ตลอดจนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในระยะแรกของการผลิต ซึ่งแหล่งเงินทุนในการดำเนินงานกิจกรรมไร่นาสวนผสม ได้จากการกู้ธนาคารเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และเงินทุนของตนเองที่มีอยู่ ซึ่งได้ตระหนักถึงการวางแผนค่าใช้จ่ายและผลตอบแทนในลักษณะเงินสดของไร่นาสวนผสม การชำระเงินคืนแก่ธนาคารทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย โดยจะส่งคืนให้ธนาคารหลังจากขายผลผลิตได้ มีกำหนดส่งคืนธนาคารปีละครั้ง ซึ่งต้องได้พิจารณาถึงเงินทุนที่จะต้องใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน เช่น เงินทุนสำหรับการดำรงชีวิตในครัวเรือน ทั้งด้านอุปโภคและบริโภค เงินทุนสำหรับค่าใช้จ่ายทั่วไปในการดำเนินการ เงินทุนสำหรับด้านการลงทุนในการผลิตกิจกรรมต่อไป เงินทุนสำหรับสำรองหรือเก็บออมเพื่ออนาคต เป็นต้น ส่วน วิมล พฤชากร³ สามีของน้อม พฤชากร ได้กล่าวถึงการจัดการทุนไว้สรุปได้ว่า จะต้องมีการทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายไว้อย่างชัดเจน เพื่อการวางแผนที่ดีเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินการต่อไป

จึงกล่าวได้ว่า น้อม พฤชากร มีการจัดการด้านทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จนส่งผลให้การประกอบอาชีพการเกษตรก้าวหน้าขึ้นไปเป็นลำดับ จนกระทั่งมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีบ้าน มีรถยนต์ มีการซื้อที่ดินเพิ่มเติมอีก 33 ไร่ ที่หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมโดนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง อีกทั้งยังส่งให้ลูกเรียนในระดับสูงได้ ความเป็นอยู่ในครอบครัวนับว่าดีมากหากเทียบกับในอดีต การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของน้อม พฤชากร และครอบครัว มาจากความอดทนและการจัดการด้านทุนที่ดีมาโดยตลอด ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 14

¹มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาการเกษตร หน่วยที่ 1-8. 2532. หน้า 11.

²น้อม พฤชากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2543.

³วิมล พฤชากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2543.

ตาราง 14 แสดงการจัดสรรทุนของน้อม พุกษากร ประจำปี พ.ศ. 2542 จำแนกตามกิจกรรมการปลูกพืช

กิจกรรมการปลูก	ทุน / บาท
ละมุด	4,000
ฝรั่ง	5,500
มะกอก	1,200
มะพร้าวน้ำหอม	1,100
กล้วย	5,500
บวบ	11,000
แตงกวา	60,000
กะหล่ำปลี	14,500
แตงโม	33,000
คะน้า	15,000
ผักกาดเขียวปลี	11,000
รวม	161,800

ที่มา : จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรไร่นาสวนผสมเชิงการค้า หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง

ตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า น้อม พุกษากร มีการจัดการด้านทุนเป็นอย่างดี มีระบบ และบันทึกไว้ชัดเจน ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงการจัดการด้านทุนไว้สรุปได้ว่า การลงทุนแต่ละครั้งจะมีการจดบันทึกไว้ในบัญชี ทั้งนี้เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนการปลูกและการตลาดในปีต่อไป

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2543.

3. แรงงาน

แรงงานเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า ดังนั้นการจัดการด้านแรงงานจึงเป็นปัจจัยที่ต้องคำนึงถึงด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคเกษตรกรรม ถ้าหากแรงงานมีคุณภาพและมีความสามารถในการทำงานสูง ก็ย่อมส่งผลให้มีกำลังการผลิตสูงและมีประสิทธิภาพด้วย ดังที่ น้อม พุกขากกร¹ ได้กล่าวถึงการจัดการแรงงานไว้สรุปได้ว่า แรงงานที่ใช้ในการทำไร่นาสวนผสมมีแรงงานในครอบครัว 4 คนทำเป็นประจำ และแรงงานจ้างอีกประมาณ 5 - 10 คนต่อวัน ขึ้นอยู่กับฤดูกาล ดังนั้นแรงงานที่ทำจึงมีทั้งแรงงานในครอบครัว เครือญาติ และบุคคลภายนอก ซึ่งทุกคนล้วนมีความชำนาญ เพราะทำงานร่วมกันมาหลายปี ซึ่งสอดคล้องกับที่ ห้วย คงนวล² มารดาของน้อม พุกขากกร ได้กล่าวถึงแรงงานไว้ทำนองเดียวกันสรุปได้ว่า แรงงานที่ทำงานในไร่สวนผสมในระยะแรกก็ทำได้ไม่ดีเพราะไม่มีความชำนาญ แต่นาน ๆ เข้าก็สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ได้เป็นอย่างดี ตลอดจนมีการถ่ายทอดการทำงานให้ทุกอย่างโดยไม่หวงวิชา จนแรงงานทุกคนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับเงินค่าจ้างนั้นจ่ายให้วันละ 150 บาทต่อวัน ซึ่งส่วนใหญ่จ่ายสัปดาห์ละครั้ง แต่ในกรณีพิเศษหากลูกจ้างมีความจำเป็นก็จ่ายค่าแรงให้ไปก่อน

การจัดการด้านแรงงานของน้อม พุกขากกร ได้สนับสนุนให้มีการจ้างงานและจ่ายผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า ปัญหาการขาดแคลนแรงงานก็ไม่เกิดขึ้น ถือเป็นการกระจายรายได้แก่กลุ่มเกษตรกรข้างเคียงได้เป็นอย่างดี ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 15

ตาราง 15 แสดงการจัดการด้านแรงงานและค่าตอบแทนการจ้างงานของน้อม พุกขากกร จำแนกตามประเภทของแรงงาน

ประเภทของแรงงาน	จำนวน / คน	ค่าตอบแทน / วัน
คนในครอบครัว	4	-
คนงานที่เป็นลูกจ้าง	5 - 10	120 - 150

ที่มา : บัญชีการจ้างงานของน้อม พุกขากกร

¹น้อม พุกขากกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2543.

²ห้วย คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2543.

ตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า น้อม พุกขากกร มีการจัดการด้านแรงงานอย่างมีระบบ ดังที่ น้อม พุกขากกร¹ ได้กล่าวถึงการจัดการด้านแรงงานไว้สรุปได้ว่า แรงงานมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน เพราะหากขาดแคลนแรงงานแล้วก็จะทำให้การทำงานเกิดปัญหาทันที แรงงานที่ใช้ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมนั้นมีอยู่ 2 ประเภท คือ แรงงานที่เป็นคนในครอบครัว จะไม่จ่ายค่าแรงเป็นรายวันแต่จะได้จากส่วนแบ่งของกำไร และแรงงานที่เป็นคนงานจ้าง ซึ่งจ่ายค่าแรงเป็นรายวัน โดยให้คนงานเบิกค่าแรง 7 วันหรือ 15 วันต่อครั้ง ขึ้นอยู่กับความต้องการของคนงาน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการจ่ายค่าจ้างจะต้องเที่ยงตรงและยุติธรรม

4. เทคโนโลยี

เทคโนโลยีเป็นวิธีการหรือเทคนิคใหม่ ๆ ที่นำมาใช้เพื่อการดำเนินงานด้านการเกษตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้เกษตรกรรมมีผลผลิตและกำไรเพิ่มขึ้น ดังนั้นในปัจจุบันจึงมีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้อย่างกว้างขวาง เพื่อปรับปรุงการดำเนินงานด้านการเกษตรของเกษตรกรให้มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น ดังที่ วิมล พุกขากกร² สามีน้อม พุกขากกร ได้กล่าวถึงการจัดการด้านเทคโนโลยีไว้สรุปได้ว่า ตั้งแต่เริ่มแรกที่ทำไร่นาสวนผสมได้นำเอาวิทยาการใหม่ ๆ มาประยุกต์ปฏิบัติให้เหมาะสมและได้ผลดี เช่น การใช้พืชและสัตว์พันธุ์ใหม่ที่ให้ผลผลิตสูง การใช้ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชชนิดใหม่ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มีกรรมวิธีการผลิตแบบใหม่ ๆ และนำเครื่องจักรกลมาใช้ในการผลิต เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นสิ่งที่เป็ความรู้ใหม่แก่กลุ่มเกษตรกรและเป็นสิ่งที่จะช่วยให้การผลิตได้ผลดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ แต่การนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ให้ได้ผลดีก็ต้องประสบปัญหาบางประการ กล่าวคือระบบการเกษตรของไทยมีความแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ และในขณะเดียวกันตัวเกษตรกรเองก็มีความแตกต่างกันไปตามสภาพภูมิหลังอุปนิสัย พื้นฐานความรู้ ประสบการณ์และทักษะ ความต้องการ และพฤติกรรมอื่น ๆ ทำให้ผู้มีหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรตัดสินใจยากว่า ความรู้ประเภทใดควรกำหนดให้กับเกษตรกรกลุ่มไหนและแหล่งไหน หรือมีเกษตรกรกลุ่มไหนจะพร้อมรับวิทยาการอย่างไรเพื่อให้ตรงกับเป้าประสงค์ของกันและกัน

¹น้อม พุกขากกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกขากกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2543.

การนำเอาเครื่องจักรกลมาใช้ในการเกษตรนั้น ถือได้ว่าน้อม พุกษากร เป็นเกษตรกรผู้นำที่ได้รับเริ่มนำเครื่องจักรกลมาใช้ในการเกษตร ดังที่ ปรีชา หนูชู¹ อาจารย์แผนกช่างไฟฟ้ากำลัง วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง ได้กล่าวถึงการใช้เครื่องจักรกลเพื่อการเกษตรของน้อม พุกษากร ไว้สรุปได้ว่า น้อม พุกษากร เป็นเกษตรกรระดับผู้นำที่ได้นำเอาเครื่องจักรกลและอุปกรณ์ที่หลากหลายมาใช้ในการทำไร่นาสวนผสม เช่น เครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องรถยนต์ดีเซล เรือร่อนน้ำ เครื่องพ่นยาฆ่าแมลง รถไถนาขนาดเล็ก เครื่องล้างผลละมุด เป็นต้น

นอกจากนี้ น้อม พุกษากร ยังได้ถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีไปยังเกษตรกรและผู้สนใจต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอโดยมิได้ปิดกั้นแต่ประการใด ดังที่ วิมล พุกษากร² สามีของน้อม พุกษากร ได้กล่าวถึงการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีของน้อม พุกษากร ไว้สรุปได้ว่า นอกจากการเกษตรของตนเองแล้วยังได้เป็นวิทยากรบรรยายให้ความรู้แก่นักเรียน ผู้สนใจทั่วไป และเกษตรกรด้วยกันที่เดินทางมาดูงาน และยังได้ใช้บ้านของตนเองตั้งเป็นที่ทำการ "จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ไร่นาสวนผสมเชิงการค้า หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง" ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารด้านการเกษตรแก่เกษตรกรทั่วไป โดยมีนายกฤษฎชนม์ เทพเกลี้ยง เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ซึ่งมีแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 16

ตาราง 16 แสดงแผนการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยี ณ จุดสาธิตที่ 9 เรื่อง ไร่นาสวนผสม บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

ครั้งที่	วัน / เดือน / ปี	ประเด็นถ่ายทอด	เกษตรกร	เทคนิคการถ่ายทอด
1	พฤษภาคม 2543	ปรับปรุงระบบการให้น้ำ	30 คน	บรรยาย / ทัศนศึกษา
2	สิงหาคม 2543	การตัดแต่งกิ่ง	20 คน	บรรยาย / สาธิต
3	พฤศจิกายน 2543	ปรับปรุงคุณภาพผลผลิต	20 คน	บรรยาย / ทัศนศึกษา

ที่มา : จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรไร่นาสวนผสมเชิงการค้า หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

¹ปรีชา หนูชู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 120 หมู่ที่ 4 ตำบลแพรงหา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2543.

²วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2543.

ตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า น้อม พุกษากร ได้อุทิศตนทุ่มเทร่างกายและกำลังทรัพย์ เพื่อเผยแพร่ความรู้และเทคโนโลยีทางการเกษตรแก่กลุ่มเกษตรกรในท้องถิ่นอย่างเต็มความสามารถ ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงการจัดการด้านเทคโนโลยีไว้สรุปได้ว่า ในปี พ.ศ. 2543 มีแผนการถ่ายทอดเทคโนโลยี 3 โครงการ โดยมีกลุ่มเกษตรกรเป้าหมาย จำนวน 70 คน และนอกจากนี้ ยังได้ไปบรรยายตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้และเทคโนโลยีแก่นักเรียน นักศึกษา กลุ่มเกษตรกร และผู้สนใจทั้งจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน ไม่ต่ำกว่า 20 ครั้ง

5. การตลาด

เนื่องจากสินค้าเกษตรส่วนใหญ่จะผลิตโดยเกษตรกรรายย่อย ซึ่งอยู่ห่างไกลจากแหล่งผู้บริโภคจึงทำให้เกิดกลไกทางการตลาดขึ้น ดังที่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช¹ ได้กล่าวถึงการตลาดไว้สรุปได้ว่า การผลิตและการบริโภคของสินค้าเกษตรโดยทั่วไปจะเกิดขึ้นต่างสถานที่ต่างเวลา และต่างบุคคล ฉะนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องมีการเก็บรวบรวมสินค้าเกษตร ณ แหล่งหรือระดับการผลิตแล้วส่งไปตามวิธีการตลาด คือการเคลื่อนที่จากสถานที่หนึ่งไปอีกสถานที่หนึ่งหรือจากตลาดหนึ่งไปอีกตลาดหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีการแปรรูปหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับลักษณะทางกายภาพของสินค้านั้น ส่วน วิมล พุกษากร² สามีของน้อม พุกษากรได้กล่าวถึงการจัดการด้านการตลาดไว้สรุปได้ว่า เริ่มในระยะแรกนั้นน้อม พุกษากร จะเป็นผู้หาตลาดเองโดยการนำผลผลิตไปขายด้วยตนเอง เช่น ตลาดปากคลอง ตลาดควนขนุน ตลาดพัทลุง ตลาดสงขลา เป็นต้น ต่อมาได้กำหนดราคาแล้วให้แม่ค้านำผลผลิตไปขายโดยจะแบ่งกำไรให้แม่ค้ากิโลกรัมละ 1 บาท และในช่วงปี พ.ศ. 2538 เห็นว่าหากไปขายเองหรือแบ่งกำไรให้แม่ค้าก็จะทำให้เสียเวลาและมีปัญหาเรื่องผลผลิตเหลือมาก เพราะแม่ค้าไม่พยายามที่จะขายผลผลิตให้ จึงได้ปรับกลยุทธ์ในการเปิดตลาดจำหน่ายสินค้าการเกษตรใหม่ โดยได้ติดต่อกับแม่ค้าให้มารับซื้อผลผลิตไปจำหน่ายเอง ด้วยเหตุผลที่ผลผลิตทุกชนิดมีคุณภาพ และได้คัดเกรดก่อนส่งให้กับแม่ค้า จนเป็นที่ยอมรับของแม่ค้าและเป็นที่ต้องการของตลาด ทำให้สามารถเปิดตลาดได้ในเวลาต่อมา และช่วงปี พ.ศ. 2539 จนถึงปัจจุบันนี้

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2543.

²มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, เอกสารการสอนชุดวิชาตลาดสินค้าเกษตรกรรมกับเศรษฐกิจไทย หน่วยที่ 8-15. 2533. หน้า 6.

³วิมล พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2543.

จะมีแม่ค้าประจำไปรับซื้อผลผลิตถึงสวน เพื่อนำไปจำหน่ายในตลาดภายในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดใกล้เคียง และมีการส่งไปจำหน่ายยังประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์อีกด้วย แม่ค้าที่มาซื้อผลผลิตส่วนใหญ่จะชำระด้วยเงินสด แต่ก็มีบางครั้งที่ซื้อเป็นเงินเชื่อเพราะซื้อขายกันมานานจนทำให้เกิดความเชื่อใจกันมาก ต่อมาได้มีเกษตรกรรายอื่นนำผลผลิตการเกษตรมาฝากขายด้วย จึงกลายเป็นที่รวมผลผลิตการเกษตรเพื่อจำหน่ายให้กับแม่ค้าที่มารับซื้อต่อไป โดยทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานและจัดการติดต่อแม่ค้าให้มาซื้อผลผลิตของเกษตรกรรายอื่นไปพร้อม ๆ กันด้วย แต่มีปัญหาเนื่องจากเกษตรกรบางคนไม่ได้มีการคัดเกรดหรือไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของผลผลิตมากนัก ทำให้แม่ค้าที่รับซื้อไปมีปัญหาในการขายส่งและขายปลีก นอกจากนี้ผลผลิตทุกชนิดของน้อม พุกษากร จะมีการแยกเกรดและแยกขนาด แล้วจึงบรรจุหีบห่อเป็นอย่างดี โดยใช้ตะกร้าหรือถุงพลาสติกเพื่อสะดวกของแม่ค้าในการขนส่งต่อไป

นอกจากนี้น้อม พุกษากร ได้จัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายไว้อย่างชัดเจน ทั้งนี้เพื่อนำมาประกอบในการวางแผนด้านการผลิตและการจัดการด้านการตลาดต่อไป ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงการทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายไว้สรุปได้ว่า ได้จัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542 ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนปลูกผลไม้ พืชผัก และการจัดการด้านการตลาดต่อไป ดังรายละเอียดปรากฏในตาราง 17

ตาราง 17 แสดงบัญชีรายรับ - รายจ่าย ประจำปีของน้อม พุกษากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542

ปี	รายได้ของผลผลิตทั้งหมด	รายจ่ายทั้งหมด	กำไร
2538	546,265	188,000	358,265
2539	361,317	57,000	304,317
2540	321,260	93,000	228,260
2541	1,175,841	329,500	846,341
2542	648,200	77,600	570,600

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2543.

ตาราง 17 แสดงให้เห็นว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2542 น้อม พุกษากร มีกำไรจากการทำไร่นาสวนผสมมาตลอด โดยในปี พ.ศ. 2541 มีกำไรสูงสุด คือ มีกำไรเป็นเงิน 846,341 บาท และในปี พ.ศ. 2540 มีกำไรต่ำสุด คือ มีกำไรเป็นเงิน 228,260 บาท เนื่องจากในปี พ.ศ. 2540 ประสบกับภาวะฝนตกหนักและเกิดน้ำท่วม ดังที่ น้อม พุกษากร¹ ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้ในปี พ.ศ. 2540 มีกำไรน้อยไว้สรุปได้ว่า ในปี พ.ศ. 2540 มีฝนตกหลังฤดูตกหนักทั่วภาคใต้จนทำให้เกิดน้ำท่วมในช่วงเดือนมีนาคม - เมษายน ซึ่งเป็นช่วงที่ผลผลิตทางการเกษตรกำลังจะเก็บเกี่ยวได้พอดี จึงทำให้ผลผลิตเหล่านั้นเสียหาย รายได้จึงลดลง จนเกษตรกรบางรายถึงกับเลิกทำการเกษตรไปเลยก็มี

¹น้อม พุกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2543.

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

การศึกษาเรื่อง "ศึกษาชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษกร ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง" ผู้วิจัยได้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า และวิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าไว้ดังนี้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษกร โดยจำแนกประเด็นดังต่อไปนี้

1. ชีวประวัติ
2. ผลงานด้านการเกษตร

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตด้านข้อมูล การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลดังต่อไปนี้
 - 1.1 ข้อมูลจากเอกสาร เป็นข้อมูลที่ได้จากเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของ น้อม พุกษกร เช่น เอกสารเกี่ยวกับชีวิตและผลงานที่หน่วยงานต่าง ๆ จัดทำขึ้น เอกสารเกี่ยวกับแผนการปลูกพืช เอกสารเกี่ยวกับบัญชีรายได้จากการจำหน่ายผลิตผล เป็นต้น
 - 1.2 ข้อมูลจากภาคสนาม เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์และสังเกต การสังเกตจะสังเกตจากการประกอบอาชีพการเกษตรและผลผลิตที่ได้ ส่วนการสัมภาษณ์จะสัมภาษณ์บุคคลในครอบครัว ญาติ เจ้าหน้าที่หน่วยงานราชการ และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือมีความรู้เกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของ น้อม พุกษกร
2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหาไว้ดังนี้
 - 2.1 ชีวประวัติของ น้อม พุกษกร ผู้วิจัยจะศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้
 - 2.1.1 ซากำเนิด
 - 2.1.2 การศึกษา
 - 2.1.3 ชีวิตครอบครัว

2.1.4 อาชีพและผลงานด้านการเกษตร

2.1.5 เกียรติคุณที่ได้รับ

2.2 ผลงานด้านการเกษตรของน้อม พฤกษากร ผู้วิจัยจะศึกษาวิธีการและการจัดการผลงานด้านการเกษตรในประเด็นดังต่อไปนี้

2.2.1 การปลูกไม้ผล

2.2.2 การปลูกพืชผัก

2.2.3 การเลี้ยงปลา

2.2.4 การจัดการ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าดังต่อไปนี้

1. ขั้นสำรวจและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยการสำรวจและศึกษาเอกสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากแหล่งเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นความรู้พื้นฐาน ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะช่วยให้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบความคิดในการศึกษา และใช้ประกอบการเขียนเค้าโครงวิจัย

2. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษา โดยใช้วิธีการดังต่อไปนี้

2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ที่เกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พฤกษากร

2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การสังเกต และถ่ายภาพประกอบ ในการสังเกตจะใช้วิธีจดบันทึก ส่วนการสัมภาษณ์จะใช้วิธีการบันทึกลงในแถบเสียง และ / หรือจดบันทึกตามความเหมาะสม โดยสัมภาษณ์บุคคลดังต่อไปนี้

2.2.1 บุคคลในครอบครัวทุกคน

2.2.2 ญาติพี่น้อง จำนวนไม่น้อยกว่า 3 คน

2.2.3 ผู้นำในท้องถิ่น จำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน

2.2.4 เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ จำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน

2.2.5 บุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่น้อยกว่า 10 คน

3. ขั้นตอนการจัดกระทำกับข้อมูล

3.1 นำข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ มาศึกษาอย่างละเอียดและจัดหมวดหมู่ตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตมาสรุปสาระสำคัญและจัดหมวดหมู่ตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.3 นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งได้บันทึกไว้ในแถบบันทึกเสียง มาถอดความโดยสรุปสาระสำคัญตามขอบเขตด้านเนื้อหา

3.4 นำข้อมูลตามข้อ 3.1 ข้อ 3.2 และข้อ 3.3 มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และเก็บข้อมูลเสริมในส่วนที่ไม่สมบูรณ์ให้ได้เนื้อหาตรงตามขอบเขตด้านเนื้อหาที่กำหนดไว้

3.5 นำข้อมูลที่ได้ตามข้อ 3.1 ข้อ 3.2 ข้อ 3.3 และข้อ 3.4 มาวิเคราะห์ตามขอบเขตเนื้อหา

4. ชี้นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยเสนอผลการศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีตารางประกอบบางตอนและภาพประกอบ

สรุปผล

ผลจากการศึกษาชีวิตประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พฤกษากร ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. ชีวิตประวัติของน้อม พฤกษากร

1.1 ชาตกำเนิด น้อม พฤกษากร หรือเดิมชื่อ น้อม คงนวล เกิดเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ที่บ้านปากคลองเก่า บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง บิดาชื่อ นายคง คงนวล มารดาชื่อ นางห้วย คงนวล มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน จำนวน 4 คน เป็นชายจำนวน 1 คน เป็นหญิงจำนวน 3 คน น้อม พฤกษากร เป็นคนที่ 3

1.2 การศึกษา น้อม พฤกษากร ได้เริ่มเข้าเรียนหนังสือเมื่ออายุ 7 ขวบ ในปี พ.ศ. 2510 โดยเข้าเรียนหนังสือระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนวัดประดู่เรียง ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2511 ได้เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และได้ย้ายไปเรียนต่อที่โรงเรียนวัดจันทาราม อำเภอกะบุรี จังหวัดระนอง ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4 จนปีกระทั่งปี พ.ศ. 2513 จึงเรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

1.3 ชีวิตครอบครัว น้อม พฤกษากร ได้สมรสครั้งแรกกับนายวุฒิเมธ สิริวิศิษฐกุล เมื่อ พ.ศ. 2522 เมื่ออายุ 18 ปี ซึ่งเป็นชาวอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีบุตรสาวด้วยกัน 1 คน ชื่อ นางอัญญา สิริวิศิษฐกุล หลังจากสมรส น้อม พฤกษากร ได้ประกอบอาชีพการทำนาซึ่งมีกรรมสิทธิ์ไม่ตรงกันกับสามีที่เป็นชาวเมือง ใช้ชีวิตคู่ร่วมกันได้ประมาณ 2 ปี ก็ได้หย่าร้างกันไป หลังจากหย่าร้างกับสามี น้อม พฤกษากร ก็ได้ประกอบอาชีพการทำนาอยู่ช่วงหนึ่ง จึงไปประกอบอาชีพแม่ค้า

ขายข้าวแกงโดยเข้าร่วมหุ้นกับญาติ เปิดขายอยู่ที่อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา และได้รู้จักกับ นายวิมล พุกษากร ชาวอำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี ที่มาเป็นคนงานทำเหมืองแร่อยู่ที่พังงา จนเกิดเป็นความรักความเข้าใจกัน นายข้าวแกงอยู่ประมาณ 1 ปีก็ขาดทุนจึงกลับบ้านที่พัทลุง นายวิมล พุกษากร จึงให้ผู้ใหญ่มาสู่ขอและเข้าพิธีแต่งงานกันในปี พ.ศ. 2524 หลังจากสมรสแล้วก็มีบุตรธิดาด้วยกัน 3 คน เป็นชาย 2 คน หญิง 1 คน

1.4 อาชีพและผลงานด้านการเกษตร น้อม พุกษากร ประกอบอาชีพด้านการเกษตร ในพื้นที่ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และได้ปรับปรุงพัฒนาด้านการเกษตรมาโดยตลอด โดยเป็นผู้ริเริ่มปรับปรุงที่นาเป็นไร่นาสวนผสมแบบร่องสวนเป็นคนแรกในอำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง อาชีพและผลงานด้านการเกษตรที่น้อม พุกษากร ได้ดำเนินการไปแล้วมีดังนี้

1.4.1 การทำนา การประกอบอาชีพในระยะแรกๆ ของน้อม พุกษากร ได้มีการประกอบอาชีพทำนาและขายของเล็กๆ น้อยๆ อยู่ที่ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ทำได้อยู่ระยะหนึ่งเห็นว่ารายได้จากการทำนาไม่ได้ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของครอบครัวดีขึ้น เพราะลงทุนไป 7,000 บาท ขายข้าวได้เพียง 10,000 บาทเศษเท่านั้น ไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากได้ผลผลิตน้อย ข้าวราคาตกต่ำ

1.4.2 การทำไร่นาสวนผสม น้อม พุกษากร เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มและความพยายามฟันฝ่าอุปสรรคในการสร้างงานด้วยการบุกเบิกการทำไร่นาสวนผสมจนประสบความสำเร็จ และได้ขยายพื้นที่ออกไปในตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จนเกษตรกรข้างเคียงแถบนั้นเอาอย่างในการจัดทำไร่นาสวนผสมหลายราย การทำไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ประกอบด้วย การปลูกไม้ผล การปลูกพืชผัก และการเลี้ยงปลา ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1.4.2.1 การปลูกไม้ผล หลังจากน้อม พุกษากร ประกอบอาชีพทำนาไม่ได้ผล จึงหันมาทำไร่นาสวนผสมโดยมีการปลูกไม้ผลหลายชนิด ซึ่งได้ดำเนินการควบคู่กันไปกับการปลูกพืชผัก โดยพื้นที่ทั้งหมด 25 ไร่ ได้จัดสรรเพื่อใช้สำหรับการปลูกไม้ผล จำนวน 14 ไร่ ปลูกไม้ผลสลับกันคือ ปลูกละมุด จำนวน 300 ต้น มีรายได้ประมาณปีละ 104,950 บาท ปลูกฝรั่ง จำนวน 140 ต้น มีรายได้ประมาณปีละ 18,600 บาท ปลูกมะกอก จำนวน 150 ต้น มีรายได้ประมาณปีละ 4,700 บาท ปลูกมะพร้าวน้ำหอม จำนวน 60 ต้น มีรายได้ประมาณปีละ 14,400 บาท และปลูกกล้วย จำนวน 400 ต้น มีรายได้ประมาณปีละ 40,000 บาท

1.4.2.2 การปลูกพืชผัก น้อม พุกษากร ได้แนวความคิดมาจากชาวราชบุรี โดยกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จำนวน 50,000 บาท เพื่อเป็นเงินทุนในการซื้อเมล็ดพันธุ์มาปลูก โดยพื้นที่ทั้งหมด 25 ไร่ ได้จัดสรรเพื่อใช้สำหรับการปลูกพืชผัก จำนวน 11 ไร่ ปลูกพืชผักหมุนเวียนไปตามฤดูกาล คือ ปลูกบวบ มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ

117,650 บาท ปลุกแดงกวาง มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 150,600 บาท ปลุกกะหล่ำปลี มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 142,000 บาท ปลุกแดงโม มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 388,750 บาท ปลุกคะน้า มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 127,400 บาท และปลุกผักกาดเขียวปลี มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 82,700 บาท

1.4.2.3 การเลี้ยงปลา น้อม พุกษากกร ได้ขุดพื้นที่ในไร่นาสวนผสมเป็นแบบร่องสวน เพื่อใช้น้ำให้เป็นประโยชน์กับต้นไม้และเพื่อใช้เป็นแหล่งเลี้ยงปลาแบบธรรมชาติ เพื่อการบริโภค จำหน่าย และอนุรักษ์พันธุ์ปลา ปลาที่เลี้ยง เช่น หมอไทย ดุกอูย ฉลาด แข็ง สะบ้า ตะเพียน ไน นิล สวาย จีน ช่อน เป็นต้น มีรายได้จากการเลี้ยงปลาประมาณปีละ 15,000 บาท

1.5 การอุทิศตนเพื่อสังคม น้อม พุกษากกร มีความรับผิดชอบต่อสังคมและอุทิศตนเพื่อส่วนรวมมาโดยตลอด เช่น การเป็นเกษตรกรผู้นำที่มีเกษตรกรคนอื่น ๆ เอาเป็นแบบอย่าง การรักษาคุณภาพและมาตรฐานของผลผลิตจนเป็นที่ยอมรับของแม่ค้าทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ การสละกำลังกายและกำลังทรัพย์เพื่อช่วยเหลือวัดและโรงเรียน การสร้างงานให้เพื่อนบ้านมีงานทำและรายได้เสริมจากการรับจ้างทำสวน การอุทิศตนและเสียสละต่อส่วนรวมโดยการใช้บ้านและสวนของตนเป็นสถานที่รวบรวมผลผลิตของเกษตรกร การบรรยายให้ความรู้และส่งเสริมการประกอบอาชีพการทำไร่นาสวนผสมแก่เพื่อนบ้าน การให้สวนเป็นสถานที่ศึกษาดูงานของเจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร นักศึกษา และชาวต่างประเทศจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน การสนับสนุนจัดงานวันเกษตรกรในเขตลุ่มน้ำปากพนัง ทั้งการนำผลผลิตไปจำหน่าย ประกวด และจัดหารางวัลให้แก่ผู้ส่งผลผลิตเข้าประกวด การใช้บ้านเป็นสถานที่ประชุม ฝึกอบรม และดูงานแก่เกษตรกรในโครงการต่าง ๆ การเป็นวิทยากรให้กับโรงเรียนในอำเภอกวนขนุนและสำนักงานเกษตรอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดพัทลุง และการหารายได้เพื่อตั้งกองทุนโรงเรียนวัดประดู่เรียง กองทุนสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน กองทุนพึ่งตนเองของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรในเขตลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ เป็นต้น

1.6 เกียรติคุณที่ได้รับ น้อม พุกษากกร ประสบความสำเร็จและมีประสบการณ์ในการปลูกไม้ผลและพืชผักในลักษณะของการทำไร่นาสวนผสม จนได้รับเกียรติคุณจากหน่วยงานต่าง ๆ เช่น โล่เกษตรกรดีเด่นของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จากสำนักงานใหญ่ กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2537 รางวัลที่ 1 การประกวดมะพร้าวน้ำหอมในงานกาชาดประจำปีจากจังหวัดพัทลุง ในปี พ.ศ. 2538 โล่ผู้นำอาชีพก้าวหน้าระดับเขต จากกระทรวงมหาดไทย ในปี พ.ศ. 2539 โล่แปลงจัดไร่นาตามทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำเพื่อการเกษตรตามแนวพระราชดำริ จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในปี พ.ศ. 2539 รับโล่แปลงไร่นาสวนผสมดีเด่น

ระดับภาค ภาคใต้ จากกรมส่งเสริมการเกษตร ในปี พ.ศ. 2539 และโล่เกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพ ไร่นาสวนผสมระดับภาค จากกรมส่งเสริมการเกษตร ในปี พ.ศ. 2540 เป็นต้น

2. ผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร

น้อม พุกษากร เป็นเกษตรกรตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ได้ประกอบอาชีพด้านการเกษตรมานานกว่า 10 ปี มีผลงานด้านการเกษตรเป็นที่ยอมรับของสังคมทั่วไป และเป็นผู้ที่ได้รับการยกย่องให้เป็นเกษตรกรดีเด่นระดับภาคของภาคใต้ ซึ่งผลงานส่วนใหญ่เกิดจากการทำไร่นาสวนผสม โดยมีการปลูกพืชหลายชนิดสลับหมุนเวียนกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การปลูกไม้ผล การปลูกไม้ผลในไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ได้แก่ ละมุด ฝรั่ง มะกอก มะพร้าว น้ำหอม และกล้วย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 การปลูกละมุด มีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

2.1.1.1 วิธีการปลูกละมุด การปลูกทำได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น การติดตา การต่อกิ่ง การตอน และการปลูกด้วยเมล็ด เป็นต้น ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นการเตรียมดิน โดยการไถพรวนดินให้ละเอียด แล้วเตรียมหลุมปลูกคือ ขุดหลุมกว้าง ยาว และลึก ด้านละ 50 เซนติเมตร ระยะหลุมปลูกควรห่างกันประมาณ 8 x 8 เมตร รองก้นหลุม ด้วยหญ้าแห้งผสมปุ๋ยคอก (มูลวัว, มูลไก่) 1 ส่วนต่อดิน 3 ส่วน คลุกเคล้ากับดินที่ขุดขึ้นมาให้เข้ากันดีและกลบลงไปหลุมปลูกจนเต็ม และให้สูงขึ้นจากปากหลุมประมาณ 25 เซนติเมตร

ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ โดยซื้อพันธุ์ละมุดมาจากจังหวัดราชบุรี ซึ่งคัดเลือกพันธุ์ที่ได้จากการตอนกิ่ง โดยเลือกกิ่งตอนที่แข็งแรงสมบูรณ์ มีรากฝอยเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาล เพราะสามารถใช้กิ่งตอนปลูกได้เลย ออกดอกออกผลเร็วกว่าปลูกด้วยเมล็ด พันธุ์ที่นำมาปลูกนั้นมี 2 พันธุ์ คือ ละมุด ฝรั่งพันธุ์กระสวย และพันธุ์มะกอก เพราะมีเนื้อที่แน่นกรอบ และมีรสหวาน

ขั้นการปลูก โดยการนำกิ่งตอนละมุดออกจากหม้อกระถาง หรือถุงพลาสติก พยายามให้ดินติดกิ่งตอนให้มากที่สุด แล้วเอาต้นละมุดลงหลุมที่เตรียมไว้ ตั้งลำต้นให้ตรง เมื่อกลบดินแล้วให้ดินเสมอกับด้ามของกิ่งตอน การกลบดินใช้ดินละเอียดกลบรากให้แน่นเพื่อให้รากจับดิน รากจะได้หาอาหารได้เร็ว เสร็จแล้วใช้ไม้ปักให้ชิดกับลำต้นให้ไม้หลักยังลงไปดิน และผูกด้วยเชือกเพื่อป้องกันการโยกคลอน และทำที่บังร่มกันแสงแดดที่จัดให้ละมุดด้วย ฤดูปลูกที่เหมาะสมที่สุดคือ ต้นฤดูฝน

ขั้นการบำรุงรักษา เมื่อปลูกละมุดเสร็จในระยะแรกที่รากของละมุดเริ่มเจริญเติบโต เมื่อละมุดจะแตกใบอ่อน และในระยะนี้ก็จะฉีดยาไล่ศัตรู 50 % หรือเซวิน 85 % โดยใช้ยาประมาณ 2 ซ่อนโต๊ะต่อน้ำ 1 ปีบ เพื่อป้องกันแมลงที่จะมาทำลายใบอ่อนและยอดอ่อนละมุด เมื่อละมุดก็แตกกิ่ง ก้านสาขาถ้าหากว่ากิ่งล่างที่บิไปต้องตัดทิ้งและเลือกตัดกิ่งที่อยู่ต่ำติดกับดินออกให้หมด ให้เหลือกิ่ง

อยู่สูงจากพื้นดินประมาณ 70 เซนติเมตรเท่านั้น และเริ่มใส่ปุ๋ยปีละ 2 ครั้ง โดยใช้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 และใส่ปุ๋ยคอกปีละ 1 ครั้ง

ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต การสังเกตว่าละมุดแก่โดยดูจากนกเงือกที่มาจับกลุ่มบนต้นละมุดกันเป็นจำนวนมากแสดงว่าละมุดเริ่มเก็บเกี่ยวได้แล้ว นอกจากนี้ก็จะดูจุดแหลม ๆ ของปลายผลหากหลุดออกไป และผลมีลักษณะค่อนข้างใส ก็แสดงว่าผลละมุดแก่พร้อมที่จะเก็บได้แล้ว

2.1.1.2 รายได้จากละมุด ละมุดให้ผลผลิตตลอดปีและให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นหากเอาใจใส่ดูแลรักษาอย่างดี ผลผลิตที่ได้จากละมุดพันธุ์มะกอกและพันธุ์กระสวย ในไร่นาสวนผสมจำนวน 300 ต้น ในพื้นที่ 14 ไร่เศษ ต้องใช้เวลาประมาณ 3 ปี จึงได้รับผลผลิต ละมุดต้นหนึ่งจะให้ผลผลิตประมาณต้นละ 900 - 1,000 ผล มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 104,950 บาท

2.1.2 การปลูกฝรั่ง มีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

2.1.2.1 วิธีการปลูกฝรั่ง ฝรั่งเป็นไม้ผลที่ชอบดินแทบทุกชนิด และทนต่อความแห้งแล้งได้ดี โดยใช้กิ่งตอนปลูก เพราะจะได้พันธุ์ที่แท้และให้ผลผลิตได้เร็วกว่า ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นการเตรียมดิน การเตรียมดินเพื่อปลูกฝรั่ง เนื่องจากดินที่จะปลูกฝรั่งเป็นดินนาเก่า ดินเหนียว น้ำท่วม จำเป็นต้องทำให้ใหม่โดยการขร่งให้สูงพิน้ำ ดินที่ขร่งขึ้นมานี้ขุดจากดินส่วนล่างขึ้นมาทับถมหลังร่อง สภาพของดินไม่ดีพอที่จะปลูกไม้ผล ซึ่งที่ดินที่ขร่งเป็นที่ดินนาเก่าด้วยแล้วก็จำเป็นต้องปรับปรุงเพื่อเปลี่ยนสภาพให้ดีขึ้น ซึ่งทำได้โดยใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยเคมีก็ได้

ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ พันธุ์ของฝรั่งที่ปลูก คือพันธุ์กลมสาเล่ เป็นสีทอง และเย็น 2 เพราะให้ผลเร็ว ดูแลง่าย มีเนื้อกรอบ รสหวาน และเป็นที่ต้องการของตลาด

ขั้นการปลูก นำต้นพันธุ์ลงหลุมปลูกจะค่อย ๆ ผ่านขณะที่ชำต้นพันธุ์อยู่นั้นออกเสียก่อน โดยต้องระวังไม่ให้ดินชำแตก หรือรากอ่อนชำ เมื่อนำออกจากภาชนะที่ชำแล้วก็ค่อย ๆ ประคองวางกิ่งตอนลงบนปากหลุม แล้วใช้ดินผสมมากลบบริเวณโคนต้นให้มิดเป็น โคนูน อย่าฝังให้ต้นพันธุ์ลึกเกินไป ใช้มือกดบริเวณโคนต้นให้แน่น เมื่อกลบหลุมเรียบร้อยแล้วหาไม้รวกขนาดย่อม ๆ มาปักชิดโคน ผูกมัดกับต้นพันธุ์ให้แน่น เพื่อกันลมโยกแล้วรดน้ำให้ชุ่มทันที

ขั้นการบำรุงรักษา โดยรดน้ำพอสมควร พร้อมกับทำที่บังแดดให้ด้วย ระยะแรกที่ปลูกประมาณ 7 วัน ต้องรดน้ำทุกวัน และถ้าหากฝนยังไม่ตกอีกก็ต้องรดน้ำอาทิตย์ละครั้งในฤดูร้อน และรดน้ำเดือนละ 2 ครั้งในฤดูฝน ในช่วงออกดอกควรงดการรดน้ำ แต่เมื่อดอกบานและติดผลแล้วจึงจะให้น้ำมาก ๆ หลังจากฝรั่งอายุได้ 3 เดือน จึงเริ่มใส่ปุ๋ยสูตร 15- 15 - 15 และเมื่อฝรั่งอายุได้ 1 ปี ก็ให้ใส่ปุ๋ยอีกทุก 6 เดือน

ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต ฝรั่งจะเริ่มให้ผลผลิตเมื่ออายุได้ประมาณ 7 เดือน และจะให้ผลผลิตตลอดทั้งปี การเก็บเกี่ยวผลจะสังเกตขนาดของผลและสีของผลว่าสามารถที่จะเก็บเกี่ยวได้หรือไม่ คือ ผลที่มีสีเขียวสดใส การเก็บเกี่ยวก็จะใช้มีดตัดที่กึ่งของผลและการตัดนั้นควรจะให้ติดใบมาด้วยประมาณ 2 - 3 ใบเพื่อความสดและสวยงามของผล

2.1.2.2 รายได้จากฝรั่ง ฝรั่งให้ผลผลิตทั้งปี และยังเป็นพืชที่ให้ผลผลิตเร็วด้วย คือ อายุประมาณ 7 เดือนก็จะให้ผลผลิตแล้ว มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 18,600 บาท

2.1.3 การปลูกมะกอก มีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

2.1.3.1 วิธีการปลูกมะกอก การปลูกไม่ควรปลูกให้ชิดจนแน่นเกินไป เพราะจะทำให้ทรงต้นและกิ่งก้านติดกัน และรากจะแย่งอาหารกันเองทำให้ได้รับผลผลิตน้อย ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นการเตรียมดิน ใช้ดินบนร่องรอบสวนปลูกมะกอกโดยการคายหญ้าออกให้หมด แล้วพรวนดินให้ละเอียด ขุดหลุมปลูกให้มีระยะห่างระหว่างหลุมปลูก 8 - 10 เมตร และขุดหลุมให้มีขนาดกว้าง ยาว และลึก ประมาณด้านละ 1 เมตร ซึ่งดินที่ขุดมาจากหลุมนั้นนำมาคลุกเข้ากับปุ๋ยคอกประมาณหลุมละ 1 ปิบ แล้วกลบลงหลุมให้เต็ม

ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ การเลือกพันธุ์มะกอกต้องเลือกต้นพันธุ์ที่แข็งแรงสมบูรณ์ โดยสังเกตจากสีของใบและขนาดของลำต้นว่ามีโรคระบาดหรือไม่ ส่วนพันธุ์ที่นำมาปลูกนั้นได้คัดเลือกมะกอกพันธุ์ฝรั่งมาปลูก ทั้งนี้เพราะมีเนื้อที่กรอบอร่อย ตลาดมีความต้องการสูงต้นพันธุ์ที่นำมาปลูกนั้นเป็นกิ่งตอนซึ่งซื้อมาจากจังหวัดราชบุรี

ขั้นการปลูก มะกอกจะปลูกได้ดีในระหว่างเดือนธันวาคม - มกราคม การปลูกมะกอกจะปลูกบนร่องสวนรอบนอก โดยการขุดหลุมปลูกขนาดกว้าง ยาว และลึก ประมาณด้านละ 1 เมตร เสร็จแล้วก็เอาปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยพืชสดใส่ลงไปก้นหลุม โดยใส่สลับกับดินเป็นชั้น ๆ ขึ้นมาเกือบก้นหลุม แล้วเอาปุ๋ยคอกผสมกับดินแล้วก็นำพันธุ์มาปลูกเป็นแถว โดยใช้เชือกขึงเพื่อให้แถวตรง ระยะห่างระหว่างต้นประมาณ 8 - 10 เมตร นำต้นพันธุ์ลงหลุมแล้วกลบดินให้แน่น แล้วจึงหาหลักมาปักเพื่อกันไม่ให้ต้นมะกอกล้ม

ขั้นการบำรุงรักษา ในระยะแรกจะต้องหมั่นรดน้ำเป็นประจำ และพรวนดินบริเวณโคนต้นเพื่อกำจัดวัชพืชต่าง ๆ เพื่อไม่ให้มีหญ้าขึ้นรอบโคนต้น หลังจากนั้นเมื่อมะกอกอายุได้ประมาณ 1 ปี ก็จะเริ่มใส่ปุ๋ยปีละครั้ง โดยใช้ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15

ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต การเก็บเกี่ยวผลมะกอกทำได้ไม่ยากนัก โดยการปีนขึ้นไปบนต้นแล้วตัดผลลงมา หรือถ้าหากว่าผลอยู่ที่ปลายกิ่งก็จะใช้ไม้สอยที่มีกรงไกรหรืออาจใช้ตะกร้อที่มีตาข่ายรองรับเกี่ยวผลมะกอกลงมาจากลำต้น

2.1.3.2 รายได้จากมะกอก มะกอกเป็นไม้ผลที่บำรุงรักษาง่ายแต่ให้ผลผลิตตลอดปี ทำให้มีรายได้สม่ำเสมอ มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 4,700 บาท

2.1.4 การปลูกมะพร้าวน้ำหอม มีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

2.1.4.1 วิธีการปลูกมะพร้าวน้ำหอม การปลูกมะพร้าวน้ำหอมนั้นให้สังเกตจากต้นไม้หากต้นไม้ที่ขึ้นอยู่ในบริเวณนั้นเขียวชอุ่ม แสดงว่าดินบริเวณนั้นใช้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมได้ดี หรือสังเกตว่าต้นไม้ที่ไหนได้ก็ปลูกมะพร้าว ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นเตรียมดิน ต้องพรวนดินให้ร่วน ปรับหน้าดินให้เรียบเสมอกันเพื่อไม่ให้มีน้ำขัง และต้องกำจัดวัชพืชให้หมด จากนั้นจึงวัดระยะบนคันดินรอบ ขุดหลุมตากแดดไว้ประมาณ 2 - 3 วัน ยกร่องสูงเพื่อป้องกันน้ำท่วม

ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ พันธุ์ที่นำมาปลูกคือมะพร้าวน้ำหอมจัดอยู่ในพันธุ์ต้นเดี่ยว เพราะให้ผลผลิตเร็ว และต้นก็ไม่สูงจนเกินไปสามารถช่วยกำบังลมให้กับไม้ผลและพืชผักอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี ได้ซื้อพันธุ์ที่เพาะชำมาแล้วพร้อมที่จะปลูกได้เลยมาจากจังหวัดราชบุรี โดยคัดเลือกพันธุ์ที่มีลักษณะผลโตได้ขนาดและสมบูรณ์

ขั้นการปลูก มะพร้าวน้ำหอมปลูกได้ตลอดทั้งปีทุกฤดูกาล แต่ช่วงที่เหมาะสมในการปลูกมากที่สุดเป็นช่วงฤดูฝน นำเอาต้นพันธุ์มะพร้าวน้ำหอมวางฝังลงในหลุมปลูกที่เตรียมไว้ให้ลึกจากผิวดินประมาณครึ่งฝ่ามือ แล้วจึงกลบดินเหยียบให้แน่น ใช้ไม้ปักเพื่อเอาเชือกผูกประคองลำต้นมะพร้าวให้ตั้งตรง และป้องกันมิให้ลำต้นมะพร้าวล้มจากโดนลมโยก แล้วรดน้ำให้ชุ่มทันที

ขั้นการบำรุงรักษา การบำรุงรักษาตั้งแต่เริ่มปลูกไปจนถึงช่วงของการเก็บเกี่ยวผลผลิต ขณะต้นมะพร้าวยังเล็กอยู่ต้องหมั่นดูแลอย่าให้มีหญ้าขึ้น โดยเฉพาะบริเวณโคนมะพร้าวควรคลุมด้วยเศษหญ้า แต่อย่าให้ชิดจนเกินไป และในช่วงที่หน่อมะพร้าวยังตั้งตัวไม่ได้จะต้องทำร่มให้หน่อมะพร้าวด้วยจนกว่ามะพร้าวจะตั้งตัวได้ เมื่อเริ่มปลูกในระยะแรกจะใช้ปุ๋ยสูตร 8 - 8 - 18 - 2.7 โดยผสมแอมโมเนียซัลเฟต 40 กิโลกรัม ดับเบิ้ลซูเปอร์ฟอสเฟต 20 กิโลกรัม มีวเรียทอพอไปเดช 30 กิโลกรัม และคีเซอรไรต์ 10 กิโลกรัม หลังจากปลูกได้ประมาณ 6 เดือน ก็จะเริ่มใส่ปุ๋ยสูตร 15 - 15 - 15 โดยใส่ปีละ 1 ครั้ง

ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต การเก็บเกี่ยวผลมะพร้าวน้ำหอมจะสังเกตสีของเปลือกผลมะพร้าว และต้องพิจารณาขนาดของผลมะพร้าวด้วย ผลที่อยู่ทะลาล่างสุด เรียกว่า "ทะลาลงพี" จะแก่ก่อน ส่วนทะลาลงพีขึ้นไป (วนขวา) เรียกว่า "ทะลาลงนึ่ง" จะแก่ตามมา โดยทิ้งระยะเวลาห่างกันประมาณ 1 เดือน

2.1.4.2 รายได้จากมะพร้าว น้ำหอม ผลผลิตที่ได้จากการปลูกมะพร้าว น้ำหอมมีตลอดปี ได้ปลูกมะพร้าว น้ำหอมไว้บนคันดินรอบไร่นาสวนผสม จำนวน 60 ต้น ใช้เวลาประมาณ 3 ปีจึงได้รับผลผลิต มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 14,400 บาท

2.1.5 การปลูกกล้วย มีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

2.1.5.1 วิธีการปลูกกล้วย กล้วยชอบดินเกือบทุกชนิด กล้วยปลูกได้หลายวิธีด้วยกัน เช่น ปลูกด้วยหน่ออ่อน หน่อใบแคบ หน่อใบกว้าง เหง้า และตา ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นการเตรียมดิน กล้วยต้องการดินที่อุดมสมบูรณ์ ดินร่วนซุยน้ำและอากาศสามารถซึมผ่านลงไปได้ดี จึงจะถือว่าเป็นดินที่ดีสำหรับปลูกกล้วย

ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ พันธุ์กล้วยที่นำมาปลูกคือ กล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และกล้วยหอม โดยใช้ต้นพันธุ์จากหน่ออ่อน เพราะโตเร็วและกล้วยมีความแข็งแรง เป็นพันธุ์ที่ซื้อมาจากจังหวัดราชบุรี โดยเลือกหน่อที่แข็งแรงและไม่เป็นโรค

ขั้นการปลูก การปลูกกล้วยทั้ง 3 ชนิด จะใช้หน่ออ่อนเป็นต้นพันธุ์ และเมื่อได้พันธุ์มาแล้วก็ให้ตัดเอารากออกให้หมด เสร็จแล้วเอาหน่อกล้วยตั้งลงตรงกลางหลุมที่เตรียมไว้ แซะดินรอบหลุมกลบโคนต้นให้แน่น และให้ลำต้นตั้งตรงโดยปักไม้ผูกเชือกกับลำต้นให้แน่นเพื่อป้องกันลำต้นล้ม

ขั้นการบำรุงรักษา ตั้งแต่เริ่มปลูกไปจนถึงการเก็บเกี่ยวผลผลิต หลังจากปลูกแล้วก็หมั่นพรวนดินและกำจัดวัชพืชต่าง ๆ ประมาณ 5 - 6 เดือน หน่อใหม่จะงอกขึ้นก็ขุดหน่อเหล่านี้ออกหรืออาจจะใช้มีดปาดไว้เรื่อย ๆ ก็ได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันมิให้หน่อที่ขึ้นมาใหม่นี้แย่งอาหารจากต้นแม่ จนกระทั่งกล้วยจะตกเครือเล็กน้อยก็เลือกเอาหน่องาม ๆ ไว้ให้แตกเครือแทนต้นเดิม และเมื่อมีกาบแห้ง ๆ ก็ตัดออกให้หมด สำหรับใบก็ตัดแต่งให้เหลือเพียงต้นละ 7 - 8 ใบก็พอ และเมื่อเครือจวนแก่ก็ควรตัดให้เหลือเพียงแก่ 4 - 5 ใบ

การเก็บเกี่ยวผลผลิต กล้วยจะให้ผลผลิตระหว่าง 8 เดือนถึง 1 ปี เมื่อผลแก่ซึ่งสังเกตได้จากเหลี่ยมของผลกล้วยจะหายไป ผลจะมีรูปร่างค่อนข้างกลมตึง แสดงว่าผลแก่พร้อมสุกแล้ว

2.1.5.2 รายได้จากกล้วย กล้วยจะให้ผลผลิตหมุนเวียนตลอดปีเช่นเดียวกับไม้ผลอื่น ๆ ที่นำมาปลูกในไร่นาสวนผสม ได้ปลูกกล้วยน้ำว้า กล้วยไข่ และกล้วยหอม จำนวน 400 ต้น มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 40,000 บาท

2.2 การปลูกพืชผัก การปลูกพืชผักเหล่านี้ขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศที่เหมาะสมกับพืชผักนั้น ๆ ด้วย สำหรับในไร่นาสวนผสมของน้อม พกษากร ปลูกพืชผักหลายชนิดเช่นเดียวกัน ได้แก่ บวบ แตงกวา กะหล่ำปลี แตงโม คะน้า และผักกาดเขียวปลี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.2.1 การปลูกบวบ มีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

2.2.1.1 วิธีการปลูกบวบ บวบจะปลูกได้ทุกภาคของประเทศไทย นิยมปลูกเป็นสวนในช่วงฤดูฝน โดยปลูกมีระยะห่างระหว่างต้นและระหว่างแถวประมาณ 80 เซนติเมตร บวบเป็นพืชผักที่ชอบดินร่วนเบาหรือดินทั่ว ๆ ไป การปลูกทำได้โดยวิธีเพาะพันธุ์กล้า และปลูกด้วยเมล็ด ซึ่งจะต้องทำร้านเพื่อให้บวบได้เลื้อยขึ้นไป ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นการเตรียมดิน พื้นที่ปลูกบวบจะใช้พื้นที่บนร่องสวนซึ่งมีดินที่เป็นลักษณะดินร่วน บวบขึ้นได้ดีมาก การเตรียมดินจะเริ่มจากการไถพรวนดินคายหญ้า และกำจัดวัชพืชออกให้หมด โดยพรวนดินให้ลึกประมาณ 20 - 30 เซนติเมตร ตากทิ้งไว้ประมาณ 1 - 2 สัปดาห์ ย่อยดินให้เป็นก้อนเล็ก ๆ เก็บเศษหญ้าและวัสดุอื่น ๆ ออกไปให้หมด ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมัก 4 - 6 ปีดต่อเนื้อที่ 4 ตารางเมตร ใส่ปูนขาวเพิ่มประมาณ 1 ลิตร คลุกเคล้าปุ๋ยและดินให้เข้ากัน

ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ พันธุ์ที่ปลูกคือ บวบเหลี่ยม เพราะเป็นที่นิยมของผู้บริโภคอย่างแพร่หลาย มีผลยาว ให้ผลผลิตเร็วและสูง โดยการซื้อเมล็ดพันธุ์มาปลูก ซึ่งจะเลือกจากเมล็ดพันธุ์ที่แข็งแรงสมบูรณ์

ขั้นการปลูก การปลูกบวบในแต่ละร่องจะปลูก 7 แถว เมื่อขุดหลุมเสร็จแล้วก็นำขี้ไก่หรือแกลบขี้ไก่ประมาณ 1 - 4 กำมือ นำมาคลุกเคล้ากับดินให้เข้ากันและเสมอกันทุกหลุม หลังจากนั้นก็นำเมล็ดพันธุ์ที่เตรียมไว้ใส่ลงในหลุม โดยสลับกันหลุมละ 1 เมล็ด และหลุมละ 2 เมล็ด ฝังเมล็ดให้ลึกประมาณ 1.5 เซนติเมตร โดยนำเมล็ดด้านที่ปลายแหลมฝังลงด้านล่าง ถ้าฝังแบบอื่นเมล็ดจะงอกได้ไม่เต็มทีอาจจะทำให้ลำต้นม้วนงอและงอกไม่พร้อมกันได้

ขั้นการบำรุงรักษา ดูแลโดยการรดน้ำทุกวัน ๆ ละ 2 ครั้ง เช้า - เย็น แต่ห้ามพรวนดิน เพราะอาจจะทำให้เมล็ดไม่สมบูรณ์หรือเจริญเติบโตไม่เต็มที่ เมื่องอกและแข็งแรงดีแล้วจะพรวนดิน หลังจากนั้นก็จะใส่ปุ๋ยทุก ๆ 7 - 10 วันต่อครั้ง ปุ๋ยที่ใส่ใช้สูตร 10 - 10 - 10 ประมาณ 2 ช้อนต่อหลุม แล้วพรวนดินกลบรดน้ำเพื่อให้ปุ๋ยละลาย และเมื่อบวบเริ่มทอดยอดเถาต้องหาไม้มาทำร้านเพื่อให้บวบเลื้อยขึ้นไป จนกระทั่งบวบให้ผล

ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต บวบเป็นพืชที่เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ง่ายมากเริ่มเก็บเกี่ยวครั้งแรกเมื่อมีอายุประมาณ 75 - 120 วัน การเก็บใช้เวลา 2 - 3 วัน การเก็บเกี่ยวบวบจะใช้มีดเป็นอุปกรณ์ในการตัดผลบวบ

2.2.1.2 รายได้จากบวบ บวบเป็นพืชที่ปลูกแล้วให้ผลผลิตเร็ว และทำรายได้ให้เป็นอย่างดี ได้ปลูกบวบไว้ในไร่นาสวนผสมจำนวน 11 ไร่ โดยปลูกสลับกับพืชชนิดอื่น ใช้เวลาประมาณ 2 เดือนกว่าก็ได้รับผลผลิต มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 117,650 บาท

2.2.2 การปลูกแตงกวา มีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

2.2.2.1 วิธีการปลูกแตงกวา แตงกวามีลำต้นเป็นเถาเลื้อย ชอบดินร่วน หรือ ดินร่วนปนทราย แต่ในดินเหนียวที่ระบายน้ำได้ดีและเป็นดินใหม่ก็ปลูกได้เช่นกัน ชอบอากาศ ปานกลางไม่ร้อนไม่หนาวมากนัก ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นการเตรียมดิน การปลูกในดินร่วนต้องขุดดินตากแดดไว้ให้แห้ง เก็บหญ้าให้หมด ส่วนการปลูกในดินเหนียวต้องขุดดินตากแดดยกเป็นร่องเพื่อระบายน้ำได้สะดวก เมื่อดินแห้งแล้วก็ ย่อยดินให้ละเอียด ขุดดินให้ลึกประมาณ 20 - 25 เซนติเมตร ตากแดดทิ้งไว้ประมาณ 7 - 10 วัน แล้วเก็บวัชพืชออกให้หมด ถ้าเป็นดินเหนียวจัดหรือดินทรายจัด ควรจะใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักที่ สลายตัวดีแล้วทั้งนี้เพื่อช่วยเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน

ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ แตงกวาที่ปลูกเลือกพันธุ์ล้านนา 5 และพันธุ์นิจา เนื่องจากให้ ผลผลิตสูงโดยเฉพาะพันธุ์ล้านนา 5 จะให้ผลดกมาก เคยเก็บได้ถึง 14 ผล ในเถาเดียวและครั้งเดียว

ขั้นการปลูก การปลูกจะใช้เชือกขึงเพื่อให้ได้แนวเป็นเส้นตรงและเป็นแถวสวยงาม ในหนึ่งร่องจะปลูก 4 แถว ขุดหลุมธรรมดาขนาดกว้าง ยาว ประมาณ 15 เซนติเมตร ลึก 7.5 เซนติเมตร ให้มีระยะห่างแต่ละหลุมประมาณ 1 เมตร แล้วนำเมล็ดพันธุ์ที่เตรียมไว้ฝังลงในหลุม ๆ ละ ประมาณ 5 เมล็ด กันเพื่อไว้สำหรับเมล็ดที่ไม่งอก ให้ลึกประมาณ 1.5 เซนติเมตร เมื่อโรยเมล็ด แล้วก็กลบด้วยเกลบหรือขี้เถ้าประมาณ 1 กำมือ โรยบนหลุมที่กลบดินแล้วรดน้ำให้ชุ่มหลังจากปลูก และรดน้ำเสร็จแล้วก็ตรวจดูว่าเมล็ดแตงลอยขึ้นมาบนดินหรือไม่จะได้ฝังใหม่ให้จมดิน

ขั้นการบำรุงรักษา แตงกวาเป็นผักที่เจริญเร็ว ต้องการปุ๋ยและน้ำทันทั่วทั้งที่และ การรดน้ำ แตงกวาจะต้องรดตอนเช้าก่อนเวลา 08.00 น. และตอนเย็นก่อนเวลา 17.00 น. ในระยะแรก ๆ ให้ รดในหลุมที่ปลูก แต่พอแตงกวาเริ่มโตก็รดน้ำห่างออกไปจากหลุมปลูก จากนั้นก็พรวนดินหลังจาก ใส่ปุ๋ยครั้งแรก ครั้งที่สอง และครั้งที่สาม ในขณะที่พรวนดินก็จะเก็บหญ้าออกและเกลี่ยดินกลับไป ด้วย เมื่อผักยังเล็กพรวนดินให้ลึกและกว้าง ๆ จนทั่วแปลง ตอนหลังพรวนแต่ผิว ๆ พอกลบปุ๋ยและ กำจัดหญ้าได้

ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต การเก็บเกี่ยวผลผลิตจากแตงกวานับจากวันปลูกประมาณ 30 - 40 วัน แล้วแต่พันธุ์ สังเกตได้จากมีนวลสีขาวเกาะผิวและยังมีหนามอยู่บ้าง การเก็บเกี่ยวแตงกวาจะ เก็บเกี่ยวในตอนเช้าหลังจากน้ำค้างแห้งและจะเก็บวันเว้นวัน โดยใช้มือแหวกใบดูให้ทั่วไม่ให้ตกค้าง อยู่ การเก็บเกี่ยวแตงกวาจะใช้มีดเป็นอุปกรณ์ในการตัดจากเถา

2.2.2.2 รายได้จากแตงกวา ผลผลิตที่ได้จากแตงกวาถือว่าเร็วกว่าผลผลิตจาก พืชผักชนิด ใดปลูกแตงกวาไว้ในไร่นาสวนผสมโดยสลับกับพืชผักอื่น ๆ จำนวน 3 ไร่ ใช้เวลา ประมาณ 30 วัน ก็ได้รับผลผลิต มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 150,600 บาท

2.2.3 การปลูกกะหล่ำปลี มีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

2.2.3.1 วิธีการปลูกกะหล่ำปลี การปลูกกะหล่ำปลีจะต้องเลือกรุ่นปลูกให้ดี เพราะจะส่งผลต่อราคาและผลผลิต การปลูกกะหล่ำปลีทำได้ปีละ 3 รุ่น คือ รุ่นแรก ปลูกปลายฤดูฝน เริ่มเพาะเมล็ดตั้งแต่เดือนกันยายน ปลูกเดือนตุลาคม เก็บขายได้ในราวเดือนธันวาคม เป็นรุ่นที่ขายได้ราคาดี แต่ผลผลิตต่อไร่ ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นการเตรียมดิน ขุดดินลึกสัก 30 เซนติเมตร ตากดินสัก 7 แดด เมื่อดินแห้งดีแล้วเก็บวัชพืชให้หมด ข่อยดินให้ร่วนซุยผสมปุ๋ยคอกลงในดินคลุกเคล้าให้ทั่วประมาณ 3 - 4 ต้นต่อไร่ ถ้าเป็นดินเหนียวหรือดินทรายและเป็นแปลงขนาดใหญ่ควรเตรียมดินก่อนปลูกสัก 1 ฤดู คือพองฤดูฝนก็เตรียมไถดินและใส่ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก แกลบ ขี้เลื่อย เศษหญ้า ทิ้งไว้ตลอดฤดูฝน

ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ การปลูกจะเลือกพันธุ์เบา โดยใช้พันธุ์ทรบิก เตราเติร์กซ์ และใจกล้า เพราะเป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูง และขายได้ราคาดี

ขั้นการปลูก กะหล่ำปลีจะปลูกปลายฤดู โดยขุดหลุมให้ลึกประมาณ 10 เซนติเมตร นำเมล็ดพันธุ์ที่เตรียมไว้ใส่ลงในหลุม ๆ ละประมาณ 5 - 6 เมล็ด ระยะห่างระหว่างหลุมประมาณ 40 x 40 เซนติเมตร โดยใช้ไม้ตีเป็นตารางเรียกว่า ขันบันได ให้มีขนาดตามที่ต้องการ แล้ววางไล่ไปเรื่อย ๆ ขณะปลูกซึ่งจะทำให้ได้ระยะระหว่างต้นและแถวเท่ากัน หลังจากใส่เมล็ดลงหลุมแล้วก็รดน้ำทันที

ขั้นการบำรุงรักษา กะหล่ำปลีเป็นผักที่ต้องดูแลวันละ 1 ครั้งเป็นอย่างน้อย ส่วนการรดน้ำจะรดน้ำทั้งเช้าและเย็นรอบต้น วันไหนฝนตกก็ไม่ต้องรดน้ำ กะหล่ำปลีต้องการน้ำมากหลังจากวันปลูกประมาณ 2 - 3 สัปดาห์ ไปถึงวันก่อนเก็บ 7 วัน เมื่อกะหล่ำปลีโตจนเก็บได้แล้วก็งดการรดน้ำลงทีละน้อยจนเหลือรดวันละครึ่ง รดวันเว้นวัน หรือรด 2 - 3 วันต่อครั้ง การใส่ปุ๋ยครั้งแรกเมื่อกะหล่ำปลีมีอายุประมาณ 15 - 18 วัน โดยใช้ปุ๋ยสูตร 25 - 7 - 7 และใส่ปุ๋ยครั้งที่ 2 เมื่อกะหล่ำปลีอายุประมาณ 30 - 40 วัน ใส่ปุ๋ยครั้งที่ 3 เมื่อกะหล่ำปลีเริ่มให้ผล การใส่ปุ๋ยทุกครั้งต้องงดการรดน้ำ 1 วัน รุ่งขึ้นจึงใส่ปุ๋ยแล้วพรวนกลบไว้ในตอนเช้าถึงไว้จนรุ่งขึ้นจึงรดน้ำ

ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต พันธุ์ที่ปลูกเป็นพันธุ์เบาอายุเก็บเกี่ยวประมาณ 60 - 70 วัน การเก็บกะหล่ำปลีในระยะที่เหมาะสมได้ผลสมบูรณ์ ให้สังเกตที่หัวว่าแน่นดีแล้วจึงตัด ใช้มีดสะอาดเป็นอุปกรณ์ในการตัดโดยตัดที่เดียวให้ขาด

2.2.3.2 รายได้จากกะหล่ำปลี ผลผลิตที่ได้จากกะหล่ำปลีนับว่าทำรายได้ให้กับผู้ปลูกได้เป็นอย่างดี มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 142,000 บาท

2.2.4 การปลูกแตงโม มีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

2.2.4.1 วิธีการปลูกแตงโม แตงโมชอบดินร่วนปนทราย ใช้เมล็ดปลูก แตงโมเป็นพืชที่มีอายุสั้น ปลูกง่ายและปลูกได้ในดินเกือบทุกชนิด ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นการเตรียมดิน โถดินให้ลึกประมาณ 15 - 20 เซนติเมตร 2-3 ครั้ง แล้วตากแดดไว้ประมาณ 15 วัน จากนั้นก็คราดดินให้แตก่วนเสมอกัน วัชระยะปลูกให้ห่างกันระหว่างต้น ระหว่างแถว 2 x 2 เมตร แล้วขุดหลุมให้กว้างและลึกประมาณ 20 เซนติเมตร แล้วใส่ปุ๋ยคอกลงไปหลุม 4-5 กำมือ หรือใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์สูตร 6 : 11 : 9 ใส่หลุมละ 2 ช้อน แล้วเอาดินที่ขุดขึ้นมาคลุกกับปุ๋ยให้เข้ากันดีแล้ว กลบหลุมให้เต็ม

ขั้นคัดเลือกพันธุ์ โดยคัดเลือกพันธุ์จินตหรา ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ปลูกง่าย มีรสหวาน ผลขนาดไม่ใหญ่จนเกินไป และเป็นที่นิยมของตลาด

ขั้นการปลูก การปลูกควรหยอดเมล็ดลงไปหลุมละ 6-7 เมล็ด สำหรับดินปลูกที่มีความชุ่มชื้นดี และลึก 5 เซนติเมตร สำหรับดินที่มีความชุ่มชื้นต่ำ หาหญ้าฟางปิดบาง ๆ ให้เต็มหน้าหลุม แล้วเอาดินหรือปุ๋ยคอกโรยทับบาง ๆ เพื่อไม่ให้หญ้าฟางนั้นเคลื่อนที่เมื่อลมพัดหรือถูกฝนชะ

ขั้นการบำรุงรักษา หลังจากที่ได้ปลูกแตงโมก็รดน้ำทุกวันจนแตงโมอายุ 30 วัน หลังจากนั้นรดน้ำ 2-3 วันต่อครั้ง แต่ต้องสังเกตความชื้นของดินด้วย ถ้าดินแห้งก็รดน้ำแต่อย่ารดให้ชิดโคนต้นเพราะแตงโมบอบบางอาจทำให้ต้นช้ำโรคเข้าทำลายได้ง่าย ควรพรวนดิน 2-3 ครั้ง แต่เมื่อแตงโมเริ่มออกดอกต้องหยุดพรวน

ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต หลังจากปลูกแล้วประมาณ 60-110 วัน แตงโมจะเริ่มแก่เก็บผลได้ การเลือกเก็บผลแตงโมให้สังเกตที่ผิวของแตงโมในส่วนที่อยู่ติดกับพื้นดินมีสีเหลืองนวลขึ้น ขั้วแตงโมเขียวหรือยุบตัว ผิวแตงโมกร้าน ไม่สด และขึ้นพู่เห็นได้ชัด การเก็บผลแตงโมต้องตัดให้ติดก้านของผลด้วย และทาด้วยปูนที่ใช้กินกับหมากที่รอยตัดซึ่งจะทำให้แตงโมไม่เหี่ยวเก็บไว้ได้นาน

2.2.4.2 รายได้จากแตงโม ผลผลิตที่ได้จากแตงโมนับว่าเป็นรายได้ค่อนข้างสูง ได้ปลูกแตงโมในไร่นาสวนผสมโดยปลูกสลับกับพืชอื่น จำนวน 11 ไร่ มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 388,750 บาท

2.2.5 การปลูกคะน้า มีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

2.2.5.1 วิธีการปลูกคะน้า ปลูกได้โดยวิธีหว่านเมล็ดลงในแปลงได้เลย ซึ่งวิธีการหว่านเมล็ดมีอยู่ 2 แบบ คือ การหว่านเมล็ดพันธุ์ให้กระจายทั่วแปลง และวิธีโรยเมล็ดแบบเรียงเป็นแถว ซึ่งจะเลือกปลูกวิธีแบบไหนขึ้นอยู่กับลักษณะของพื้นที่ของแปลงที่จะปลูก หรือขึ้นอยู่กับความสะดวกในการทำงานของเกษตรกร ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นการเตรียมดิน ดินที่จะใช้ปลูกผักคะน้า ต้องขุดพลิกดินให้ลึกประมาณ 10 - 15 เซนติเมตร ที่ไม่ต้องขุดลึกมากนักเพราะระบบรากของผักคะน้าไม่ลึกนัก ขุดพลิกแล้วตากดินไว้สัก 7 - 10 วัน แล้วย่อยพรวนดินเป็นก้อนเล็ก ๆ ใส่ปุ๋ยคอกหรือปุ๋ยหมักที่สลายตัวดีแล้วลงคลุกเคล้าให้เข้ากับดินในอัตราพอสมควร

ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ พันธุ์คะน้าที่ปลูก คือ พันธุ์คะน้าจีน ประเภทคะน้าใบ เพราะเป็นที่นิยมของตลาด มีลักษณะต้นอวบใหญ่ ก้านเล็ก ใบกลมหนา กรอบ และทนทานต่อดินฟ้าอากาศได้ดี จะซื้อจากร้านค้าย่อย หรือซื้อจากร้านขายเมล็ดพันธุ์ใหญ่ ๆ โดยฟังการแนะนำจากผู้ขาย

ขั้นการปลูก การปลูกคะน้าจะปลูกแบบหว่านเมล็ดให้กระจายให้ทั่วแปลง วิธีการนี้เหมาะสำหรับแปลงแบบขร่องมีคูน้ำล้อมรดน้ำตามให้ชุ่ม การหว่านแบบนี้ ใช้เมล็ดพันธุ์ค่อนข้างเปลือก คือใช้ประมาณ 2 กิโลกรัมต่อไร่

ขั้นการบำรุงรักษา ในช่วงที่เมล็ดเริ่มงอกยังขาดน้ำไม่ได้เลย วิธีการให้น้ำใช้เครื่องฉีดให้ทั่วและชุ่ม ซึ่งต้องการน้ำวันละ 2 เวลา เช้าและเย็น คะน้าจะชอบปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกมากกว่าปุ๋ยเคมี เพราะจะให้ผลผลิตดีกว่า มีความแข็งแรง มีความต้านทานโรคและแมลงได้ดี แต่หากมีการใส่ปุ๋ยเคมีควรใส่ปุ๋ยสูตร 12 - 8 - 8 โดยแบ่งใส่ 2 ครั้ง ๆ ละเท่า ๆ กัน ในอัตราส่วน 100 กิโลกรัมต่อไร่

ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต ผักคะน้ามีอายุการเก็บเกี่ยว 45 - 55 วัน ใช้มีดตัดชิดโคน โดยเลือกต้นที่ไม่แก่ไม่อ่อนเกินไปซึ่งต้องอาศัยความชำนาญ แล้วจึงตัดแต่งใบเสียทิ้ง การตัดไล่เป็นหน่อกระดานไปเลย เมื่อตัดแล้วจะนำมาบรรจุถุงพลาสติกใสสูงละ 5 - 10 กิโลกรัม เพื่อส่งแม่ค้าต่อไป

2.2.5.2 รายได้จากคะน้า ผลผลิตที่ได้จากคะน้าดีขึ้นตามลำดับทำให้มีรายได้ค่อนข้างสูง ซึ่งเกิดจากการพัฒนาการปลูกอยู่ตลอดเวลา ได้ปลูกคะน้าในไร่นาสวนผสมจำนวน 11 ไร่ โดยปลูกสลับกับพืชผักอื่น มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 124,400 บาท

2.2.6. การปลูกผักกาดเขียวปลี มีรายละเอียดของการปลูกดังนี้

2.2.6.1 วิธีการปลูกผักกาดเขียวปลี นิยมปลูกกันในช่วงฤดูฝนหรือฤดูหนาว และปลูกค่อนข้างยาก เพราะต้องการอากาศหนาว ยิ่งหนาวมากยิ่งดี แต่ถ้าอากาศไม่หนาวมากและหนาวไม่นานพอ ควรจะเลือกปลูกพันธุ์เบาที่ได้ผลผลิตดีเหมือนกัน ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการปลูกดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นการเตรียมดิน ผักกาดเขียวปลีชอบดินที่ร่วนละเอียด แต่ในดินเหนียวก็สามารถปลูกได้แต่ต้องทำให้ดินสามารถระบายน้ำได้ดี โดยการไถหรือขุดดินให้ลึกประมาณ 30 เซนติเมตร แล้วตากดินให้แห้งประมาณ 10 - 15 วัน จึงทำการย่อยพรวนดินให้เป็นก้อนเล็ก ๆ ใส่ปุ๋ยคอกลงคลุกเคล้า การใส่ปุ๋ยคอกรองพื้นก่อนปลูกนั้นใส่ขณะดินแห้ง เมื่อใส่แล้วก็ใช้คราดคลุกเคล้าให้เข้ากับดิน

ให้ดี การเตรียมดินต้องคายหญ้าออกให้เตียนและขุดให้ลึกประมาณ 30 เซนติเมตร ดาดินให้แห้งประมาณ 3 - 4 วัน แล้วจึงย่อยดินให้ละเอียด ปรับหน้าดินให้เสมอกัน

ขั้นการคัดเลือกพันธุ์ การคัดเลือกพันธุ์ผักกาดเขียวปลีจะเลือกปลูกพันธุ์เบา เพราะตลาดมีความต้องการสูง เนื่องจากอ้อยและเก็บไว้ได้นานกว่า โดยการหาซื้อพันธุ์จากร้านขายเมล็ดพันธุ์พืชทั่วไป

ขั้นการปลูก ผักกาดเขียวปลีปลูกได้ 2 วิธี คือ โดยวิธีหว่านเมล็ด และวิธีเพาะเมล็ดแล้วย้ายปลูก ซึ่งจะเลือกปลูกโดยวิธีหว่านเมล็ด เพราะเป็นวิธีทุนแรงและเวลาในการย้ายต้นกล้าไปปลูกตลอดจนใช้เวลาและแรงงานน้อย โดยมีขั้นตอน คือ เอาฟางหรือหญ้าคาคลุมแปลงบาง ๆ แล้วจึงหว่านเมล็ดพันธุ์ลงไปใช้เมล็ดพันธุ์ 1 ลิตรต่อพื้นที่ 500 ตารางเมตร เสร็จแล้วจึงหว่านปุ๋ยคอกในอัตรา 1 กิโลกรัมต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร

ขั้นการบำรุงรักษา การดูแลผักกาดเขียวปลีโดยการให้น้ำ ใส่ปุ๋ย และกำจัดศัตรูถือเป็นเรื่องสำคัญที่ต้องปฏิบัติ ในระยะแรกเมื่อผักกาดเขียวปลีกำลังงอกควรให้น้ำวันละ 3 - 4 เวลา เพื่อให้หน้าดินอ่อนสะดวกแก่การที่เมล็ดจะงอก เมื่ออายุเกิน 7 วันแล้ว ก็ลดลงเหลือวันละ 3 เวลา พออายุเกิน 1 เดือนไปแล้วรดเพียงวันละ 2 เวลา เช้า - เย็น ก็พอ ผักกาดเขียวปลีจะขาดน้ำไม่ได้ในช่วงกำลังห่อปลี เพราะจะทำให้การห่อปลีและการเจริญเติบโตไม่สมบูรณ์ การใส่ปุ๋ยควรแบ่งใส่ 2 ครั้ง คือ หลังจากปลูกได้ 7 วันครั้งหนึ่ง กับ 15 วันครั้งหนึ่ง ครั้งแรกควรใส่ปุ๋ยคอกผสมปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต ผสมให้เข้ากันดีแล้วหว่านลงในแปลงผัก โดยใช้ปุ๋ยคอก 3 - 4 กิโลกรัม ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟต 100 กรัมต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร และครั้งที่ 2 ใส่ปุ๋ยแอมโมเนียมซัลเฟตเพียงอย่างเดียว

ขั้นการเก็บเกี่ยวผลผลิต ผักกาดเขียวปลีมีอายุการเก็บเกี่ยวประมาณ 65 - 90 วัน เมื่อจะเก็บเกี่ยวให้สังเกตใบนอกเริ่มแห้งและเข้าปลีแน่นพอสมควรแล้วก็ตัด ควรตัดก่อนปลีจะคลายความแน่น และควรตัดในเวลาตอนเช้าขณะที่น้ำเกาะอยู่ตามใบแห้งดีแล้ว ซึ่งผักจะได้ไม่กรอบและไม่อวบน้ำจืดเกินไป

2.2.6.2 รายได้จากผักกาดเขียวปลี รายได้จากผักกาดเขียวปลีในปีหนึ่ง ๆ จัดว่าอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งได้ปลูกผักกาดเขียวปลีไว้ในไร่นาสวนผสม จำนวน 11 ไร่ สลับกับการปลูกผักชนิดอื่น มีรายได้เฉลี่ยปีละประมาณ 82,700 บาท

2.3 การเลี้ยงปลา เนื่องจากพื้นที่ทำไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากกร เป็นที่ลุ่มมีน้ำท่วมขัง ประกอบกับเป็นพื้นที่ใกล้ลำคลอง จึงลงทุนขุดร่องสวนเพื่อเป็นการระบายน้ำ และป้องกันน้ำท่วม ซึ่งสามารถใช้ร่องสวนเป็นแหล่งเลี้ยงปลาที่สร้างรายได้ให้กับครอบครัวได้ปลาอีกทางหนึ่ง โดยทำคันดินรอบสวนเพิ่มเติมและยกระดับให้สูงกว่าระดับน้ำขึ้นสูงสุดเพื่อป้องกันน้ำท่วม ดินที่ขุด

คู่นำไปถมบนแปลงสวนซึ่งตามปกติมีขนาด 4 - 10 เมตร การเลี้ยงสัตว์น้ำในร่องสวนมักนิยมเลี้ยงปลากวักที่กินตะไคร่น้ำ เพราะตามปกติในร่องสวนจะมีพืชผัก ผลไม้ และเศษใบไม้ร่วงหล่นลงน้ำ ก็จะทับถมเป็นปุ๋ยหมักทำให้เกิดธาตุอาหารและอาหารธรรมชาติ การเลี้ยงปลาในร่องสวนนั้นจึงกระทำตามแบบธรรมชาติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.3.1 วิธีการเลี้ยงปลา จะเลี้ยงปลาแบบรวมโดยไม่พื้พิถันมากนักไม่มีการให้อาหารสมทบอาศัยอาหารจากธรรมชาติที่เป็นใบไม้ ผลไม้ และผักต่าง ๆ ซึ่งมีขั้นตอนวิธีการเลี้ยงปลาดังนี้

การสร้างบ่อ บ่อเลี้ยงปลาต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมและลักษณะภูมิประเทศ ซึ่งลักษณะของบ่อจะต้องใกล้แหล่งน้ำ มีขนาดและความลึกเหมาะสมและมีที่ระบายน้ำเข้าออกเพื่อสะดวกในการจับปลา และเปลี่ยนน้ำในบ่อ การที่น้อม พุกขากร ได้ใช้ร่องสวนเป็นบ่อเลี้ยงปลา เนื่องจากแปลงเกษตรอยู่ใกล้ลำคลองจึงสามารถระบายน้ำได้ดี และมีขนาดความกว้างลึกเหมาะสม

การคัดเลือกพันธุ์ พันธุ์ปลาที่เลี้ยงเป็นพันธุ์ที่หาได้ง่ายและมีความอดทนสูง เนื้อมีรสดี และมีผู้นิยมบริโภค พันธุ์ปลาที่เลี้ยง เช่น ปลาหมอไทย ปลาคูขุย ปลาจลลาด ปลาแขยง ปลาไน ปลานิล ปลาตะเพียน ปลาตะเพียน ปลาสาวย ปลาจีน และปลาช่อน เป็นต้น

การบำรุงรักษา การเลี้ยงปลาแบบธรรมชาติไม่นิยมให้อาหารสมทบแก่ปลานอกจากอาหารที่เป็นธรรมชาติเท่านั้น โดยจะปล่อยตามธรรมชาติ อาหารของปลาจะมีอยู่แล้วตามธรรมชาติ เช่น จุลินทรีย์ ตะไคร่น้ำ ไรน้ำ แหน สาหร่าย แมลง หนอน ไล่เดือน และตัวปลวก เป็นต้น แต่ในบางครั้งจะให้อาหารสมทบเพิ่มเติม เช่น ถั่วบด ข้าวสุก ผัก และผลไม้ที่เสีย เป็นต้น

2.3.2 รายได้จากปลา การทำไร่นาสวนผสมโดยการขุดพื้นที่เป็นร่องสวน เพื่อใช้เลี้ยงปลาแบบธรรมชาตินั้น ได้ให้ผลผลิตตอบแทนตามสมควร มีรายได้จากปลาเฉลี่ยปีละประมาณ 15,000 บาท

2.4 การจัดการ เป็นกระบวนการกิจกรรมหรือการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปตามแนวทางที่ตั้งไว้เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ วัตถุประสงค์หลักของการจัดการไร่นาสวนผสมมี 5 ประการ คือ การมุ่งเน้นกำไรสูงสุดและให้มีรายได้อย่างต่อเนื่อง การวางแผนงบประมาณการผลิต การลงทุนที่คุ้มค่า การลดต้นทุนการผลิต และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจึงเน้นการจัดการ 5 ด้าน คือ ด้านที่ดิน ทน แรงงาน เทคโนโลยี และตลาด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 ที่ดิน การจัดการด้านที่ดินในระยะแรก ๆ ของน้อม พุกขากร มีปัญหาเนื่องจากมีที่ดินเพียง 7 ไร่เศษ และต่อมาได้ซื้อที่ดินที่ติดกับแปลงเดิมเพิ่มอีก 8 ไร่ รวมมีที่ดินทั้งหมด 15 ไร่เศษ เป็นพื้นที่อยู่ใกล้ลำคลองจึงลงทุนขุดที่นาพัฒนาเป็นร่องสวน นับเป็นเกษตรกรรายแรก ที่กล้าทำในสิ่งที่แปลกใหม่ในสายตาของชาวบ้านแถบนั้น ได้พัฒนาที่ดินของตนควบคู่กับ

การหมุนเวียนปลูกพืชผักและไม้ผล จนกระทั่งกลายมาเป็นไร่นาสวนผสมที่สมบูรณ์แบบ ดังที่เห็นในปัจจุบัน และได้ขยายพื้นที่ปลูกไปยังตำบลแหลมโดนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยซื้อพื้นที่ประมาณ 33 ไร่ และได้ขุดทำเป็นไร่นาสวนผสมแบบร่องสวนอีกแปลงหนึ่ง

2.4.2 ทุน การจัดการด้านทุนของน้อม พุกษากร ในการทำไร่นาสวนผสมในระยะแรกมีจำนวนการลงทุนค่อนข้างสูง เช่น การปรับสภาพพื้นที่ปลูกพืช การขุดร่องสวนเพื่อสร้างแหล่งน้ำ การสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์การเกษตร ตลอดจนค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในระยะแรกของการผลิต ซึ่งแหล่งเงินทุนในการดำเนินงานกิจกรรมไร่นาสวนผสม ได้จากการกู้ธนาคารเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) และเงินทุนของตนเองที่มีอยู่ การชำระเงินคืนแก่ธนาคารทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย โดยจะส่งคืนให้ธนาคารหลังจากขายผลผลิตได้ มีกำหนดส่งคืนธนาคารปีละครั้ง ได้จัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่ายไว้อย่างชัดเจน เพื่อการวางแผนที่ถูกต้องอันจะนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินการต่อไป ส่งผลให้การประกอบอาชีพการเกษตรก้าวหน้าเป็นลำดับ จนกระทั่งมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีบ้าน มีรถยนต์ มีการซื้อที่ดินเพิ่มอีก 33 ไร่ ที่หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมโดนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง

2.4.3 แรงงาน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้า แรงงานที่ใช้ในการทำไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร มีแรงงานในครอบครัว 4 คนทำเป็นประจำ และแรงงานจ้างอีกประมาณ 5 - 10 คนต่อวัน ขึ้นอยู่กับฤดูกาล ได้มีการถ่ายทอดการทำงานให้ทุกอย่างจนแรงงานทุกคนทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับเงินค่าจ้างนั้นจ่ายให้วันละ 150 บาทต่อวัน ซึ่งส่วนใหญ่จ่ายสัปดาห์ละครั้ง จากการจัดการด้านแรงงานดังกล่าวนี้พบว่า ได้สนับสนุนให้มีการจ้างงาน โดยการจัดการแรงงานและจ่ายผลตอบแทนอย่างคุ้มค่า ซึ่งปัญหาการขาดแคลนแรงงานก็ไม่เกิดขึ้น ถือเป็นการกระจายรายได้แก่กลุ่มเกษตรกรข้างเคียงได้เป็นอย่างดี

2.4.4 เทคโนโลยี เป็นวิธีการหรือเทคนิคใหม่ๆ ที่น้อม พุกษากร นำมาใช้เพื่อการดำเนินงานด้านการเกษตรให้มีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้เกษตรกรมีผลผลิตและกำไรเพิ่มขึ้น ดังนั้นตั้งแต่เริ่มแรกที่ทำไร่นาสวนผสมได้นำเอาวิทยาการใหม่ๆ มาประยุกต์ เช่น การใช้พืชและสัตว์พันธุ์ใหม่ที่ให้ผลผลิตสูง การใช้ปุ๋ยและยาปราบศัตรูพืชชนิดใหม่ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ มีกรรมวิธีการผลิตแบบใหม่ๆ และนำเครื่องจักรกลมาใช้ในการผลิต เป็นต้น การใช้เครื่องจักรกลเพื่อการเกษตร เช่น เครื่องสูบน้ำขนาดใหญ่ที่ใช้เครื่องรถยนต์ดีเซล เรือรดน้ำ เครื่องพ่นยาฆ่าแมลง รถไถนาขนาดเล็ก เครื่องล้างผลละมุด เป็นต้น และใช้บ้านของตนเองตั้งเป็นที่ทำการ "จุดถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรไร่นาสวนผสมเชิงการค้า หมู่ที่ 9 ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง" ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารด้านการเกษตรแก่เกษตรกรทั่วไป และมีการบรรยายตามสถานที่

ต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้และเทคโนโลยีแก่ผู้สนใจทางด้านการเกษตรทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ต่ำกว่า 20 ครั้งอีกด้วย

2.4.5 การตลาด การผลิตและการบริโภคของสินค้าเกษตรโดยทั่วไปจะเกิดขึ้นต่างสถานที่ ต่างเวลา และต่างบุคคล จึงจำเป็นจะต้องมีการเก็บรวบรวมสินค้าเกษตรเพื่อจำหน่ายต่อไปในระยะแรกนั้นน้อม พุกษากร จะเป็นผู้หาตลาดเองโดยการนำผลผลิตไปขายด้วยตนเอง เช่น ตลาดปากคลอง ตลาดควนขนุน ตลาดพัทลุง ตลาดสงขลา เป็นต้น ต่อมาได้กำหนดราคาแล้วให้แม่ค้านำผลผลิตไปขายโดยจะแบ่งกำไรให้แม่ค้ากิโลกรัมละ 1 บาท และในช่วงปี พ.ศ. 2538 เห็นว่าหากไปขายเองหรือแบ่งกำไรให้แม่ค้าก็จะทำให้เสียเวลาและมีปัญหาเรื่องผลผลิตเหลือจำนวนมาก จึงได้ปรับกลยุทธ์ในการเปิดตลาดจำหน่ายสินค้าการเกษตรใหม่ โดยได้ติดต่อกับแม่ค้าให้มารับซื้อผลผลิตไปจำหน่ายเอง ด้วยเหตุผลที่ผลผลิตทุกชนิดมีคุณภาพ และได้คัดเกรดก่อนส่งให้กับแม่ค้า จนเป็นที่ยอมรับของแม่ค้าและเป็นที่ต้องการของตลาด ทำให้สามารถเปิดตลาดได้ในเวลาต่อมา และในช่วงปี พ.ศ. 2539 จนถึงปัจจุบันนี้จะมีแม่ค้าประจำไปรับซื้อผลผลิตถึงสวน เพื่อนำไปจำหน่ายในตลาดภายในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดใกล้เคียง และมีการส่งไปจำหน่ายยังประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์อีกด้วย มีเกษตรกรข้างเคียงนำผลผลิตการเกษตรมาฝากขายด้วย จึงกลายเป็นที่รวมผลผลิตการเกษตรเพื่อจำหน่ายให้กับแม่ค้าที่มารับซื้อต่อไป

อภิปรายผล

ผลการศึกษาชีวิตประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ชีวิตประวัติของน้อม พุกษากร เป็นเกษตรกรบ้านปากคลองเก่า ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เกิดเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ชีวิตประวัติของน้อม พุกษากร เป็นชีวิตที่ต้องต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ มาตลอด แต่ด้วยความมุ่งมั่น มีความขยัน มีความเพียรพยายามในการทำงานที่พึ่งตนเองเป็นหลัก จึงสามารถทำให้การประกอบอาชีพทำไร่สวนผสมของน้อม พุกษากร ประสบความสำเร็จ สร้างรายได้ให้กับครอบครัวอย่างมั่นคง ชีวิตของน้อม พุกษากร จึงเป็นแบบอย่างที่ดีของการต่อสู้ชีวิตของเกษตรกรที่ควรนำมาเป็นแบบอย่างแก่บุคคลทั่วไปได้เป็นอย่างดี

2. ผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร เป็นผลงานที่เกิดจากการทำไร่สวนผสม ผลงานที่สำคัญได้แก่ การปลูกไม้ผล การปลูกพืชผัก และการเลี้ยงปลาในร่องสวน การปลูกไม้ผล และพืชผักเหล่านี้ น้อม พุกษากร ได้ถ่ายทอดให้กับเกษตรกรข้างเคียงที่มีความสนใจ เพื่อนำไป

เป็นแบบอย่าง ทำให้เกษตรกรข้างเคียงมีรายได้และมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยยึดหลักลงทุนน้อยได้ผลผลิตมาก และยังรู้จักใช้พื้นที่อย่างคุ้มค่า จึงถือได้ว่าน้อม พุกษากร ได้เป็นแบบอย่างในการประกอบอาชีพไร่นาสวนผสมได้เป็นอย่างดี

3. การจัดการไร่นาสวนผสม น้อม พุกษากร มีแนวคิดในการจัดการแบบระบบครอบครัว ที่ทุกคนมีความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น หรือในส่วนของตลาดได้ยึดถือความซื่อสัตย์ และผลผลิตที่ได้คัดเลือกแล้ว โดยใช้ความเป็นกันเอง ความซื่อตรงไว้วางใจซึ่งกันและกันแบบชาวบ้านในชนบท เช่น กรณีการซื้อผลผลิตด้วยเงินเชื่อซึ่งต้องเชื่อถือไว้วางใจกันเท่านั้นจึงจะทำได้ หรือการคัดเลือกผลผลิตแล้วแยกเป็นเกรดสูง - ต่ำ ตามผลผลิตนั้น ๆ เพื่อให้ได้ผลผลิตตามแม่ค้าหรือตลาดต้องการ เป็นต้น จึงถือได้ว่าน้อม พุกษากร ได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการกับการทำไร่นาสวนผสมจนประสบความสำเร็จ

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ควรจะได้นำผลการศึกษาชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร ไปเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มของเกษตรกรหรือผู้ที่สนใจด้านการเกษตร เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณของน้อม พุกษากร และเพื่อเป็นแบบอย่างแก่เกษตรกรอื่น ๆ ต่อไป

1.2 หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ควรนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางเพื่อพัฒนาด้านการเกษตรในจังหวัดพัทลุงและสถานที่อื่น ๆ ตามความเหมาะสม

1.3 รัฐควรให้การส่งเสริมและพัฒนาการทำไร่นาสวนผสมในจังหวัดพัทลุงและจังหวัดอื่น ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร ในประเด็นอื่น ๆ ให้กว้างขวางและละเอียดยิ่งขึ้น เช่น ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสร้างผลงานด้านการเกษตร ศึกษาแนวคิดด้านการเกษตร เป็นต้น

2.2 ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับชีวประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญในด้านต่าง ๆ ของแต่ละท้องถิ่นให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เนื่องจากบุคคลเหล่านี้มักจะมีเกียรติประวัติที่ดั่งาม ตลอดจนมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่นและสังคมที่สมควรเผยแพร่อย่างยิ่ง

2.3 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการทำไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร กับการทำไร่นาสวนผสมในภาคอื่น ๆ เช่น ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กลุ่มเกษตรสัญจร (นามแฝง). ปลาที่เลี้ยงง่าย. กรุงเทพฯ : สหมิตร, 2530.
- กลุ่มรักเกษตร (นามแฝง). อาชีพปลูกผัก. นนทบุรี : กลุ่มรักเกษตร, 2531.
- เกษตรจังหวัดพัทลุง, สำนักงาน. ประวัติและผลงานเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม.
พัทลุง : สำนักงานเกษตรจังหวัดพัทลุง, ม.ป.ป.
- เกษตรศาสตร์ (นามแฝง) คู่มือการปลูกผัก ไม้ผล ไม้ประดับ. พระนคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย
การพิมพ์, 2512.
- เกษตรอำเภอควนขนุน, สำนักงาน. ประวัติและผลงานเกษตรกรดีเด่นสาขาอาชีพไร่นาสวนผสม.
พัทลุง : สำนักงานเกษตรอำเภอควนขนุน, ม.ป.ป.
- เกษม ขนบแก้ว. การวิเคราะห์งานวัฒนธรรมหนึ่งตระกูลของพ่อ พุทธวราห์. ปริญญาโท ศศ.ม.
สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา, 2532. ถ่ายเอกสาร.
- โกสินทร์ สายแสงจันทร์. การเพาะและปลูกผักต่างๆ. ชนบุรี : อมรการพิมพ์, 2512.
- จอร์ ทองอำไพ. ประมวลบทความประกอบวิชาเกษตรกรรม พืชกรรม. กรุงเทพฯ : ศึกษาศาสตร์
นิเทศกรรมการฝึกหัดครู, 2516.
- คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. ผู้มีผลงานดีเด่นทางวัฒนธรรม พุทธศักราช 2537.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2538.
- _____. ศิลปินแห่งชาติหนังสือพิมพ์ กิ่งทอง ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรม หนังสือพิมพ์
เกษม. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2536.
- _____. ศิลปินแห่งชาติ 2538. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2539.
- จินตนา ไบกาชย. การเขียนสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวิทย์สาส์น, ม.ป.ป.
- จิตผกา ธนปัญญาธิวงศ์. หลักการศึกษากศกร. สงขลา : คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่, 2529.
- ชัยมงคล สุวพานิช. คู่มือการเรียนวิชาเกษตร 1 กลไกกรรม หลักพืชกรรม และวิธีการสอน
เกษตรกรรม ชนบุรี : รุ่งวัฒนา, 2515.
- _____. คู่มือสำหรับนักสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพฯ : ศึกษานิเทศกรรม
การฝึกหัดครู, 2526.
- _____. หลักการกลไกกรรม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา, 2516.
- ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระมหา. ประวัติบุคคลสำคัญ. กรุงเทพฯ : บรรณาการ, 2517.
- เดชา ศิริภัทร. "ปัจจุบันและอนาคตของระบบเกษตรกรรมทางเลือก," ทางใหม่. 4 (6) : 12 ;
พฤศจิกายน - ธันวาคม 2533.

- ทำนอง สิงคาลวณิช. เกษตรทัศน์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ร่วมมิตรไทย, 2516.
- ธนิศา ครูเดโชชัย. การศึกษาชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมของขุนอาเทศคดี (กลอน มัลลิกะมาส).
 ปรินิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2541. ถ่ายเอกสาร.
- นพรัตน์ บำรุงรักษ์. พืชหลักปักชำได้. กรุงเทพฯ : ปิรามิด, 2536.
- ประยุทธ์ สิทธิพันธ์ . ประวัติบุคคลสำคัญของไทย. กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2524.
- ปัญญา หิรัญศรีศรี. "วิวัฒนาการของการเกษตรและการจัดการศึกษาเกษตรในประเทศไทย," ใน
เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการส่งเสริมการเกษตร หน่วยที่ 2. หน้า
 43 - 62. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2530.
- ปัญญาจักร กล่อมชุ่ม. งานเกษตรพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2534.
- พงศ์พันธุ์ ทินนิมิตร. ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนังสือของกั้น ทองหล่อ. ปรินิพนธ์
 ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วโรฒ ภาคใต้, 2534. ถ่ายเอกสาร.
- พจนารถ แสงประดับ. ศึกษาชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมเพลงบอกของสร้อย เส็งเสนาะ.
 ปรินิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2538.
 ถ่ายเอกสาร.
- พรพันธุ์ เขมคุณาศัย. ชีวิตและงานประพันธ์ของ "ส. ธรรมยศ" : การวิเคราะห์ท่วงทำนองเขียน
และแนวความคิด. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา,
 2534. ถ่ายเอกสาร.
- พรศักดิ์ พงสาปาน. "บันทึกไว้เป็นเกียรติ," เทคโนโลยีชาวบ้าน. 10 (97) : 14 - 17 ; สิงหาคม
 2541.
- พานิช ทินนิมิตร. หลักการเกษตร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงสยามการพิมพ์, 2527.
- พิมลจารย์ นามวัฒน์ และ กิติ ดัชคานนท์. เอกสารการสอนชุดวิชาองค์การและการจัดการ
หน่วยที่ 1 - 8. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2534.
- พฤษพันธุ์ (นามแฝง). คู่มือการเกษตร. กรุงเทพฯ : หอสมุดกลาง 09, 2513.
- มนตรี สุตนพัฒน์ และคนอื่น ๆ. หลักกสิกรรม. นครศรีธรรมราช : วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช,
 2513. อัดสำเนา.
- ยงยศ พลบุญ. ศึกษาแนวคิดและการบริหารงานพัฒนาชุมชนของตริวิฐ พระพัฒน์. ปรินิพนธ์
 ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2541. ถ่ายเอกสาร.
- ระนิต ณ พัทลุง. ศึกษาภูมิปัญญาด้านการเกษตรของหอน หมัดหลี่. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. สงขลา :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2539. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์,
 2525.

- ลักษณ์ โดวิวัฒน์. การใช้ภาษาไทย 2. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2539.
- วรวัฒน์ อินอากร. สัมผัสลูกไม้. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2533.
- วัชรินทร์ บุญวัฒน์. หลักการกลีกรรม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2526.
- วิจิต ถิ่นวัฒนากุล. "คุยกันเรื่องชื่อและความหมายของการเกษตร," ทางใหม่. 4 (6) : 17 - 20 ; พฤศจิกายน - ธันวาคม 2533.
- ศิลปากร, กรม. ประวัติผู้ทรงคุณทางศิลปะ เล่ม 4. กรุงเทพฯ : Text and Journal Publication Co. Ltd, 2537.
- สมภาส พจนปรีชา. ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนังสือของหนังสือประทีป บัวทอง. ปริญญาโท ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2537. ถ่ายเอกสาร.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาการเกษตร หน่วยที่ 1 - 8. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาตลาดสินค้าเกษตรกรรมกับเศรษฐกิจไทย หน่วยที่ 8 - 15. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- สุทธิลักษณ์ อำพันวงศ์. คนเด่นในอดีต. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, 2534.
- สุวิงศ์ พงศ์ไพบูลย์. การเขียน. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2522.
- สุนทร ปุณโณทก. สวนหลังบ้าน 3 "ต้นไม้เพื่อชีวิต". กรุงเทพฯ : ภาสิต, 2532.
- สุภาพร สุกสีเหลือง. การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดี จำกัด, 2538.
- เสนีย์ วิลาวรรณ. การเขียน 2. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2533.
- โสภา สมเขาใหญ่. ชีวิตและผลงานวรรณกรรมหนังสือของหนังสือธรรมโฆษณ์. ปริญญาโท ศศ.ม. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้, 2538. ถ่ายเอกสาร.
- หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร. ชีวิตและงานของคนไทยตัวอย่าง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2528.
- อรุณี ลิ้มศิริ และปัญญาจักร กลุ่มชุม. งานเกษตรพื้นฐานสมบูรณ์แบบ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2542.
- อัจฉรา เล็กวานิช. "ความเป็นมาของการปลูกพืชในประเทศไทย," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาเกษตรทั่วไป 2 : พืชเศรษฐกิจ. หน้า 1 - 43. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- อุดม หนูทอง. พื้นฐานการศึกษาวรรณคดีไทย. สงขลา : โรงพิมพ์เมืองสงขลา, 2523.

นุคตานุกรม

บุคลากรกรม

คง คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9

ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

จำนงค์ นิ่มแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 131 หมู่ที่

6 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2542.

ฉาย อินทโชโต, พระ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่วัดทุ่งเตง หมู่ที่

4 ตำบลแหลมโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

ชูศักดิ์ พจนากนกกุล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการองค์การ

บริหารส่วนตำบลพนางตุง หมู่ที่ 3 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อ

วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542.

เดือนใจ คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9

ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม พ.ศ. 2542.

ถวิล ทองนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 39/1 หมู่ที่

3 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542.

ทวี คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9

ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2543.

น้อม พฤกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่

9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2543.

นิมิต พฤกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่

9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

นุชรี ปุสสิโร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ที่ว่าการอำเภอควนขนุน

ตำบลควนขนุน อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2542.

บุญเลิศ ชิกอี่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ทำการผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่

9 ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2542.

ประวิง เพชรบุญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตร

อำเภอควนขนุน ตำบลโดนด อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กรกฎาคม

พ.ศ. 2542.

ประสพ ยิ่งดำนุ่น เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่

2 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2543.

- ปรีชา หนูชู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 120 หมู่ที่ 4 ตำบลแพรกหา อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 3 มกราคม พ.ศ. 2543.
- เปลื้อง ศรีหิรัญ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 285 หมู่ที่ 1 ตำบลมะกอกเหนือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.
- เผ่า คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 79 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2543.
- พิพัฒน์ อินแก้ว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอกวนขนุน ตำบลกวนขนุน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 22 ตุลาคม พ.ศ. 2542.
- พริ้ม นิ่มกร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 120 หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมโตนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.
- มะลิ ชีระประยูร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 50 / 1 หมู่ที่ 9 ตำบลกวนขนุน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.
- ริน ทิพย์รักษ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมโตนด อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.
- วิชัย ฮวดไธ้ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6 ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2543.
- วิมล พกษากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ. 2543.
- สมชาติ นาควิโรจน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานเกษตร อำเภอกวนขนุน ตำบลโคกคิ้ว อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542.
- สุดใจ ชินเดช เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอกวนขนุน ตำบลกวนขนุน อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542.
- สุนีย์ จิกอ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 19 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542.
- ห้วย คงนวล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลพนางดุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2543.

อจรร่า ฮวดไถ่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 76 หมู่ที่ 6

ตำบลชัยบุรี อำเภอเมืองพัทลุง จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543.

อ้น มากสุข เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, นฤมล สุขเนาวรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 89/1 หมู่ที่ 9

ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2543.

ภาคผนวก

ภาพประกอบ 1 น้อม พฤษภากร อายุ 16 ปี ถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2518

ภาพประกอบ 2 น้อม พฤษภากร - วิมล พฤษภากร

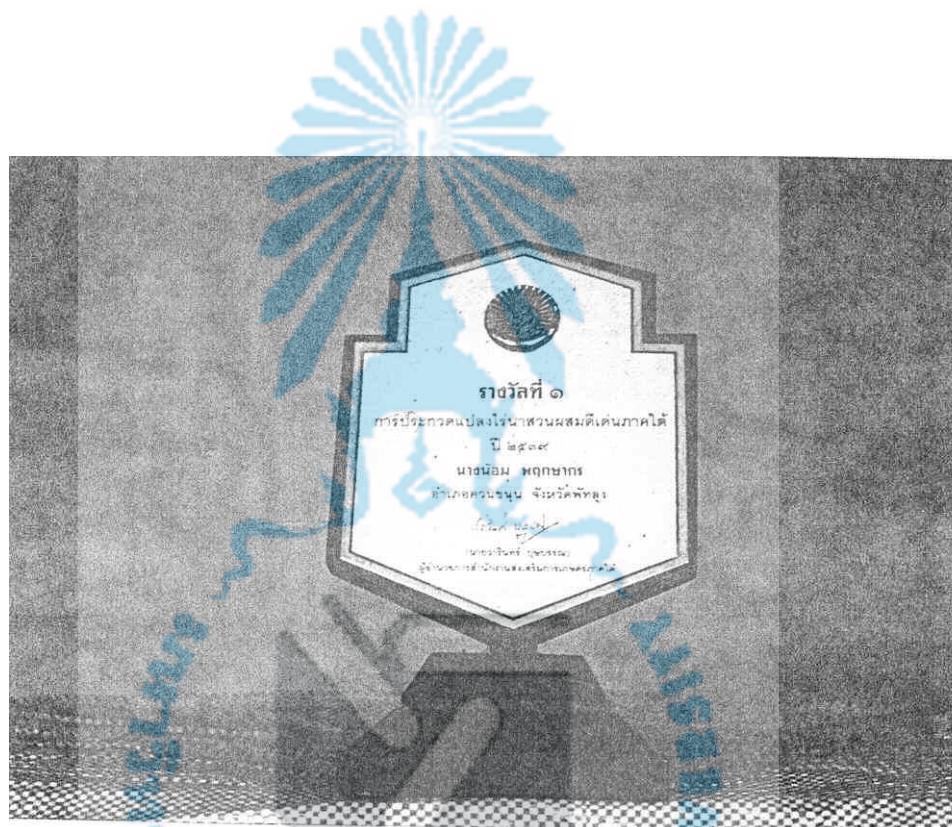
ถ่ายเมื่อ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2524

ภาพประกอบ 3 น้อม พฤษภากร และครอบครัว ที่เขื่อน
รัชชประภา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ถ่ายเมื่อ พ.ศ. 2541

ภาพประกอบ 4 โล่รางวัลเกียรติคุณที่น้อม พุกขภากร ได้รับจาก
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2539

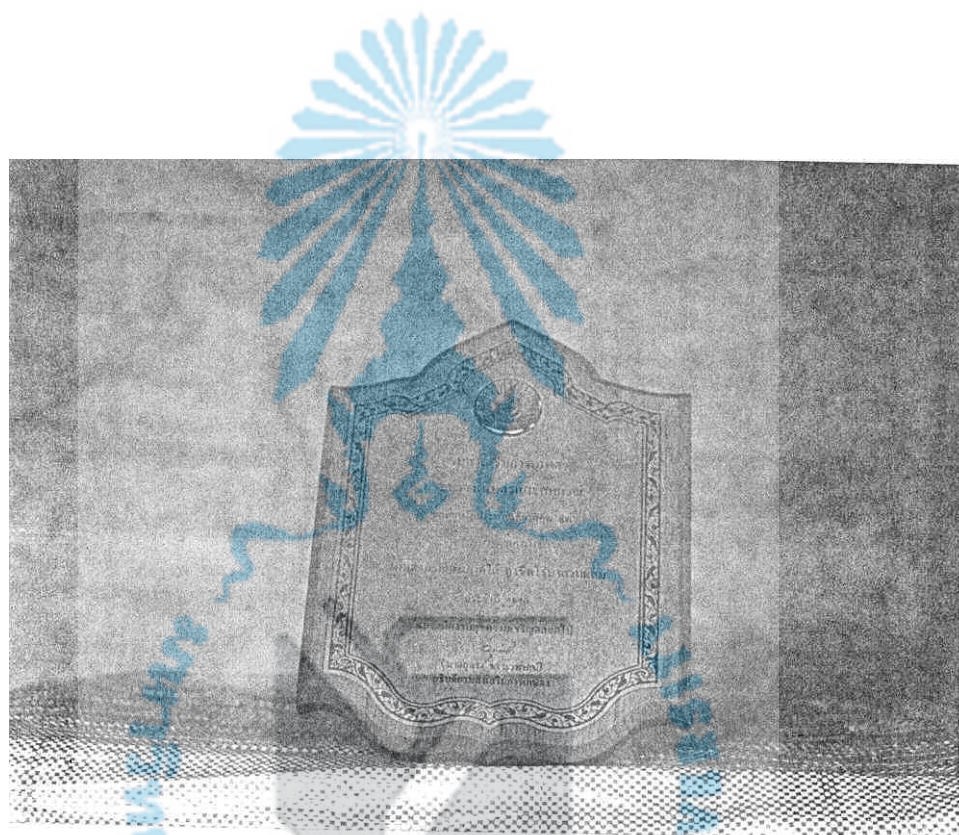

ภาพประกอบ 5 โล่รางวัลผู้นำอาชีพก้าวหน้าระดับภาคที่น้อม พุกษากร
ได้รับจากกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2540

ภาพประกอบ 6 โล่รางวัลแปลงจัดไรนาตามทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำเพื่อการเกษตร
ตามแนวพระราชดำริน้ำร้อน พฤษภากร ได้รับจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา

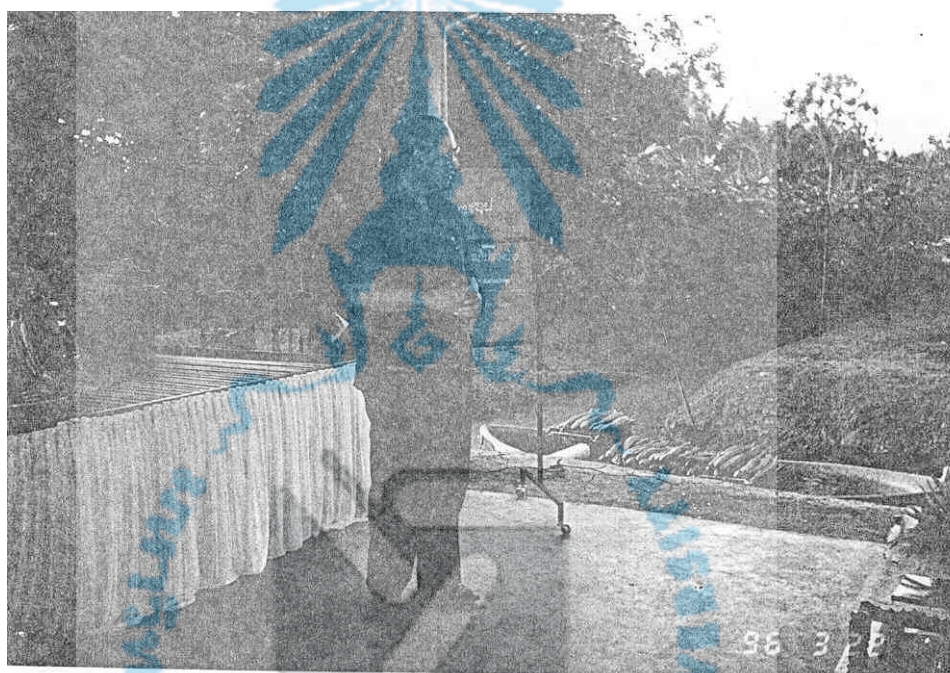
พ.ศ. 2539

ภาพประกอบ 7 โล่รางวัลแปลงไร่นาสวนผสมดีเด่นระดับภาค ภาคใต้
ที่น้อม พฤษภากร ได้รับจากกรมส่งเสริมการเกษตร พ.ศ. 2540

ภาพประกอบ 8 นายสมชาติ นาควิโรจน์ เกษตรตำบลพนางตุง
นำสมาชิกเยี่ยมชมกิจการไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร
เมื่อ 28 มีนาคม พ.ศ. 2539

ภาพประกอบ 9 นายเพชรรัตน์ วรรณگیر อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
เยี่ยมชมไร่นาสวนผสมของน้อมพฤษภากร เมื่อ 22 มีนาคม พ.ศ. 2539

ภาพประกอบ 10 นายสุขสันต์ มลิทอง รองอธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
เยี่ยมชมไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร เมื่อ 21 พฤษภาคม พ.ศ.

ภาพประกอบ 11 นายอุดร ขจรเวหาศน์ อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร
เยี่ยมชมไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร เมื่อ 27 กุมภาพันธ์
พ.ศ. 2541

ภาพประกอบ 12 นายนิรันดร์ชัย เพชรสิงห์ ผู้ว่าราชการจังหวัดพัทลุง และคณะ
เยี่ยมชมไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร เมื่อ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540

ภาพประกอบ 13 นายอภิรักษ์ จันทนกุลกะ รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
 เชิญชมกิจการไร่นาสวนผสมของน้อง พฤษภากร เมื่อ 9 พฤษภาคม
 พ.ศ. 2541

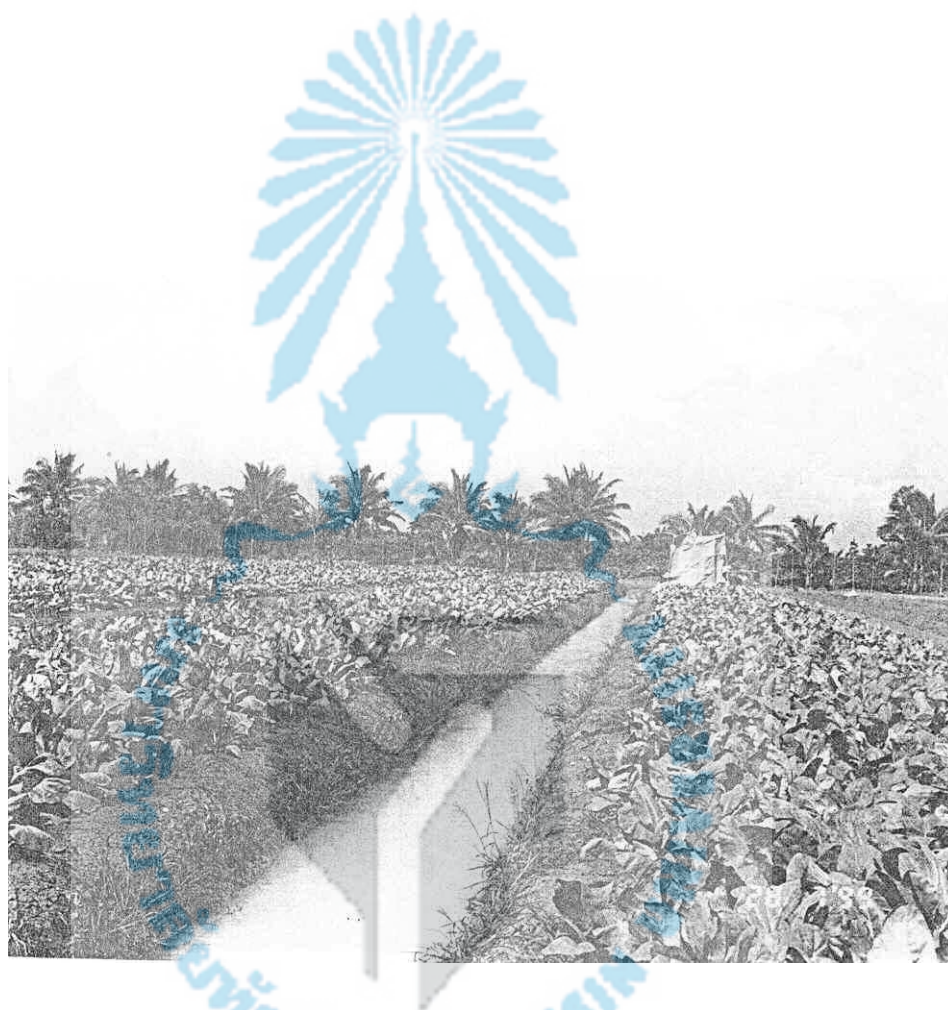
ภาพประกอบ 14 แปลงปลูกตะมุศลับกับกล้วยในไร่นาสวนผสม
ของน้อม พฤษยากร ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง
ถ่ายเมื่อ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542

ภาพประกอบ 15 แปลงปลูกมะกอกบนร่องสวนรอบนอกในไร่นาสวนผสม
ของน้อม พฤษยากร ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง
ถ่ายเมื่อ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542

ภาพประกอบ 16 แปลงปลูกมะพร้าวในไร่สวนผสม
ของน้อม พฤษภากร ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง
ถ่ายเมื่อ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2542

ภาพประกอบ 17 แปลงปลูกกระน้ำในไร่นาสวนผสมของน้อม พฤษภากร
ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ถ่ายเมื่อ 16 ตุลาคม
พ.ศ. 2542

ภาพประกอบ 18 แปลงปลูกผักกาดเขียวปลีสลัดกับบวบในไร่นาสวนผสม
ของน้อม พฤษภากร ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง
ถ่ายเมื่อ 9 เมษายน พ.ศ. 2543

ภาพประกอบ 19 แปลงปลูกบวบในไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร
ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ถ่ายเมื่อ 9 เมษายน
พ.ศ. 2543

ภาพประกอบ 20 ผลผลิตจากเตงกวาบรรจุถุงพลาสติกเพื่อส่งตลาด
ที่ไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน
จังหวัดพัทลุง ถ่ายเมื่อ 9 เมษายน พ.ศ. 2543

ศึกษาชีวประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร

บทคัดย่อ

ของ

นฤมล สุขเนาวรัตน์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา

พฤษภาคม 2543

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาชีวิตประวัติและผลงานด้านการเกษตรของน้อม พุกษากร ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และสัมภาษณ์บุคคลในครอบครัว ญาติพี่น้อง ผู้นำในท้องถิ่น เจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ และบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วเสนอผลงานด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์และมีภาพประกอบ ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

น้อม พุกษากร เป็นเกษตรกรดีเด่นของภาคใต้ เกิดเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2503 ที่ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ในวัยเด็กเรียนหนังสือที่โรงเรียนวัดประดู่เรียง จังหวัดพัทลุง และโรงเรียนวัดจันทาราม จังหวัดระนอง เมื่อ พ.ศ. 2522 ได้แต่งงานครั้งแรก และแต่งงานครั้งที่ 2 พ.ศ. 2524 มีบุตรธิดา 4 คน เริ่มประกอบอาชีพด้านการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมเมื่อ พ.ศ. 2529 จนได้รับเกียรติคุณจากหน่วยงานต่างๆ ในปี พ.ศ. 2537 ได้รับโล่เกษตรกรดีเด่นของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานใหญ่ ปี พ.ศ. 2538 ได้รับรางวัลที่ 1 การประกวดมะพร้าวน้ำหอม ในงานกาชาดประจำปีจากจังหวัดพัทลุง ปี พ.ศ. 2539 ได้รับโล่ผู้นำอาชีพก้าวหน้าระดับภาค จากกระทรวงมหาดไทย ได้รับโล่แปลงจัดไร่นาตามทฤษฎีใหม่เกี่ยวกับน้ำเพื่อการเกษตรตามแนวพระราชดำริจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี และได้รับโล่แปลงไร่นาสวนผสมดีเด่นระดับภาคของภาคใต้ จากกรมส่งเสริมการเกษตร ปี พ.ศ. 2540 ได้รับโล่เกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพไร่นาสวนผสม จากกรมส่งเสริมการเกษตร นอกจากนี้ น้อม พุกษากร ยังได้อุทิศเวลาเพื่อส่วนรวมอีกมากมาย เช่น เป็นวิทยากรบรรยายให้แก่เกษตรกรผู้มาดูงานอยู่เป็นประจำ และได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรบรรยายตามสถานศึกษาต่าง ๆ เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งกองทุนสงเคราะห์ประจำหมู่บ้าน เป็นต้น ตลอดระยะเวลาที่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรแบบไร่นาสวนผสมของน้อม พุกษากร ได้สร้างผลงานไว้มากมายซึ่งจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ การปลูกไม้ผล ได้แก่ ละมุด ฝรั่ง มะกอก มะพร้าว น้ำหอม และกล้วย การปลูกพืชผัก ได้แก่ บวบ กะหล่ำปลี แตงกวา แตงโม กระบี่ และผักกาดเขียวปลี และการเลี้ยงปลา ได้แก่ ปลาดุก ปลาช่อน ปลาแขยง ปลาไน ปลานิล ปลาสบู่ ปลาตะเพียน ปลาสวาย ปลาจิ้ง ปลาช่อน และปลาหมอ

**A STUDY OF BIOGRAPHY AND LITERARY WORKS OF
NOM PUKSAKON**

AN ABSTRACT

BY

NARUMON SUKNAVARAT

**Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Arts degree in Thai studies**

ThaksinUniversity

May 2000

This research studied a Nom Prueksakorn's biography and her agricultural work at Tambon Panangtoong, Khuankhanon District, Phattalung Province. The researcher collected the data from documents and interviews with members of her family, relatives, local leaders, government officers, and other people involved. The results were presented in a descriptive analysis method with accompanying photographs. The results could be summarized as follows.

Nom Prueksakorn was an outstanding agriculturist of the South who was born on August 1, 1960 at Tambon Panangtoong, Khuankhanon District, Phattatung Province, In her childhood, she attended Wat pradoorfiang school in Phattalung and later at Chantraram School in Ranong. In 1979, she got married for the first time, got divorced and then remarried in 1981. She is the mother of four children. She started her agricultural work in diversified farming in 1986 and received certificates of honors from various organizations. In 1994, she received plaques from the Agricultural Bank and the main branch of Agricultural Cooperative. In 1995, she received the first prize in the contest of coconuts with fragrant juice held at the Annual Red Cross Fair in Phattalung. In 1996, she was given a plaque for being a pioneer in a progressive occupation at the regional level from the Ministry of Interior; a plaque for farming according to the new theory, which had to do with water used in agriculture as suggested by Her Royal Highness Crowned Princess Devaratanarajasuda; and a plaque for diversified farming of Southern Region from The Department of Agriculture Promotion. Furthermore, Nom Prueksakorn devoted her time to help the public such as becoming a resource person who gave advice and suggestions to other agriculturists who came to visit her farm. She also went around to give lectures at different educational institutes and was the founder of the village's welfare fund. Throughout her life as an agriculturist, Nom Prueksakorn created many types of work, which could be divided into three categories: the cultivation of fruit trees such as sapota, guava olive, sweet-smelling coconut,, and banana; the planting of vegetables such as luffa gourd, cabbage, cucumber, watermelon, kale, and Chinese cabbage; and fish raising such as catfish, carp, tilapia ,perch and other famjillies of fresh water fish (ปลาฉลาด ปลาแขยง ปลาไน ปลานิล ปลาสะบ้า ปลาตะเพียน ปลาสวาย ปลาจิ้น ปลาช่อน ปลาหมอ).

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ นามสกุล	ชื่อสกุล สุขเนาวรัตน์
เกิดวันที่ 16 กรกฎาคม	พุทธศักราช 2500
สถานที่เกิด	ตำบลท่าประจะ อำเภอสระหวัด จังหวัดนครศรีธรรมราช
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	90 / 71 หมู่ที่ 8 ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ผู้อำนวยการสำนักทะเบียนและวัดผล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	วิทยาลัยเมืองหาดใหญ่ ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2518	ม.ศ. 3 จากโรงเรียนสะบ้าย้อยวิทยา อำเภอสบ้าย้อย จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2520	ป.กศ. จากวิทยาลัยครูสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2522	ป.กศ. สูง (นาฏศิลป์) จากวิทยาลัยครูสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2530	ค.บ. (แนะแนว) จากวิทยาลัยครูสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา
พ.ศ. 2543	ศศ.ม. (ไทยคดีศึกษา) จากมหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา